„O aventură literară temerară." — Viktor Erofeev

Raftul Denisei

NORRIS VON SCHIRACH

CEI MAI FRUMOȘI ANI DIN VIAȚA LUI ANTON

„Umorul din roman combină spiritul năstrușnic rusesc cu rigoarea germană."

Evgheni Vodolazkin

ebook HUMANITAS fiction

NORRIS
VON SCHIRACH

CEI MAI FRUMOȘI ANI DIN VIAȚA LUI ANTON

Traducere din germană de
VICTOR SCORADEȚ

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

NORRIS VON SCHIRACH
BLASSE HELDEN
Copyright © 2018 by Albrecht Knaus Verlag,
a division of Verlagsgruppe Random House GmbH, München, Germany
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protecţia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2021, pentru prezenta versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-779-835-7 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Pentru fiul meu, Maxim

„Când lucrurile nu devin mai bune,
ele devin mai rele şi, pe de altă parte,
nici de la rău la bine nu-i lungă calea.“
Lermontov

Glissez, mortels, n’appuyez pas![1]
Pierre Charles Roy

---

1. „Lunecați, voi, muritori, nu fiți povară!“ (N. tr.)

1
Ursul dresat

Ori de câte ori directorul general Igor Pavlovici îşi făcea apariţia în clădirea birourilor, departamentul de materii prime se dădea motivat la maximum. El singur hotăra asupra cantităţii lunare şi a preţului la care aceasta le era livrată de una dintre cele mai mari oţelării. Anton băgă de seamă, spre propria sa indispoziţie, cum, în relaţia cu siberianul, chiar şi el adopta la rândul său o atitudine servilă.

Totul se desfăşura conform rutinei consacrate. La început, sala de şedinţe era încă plină de colaboratorii lui Anton, pregătiţi să răspundă la întrebările lui Igor Pavlovici. Anton urmărea fără un cuvânt confruntarea detaliilor logistice. Încă o jumătate de oră şi avea să fie solicitată şi intervenţia lui. Era a noua lună pe care o petrecea la Moscova.

Venise la Moscova ca printr-o uşă tapetată şi i se pusese la dispoziţie o locuinţă mică din anii treizeci, situată pe o stradă îngustă, în comparaţie cu celelalte străzi de aici, era vorba de strada Briusov, între Tverskaia şi Conservatorul Ceaikovski. Casa înaltă şi cenuşie, situată cum nu se poate mai bine, fusese proiectată de arhitectul care făcuse şi Mausoleul lui Lenin. Ceea ce, conform opiniei generale, ar fi explicat şi încăperile întunecoase din blocul în care stătea Anton. Sub Stalin, clădirea le fusese rezervată artiştilor emeriţi, lucru evocat şi de imaginile în relief de pe zidul dinspre stradă al casei. Apartamentul de la etajul trei avea două camere, care erau cam la fel de înalte pe cât erau de late. De la ferestre se vedeau câţiva plopi şi o casă din anii douăzeci. Vara stătea uneori pe balconul urât, până când se auzea clopoţelul de la conservator, pentru ca abia după aceea să plece şi să intre într-una din săli. Până la biroul său din Kitai Gorod, unul dintre cele mai vechi cartiere moscovite, făcea zece minute cu maşina. Acesta se deosebea radical de ultimul lui loc de muncă din Manhattan, unde lucrase în

calitate de *controller* pentru o societate de asigurări. Acolo stătea la etajul 28, jos era Wall Street, aici, la etajul întâi al unei mici clădiri de birouri, construită de curând printre case de închiriat dărăpănate.

Luna noiembrie ’89 şi-o petrecuse cu prietenii la Zidul Berlinului, iar atunci când zidul a căzut, în sfârşit, nu şi-a mai dorit decât să se cufunde cât mai adânc în Est.

Revenit la New York, a început să ia lecţii de limba rusă, a stabilit o serie de contacte cu emigranţi, iar în weekenduri se ducea să mănânce borş în Brighton Beach. Unul dintre unchii lui, un avocat din Köln, i-a atras atenţia asupra unui client de-al său din Moscova şi, în timpul următoarei sale vizite în Germania, s-a întâlnit pentru prima oară cu Paul Ehrenthal.

Comerciantul puţin cam stângaci, cu origini baltice şi germane şi cu o înclinaţie accentuată de a-şi pune-n valoare propria imagine, trăia la Moscova încă de la-nceputul anilor şaptezeci, ca reprezentant comercial. Chiar de la-nceputurile ei, Uniunea Sovietică a tolerat un număr mic de organizaţii economice private, prin care să deruleze o serie de importuri absolut necesare. Când reformele economice de la sfârşitul anilor optzeci au început să se facă simţite, societăţile comerciale de acest fel, fiind mai capitalizate, mai organizate şi cu mai multe relaţii, au avut un avantaj faţă de concurenţii care tocmai apăreau. Între timp însă, ele s-au încurcat în acţiuni pe cât de frenetice, pe atât de arogante, manifestate prin fel de fel de investiţii absurde. Şi Ehrenthal a încercat să prindă trenurile, de cele mai multe ori mult prea rapide pentru el. Iar la început a reuşit într-adevăr să obţină o serie de succese în domeniul materiilor prime, dar în ultima vreme a fost dat la o parte din domeniile mai lucrative de către ruşii tineri şi inteligenţi. De altfel, le-a fost destul de uşor, având în vedere inerţia şi ezitările lui Ehrenthal.

Onorabilul negustor hanseat, cum îi plăcea lui însuşi să se numească şi care, mental, rămăsese acelaşi reprezentant comercial pedant, era de mult timp suprasolicitat de noua Rusie şi s-a refugiat în reverii impregnate de nostalgia faţă de Uniunea Sovietică a anilor şaptezeci. Lamentaţiile lui permanente şi tendinţa de a da sfaturi trădau disponibilitatea lui de a se mulţumi cu firimiturile pe care le lăsau în urma lor adevăraţii oligarhi.

Ehrenthal se afla în căutarea unui Mr. Fix-it în care să poată avea

încredere şi care ar fi trebuit să consolideze investiţiile sale în Rusia, investiţii pe cât de diverse, pe atât de lipsite de inteligenţă. Uniunea Sovietică se dezintegra într-un ritm alert, iar Anton a primit provocarea, atât era de mare ispita pe care o exercitau toate acele personaje şi istoriile lor în Lumea Nouă. Acum, el avea treizeci şi doi de ani şi spera ca, în pustietatea Estului ce oglindea uimitor de bine sentimentul propriei sale vieţi, să găsească o lejeritate pe care, aşa cum admitea el însuşi faţă de sine în momentele lui de sinceritate, nu o trăise niciodată.

Funcţionarii începură să părăsească încăperea unul câte unul, până când n-au mai rămas decât Igor Pavlovici şi Anton, aşezaţi faţă în faţă. Ehrenthal tocmai trecuse şi el pe acolo pentru a-şi prezenta salutul ceremonios. În situaţiile astea, el rostea de fiecare dată aceeaşi frază.

— Dragul meu Igor Pavlovici, mersul lumii nu este liniar.

La faza asta, siberianul dădea de fiecare dată din cap fără să spună o vorbă, iar Ehrenthal îi lăsă din nou singuri.

În aparenţă, totul fusese deja lămurit. Pentru a profita în continuare de lăcomia de oţel a chinezilor, combinatul avea să mărească cantităţile livrate. Apoi trecură la partea neoficială a întâlnirii. Trecerea au făcut-o cu puţin *small talk*. De câtva timp, Igor Pavlovici se dedicase vânătorii de animale mari, iar acum relata despre dificultăţile de a doborî aşa-numitele *Big Five* în Africa Orientală, elefantul şi rinocerul atârnând la fel de greu în balanţă. Urmă o savuroasă povestire despre complicaţiile riscantului transport al trofeelor în Siberia cu supersonicul personal.

Intermezzo-ul trăncănelii inocente se apropia de sfârşit. Imediat, directorul general al combinatului metalurgic avea să exprime o serie de doleanţe amănunţite. Repartizarea sumelor destinate şpăgii rezultate din diferitele înţelegeri reprezenta punctul culminant al întâlnirilor trimestriale. În legătură cu suma exactă nu exista nici o incertitudine, în săptămânile precedente Anton simplificase mult toate procedeele referitoare la asta şi le structurase mai clar. Acum, transparenţa constituia prioritatea absolută, anevoioasele deosebiri de interpretare aparţineau trecutului.

Igor Pavlovici se menţinea de aproape doi ani la conducerea combinatului. Iar lucrul acesta nu se datora calităţilor sale profesionale. Mai mult, bărbatul acesta deştept îşi împărţea fără nici un regret *kick-back*-urile

lui cu toţi aceia care, în contrapartidă, îl lăsau să trăiască.

Prăduirea lipsită de scrupule a întreprinderii care-i fusese încredinţată era cât se poate de logică. În fiecare zi plana ameninţarea demiterii. În acest context, pachetul lui de acţiuni şi contractul său nu aveau nici o importanţă, nimic nu-i aparţinea cuiva cu adevărat, nici atunci, în Uniunea Sovietică, nici astăzi. Cine nu punea de la bun început mâna pe tot ce se putea, făcând apoi ca totul să dispară fără urmă, era considerat idiot. Iar Igor Pavlovici nu era idiot. Dacă reuşea să se mai menţină şase luni, averea lui netă avea să se ridice la aproximativ cincizeci de milioane de dolari.

Ca de fiecare dată, el împinse cu grijă un bilețel mic cu însemnări până la jumătatea distanţei dintre el şi Anton. Acesta dădu din cap cu un aer accentuat conspirativ.

— Igor Pavlovici, cum vreţi să procedăm de data asta?

Acum urmară instrucţiuni detaliate în legătură cu transfe-rurile în conturile unor firme offshore, beneficiarii acestora neschimbându-se decât sporadic. Guvernatorul, doi miniştri, o organizaţie fantomă a KGB-ului, doi angajaţi de frunte ai combinatului, un boss sindical local şi câţiva bancheri care decideau asupra creditelor. Apoi ajunse la conturile soţiei şi amantei din Zürich şi Geneva. Ca nu cumva să se-ntâlnească, aşa suna poanta lui recurentă.

Urmă imediat specialitatea cea mai subtilă a lui Igor Pavlovici, lista trimestrială cu maşinile noi ce urmau a fi comandate. Care model era prevăzut ca atenţie potrivită şi pentru cine anume – asta alcătuia un indicator de încredere pentru actuala configuraţie a puterii, atât în provincie, cât şi la Moscova. Apoi au venit la rând nişte mărunţişuri, câteva Rolexuri, modele mai ieftine, şi două duzini de stilouri Montblanc gravate individual, atenţii pentru funcţionarii mai mărunţi din ministere, fără a căror cooperare indicaţiile de sus nu erau puse în practică decât anevoios.

Până în acest punct, rusul nu formulase nici o dorinţă problematică. Anton începea deja să se relaxeze.

— Încă o dorinţă la sfârşit. Îl cunoaşteţi desigur pe fiul meu, Piotr?

Germanul dădu din cap cu-nţelegere. Membrii familiei reprezentau potenţiale catastrofe.

— Un tânăr dezgheţat. Trebuie să meargă la Atom.

— Vreţi să spuneţi la Eton.

— Cum ziceţi dumneavoastră. E talentat. Aşadar, de săptămâna viitoare.

— Dar știe englezește?

— Puţin. Ce nu ştie poate să înveţe acolo, desigur.

Anton îl aprobă.

— Pentru aşa ceva există agenţii. Dar asta presupune un efort financiar. Pentru început, gândiţi-vă la două sute de mii de dolari.

— Băiatul merită banii.

Anton îşi amintea vag de flăcăiaşul hiperactiv, îl întâlnise la domiciliul din Moscova sau din Siberia al directorului general. O parte din această sumă ar trebui să constituie un fond pentru acoperirea eventualelor daune, destinat educatorilor. Ar putea să-l avertizeze de pe acum pe siberian: depunerea urmaşilor în internate de prestigiu ducea indubitabil la rupturi ireparabile în familii. Deja la cea dintâi revedere cu părinţii, aceştia din urmă erau recunoscuţi de către odrasle drept nişte arivişti proaspăt îmbogăţiţi, ale căror maniere, la masă, erau prea problematice pentru a-i mai cultiva în continuare. Calculul lui Igor Pavlovici de a-l pregăti în felul acesta pe puştan pentru un rol important în Rusia viitoare era de o naivitate fără seamăn. Odată integraţi social la Oxbridge sau la LSE[2], plozii nu se mai întorceau niciodată în ţara grosolanilor lor înaintaşi. Bineînţeles că Anton a ţinut pentru el toate lucrurile astea; la urma urmelor, asta nu era consiliere familială, era negoţ cu oţel şi nimic mai mult. În afară de asta, el n-a putut să nu-i ia puţin în nume de rău siberianului descrierea safariului, Anton crezuse că, de o bună bucată de vreme, rinocerii nu mai existau decât la grădina zoologică.

El îl conduse pe Igor Pavlovici până la coloana lui de autovehicule parcate în faţa clădirii de birouri. Nici un ministru nu se putea lăuda cu atâtea girofaruri şi sirene. La despărţire, cei doi au schiţat o scurtă îmbrăţişare. În timp ce coloana se îndepărta, Anton a tras în piept cu nesaţ aerul rece. Se simţi străbătut de un frison de uşurare; pe durata unei veşnicii ce urma să ţină trei luni, mii de vagoane încărcate cu oţel aveau să ruleze din nou înspre porturi. Presupunând că Igor Pavlovici avea să-şi apere în continuare poziţia, iar cei de la Eton n-aveau să facă prea multe nazuri.

Anton s-a întors la biroul său pentru a se dedica programului nocturn,

menit să contrabalanseze fractura de civilizaţie pe care tocmai o trăise.

Maliţios, Serghei, un tip spiritual şi isteţ, care era de multă vreme cel mai important aliat al său de la firmă, îi puse pe masă un articol de ziar, un reportaj despre combinatul lui Igor Pavlovici. O listă cu toate problemele ştiute încă de mult: salarii restante de luni de zile, mii de concedieri, greve cu acte de violenţă, datorii uriaşe la fisc şi somaţii astronomice din partea întreprinderilor energetice.

— A nu se omite nici gravele probleme de calitate şi absenţa oricăror investiţii în ultimii douăzeci de ani, mormăi pentru sine Anton, sătul până peste cap de tema asta, în timp ce forma numărul poetului Viktor Efimovici Landtsman.

Viktor era una dintre persoanele cele mai cultivate pe care le cunoştea Anton. În jur de treizeci şi cinci de ani, firav, cu urechi depărtate, nas mic şi ochi scânteietori. Bineînţeles că nu putea să trăiască din vânzarea poeziilor lui, motiv pentru care, asemenea multor artişti, conducea un *business*. Printre altele, importa din Finlanda un şnaps pe care-l vindea în toată ţara drept un adaos *elitar* la lichidele folosite la saună. *Elitar* slujea drept grad de comparaţie superior pentru „exclusiv“ şi însemna foarte scump, un argument răspândit pentru a face vânzare, de vreme ce sugera convingător plusul de calitate. Viktor trăia fericit împreună cu nevasta şi fiica sa într-un bloc de locuinţe părăginit, şi Anton avea impresia că, în permanenţă, în această mică familie evreiască se făcea muzică, se citea cu voce tare şi se gătea incredibil de prost. În felul acesta, ei reuşeau, în cele trei camere ale lor, să ţină piept atmosferei cumplit de dezolante din acel cartier satelit. Viaţa lui Viktor era mai bună ca oricând. Cu câţiva ani în urmă, pe când încă mai era soldat la marină, în urma consumului mare de apă contaminată de pe o navă de război, el îşi pierduse un rinichi. În comparaţie cu existenţa lui din armată, acum se simţea în paradis.

În poeziile lui era vorba despre personaje din piesele lui Shakespeare care, în Rusia de astăzi, se întâlneau cu personalităţi fictive sau reale din secolul nouăsprezece. Astfel, Puck se întâlnea cu Gogol într-un McDonald’s de pe Tverskaia. Viktor îşi tipărea plachetele în tiraje minuscule şi-i convingea pe proprietarii magazinelor să le preia spre vânzare contra unui comision. În felul acesta, el îşi menţinea demnitatea de poet *publicat*.

Câteodată, Anton descoperea câte un exemplar pe taraba unui chioşc, printre filme porno şi sprayuri cu piper.

— Sunt Anton. Cu ce-ţi merge mai rău, cu poezia, sau cu păcatele tale comerciale?

— Plăcută surpriză să-ţi aud vocea. Poezia şi comerţul se dezvoltă bine, dar toate astea nu mai au nici o importanţă.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Renovare şi consolidare!

Anton s-a speriat, pe vreme de pace, aceasta era cea mai temută lovitură a soartei. Autorităţile odioase ordonau evacuarea unui bloc de locuinţe, pentru a-l lăsa pe mâna unei brigăzi de constructori puşi pe jaf care, astfel, aveau dintr-odată acces neîngrădit la locuinţele mobilate. Uneori, locatarii de odinioară erau împiedicaţi, prin dispoziţii oficiale, să revină în apartamentele lor. Mutarea în spaţii locative şi mai urâte era motivată prin deficienţe acute de structură. În ultima vreme se înmulţeau zvonurile despre colaborarea birocraţilor cu bandele de prăduitori care, în felul acesta, puneau mâna pe blocuri întregi, pentru ca, imediat după aceea, să le vândă cât mai repede cu putinţă.

— Povestea asta trebuie să mi-o relatezi amănunţit. Ieşim să mâncăm undeva? întrebă Anton.

— Cu plăcere. După aceea, ar exista posibilitatea unei vizite la o petrecere acasă la Eduard, cu ocazia zilei lui de naştere.

— Ce fel de oameni vin?

— Ca de obicei, o adunare de intelectuali cu o situaţie materială precară.

— Sună bine. La opt te iau de la colţ, de pe Kropotkinskaia, spuse Anton şi puse receptorul în furcă.

Se bucura că avea să petreacă o seară cu Viktor. În felul acesta, el se elibera de melancolia care se instala de fiecare dată după ce fusese nevoit să petreacă nişte ore cu vreun director general postsovietic. Deoarece starea de degradare morală a unor personaje precum Igor Pavlovici îi amintea de a lui, el îşi pregătise un întreg repertoriu de strategii care să-l ajute să ajungă ulterior la altfel de gânduri. Pe efectul de antidot al companiei lui Viktor chiar te puteai baza. În cazul unor mijloace mai profane, cum ar fi o sticlă de *Grange*, în timp ce Tatiana Samoilovna îl emoţiona din televizor în chip

de Anna Karenina, sau societatea a două sau trei cocote talentate, nu exista nici o certitudine că, după aceea, nu avea să se simtă și mai gol pe dinăuntru.

Interiorul restaurantului din centru se inspirase dintr-un film sovietic foarte popular, a cărui acțiune avea loc într-un peisaj deșertic din Asia Centrală.

— De fapt, ai mei, săracii, voiau să reziste în căsuța noastră de weekend până când apartamentul ar deveni din nou accesibil, spuse Viktor.

— Cât mai durează nenorocirea asta?

— Cel puțin opt săptămâni. Sau trei luni. Cu echipele noastre de barbari pe post de constructori e imposibil de estimat.

— Au apucat deja să vă prăduiască?

— Un șef de echipă m-a avertizat imediat. Drept care i-am și dat o căruță de bani ca să nu ne spargă dulapurile și să nu ne fure bucătăria. Viktor făcu o grimasă chinuită, care trecu într-un râs resemnat în timp ce scutura din cap. La puțin timp după asta, am aflat că ăla nici măcar nu răspundea de apartamentul nostru. După care am fost nevoit să mai plătesc o dată, de data asta, lu' ăla care răspundea.

— Știu cum e. Și noi dăm de multe ori șpagă altora decât celor care ar trebui șpăguiți.

— Vechiul neajuns al glasnostului în ceea privește aparatul de stat.

— Dar căsuța voastră de weekend e pregătită pentru iarnă?

— Nu prea. Ne-am refugiat înapoi în oraș. Acum, soția mea și fetița locuiesc la părinții ei într-un apartament minuscul.

— Și tu?

— Când într-un loc, când într-altul. Oriunde-i mai bine ca la țară. Acolo e ceva de groază.

— Vrei să zici că acolo nu-i nimeni căruia să-i pese de poeziile tale, rânji Anton.

— Situația, la țară, pare comică numai de la distanță. Bețiile colective ale sătenilor sunt animalice. De fiecare dată vine un moment când sar cu toții la bătaie.

— Păi asta e tradiția.

— Habar n-ai tu. După aia, se duc din casă-n casă, violează tot ce mișcă

şi se jefuiesc unii pe alţii de tot ce-au agonisit.

— Păi astea-s lucruri pe care le ştie toată lumea. Dar ce-are asta cu voi?

— Păi atunci vin şi la noi şi cer bani pentru vodcă, devin din cale afară de agresivi. Nebunie generată de dinamica de grup, asta e, şi atunci se-ntâmplă să le facă plăcere să mai şi omoare pe câte cineva. La ţară, alcoolismul generalizat duce la un grad de primitivism nemaiatins până acum. Pur şi simplu ni s-a făcut frică să mai stăm acolo. Idilizarea nemăsurată a vieţii la ţară e o credinţă greşită, adânc înrădăcinată în poporul rus.

— Nu numai în poporul rus. Acum trei ani, un prieten german de-al meu şi-a cumpărat o gospodărie la ţară şi a luat-o uşor razna. Acum îşi prepară propriul kefir. Mai înainte, redacta teze remarcabile despre Schnittke, spuse Anton.

— Aici, la fel ca pretutindeni, viaţa la ţară nu duce la nimic altceva decât la cea mai deprimantă imbecilizare.

— O existenţă demnă, de om, este cu putinţă numai în marile oraşe.

— Noi l-am lăsat pe Tolstoi să ne vâre în cap ideea fixă despre viaţa purificatoare de la ţară.

— Când, în realitate, nicăieri nu există mai multă josnicie şi ticăloşie decât la ţară, remarcă Anton, care nu trăise încă niciodată altundeva decât în metropole.

— Exact. Dar ia gustă tu din acest şaşlik de sturion cu sos de rodie, este foarte bine marinat.

Au mai comandat nişte Pouilly-Fumé şi s-au lăsat pe spate pe pernele cu iz oriental. Poate că acest restaurant, care avea şi program artistic, era opera echipei regizorale a vreunuia dintre teatrele aflate într-o permanentă criză. Lumina puternică a amiezii central asiatice cădea, estompată, printre zăbrelele de lemn de la ferestre pe băncile albe încastrate în zid. O fântână arteziană clipocea alene în curtea interioară în stil maur. Westernul sovietic *Soarele alb al deşertului* se amesteca cu *Răpirea din serai*. Chelneriţele zeloase, îmbrăcate fantezist, le puneau pe masă delicatese. Cultura restaurantelor moscovite depăşise deja cu mult nivelul capitalelor europene. După ce părăsiră restaurantul, se urcară-n maşină, parcurgând oraşul încet în drum spre party. În timpul acesta conversau relaxat, vinul făcuse să pălească detaliile mai puţin plăcute ale zilei şi Anton lua de fiecare dată

curba greşită. Din confortul plăcut al maşinii, ei urmăreau viaţa ce se desfăşura pe marile bulevarde. Pe trotuarele slab luminate nu puteau vedea detaliile decât dacă se deplasau cu viteză mică. Începea să ningă încet. Sute de femei stăteau tremurând la marginea străzii, în timp ce maşinile de poliţie se apropiau de ele, pentru ca apoi să dispară din nou. De zile întregi, ziarele erau pline de reportaje despre disputele dintre organele de ordine pe tema taxelor pe care le colectau pentru protecţia prostituatelor.

— Am citit că optzeci la sută dintre fetele de paisprezece ani menţionează că meseria la care visează ele este aceea de *callgirl*, spuse Viktor.

— Vine vremea ca şi restul veniturilor să se adapteze acelora ale curvelor. Chiar şi alea care fac trotuarul câştigă în două nopţi mai mult decât un profesor într-o lună întreagă.

— Ce-o să se-ntâmple cu toate astea care stau acolo, afară, atunci când lucrurile or să se normalizeze şi aici?

— Majoritatea or să se mărite şi or să-ncerce să se descurce cumva. Că doar la fel s-a-ntâmplat şi-n Germania după război.

— Cu suflete cicatrizate.

— Da, cu suflete ruseşti cicatrizate, spuse Anton aprobator.

Conversaţia relaxată a celor doi era întreruptă tot mereu de nişte scene ciudate care se petreceau afară. La adăpostul coloanelor sălii de concerte Ceaikovski, două fete stăteau pe vine una lângă alta, pişându-se şi stând de vorbă. Una dintre ele le făcu cu mâna râzând.

— Sufletul rusesc a fost o idee de marketing lansată de nişte scriitori din secolul nouăsprezece. În felul ăsta, ei au alimentat slăbiciunea pentru exotism a cititorilor străini, a spus Viktor.

— Cum nu se poate mai prozaic. Şi când te gândeşti cu câtă disperare mă agăţ eu de el, recunoscu, visător, Anton.

— Ca mulţi alţi occidentali cât de cât cultivaţi, ai tendinţa să ridici în slăvi tot ce-i rusesc.

— În privinţa asta, ai dreptate.

— Ce formă ciudată de decadenţă – să ridici în slăvi tocmai Rusia de azi.

În timp ce rulau de-a lungul râului Moscova, zăpada scârţâia idilic sub roţile maşinii. Străvechea fabrică de ciocolată Octombrie Roşu de pe insulă

arăta ca-ntr-o poveste de Crăciun. Ce ciudat, încă nu fusese transformată într-un Business Center.

Apartamentul cu vedere spre râul Moscova se afla la etajul șapte al unui bloc de locuințe din anii cincizeci. Din mașina care se apropia încet, cei doi cercetau fațada impresionantă. Construcția, concepută în stilul clasicismului socialist, încă mai amintea, greoi, de mândria și strălucirea Uniunii Sovietice. Deja după puțini ani, acest stil de a construi fusese înlăturat de o avalanșă de *Hrușciovskas* scunde și pătrățoase. Abțiguit, Anton percepea arhitectura sovietică a Moscovei ca pe o parabolă politică: de la fantastica fază constructiv-experimentală de după revoluție, trecând prin stilul sufocat de zorzoanele bizare și meschine al lui Stalin și până la amara recunoaștere a falimentului, reprezentat de blocurile de prefabricate din anii de stagnare din epoca lui Brejnev. O permanentă coborâre arhitectonică în pragmatismul îngust, care-și atingea punctul cel mai de jos în cele mai recente complexe de birouri construite după modelul occidental.

Au lăsat mașina în curtea interioară, neluminată, și au orbecăit până la ușa deschisă a blocului. În duhoarea de urină, Viktor își făcea de lucru, rutinat, cu ușa defectă a liftului, în timp ce Anton încerca să descifreze cuvintele scrijelite pe decorațiunile din plastic maro deschis, imitând lemnul. Era vorba de practici sexuale convenționale și de discreditarea unora dintre locatarii blocului. Era pomenit în mai multe rânduri un pederast de la etajul trei.

Ușa apartamentului era întredeschisă. Anton nu cunoștea pe nici unul dintre oamenii care stăteau pe hol. Aici nu se renovase niciodată și patina veche de decenii a unui menaj din inteligheția rusească îl entuziasma. Locuințele de acest fel prezentau de fiecare dată aceleași urme ale unei proaste gospodăriri, ale unei culturi profunde și ale excesului de lectură. Mici rafturi de cărți cu geamuri ce puteau glisa lateral erau așezate unele deasupra celorlalte, până sub tavan. Asemenea inelelor anuale ale copacilor, cotoarele cărților spuneau multe despre trecutul locatarilor. Cunoașterea a zeci de mii de pagini de clasici era considerată, în astfel de cercuri, o premisă fundamentală a existenței umane. Interesant era mai degrabă care opere nu se găseau acolo. Filtrul cenzurii lăsase lacune dureroase în literatura universală; dimpotrivă, Heinrich Mann, Remarque și

Feuchtwanger erau întotdeauna prezenţi. Din lipsă de spaţiu, volumele, recent adăugate, ale unor Nabokov, Şalamov sau Soljeniţîn zăceau acum alături de Henry Miller şi Jack Kerouac de-a curmezişul peste rânduri. De câţiva ani încoace nu mai exista decât cenzura pieţei.

Încet, Anton începu să se deplaseze lateral prin holul îngust. Bibelourile destăinuiau mai multe despre locatarii apartamentului. Într-o vitrină zăceau chibrituri din carton, inscripţionate cu numele unor restaurante din câteva capitale europene, dar şi din San Francisco şi Tokio. Mărunţişuri aduse în anii şaptezeci, odinioară trofee prestigioase, care-i prezentau musafirului, simbolic, statutul înalt al gazdelor, un statut care le permisese să întreprindă numeroase călătorii la duşmanul de clasă. Pe la mijlocul anilor optzeci, chiar şi printre oamenii de cultură, scrumiera dintr-o păduchelniţă de hotel newyorkez era uneori mai preţioasă decât operele complete ale lui Dostoievski.

De la moartea părinţilor săi, Eduard trăia aici cu prietene pe care le schimba cu regularitate, dar care semănau foarte tare una cu alta. Asemenea tatălui său, cunoscut şi în cercurile de specialitate internaţionale, el se făcuse chimist, chiar dacă fără nici un succes, după cum îi plăcea să remarce preventiv. El se apropia de patruzeci de ani, era destul de incolor şi nimeni nu ştia de unde avea el bani să trăiască. Anton bănuia că, într-o cabană retrasă, tipul prepara cocktailuri toxice pentru gangsteri sau droguri sintetice pentru tinerii din capitală. Câteodată îl întâlnea prin conservator, în compania unor indivizi greu de încadrat în vreo categorie. Părea un om liniştit şi l-ai fi putut crede un ins plicticos, dacă nu ar fi fost dragostea lui vecină cu nebunia pentru Maria Callas. Odele pe care i le închina grecoaicei erau temute. Ieşirile lui se declanşau de fiecare dată abrupt, mai întâi vorbea competent, ambalându-se până la patimă trepidantă, după puţin timp devenea din ce în ce mai isteric şi mai agitat în gesturi, până când, într-un târziu, bâlbâia epuizat câte ceva despre nişte înregistrări făcute la Paris sau la Londra. La originea acceselor sale puteau sta cuvinte precum *Norma*, Tebaldi sau Scotto[3], astfel că apropiaţii săi le evitau cu multă grijă.

Firea lui blajină şi faptul că era prieten cu nenumăraţi oameni cât se poate de originali, dar care nu dispuneau de spaţii proprii, făceau posibile chefuri regulate în apartamentul lui din oraş. El nu făcea nici un fel de pregătiri şi

nu se ocupa de nimic, se mulţumea să şadă într-un colţ şi să-i observe relaxat pe ceilalţi. Mulţi dintre cei prezenţi nici măcar nu ştiau cine era el şi pur şi simplu îl ignorau. Zâmbind şi fără să se ridice, le-a întins mâna lui Anton şi Viktor. Viktor s-a aşezat lângă el.

Bărbatul gras de care Anton s-a ciocnit în bucătărie începu să studieze cu interes cele două sticle pe care acesta le adusese. În timp ce încerca să-şi dea la o parte părul lipit de frunte, omul se căznea să articuleze nişte cuvinte. Încet, obrajii lui s-au umflat şi şi-a dat drumul.

— Eşti străin! Oamenii de la noi nu aduc licori din astea. Ia spune, ca să ştiu şi eu, de unde eşti. Numele meu este Pavel şi astăzi e ziua mea de naştere. Toţi oamenii ăştia sunt ...

O brunetă delicată l-a întrerupt:

— Nu-l asculta şi ia dă-mi mie imediat astea. Ea arătă spre cele două sticle. Eu sunt Lena şi într-adevăr serbăm ziua ticălosului ăstuia. N-are nici o importanţă de unde eşti. Vorbeşti ruseşte?

Ea purta una dintre rochiile alea sovietice simple, din lână gri, pe care nu le mai puteai vedea decât rareori şi care-i plăceau atât de mult lui Anton.

— Puţin. Îmi place rochia ta.

— Dumnezeule mare! Atunci eşti într-adevăr străin. Măcar ţine de cald. Carevasăzică ţie ţi se pare exotică. Te dai cumva în vânt după rusoaice minione şi sărace, îmbrăcate în rochiţe sovietice?

— Mai mult decât după orice altceva.

— Haha – nu mă aşteptam să-ntâlnesc aici pe cineva ca tine, spuse ea lovindu-l uşor cu degetele pe piept.

El avea senzaţia că o cunoaşte, dar la-nceput n-a ştiut de unde s-o ia. După care şi-a dat seama că ea îi aduce aminte de Petra Kelly la tinereţe, din fotografiile alb-negru din revistele ilustrate din perioada şcolii. Pavel dispăru cu una din sticle, scuturând din cap şi cântând.

— Ce-nvârţi tu de fapt la Moscova? întrebă ea.

— Lucrez la o firmă mică în Kitai Gorod, care consiliază întreprinderi din Siberia.

— Simpatic eufemism. În sfârşit întâlnesc şi eu un şmecher din ăsta de la voi! Ea îi făcu cu ochiul. Măcar tu nu arăţi ca purceluşii noştri corupţi. Probabil că eşti cultivat până la Dumnezeu şi vorbeşti patru limbi. Care este

motivul adevărat pentru care eşti aici?

— Femeile.

— Carevasăzică femeile şi banii. Care din astea contează mai mult pentru tine?

— Banii, minţi Anton.

S-au strecurat de-a lungul coridorului până în sufragerie. Timp de o clipă, stofa grosolană i-a pus în evidenţă şoldurile. În zăpuşeala plină de fum a camerei se aflau vreo douăzeci de musafiri. Lena s-a aşezat pe un pervaz şi şi-a lăsat picioarele să se balanseze. Acum arăta ca o fetiţă zglobie pe un leagăn. Câţiva oameni cântau, şi ei, refrenul unui şlagăr care se auzea la radio. Apoi, discuţiile au acoperit din nou muzica. Lângă ei, un cuplu încremenise într-o îmbrăţişare.

— Ce-ai de gând să faci cu tot purcoiul de bani pe care-i aduni aici?

Pentru ca el să o poată înţelege mai uşor, ea se apleca puţin în faţă şi se ţinea cu o mână de umărul lui. Cuprins de extaz, el inhala parfumul ei şi contempla conturul sânilor mici.

— Vreau să fac un film, de-ndată ce am câştigat destul. Între timp scriu deja la scenariu. Dar asta are să mai dureze puţin. Şi, tu ce faci? El credea că, fără poveşti de felul acesta, n-avea nici o şansă să se afirme într-o astfel de societate.

— Când nu pictez, cânt cu nişte prieteni. Trăim şi lucrăm într-un grup. La drept vorbind, sunt o hipiotă. Ştiai că există hipioţi în Rusia?

— Da. În Vechiul Arbat. Hipioţi de profesie, la fel ca-n Ibiza. Şi în privinţa asta sunteţi cu douăzeci de ani în urmă.

— Păi fix despre asta e vorba. Trebuie să ne grăbim să recuperăm, altfel are să se-ntâmple iar la fel ca şi cu Renaşterea.

Ea se uita la el cu seriozitate. Pe urmă izbucniră amândoi în râs. El i-a dat la o parte o şuviţă de păr de pe frunte continuând să-i adulmece mirosul.

— Ai făcut Academia? întrebă el.

— Nu. De studiat, am studiat biologia.

Oare mai existau în general oameni tineri care aveau o profesie normală, pentru care se calificaseră prin studiu? Dar se pare că nu prea exista nimeni care să fie nemulţumit de situaţia asta.

— Aşadar, trăieşti într-o comunitate?

— Da. Din câte ştiu eu, e singura din toată Moscova.

Continuară să gângurească în gălăgia camerei scăldate într-o căldură umedă. Lena voia să afle mai multe despre planul lui cu filmul, la care el a început să fantazeze atât de convingător, încât, după o jumătate de oră, credea el însuşi în acest proiect. După un sărut grăbit, s-au privit unul pe altul amuzaţi.

Deodată, cineva, în hol, scoase un ţipăt şi dădu buzna în cameră. În uşă stătea, ridicat pe picioarele din spate, un urs care se uita în jur pe jumătate stăpân pe el, pe jumătate uimit. Câţiva se traseră înapoi, alţii salutară animalul plini de euforie. Acum îşi făcu apariţia în pragul uşii şi omul cu ursul, un fel de grăjdar firav şi stângaci.

Lena dădu ochii peste cap.

— Săracul moş Martin! Nu mai există nici o petrecere fără câte un moment artistic tâmpit. Fie cretinătatea aia de duo Lenin-Stalin, fie un urs din ăsta dresat să danseze.

Ursul începu să meargă pe toate cele patru picioare şi să adulmece, fără a se lăsa impresionat de ţipetele din jur. Tipul cu ursul avea deja un pahar cu vodcă în mână şi striga comenzi pe care animalul le ignora. Unii au îndrăznit să-l mângâie, în timp ce alţii îşi exprimau compasiunea. Apoi lucrurile s-au liniştit din nou şi ursul s-a aşezat stângaci pe canapea, lângă un bărbat care dormea.

Lena l-a luat pe Anton de mână şi şi-au croit drum prin dreptul rafturilor cu cărţi până în bucătărie. De la fereastra deschisă, s-au uitat în jos la râul Moscova.

— Te ia cu răcori când te uiţi la ciorba asta întunecată, spuse Lena.

Mai întâi a vrut să-i împărtăşească părerea şi să se revolte un pic pe tema neputinţei individului în raport cu lumea. Până la urmă însă, a renunţat să mai spună verificatele fraze ale lui Schopenhauer, poate că şi pe el îl afecta pustietatea aia de jos. Apariţia ursului fusese un catalizator nemilos: acum, totul arăta a natură chinuită. Pe jumătate îngheţat, râul se târa între malurile consolidate cu granit roşu, şi în fiecare zi veneau basculante care turnau în apă, de pe o rampă, încărcături maronii, aproape negre, de zăpadă şi gheaţă. Curentul era prea slab ca să ducă mai departe ditamai muntele. Mai departe, în aval, din parcul Gorki, se ţea sonda spaţială sovietică eşuată Buran, care

acum făcea parte dintr-un dezolant parc de distracţii.

Respiraţia Lenei alcătuia un nor care se aşeza, în valuri, peste peisaj. Era o consolare faptul că elfa de lângă el se lăsa purtată de gânduri asemănătoare cu ale lui; se contura o delicată înrudire sufletească. Au urmat câteva minute savuroase în care nu s-a rostit nici un cuvânt. Atunci când era în braţele unei rusoaice, lumea aia de afară putea să fie oricât de ostilă. Atunci, căldura lor ţinea la distanţă toate abisurile şi toţi demonii. Nevoia de protecţie pe care o simt bărbaţii. El credea că femeile făceau asta inconştient, că gesturile şi tandreţurile lor absolut speciale erau acelea care-l salvau.

Când se întoarseră, ursarul şedea la masă cu o mimică minimală, bea vodcă şi monologa, încercând să atragă atenţia. Deoarece cei doi nu reuşiră să împletească mai departe nuanţele delicate ale apropierii dintre ei alături de acest corp străin, se aşezară lângă el. Corpul străin îi salută din cap.

— Cum ai ajuns tu de fapt aici cu ursul tău? l-a întrebat Lena.

— Locuim într-o căbănuţă pe malul Mojaikăi. Când cineva are nevoie de noi, suntem anunţaţi de agenţia *Urs la cel mai bun curs*. Atunci ne suim în Jiguliul meu şi plecăm la oraş.

— Cu Mişka pe locul din dreapta?

— Da, e locul lui preferat.

Tipul, gen jumătate contabil, jumătate infractor de moravuri, se uita fix la sticlă, continua să bea mecanic şi-i ignora pe cei doi în maniera rutinată a beţivilor. Lena scutură din cap şi amândoi se ridicară. În hol, s-au sărutat îndelung.

— Hai s-o ştergem, maşina mea e jos.

Ea aprobă din cap şi se duse să-şi ia poşeta. Pe urmă s-au sărutat din nou.

— Nu cumva să crezi că o să-ţi meargă aşa repede cu mine pentru că sunt hipiotă!

În sufragerie, nişte fete se fotografiau cu ursul puturos. Viktor şedea lângă Eduard. Ei beau dintr-una din sticlele de Pouilly-Fumé pe care le adusese Anton şi schimbau maximum cinci cuvinte pe minut. În înghesuiala din hol, Lena s-a sprijinit de umărul lui Anton ca să-şi încalţe cizmele.

Aerul rece de afară era minunat. Au mers agale, strânşi unul într-altul, la Mercedesul ale cărui contururi au devenit vizibile abia în clipa în care

aproape că s-au lovit de el. În timp ce Anton stătea lângă ea, corpul delicat al Lenei s-a strecurat în interiorul luminat. Era uimit să constate cât de mult îl excita scena asta.

Motorul mergea, încet-încet se făcea cald în maşină. La radio, Jirinovski spunea că Occidentul exploata fără ruşine slăbiciunea Rusiei.

— Aici are dreptate. Cu povestea ta cu filmul mi-ai exploatat slăbiciunea, spuse Lena râzând. Probabil că toată istoria e o minciună, dar e una frumoasă.

— Dacă cumva este, atunci e una de nevoie.

Pe un alt post, minunata Jana Azugarova cânta despre zăpadă. Pe scaunul mare din dreapta, Lena părea şi mai mică. Dintr-o singură mişcare fluidă, ea s-a aruncat peste el. În timp ce o săruta pe gât, a simţit-o cum tremură puţin. A pescuit un palton de pe bancheta din spate şi i l-a pus peste umeri. Sprijinită puţin de volan, ea şedea acum peste el şi-l privea cu un aer triumfător. Un arc magic se întindea între primul lor contact cu două ore în urmă şi până la momentul acesta.

Pentru a-şi ascunde excitaţia năvalnică, el a sărutat-o pe obraji şi apoi, încurcat, a început să-i ronţăie lobul urechii. Ea s-a îndurat de erecţia lui dureroasă, i-a desfăcut fermoarul şi l-a masat un pic cu mâna ei mică şi rece.

— Rămâi aşa până mă-ntorc, a şoptit ea.

A alunecat înapoi pe scaunul din dreapta, şi-a scos cizmele şi, o mişcare mai târziu, şi-a scos rapid ciorapii negri, s-a căţărat înapoi şi i s-a aşezat în poală. L-a privit cu bunăvoinţă, evitându-i cu obrăznicie sărutările. Apoi s-a ridicat puţin, şi-a tras slipul într-o parte şi l-a lăsat pe cel care tânjea după asta să intre milimetru cu milimetru. În acest timp, îl privea concentrată. Când el a dispărut cu totul în ea, a rămas un moment pe gânduri şi apoi l-a lăudat pentru cât fusese de grijuliu. A spus că de fiecare dată era surprinsă şi puţin mândră să constate ce puli mari îşi găseau loc în ea. El era gelos pe căldura care cuprindea mădularul său. Două dintre degetele sale explorau, vertebră cu vertebră, spinarea ei curbată. Apoi, mâinile lui cuprinseră câte o fesă, urmând mişcările alerte ale bazinului ei. În câteva rânduri, ea a încetinit ritmul pentru ca el să nu-şi dea drumul. Într-un târziu, el şi-a pierdut controlul asupra picioarelor lui şi s-a proptit în pedala de

accelerație. Orgasmele au fost acoperite de urletul motorului și de râsetele lor.

După ce el și-a revenit, ea și-a băgat limba în urechea lui zâmbind obraznic și i-a șoptit:

— Te-a frapat vreodată faptul că numai în timpul orgasmului toți oamenii sunt egali? De fapt, eu una sunt împotriva sexului în mașină, dar asta a ta e cât o sufragerie. Acum înțeleg în sfârșit de ce niște pramatii ca tine umblă cu geamuri fumurii la mașină.

El dădu din cap aprobator și ascultă amuzat relatările ei despre sex în locuri ciudate, în condițiile crizei de locuințe din era sovietică.

— Primele mele experiențe le-am avut pe o saltea în timpul acțiunii obligatorii de participare la recoltarea cartofilor. Tu? întrebă Lena.

— Pe o saltea în timpul unui curs de schi.

— *Cool*, la noi, schiul nu era în program. Mi-e foame. Hai să mergem să mâncăm niște sushi, a spus ea apoi.

El a fost imediat de acord; câteva dintre restaurantele deschise non-stop erau uimitor de bune.

Lena voia să-i spună prietenei ei că pleacă, așa că s-au mai dus o dată până sus. Acum nu mai simțeau nici măcar duhoarea din casa scărilor. Era trei și jumătate, dar nimeni nu părea să fi plecat. În vestibul, doi sau trei bărbați ședeau pe podea cu spatele rezemat de perete și dormeau, dinspre dormitor se auzeau voci. În timp ce Lena o căuta pe prietena ei, Anton începu să studieze lumea de-acolo. A durat câteva clipe până când ochii lui s-au obișnuit cu lumina puternică. Un singur cuplu mai stătea în mijlocul camerei, toți ceilalți ședeau sau zăceau printre zecile de sticle. Totul arăta foarte pașnic, cineva ciupea corzile unei chitare și cânta încet. Anton îl salută din cap. Un chitarist melancolic era întotdeauna o binefacere pentru bețiile avansate. În Rusia, aceștia-și făceau apariția în locuri cufundate-n visare, de pildă la mormântul lui Pasternak din Peredelkino. Avea să se ducă o dată până acolo cu Lena. În timp ce o aștepta, se simți pătruns de plăcuta senzație că totul e foarte ușor. I-ar fi plăcut să țină-n loc scena aceasta nesfârșit de pașnică, așa că o contemplă în continuare, lăsându-se impregnat de ea. În spatele canapelei îl descoperi pe ursarul care dormea. Numai ursul lipsea.

Anton dădu fuga în bucătărie şi în dormitor. Nici urmă de urs. Ciocăni în uşa încuiată a băii: se auziră două voci protestând simultan. Când se interesă de urs, dincolo de uşă se auziră hohote de râs.

— Crezi cumva că şade în cadă cu noi?

Revenit în sufragerie, se postă în mijlocul camerei.

— Unde e ursul? Unde e Mişka?

A durat un timp până când cineva a reacţionat.

— Păi unde ar putea să fie? Acasă la beţiv.

Lălăind ceva, ursarul se ridică în capul oaselor, se-mpletici, se prăbuşi în faţă pe măsuţa din dreptul canapelei şi răsturnă câteva sticle-n cădere. Cu toate că Anton îl scutura, el adormi la loc.

Atunci apăru lângă el şi Pavel, roşu la faţă ca racul, râzând. El se lăsă-n jos clătinându-se şi, fără un cuvânt, îl apucă pe ursar de picioare şi-l târî prin toată casa până în dreptul uşii de la baie, care, după bătăi îndelungate, fu deschisă. În faţa căzii stătea un cuplu, el cu un prosop în jurul şoldurilor, în timp ce, în spatele lui, fata-şi trăgea slipul pe ea ţopăind de pe un picior pe altul. Pe marginea căzii ardeau două lumânări. Pavel gâfâi, încă mai ţinea în fiecare mână câte un picior al ursarului, căruia-i curgeau bale din gură.

— Băi porc beţiv ce eşti! Unde ţi-e ursul?

În loc să aştepte un răspuns, el începu să-i dea indicaţii scurte unui bărbat care stătea alături. Acesta-l apucă repede pe ursar de la subsuori, îl smulse în sus şi, împreună cu Pavel, aruncă trupul inert în cada plină. Instantaneu, acesta reveni la viaţă. Acum, Pavel, din ce în ce mai furios, îi dădea, ritmic, palmă după palmă; de îndată ce acesta se trezea şi bătea apa cu palmele, era băgat din nou sub apă. Sărbătoritului, torturarea ursarului părea să-i facă multă plăcere. Abia Viktor, apărut nu se ştie când, a reuşit să-l liniştească.

În vremea asta, din ce în ce mai mulţi dintre musafiri se înghesuiau acolo, călcând prin băltoacele din baie. Ursarul încerca disperat să se cațere afară din cadă, dar, fără să se uite la el, Pavel îl împingea înapoi cu laba lui cărnoasă. În acest timp, el discuta situaţia, relaxat, cu Viktor şi Anton.

— Acum o să ieşim cu toţii să-l căutăm. Căci, de-ndată ce se luminează de ziuă, Mişka are să dea peste cea dintâi babuşka ieşită să-şi scoată javra la plimbare. Şi la scurt timp după asta, toată Moscova are să înnebunească.

În timp ce, cu mâna stângă, continua să țină capul ursarului, el a mai făcut o serie de observații despre modurile în care situația putea să degenereze. Într-o fracțiune de secundă, toți ceilalți simțiră că se trezesc din beție.

Ursul nu era nici în casa scărilor. Un grup de aproximativ douăzeci de oameni, mai ales dintre aceia mai tineri, bâjbâiau, încercând să înainteze în bezna din curtea interioară a blocului. Chiar și ursarul, care dârdâia de frig, se afla printre ei și încerca să-și recâștige autoritatea, uitându-se după urme în conul de lumină ridicol de slab al lanternei sale.

Grupul s-a împrăștiat repede. Câțiva întârziați beau vodcă și încercau să intoneze un așa-zis cântec al ursului. În acest timp, Pavel, însoțit de o trupă de asalt, ajunsese deja la intrarea unui mic parc. Ceva mai feriți, Lena și Anton se lipiră unul de altul, un student evoca descrierea unei vânători de urși din Turgheniev, iar ursarul cerșea vodcă, fără nici un succes.

— Mai întâi îți găsești animalul. Ce idee cretină, să aduci un urs la Moscova, îl boscorodi prietena Lenei.

— Urșii fac parte din tradiția noastră, ei există și în grădinile zoologice, și la circ. Urșii orășenești nu sunt o raritate, spuse bețivul.

Boris, un lector tăcut de la institut, îi dădu ursarului o castană.

— Nu cumva ursului tău îi este foame? Când l-ai hrănit ultima oară?

— Când a mâncat el ultima oară? Lăsați-mă să mă gândesc puțin… El mai primi o castană, de data asta de la Svetlana. Și încă una de la Rita.

Ursarul încercă să se reabiliteze. În mod surprinzător, începu să vină cu teorii zoologice.

— De regulă, urșii domesticiți nu constituie un pericol pentru comunitate. Dar, în orice caz, eventualele persoane cu care intră-n contact ar trebui să fie familiarizate cu o serie de tipare comportamentale fundamentale…

Acum se alese cu și mai multe castane și cu un șut, care nu făcură însă decât să-l stimuleze. Așa că se apucă să teoretizeze pe tema căutării cinegetice a urmelor.

— Mai bine te-aș fi înecat de la bun început. Acum o să te omor pur și simplu în bătaie, urlă Pavel.

Viktor, Anton și Boris se opintiră să-l oprească pe sărbătoritul hotărât să

treacă la fapte. Ursarul mai fu amenințat de câteva ori și până la urmă se îndepărtă.

Se întâlniră cu toții în fața porții deschise a parcului și începură să discute. Era frig și întuneric și numai lumina lunii lăsa să se bănuiască un monument la capătul aleii. Grupul pătrunse în parc tăcut, așa cum ar fi păşit într-o biserică. O fată îşi făcu cruce, în timp ce o alta o urmărea scuturând din cap. Când ajunseră la monument, luă naştere o dezbatere despre identitatea persoanei de pe soclu, care era parcul în care se aflau și dacă n-ar fi mai bine să exploreze pubelele de gunoi. Anton era cu gândul la sushi și la mai multe reprize de sex cu Lena. Cineva a-ncercat să minimalizeze pericolul unui urs care s-ar fi plimbat prin centrul Moscovei.

— Haideți mai bine să ne întoarcem, animalul are să coopereze cu forțele de ordine.

— Idiotule ce ești! Or să-l împuște pe Mișka, asta or să facă.

— Natura are să se afirme în confruntarea cu civilizația.

— Haideți să-i mai tragem o mamă de bătaie ursarului.

— Bună idee. Înapoi în cadă cu el. Pavel, tu ce părere ai? Că doar e ziua ta.

Pavel căzu pe gânduri.

— Ursul a fost speriat de comportamentul nostru. Vreau să spun, toți oamenii ăia acolo, aerul viciat și muzica pop de import.

Lena îl întrerupse:

— Băieți, voi rămâneți aici și pur și simplu vă țineți gura. Noi, fetele, pornim singure și șoptim numele lui Mișka. Vreau să spun, *senzual*. Murmurăm numele lui în noapte, în lumina lunii. Orice s-ar spune, e o făptură de sex masculin.

— Sună emoționant, nu-i chiar lipsit de un anume farmec, mormăi Viktor în urechea lui Anton.

Pavel strâmbă din nas și mai mormăi ceva despre sentimentalism ieftin în direcția femeilor care tocmai o luau din loc, nemulțumit de faptul că îşi pierduse rolul de conducător. Dar și ceilalți bărbați se conformară. Un pic rușinați, berbecii din turmă se strânseră și mai mult unul într-altul, aruncând priviri tulburi în jur, înainte să-nceapă din nou să discute despre monument.

Femeile se împrăștiară în toate direcțiile. În anii nouăzeci, noaptea, un

parc moscovit avea un aer uşor înfricoşător. Câteva dispărură, câte două, în bezna cețoasă, altele porniră singure țăcănind din tocuri. Cele mai multe se cunoșteau de la universitate, de la clinică sau de la institut. Printre ele se aflau și o vânzătoare și o secretară care-și luaseră doctoratul.

Ursul stătea, curajos și într-o postură frumoasă, pe o mică ridicătură, de unde privea luna. Poate că era pur și simplu obosit și flămând. El se lăsă mângâiat fără probleme, ascultând tandrețurile care i se șopteau. Apoi fu luat de funia pe care o avea legată în jurul gâtului și dus înapoi la monument.

Unul dintre bărbații care făceau din nou gălăgie luase o sticlă de vodcă cu el, iar aceasta fu golită imediat. Când văzură cortegiul apropiindu-se, mai întâi amuțiră. Binedispus, ursul era înconjurat de femeile amuzate cât cuprinde și care-și dădură frâu liber dispreţului faţă de bărbaţii stupizi. Pe treapta de la intrarea blocului îl găsiră pe ursarul care dormea.

Acum, ursul ședea în bucătărie și înfuleca, sub supraveghere, toate bunătățile posibile, băşindu-se asurzitor. În sufragerie se dansa din nou și cineva încerca să facă rost de un taxi ca să se ducă să mai aducă vodcă. Ursarul fu interogat, nevoit să relateze amănunţit toate detaliile biografice ale animalului și, sporadic, mai primea câte o palmă. Cineva solicită eliberarea lui Mişka, fără să spună cum anume s-ar fi putut face asta. Alţii propuseră să se pornească neîntârziat la casa ursarului, în vederea verificării celor afirmate de el. Viktor dădu din cap aprobator, nu departe de locul acela exista și un han care ar fi fost tocmai bun pentru micul dejun. Cei mai mulţi se declarară imediat de acord și începură să discute detaliile excursiei. Ursarul, care și-o încasase temeinic, nu mai protestă decât cu o fărâmă de glas.

Anton și Lena aveau alte planuri. Ei porniră într-o plimbare cu maşina prin Moscova. Deasupra orașului se crăpa de ziuă și ei se sărutau ori de câte ori prindeau roșu la semafor. La o supă miso și niște sushi, contemplară în tăcere clienţii marcaţi de noaptea care trecuse peste ei. Câteva curve ședeau la bar și se holbau la peștele din vitrină. Doi polițiști grași de la circulație își cheltuiau veniturile rezultate din șpăgile primite în tura de noapte pe un munte de frigărui yakitori. În separeul de alături se lăfăiau cinci minori, delincvenți mărunți în treninguri. La masa puștilor ședeau, împreună cu ei,

trei fete tăcute, în timp ce, în spatele tejghelei, bucătarul kirghiz îmbrăcat în japonez vorbea la telefon cu cineva din Bişkek. Din cauza distanţei mari, tipul era nevoit să urle în microfon.

Era puţin după ora şapte, o dimineaţă magică de duminică în cel mai minunat dintre toate oraşele. Imediat aveau să se ducă acasă la Anton, pentru a petrece toată ziua în pat şi în cada uriaşă.

Note

---

2. London School of Economics. (N. tr.)
3. Renata Tebaldi (1922–2004) şi Renata Scotto (n. 1934) – soprane celebre.

2
Criză constituțională

Ceea ce-l interesa cu adevărat pe Anton în septembrie 1993 erau exclusiv Tatiana și serviciul său.

Suprafața de joc a terenului de tenis al cabanei lui Ehrenthal era un covor umed, acoperit de mușchi, sub coroanele înalte ale mestecenilor, o idilă pe malul apelor leneșe ale râului Istra, la aproximativ cincizeci de kilometri la vest de Moscova.

În apropiere se afla mănăstirea Noul Ierusalim, grav avariată de germani în 1941, un loc magic în care se ducea uneori vara cu motocicleta. Respirând superficial, se așeza pe jos, unde umbra zidurilor îl proteja de arșița după-amiezii. Moțăia nemișcat, întrerupt doar de încercările tinerilor plictisiți din sat de a sparge fortăreața Yamaha TT600, o motocicletă cu un cilindru și răcire cu aer, cu un rezervor mare Acerbis și anvelope cu profiluri uriașe, făcute parcă anume pentru Rusia. Apoi, întins pe spate, se uita somnoros la decorațiunile din majolică rămase întregi, care se distingeau pe fațada albă. Turnul clopotniței, distrus de barbarii din țara lui, nu mai fusese reconstruit niciodată. Ansamblul arhitectural nu-și ascundea rănile, era un loc creat parcă de Piranesi. Aerul era nemișcat, iar demnitatea clădirilor chinuite îl anestezia pe Anton. Doar vreo vijelie sau mitocanii care loveau motorul îl scoteau din starea de toropeală golită de gânduri. Iubea această mănăstire melancolică, acest loc al nostalgiei era o contragreutate la amenințarea pe care o emana cea de-a treia Romă.

Motivul pentru care Ehrenthal juca tenis pe un covor mai mereu alunecos rămânea în ceață. Poate fusese vreo greșeală de traducere atunci când comandase suprafața de joc în străinătate. Până când, peste câțiva ani, avea să pună să se construiască o sală de tenis pompoasă cu spa, jucau aici, chiar și iarna. Pentru a face posibilă această scenă de Monty Python, cineva

trebui să cureţe zăpada şi gheaţa cu câteva zile înainte, pentru ca patru bărbaţi înfofoliţi să-şi poată juca partida de dublu. În acest timp, modul în care se comporta mingea era absolut imprevizibil, liniile rămâneau nevăzute, iar regulamentul obscur. Dacă temperatura scădea sub douăzeci de grade, mingea nici nu mai sărea.

Acum însă terenul era acceptabil, iar Anton era motivat să bage şi mai mult spin la cel de-al doilea serviciu. Antrenorul – după câte spunea Ehrenthal, făcuse parte cândva din echipa de Cupa Davis a URSS – corecta, binevoitor, succesiunea mişcărilor lui Anton. Vadim îşi petrecea weekendurile aici şi era preţuit de toată lumea.

Pe bancă, lângă scaunul arbitrului, şedea Tania, o tânără doctoriţă, urmărindu-i pe cei doi bărbaţi. Cu toate că ea nu se afla pentru prima oară aici, Anton simţea cum domeniul acesta întins pe câteva hectare continua s-o împiedice să se simtă în largul ei. Părinţii ei lucrau într-o fabrică de instrumente optice şi, în blocul din cartierul-satelit în care crescuse, ea nu avusese o cameră a ei. Grădina de iarnă de aici era mai mare decât toată locuinţa părinţilor ei. Aşadar, asta era lumea bogătaşilor. Ei aveau mult spaţiu, linişte şi erau relaxaţi. Ei se urcau în vehiculele lor enorme şi, plutind, se-ndepărtau de infernul zonei urbane dispărând în paradisuri precum acesta, unde erau aşteptaţi de bucătărese, grădinari sau de oaspeţi care miroseau plăcut, precum cei de acum. Oameni de teatru şi televiziune, scriitori, jurnalişti, politicieni şi oameni de afaceri veneau aici pentru a petrece seara la masa cea lungă sau în preajma şemineului. Oare cum reuşiseră aceşti oameni îngrijiţi să realizeze toate astea? Cum se umplea la loc pivniţa de vinuri în timpul săptămânii şi cum avea loc refacerea rezervei de hârtie igienică incredibilă precum aceasta? Toată lumea ştia de existenţa universului paralel al nomenclaturii, dar aura aceasta lejeră de bunăstare depăşea orice închipuire.

Spre uimirea ei, atunci când, cu câteva luni în urmă, Tania îşi întinsese braţul la marginea străzii, prima maşină care oprise era o limuzină occidentală. De obicei, la semnul acesta opreau doar rable sovietice, şi atunci se negocia mai întâi preţul pentru cursă. Plăcuţa de înmatriculare îl recomanda pe cel dinăuntru ca aparţinând unei alte caste. Ea a urcat şi s-a lăsat dusă de Anton de-a lungul bulevardului Lenin până în centru. Tania

ieşise din schimbul de noapte, iar el spera să aibă parte de ceva care să-l mai distragă de la traficul matinal. Ea i-a corectat cu tact rusa pe care o vorbea el şi a râs de câteva ori la glumele stângace ale străinului. Când el a invitat-o la un drink în seara următoare pentru a-şi ameliora în continuare rusa, cum a accentuat el nevinovat, ea a acceptat.

Îmbrăcaţi complet în alb, cei doi bărbaţi de pe terenul de tenis emanau o seriozitate festivă. Era evident că Anton îl venera pe maestru. Apoi, el a fost înlocuit de slăbănogul Ehrenthal, care şi-a încheiat şi el corect şedinţa de antrenament.

Anton s-a aşezat lângă Tania în soarele de toamnă. Copacii care alcătuiau peisajul ce semăna cu un parc erau o vâlvătaie aprinsă de culori. Pe drum, la venire, ea îi vorbise despre *bab'ye leto*, vara babelor în varianta rusească, iar atunci când el a privit-o fără să înţeleagă nimic, fără să priceapă ce voia ea să spună cu acest anotimp suplimentar, ea a-ncercat în engleză. În acest timp, antebraţele ei se mişcau un pic abrupt, ca şi când numai în felul acesta ar putea să se elibereze de un surplus de energie.

— *Indian summer, my studid lover, indian summer they call it in America.*

Nici de asta nu auzise niciodată, anii lungi în care întorsese spatele naturii îşi arătau urmările, şi ea se mai amuză preţ de câţiva kilometri de golul pe care-l lăsase în urmă ignoranţa originară. Arătătorul şi degetul ei mijlociu îi mângâiau în acest timp obrazul. Pentru ea, incompetenţa parţială în chestiuni cotidiene nu era un semn rău.

Ea lucra ca medic-chirurg într-o clinică de stat, care se afla într-un bloc deja dărăpănat din anii optzeci. Uneori, când ea lucra de noapte, el îi mai făcea câte o vizită, şi atunci făceau dragoste într-un pat dintr-o rezervă goală, având în faţă o imagine panoramică asupra Moscovei.

Cei mai mulţi dintre medicii de acolo erau tineri şi trecuseră luni întregi de când erau plătiţi neregulat sau nu mai fuseseră plătiţi deloc. Fiecare încerca să-şi găsească un loc într-o clinică privată sau să mai facă bani într-un fel sau altul. Cuvântul magic era chirurgia estetică. Şi Tania mai făcea asistenţă la astfel de operaţii la o clinică de lux. Ca salariu în natură, şi-a operat acolo propriii sâni, iar Anton a fost destul de inteligent să nu comenteze această intervenţie, dar considera trendul acesta de mărire a

sânilor ca pe una dintre urmările deloc îmbucurătoare ale Perestroikăi. El rămăsese cu nostalgia savuroasei măsuri 75B dinainte, pentru care procurase lenjerie din boutique-urile deschise recent. Cercetarea şi alegerea desuurilor îi făceau atâta plăcere, încât, curând, începu să se contureze o adevărată obsesie. Aceasta nu trecu neobservată în ochii vânzătoarelor istețe. Ele începură să-l informeze cu toată încrederea despre modelele lui preferate, proaspăt sosite din Franţa şi Italia.

Să şi-o imagineze pe iubita lui în dantelele care-i tăiau respiraţia începu să devină pentru el din ce în ce mai mult un preludiu plin de nuanţe care de care mai delicioase. În astfel de momente, era cotropit de un dor năvalnic de Taniuşka. Ar fi vrut să o vadă stând într-o cameră îndepărtată a spitalului, înfăşurată doar într-un abur de lenjerie La Perla sau Lise Charmel. Anton nu era un tip complicat, în mijlocul acelei pustietăţi dezolante, frumusețea delicată era de ajuns să-i declanşeze momente de fericire. De cele mai multe ori, ea era încântată de ceea ce-i alegea el din universul lenjeriei şi comenta cu bunăvoinţă pasiunea lui. Spre uşurarea ei, el refuza pozele ostentativ lascive. Recunoscător pentru naturaleţea ei, o desfoia cu grijă şi, lucru atipic pentru această ţară, se punea în slujba orgasmelor ei.

Mulţi dintre medicii tineri ai clinicii se luptau zi de zi pentru existența lor, ceea ce includea şi traficul de organe şi de droguri sau prostituţia. Unii veniseră din provincie şi, după absolvirea studiilor, nu aveau o locuinţă stabilă, erau lipsiţi de mijloace şi dormeau câteva nopţi într-un loc, câteva în altul. Cu timpul, în lumina de neon a culoarelor, Anton a ajuns să-i cunoască pe cei mai mulţi dintre ei. În Rusia, nimeni nu obişnuia să-şi plângă de milă, iar relatarea seacă a strategiilor lor de supraviețuire îi tăia respiraţia. Atunci, timp de o clipă, Tania era cuprinsă de emoţie. În lumea ei, străinul acesta sentimental era o apariţie exotică.

De pe terenul de tenis, începură să urce agale delușorul spre casa din anii treizeci, unde bucătăreasa îi aştepta deja cu *vatruşki*[4] şi ceai în bucătăria în care se simțea mereu un vag miros de mărar şi de caimac. Femeia blândă şi plinuță părea coborâtă dintr-o carte pentru copii, în timp ce, rezemată de sobă, îi privea cum mănâncă şi le spunea povești. Pe pielea ei rozalie era mai mereu un strat subțire de făină, care licărea în lumina ce pătrundea prin

fereastra joasă. Anton nu cunoştea nici o faţă mai blândă decât cea a bătrânei. Mulţi dintre oaspeţi treceau pe aici numai de dragul ei, ea era polul uman, opus celui al familiei Ehrenthal – acest cuplu îngrozitor, aflat într-o ceartă permanentă şi care era evident că nu putea să existe decât în cea mai chinuitoare pustietate emoţională. Dacă cei doi se-ntâlneau, stăpâna începea fără nici o introducere să-şi umilească bărbatul, de preferinţă de faţă cu terţi. Uneori se lăsa cuprinsă de un fel de nebunie, şi atunci îşi urmărea soţul torturat toată seara. La început, Anton era atât de suprasolicitat lingvistic de excursiile obscene pe care acest balaur le făcea în teritoriile sexuale şi fecale, încât îşi căuta refugiul în opera fundamentală a lui Valentin Defkin despre vocabularul tabu al limbii ruse. El nu reuşea niciodată să se decidă ce anume era mai rău, tărăboiul făcut de această furie, sau atitudinea de autoînjosire supusă pe care Ehrenthal o adopta atunci de bunăvoie. Bineînţeles că Anton se apropia de cabană numai atunci când putea fi sigur că stăpâna casei nu era prezentă.

Oricum, atunci când se-ntâmpla să aibă nevoie de puţină căldură, el mai venea câteodată şi neanunţat în vizită la bucătăreasă. Ea nu-l întreba niciodată de ce venea sau când avea să plece înapoi. O rudă apropiată de-a ei fusese una dintre cele mai cunoscute cântăreţe din ţară. În timpul războiului, ea îi ţinuse locul în mai multe rânduri, cântând în faţa soldaţilor armatei roşii pentru a le ridica moralul. Atunci, ea era anunţată numai cu numele de familie, şi nimeni nu băga de seamă că cea care cânta nu era starul în persoană. Asta era una dintre anecdotele ei preferate. Dacă era rugată îndeajuns de mult, ea mai cânta uneori romanţe cu vocea ei de mezzosoprană cu care o înzestrase natura şi, atunci, în sumbra bucătărie de la subsol, se instala o stare de nostalgie care putea să fie de o intensitate cutremurătoare.

Când au pornit înapoi, Anton şi Tania au fost însoţiţi de mai mulţi câini mari, cu toţii albi ca zăpada, plini de viaţă şi de umor, până la garajele de la poartă. Ca de fiecare dată, acolo stăteau câţiva bărbaţi de prin localităţile apropiate devastate de sărăcie şi care, de cele mai multe ori, îşi omorau timpul prin apropierea domeniului boieresc, unde mai cunoşteau pe careva dintre angajaţi sau unde sperau să se angajeze cu ziua. Fabricile şi colhozurile din regiune încetaseră de mult să mai existe, astfel încât peste

tot dădeai peste oameni care o ardeau, încălzindu-se unii pe alţii cu poveşti despre bogăţia de dincolo de gardurile înalte.

Asemenea altor familii mai mult decât privilegiate din Moscova, soţii Ehrenthal aveau peste o duzină de servitori. Printre aceştia se aflau şi câţiva meseriaşi buni şi bucătărese care, în pofida faptului că erau plătiţi cu zgârcenie şi trataţi mizerabil, rămâneau loiali şi plini de căldură. Lui Ehrenthal îi plăcea să se amuze pe socoteala nivelului de trai jalnic al bogătaşilor din Occident, al căror comportament faţă de angajaţii lor din casă era mai degrabă umil şi care nu aveau la dispoziţie nici măcar suficienţi şoferi.

Un flăcău tânăr îi deschise Taniei portiera, în timp ce Anton îşi arunca geanta în portbagaj. Cu fiecare kilometru cu care se apropiau de Moscova, starea lor de spirit ruptă de lume, indusă de atmosfera vieţii de la moşie, dispărea tot mai mult. Oricât de tare încercau ei să salveze somnolenţa aceea profundă cu ajutorul lui Mozart şi a schimbului de tandreţuri, s-o ia cu ei pe străzile de dincolo de autostrada de centură, erau împiedicaţi de vibraţiile oraşului pulsatil, cu milioanele lui de oameni, care începeau deja să se facă simţite. Era duminică seară şi, până atunci, reuşiseră să ignore cu succes criza politică ce lua amploare. Instinctiv, evitaseră radioul şi televizorul, şi nimeni dintre cei din conac nu pomenise de evenimentul ce se petrecea în centrul puterii, acolo unde doi preşedinţi ai Rusiei concurau acum unul cu altul. Acest pact tacit de refulare a luat sfârşit în clipa în care Tania a dat drumul la radio. Tocmai depăşeau al treilea camion militar plin de soldaţi aşezaţi unul lângă altul pe bănci, o imagine câtuşi de puţin neobişnuită sau ameninţătoare. Atunci când se-ntâmpla să stai în spatele lor în vreun ambuteiaj, ei te rugau uneori să le dai ţigări, şi atunci Anton le arunca un pachet prin trapa din tavan în gaura neagră de sub prelată.

— Hai mai bine să mai punem puţin Mozart, spuse el.

În timp ce Tania cerceta camioanele, ea-şi muşca uşor buza de jos.

— Doar un pic de ştiri, îl rugă ea.

— Nu-ţi face griji din cauza ăstora. Nişte amărâţi care sunt căraţi la nesfârşit de la A la B.

— Ăştia nu sunt simpli soldaţi.

După cum spunea crainica de la ştiri, la sfârşitul săptămânii, situaţia

continuase să se tensioneze. Parlamentarilor răsculaţi din Casa Albă[5] le fuseseră tăiate energia electrică şi apa.

Tania râse, scuturând din cap.

— La voi, în momentul ăsta ar renunţa – pe căpoşii ăştia ai noştri, asta nu face decât să-i aţâţe.

Anton înregistră fără plăcere schimbarea temei. Până acum, abia dacă se gândise la criză, nici măcar dacă era bună sau rea pentru afacerile curente. Întotdeauna clocotea ceva undeva, veşnicul şi obositorul freamăt în uriaşul imperiu, pe care îi era uşor să-l ignore. În imaginile din clădirea asediată pe care le văzuse sporadic trăgând cu coada ochiului la televizor, se putea recunoaşte o adunătură extenuată de comunişti şi naţionalişti care, în lumina maroniu-portocalie a neoanelor, citeau pe un ton ostentativ note de protest în jargonul sovietic. Succesul neaşteptat, la Bolşoi, al cuiva distribuit să înlocuiască vreun artist indisponibil îi trezea mai mult interes decât acest folclor politic.

El observa cât de neliniştită devenise Tania între timp.

— Ce mare lucru poate să se întâmple? Dacă ăştia se impun, pur şi simplu or să pună să fie ridicaţi toţi paraziţii precum amantul ăsta al tău. Dar doctoriţele eroice nu sunt nicidecum duşmani ai poporului.

— Nu spune asta. Pe tine nu te-ar ridica nimeni. De dat afară din ţară, asta da, te-ar da, dar atât. Pentru noi însă, ar mai urma două generaţii de stat sclavagist. Nu-i chiar pedeapsa capitală, dar e pe-aproape.

El tăcu, ruşinat. Se hotărî ca, de acum încolo, să urmărească evoluţia situaţiei.

— Vrei să mergem la *Serena* să mâncăm fructe de mare?

Ea aprobă din cap absentă.

După aceea s-au aşezat la televizor. Deoarece apartamentul de pe strada Briusov era-n reconstrucţie, după ce baia de deasupra îi spărsese tavanul prăbuşindu-se într-a lui, Anton se mutase într-o locuinţă mobilată între Bulevardul Lenin şi Muzeul Darwin. Închiriase apartamentul provizoriu, de la un cuplu care emigrase-n străinătate şi care abia dacă lăsase în casă altceva decât lucruri bune de aruncat la gunoi. Dar asta-l deranja la fel de puţin ca şi cei zece kilometri până în centru, în fond, pe drumul ăsta o-

ntâlnise pe Tania.

De obicei nu se uitau la televizor, acum însă ea comenta reportajele pentru el. În acest timp, evita tandreţurile pe canapea, aruncându-i lui Anton priviri severe. Fără nici un chef, el i-a lăsat pe obosiţii reprezentanţi ai poporului să treacă prin faţa ochilor lui. Abia după ce a reuşit să mimeze că-l interesează, ea i-a explicat ce anume se-ntâmplase de la-nceputul crizei.

Din cauză că ăia se împotriveau cu-ncrâncenare reformelor liberale, Elţin dizolvase, fără să stea pe gânduri, atât Congresul Deputaţilor Poporului, cât şi Sovietul Suprem. Ca urmare, indignat, Congresul Deputaţilor Poporului l-a eliberat pe Elţin din funcţie, după care l-a pus să depună jurământul în calitate de nou preşedinte pe vicepreşedintele Ruţkoi, care semăna destul de bine cu o morsă. Acesta a numit îndată un alt guvern, ceea ce implica şi un nou ministru al apărării. Dar armata a continuat să ţină cu Elţin. În acest timp, o parte dintre deputaţii deveniţi dispensabili s-au baricadat împreună cu Ruţkoi în Casa Albă de pe malul râului Moscova. Iniţial, monolitul acesta, dubios din punct de vedere arhitectonic, fusese dedicat cercetării Mării Nordului, aşadar o formă originală de venerare a eroilor sovietici.

Puţini credeau într-o răsturnare cu urmări majore. Cecenul Hasbulatov şi ucraineanul Ruţkoi nu alcătuiau o echipă în care lumea să aibă mai multă încredere decât în Elţin. Orişicât, Ruţkoi era un erou al Uniunii Sovietice care, ca pilot, aruncase cu succes o mulţime de bombe asupra Afganistanului cu cioara lui şi, ca un hopa-mitică, supravieţuise, deşi fusese doborât de câteva ori. Iar el era considerat un personaj nu tocmai antipatic, totuşi din cale afară de anacronic. Hasbulatov părea să fie mai degrabă o viperă intrigantă, în care nu se putea avea încredere. Lipsit de loialitate şi viclean, el a-ncercat să-i implânte în spate rusului cinstit Boris Nikolaevici un pumnal caucazian. În aparenţă, misiunea celor doi era împiedicarea reformelor economice liberale ale lui Gaidar. Economistul acesta nu se bucura de simpatia poporului, terapia lui de şoc fusese cea care declanşase prăbuşirea rublei.

— După părerea mea, majoritatea populaţiei e neutră sau pro Elţin, spuse Tania în încheiere.

Anton era uluit de prezentarea ei exactă. Fără o vorbă, el se concentra acum asupra reportajului; atunci când nu înţelegea ceva, ea îi traducea

pasajul respectiv chiar înainte ca el să o roage. Acum, deputaţii de pe ecran nu se mai mulţumeau să mormăie cu-ncăpăţânare, ei începeau chiar să se bucure de aprobare. Era ca şi când o genă revoluţionară colectivă căzută în uitare îşi reamintea de menirea ei. Imediat, problema a-nceput să i se pară şi lui palpitantă. O revoluţie promitea scene pline de suspans în zilele care urmau. În afară de asta, el nu voia s-o indispună pe Tania cu ignoranţa lui. Pe un alt canal, cineva îi întreba pe trecători de partea cui erau. Aceştia se arătau indignaţi şi criticau, pe rând, când Kremlinul, când Casa Albă. După care se relua transmisia live a unei conferinţe de presă improvizate a celor blocaţi. Fiecare al doilea cuvânt era răsturnare. Asta nu s-a schimbat nici în momentul în care, pentru scurt timp, Elţin a apărut în cadru. Încet-încet, Anton începu să se simtă indispus. Dinamica proprie a acestui spectacol părea să se desfăşoare după un scenariu rafinat, pe care el nu-l înţelegea. Tonul reportajelor şi manifestările de solidaritate deveneau tot mai agresive, iar adversarii lui Elţin alcătuiseră între timp un forum ce se bucura de atenţia internaţională.

Umbra care se târa pe deasupra oraşului a avut un efect pozitiv asupra libidoului Taniei şi al lui Anton. Viaţa lor sexuală nu se lăsa intimidată de ameninţarea exterioară. Copulaţia compensatorie şi lungile răgazuri în cada de baie de după le produceau o profundă mulţumire. Culmi fericite, a căror intensitate se derula în paralel cu evenimentele exterioare.

Ea şedea în capul oaselor în faţa lui în cadă. Chiar şi atunci când nu făcea nimic, corpul ei aproape slab vibra uşor. La început, el fusese iritat de prezenţa ei aproape foşnitoare, fiindcă avea impresia că trebuie să reacţioneze la asta, dar apoi s-a obişnuit cu pulsaţia gesturilor ei. Părea că sinapsele ei primeau de două ori mai multe impulsuri decât ale lui. În adolescenţă, Tania se obişnuise să-şi coboare puţin frecvenţa, dar, în starea ei de trezie inteligentă, nu era decât rareori solicitată la adevărata ei valoare. Câtă vreme partenerii ei de discuţie reuşeau să o urmărească, ea îi fixa încurajator, şi mimica ei exprimând bucuria aşteptării determina chiar şi exemplarele inerte să împiedice cât mai mult timp cu putinţă să se rupă firul conversaţiei. Anton n-avea nici o problemă cu superioritatea ei intelectuală, diferenţa dintre ei era mult prea evidentă. Şi faptul că era îndrăgostit îl ajuta. De îndată ce lua naştere bănuiala că el s-ar fi putut să nu mai fie pe

fază, amândoi explicau asta prin cunoştinţele lui precare de rusă.

Ea îşi privea cu îngăduinţă amantul, care se lăfăia în faţa ei şi a cărui mână ce ţinea paharul atârna peste marginea căzii. Pe podea se afla o sticlă de şampanie într-o frapieră plină cu gheaţă. Pentru ca ei să aibă mai mult loc, el îşi ţinea un picior afară din cadă. Spuma de baie îl acoperea pe alocuri de la mărul lui Adam până la vârful penisului, care se iţea deasupra apei într-un salut obosit.

Tania era conştientă de norocul uriaş pe care l-a avut când l-a întâlnit pe acest veritabil faun. Ea nu era o frumuseţe, nici măcar drăguţă nu era, şi, în ochii majorităţii bărbaţilor, IQ-ul ei avea funcţia de a-i ţine la distanţă. Nici faptul că nu bea alcool mai deloc nu era tocmai de natură să ajute. Ea s-a lăsat puţin pe o parte şi i-a atins din greşeală testiculele cu vârfurile degetelor de la un picior. El şi-a exprimat mulţumirea pentru această atingere fugară, fornăind a satisfacţie. După ce se epuizase în actul amoros, acum zăcea aici nesfârşit de mulţumit, cu privirea odihnindu-se plină de recunoştinţă pe chipul ei.

— Îţi stă bine în cadă. Vrei să-ţi mai aduc un suc? întrebă el. La fel ca jumătate din oraş, ea părea să se hrănească cu sucuri. Sovieticii ar mai fi fost încă la putere, cu condiţia să fi produs suficiente sucuri exotice, iaurt cu fructe şi animale uriaşe de pluş.

— Nu. Rămâi te rog întins aici, spuse ea.

El era înnebunit după ochii ei, care-l încântaseră încă de la prima lor întâlnire, cu mult timp înainte ca el să-i descopere celelalte calităţi. Când ea se aplecase atunci neîncrezătoare la geamul deschis al maşinii, el şi-a dat seama imediat de unde o cunoştea. Avea ochii aceia negri copleşitori ai lui Lermontov, incredibil de mari şi atotpătrunzători. Portretul scriitorului era singurul tablou din apartamentul său; încă din tinereţe, Anton fusese cucerit peste măsură de povestea pe care a scris-o despre un om care nu-şi găsea rostul. Ochii Taniei îi păreau nesfârşit de preţioşi, poate şi din cauză că restul feţei abia dacă prezenta vreo trăsătură demnă de interes. Frumuseţea ei, el o descoperea în gesturile energice şi în mimica alertă. Ea îmbrăţişa viaţa fără nici un compromis şi radia seriozitatea unui om încă tânăr, care nu era nicidecum dispus să îngăduie lumii să hotărască în locul lui. Tania îi ghici gândurile, se aplecă spre el şi-l sărută lung, ca şi când în felul acesta ar

fi scăpat de o grijă. Ameţiţi de pasiune, ei sperau ca, împreună, să dezamorseze conflictul care lua amploare la numai câţiva kilometri de ei.

— *Make love, not war*. Deviza asta ar trebui să fie valabilă şi pentru ăia, spuse el încercând, astfel, s-o înveselească.

Ea nu reacţionă la fraza căznită a faunului. El mai făcu o încercare.

— Eşti necăjită, Taniecika? Te gândeşti cumva la reprezentanţii poporului instalaţi provizoriu?

Ea surâse.

— Poate că ai dreptate. Aici n-a avut loc nici un Woodstock. Şi nici Renaştere, şi nici hipioţi n-au fost.

— Corectă observaţie, porumbiţa mea. Cum şezi tu aici gungurind aşa, ai face orice inimă să vibreze de iubire. Îmi dai voie să te ajut să-ţi cureţi penajul? Taniuşa mea cea curată, chiar nu te apasă nimic?

— Îmi place să aud susurul vocii tale.

Când s-a aplecat spre el ca să-i dea un sărut fugar, ea nu a putut să nu observe că, fără ca ea să-l fi provocat în vreun fel, mădularul lui ţeapăn stătea la pândă. Ea îl cuprinse surâzând strengăreşte şi spuse:

— Sunt sigură că şefii partidelor aflate-n conflict se fut prea puţin.

Fără să-şi coboare privirea, mâna ei lunecă peste mădularul lui. El se îndreptă încet, în timp ce degetele lui o căutau pe sub apă. Stătură ochi în ochi minute în şir. Apoi, ca prin farmec, ea scoase nu se ştie de unde un prezervativ, i-l trase cu precizie chirurgicală şi se aşeză deasupra.

La firma lui Anton, oamenii au părut multă vreme neutri, aproape nimeni nu şi-a întrerupt activitatea obişnuită. Se duceau la lucru mai fără chef, undeva în fundal se auzea un radio şi din când în când mai trecea pe acolo câte un martor ocular. Din experienţa de criză se năştea o oarecare mândrie pentru acest amalgam de indiferenţă colectivă şi rezistenţă la suferinţă. Anunţurile referitoare la evoluţia tentativei de puci, care curgeau asemenea celor privind cotele apelor, erau luate la cunoştinţă cu oarecare interes, respinse sau transmise mai departe ca fapte sigure.

O singură dată s-a întâmplat să audă în mica lor cantină cum cineva s-a enervat. Bărbatul ţinea un monolog disperat, în care fiecare frază începea cu *Cum e posibil ca*. Toate, întrebări justificate. A fost lăsat să termine de vorbit, nimeni n-a mai intervenit, totuşi situaţia nu a devenit penibilă.

Vineri însă era 1 octombrie, atmosfera s-a încins deodată şi în birou. Analizând zvonurile puse în circulaţie, era lesne de înţeles cine manipula şi cine erau cei manipulaţi. La firmă lucrau şi destui angajaţi care fuseseră infiltraţi de KGB. Între timp, acesta funcţiona, într-o variantă mai temperată, sub denumirea de FSB, dar metodele rămâneau în continuare grosolane. Acum, miza era diseminarea fricii, pentru a genera aprobarea faţă de represaliile de stat la care urma să se treacă. În acest scop, erau puse-n circulaţie relatări despre bande de tâlhari care atacau *structuri comerciale*, cum erau denumite oficial firmele private. Asta se potrivea cu hoarda care creştea constant în jurul Casei Albe. Aceasta lansase şi ea apelul la epurarea ţării de străini.

Şobolanul FSB din firmă cu cel mai mare grad îşi preluă rolul şi, plin de importanţă, relată vizibil cutremurat despre justiţia bazată pe linşaj care avusese loc la două firme occidentale din raionul Kamovniki, aflat la numai câţiva kilometri distanţă. Până şi Anton, pe care amănuntele astea legate de serviciile secrete îl plictiseau, intuia cinismul unor asemenea relatări. El verifică imediat informaţia înfricoşătoare, sunând un cunoscut din numitul raion.

— Paşa, cum stau lucrurile la voi?

— N-ai ce face acolo, sau ce?

— Pe aici se povesteşte că la voi e jale.

— La noi? Eu credeam că-n Kitai Gorod e prăpăd.

— Nu chiar. Ne vedem la club?

— Poate. Dar te rog, fără-ntrebări referitoare la evenimente situate la mai mult de trei ore în viitor.

Anton a rugat doi angajaţi să dea telefoane pe la minele de cărbuni şi prin porturi, ca să afle dacă întâmplările din capitală au avut vreo urmare la ei. Acolo însă lucrurile se mişcau cu inerţia lor dintotdeauna.

Tania era de serviciu, el avea s-o revadă abia duminică. Dacă la ea în secţie telefonul era liber, îl mai suna câteodată. Uimit, luă act de sentimentul său tot mai accentuat de sevraj.

El părăsi biroul şi o luă agale prin Kitai Gorod. În faţa sinagogii era parcată o maşină a poliţiei, în rest, străzile-n pantă erau la fel de adormite ca-ntotdeauna. La colţ stătea un tânăr preot în faţa micii sale biserici, care

abia de curând fusese trezită din lâncezeala în care zăcuse cât timp fusese folosită ca spaţiu de depozitare. Deoarece firma participase la acoperirea cheltuielilor de renovare, preotul l-a salutat pe Anton plin de respect. Întors la birou, fu rugat ca, în ziua următoare, să-şi înlocuiască Mercedesul cu un Moskvici, era doar o chestie de rutină, pentru mai multă siguranţă. Nu i s-a dezvăluit cui îi venise ideea asta şi nu era clar nici dacă măsura urma să protejeze maşina firmei sau pe el. De fapt, biroul, ca şi toate celelalte, avea şi o *krîşa*, ceea ce-nseamnă acoperiş, şi era echivalentul unui contract de prestări servicii cu o organizaţie infracţională locală. Dar mai existau şi consilieri de securitate plătiţi, care se recrutau din rândurile serviciilor secrete de odinioară. Mii de astfel de inşi fuseseră puşi pe liber în primii ani sub Elţin şi, de atunci încoace, îşi ofereau serviciile. El bănuia că una dintre aceste cârtiţe venise cu ideea schimbării maşinilor. Juristul firmei îi lăsase lui Anton pe birou cheile şi o aprobare notarială cum că de acum încolo i se permitea să conducă Moskviciul model 2141. Un vehicul înfricoşător, în care se oglindea întreg tragismul economiei planificate.

Mai târziu, scârba aia de la FSB mai trecu o dată pe la el, între timp se pleoştise complet. Pe un ton căznit conspirativ, îl sfătui să nu iasă din casă în timpul weekendului. Zâna cea bună suferea vizibil de scindarea care afecta propria ei persoană. În adâncul inimii ei, îşi dorea revenirea la fosta URSS, când ea putea realmente să le facă rău oamenilor. Acum însă, prin natura slujbei, jigodia era obligată să sprijine sistemul actual. Aşa cum ştia fiecare om de la firmă, în cei câţiva ani de reformă, ea ajunsese la o bunăstare considerabilă. Câteva locuinţe pe care le deţinea în centru, vila renovată, iar între timp era luată-n calcul chiar şi o casă în străinătate. Până şi soţul ei insignifiant, ieşit la pensie mai devreme, ajunsese să conducă o maşină de import. Numai pierderea importanţei personale o mai rodea. Să fie temută – da, acesta era un sentiment înălţător, numai că, în vremurile noi, abia dacă mai avea parte de el. Astăzi, dacă mai reuşea să distrugă două existenţe pe an era mult. În vremurile cele bune dinainte, când, la Lubianka, rapoartele ei mai erau citite cu atenţie, reuşea asta în fiecare lună.

Ca de fiecare dată, Anton rămase pe scaun, fără s-o invite să ia loc. În timp ce ea vorbea, el o observa cu interes, la fel cum, la muzeul de ştiinţe naturale, studiezi o vitrină cu gândaci ciudaţi. Ea îl ura, era de presupus că

ea pasase deja, anonim, adresa lui uneia dintre brigăzile de epurare care aveau să intre-n acţiune de-ndată ce răsturnarea va fi fost săvârşită. Slugile sovietice, care încă mai credeau în vremurile vechi, iubeau mai presus de orice listele de felul acesta. El confirmă din cap, îngândurat. Înainte ca ea să se întoarcă, o tresărire de bucurie necontrolată trecu repede peste faţa ei, care tocmai fusese supusă unui nou lifting. Dacă regimul lui Elţin avea să se prăbuşească, el nu mai avea să rămână nici măcar o secundă în apartamentul său, de asta era cât se poate de sigur.

O oră mai târziu, el simţi nevoia să evadeze din atmosfera apăsătoare de la birou, dar vechiul Moskvici refuza să pornească. Vehiculul era prevăzut cu un sistem de alarmă de producţie autohtonă, care nu-i împiedica numai pe hoţi să-l folosească. Pe o pictogramă dramatică apăru avertismentul referitor la *imobilizator*. Un mecanic îi arătă ungherul în care se găsea telecomanda grosolană, care putea fi acţionată de pe o folie de contact montată sub parbriz. Algoritmul nu funcţionase încă de când îi fusese arătată maşina.

Anton făcu o tură pe Centura Grădinilor. Retrogradarea, din punct de vedere automobilistic, până la nivelul sovietic, era dureroasă şi era generată de pierderea priorităţii automate, o situaţie cu care s-a împăcat cu greu. În rest, n-a mai apărut nimic altceva care să-i atragă atenţia pe parcursul celor şaptesprezece kilometri, cât măsura şoseaua de centură. O părăsi, îndreptându-se spre est, unde se afla domeniul Kuskova.

Castelul clasicist cu cei patru sfincşi străjuind aleea la intrare le slujise conţilor Şeremetiev exclusiv pentru serbări, iar acum, acolo se mai cânta uneori muzică de cameră. Nu era mult de când tocmai fusese aici pentru ca, împreună cu alţi cinci ascultători, să savureze trioul nr. 1 pentru pian *Fantoma* de Beethoven; cvartetele depăşeau posibilităţile financiare precare menite să susţină activitatea concertistică din Kuskova.

A plătit intrarea în parc şi s-a plimbat prin spatele castelului printre clădirile vesele. Aşa cum se-ntâmpla de cele mai multe ori, abia dacă erau vizitatori. Un loc minunat, înconjurat de sute de hectare de pădure, fermecător de somnolent în grandoarea lui. În faţa oranjeriei, s-a aşezat de pe o bancă să citească, dar în curând, neliniştea care-l rodea l-a mânat înapoi în oraş.

Pe drum s-a oprit la un chioşc ca să cumpere copia piratată a filmului *Trei culori: Albastru*. Apoi a condus până la supermarketul finlandez Stockmann, un vestigiu grotesc din perioada sovietică şi care continua să-şi vândă mărfurile sale demodate, odinioară destinate corpului diplomatic, numai celor care dispuneau de un card de credit. Era modul cel mai comod de a cumpăra o sticlă de Château Margaux sau un antricot. Poate că, mai târziu, avea să mai iasă, acum, însă, Binoche îl invita irezistibil la o masă pregătită de el însuşi.

O vreme a dormit adânc, dar spre dimineaţă au revenit demonii. S-a dus în bucătărie unde şi-a băut cafeaua, chinuindu-se între timp cu aparatul de radio cu unde scurte. Dar nici BBC-ul, nici Deutsche Welle nu l-au ajutat să înţeleagă situaţia. Cuprins de lene, s-a întins din nou, a citit puţin din *Frumoasa rusoaică* a lui Viktor Erofeev şi a aţipit la loc.

De data aceasta, l-a trezit un telefon de la Tania. Făcuse schimb de ture cu un coleg, aşa că şi-au dat întâlnire peste o oră şi jumătate la staţia de metrou Smolenskaia.

Moskviciul a demonstrat elocvent cât de complicat erau de îndeplinit până şi cele mai banale procedee tehnice. După douăzeci de minute de încercări umilitoare, imobilizatorul refuza în continuare să deschidă uşile. Voia deja să renunţe şi să oprească un taxi, când s-a auzit, absolut surprinzător, succesiunea de zgomote scrâşnitoare ce anunţau deblocarea.

Pe bulevardul Smolenski, el s-a mirat să constate cât de rarefiat era traficul. Apoi a-nceput să-şi dea seama că s-ar putea ca înfruntarea să nu se limiteze la Casa Albă. O clipă mai târziu, văzu nişte oameni care stăteau pe asfaltul carosabilului cu douăsprezece benzi, iar mai departe, în spate, părea să ardă ceva. Anton a virat ca să parcheze maşina pe o stradă laterală. Avea de gând să-şi continue drumul pe jos. Fu cuprins de panică la gândul că Tania s-ar putea să-l aştepte în mijlocul acelui tumult. Un răpăit metalic înfundat acoperit uneori de ţipete izolate pătrundea până în spatele Ministerului de Externe. Acest colos bizar era una dintre cele Şapte Surori ale lui Stalin, aşa erau numite ororile arhitectonice al căror aspect era o combinaţie între un tort de nuntă şi Gotham City. În timp ce alerga în umbra ei, Anton observă jungla de aparate de aer condiţionat care se întinsese în ultima vreme asemenea unor furuncule pe partea din dos a surorii şi care îi

displăcea profund. Pe Vechiul Arbat, singura zonă pietonală din oraș, grupuri de oameni se-ndreptau grăbiți spre Centura Grădinilor și, ceva mai departe, turiștii stăteau asemenea vacilor la păscut. Un nor de fum fu adus de vânt și mirosea a cauciuc ars, atunci când el o recunoscu pe Tania în fața intrării pompoase la metrou. Era-mbrăcată-n paltonul ei gri și-l privea cu seriozitate, dar apoi încercă să zâmbească. Se-mbrățișară fără să spună nimic și scena părea învăluită de aburul amar-dulceag al unui sentiment gen *Doctor Jivago*. Anton spera că, după acea privire nesfârșit de lungă, ea avea să spună ceva adecvat, de exemplu, *Eram sigură c-ai să vii*. Totuși, ea rămase tăcută. Palma ei îi atingea pieptul. Oricum, fusese răsplătit cu acea privire caldă.

— Excelentă idee, să ne-ntâlnim aici, spuse ea.

— Mașina e la cinci minute de aici. Tot mai ai chef de mâncare japoneză?

— Bineînțeles. Precis că teatrul ăsta de aici n-o să ne împiedice.

— Atunci hai s-o ștergem repede.

— Stai puțin. Ai văzut ce se-ntâmplă acolo?

Ca printr-o ramă de tablou formată de două clădiri, privirea avea acces la un segment de bulevard. Scena evoca un cadru de film cu sute de figuranți, care încă mai repetau. Din clipă în clipă, Anton aștepta să audă pe cineva strigând *Action* și punând totul în mișcare.

Au pornit într-acolo și, pe măsură ce șarful creștea, iluzia se destrăma. Mase de oameni se îmbrânceau de-a lungul trotuarului. Pe carosabilul care, lipsit de mașini, părea ireal de lat, se desfășurau scene tumultuoase.

— Îi vezi pe boschetarii ăștia? Au fost umpluți cu vodcă pentru a organiza tot spectacolul ăsta.

Ajunseră la o baricadă care avea un aer ridicol pe imensa suprafață de asfalt. La o aruncătură de piatră mai încolo, se postaseră oamenii-n uniformă cu scuturi de aluminiu, încercând să închidă întreaga lățime a străzii.

— O să ajungem fix între linii. Ăștia nu ne lasă să trecem, avertiză Anton.

— Rahat. Repede, înapoi!

Dar, când s-au întors, au început să se reverse înspre ei toți aceia care

încă nu văzuseră cordonul ce bara trecerea. Pe trotuar nu mai era loc, ei alergau acum în lungul carosabilului. Câteva clipe mai târziu, situaţia a escaladat. S-au auzit împuşcături, au început să zboare pietre; înarmaţi cu bare lungi de oţel ţinute ca nişte lănci, un grup de oameni alerga în direcţia bărbaţilor în uniformă. De-a lungul Centurii Grădinilor, oamenii se-nghesuiau, aplecaţi, de-a lungul pereţilor caselor. Anton şi Tania s-au adăpostit într-un gang întunecat. Încet-încet, ochii lor s-au obişnuit cu întunericul. Deodată, deasupra lor s-a aprins un bec şi o bătrână grotesc de plină de viaţă a început să tragă de paltonul lui Anton. El s-a întors speriat.

— Ia te uită ce domn subţire vine la noi în vizită, bombăni cotoroanţa.

Ca la un ordin, alte personaje zdrenţăroase începură să apară, târându-şi picioarele, ca şi când ar fi ieşit dintr-o peşteră. Fără să-i spună ceva, un bărbat fără dinţi, plin de pete de urină, o îmbrânci pe Tania. Din reflex, Anton îi trase un cot în rinichi şi o trase pe Tania spre el. Personajul încovoiat rămase încremenit, când o altă babă jegoasă începu s-o bodogăne pe un ton ascuţit:

— Tu eşti de-a noastră! Carevasăzică, te-ai vândut lu’ domnu’ ăsta subţire.

Mormăieli aprobatoare din toate părţile.

— E doctoriţă, are grijă de javre d-astea ca voi. Dacă s-atinge careva de ea, îl omor, strigă Anton melodramatic spre gaşcă, făcându-i să râdă.

— Şi tu? Tu de unde eşti? întrebă un alt ins îmbrăcat în trening, care avea pe faţă o gâlmă ciudată, plină de vinişoare sparte. Anton îi simţea respiraţia puturoasă.

— Şterge-o de aici! Îţi pute botul ca un cur de vacă. Anton culesese frânturi de fraze din astea de la şoferii de taxi care înjurau întruna şi acum le combina la-ntâmplare. El luă act de faptul că Tania îl privea iritată.

Cotoroanţa slinoasă începu să cârâie din semiîntuneric:

— Ăsta-i jidan. Cumpără fetele noastre curate cu banii lui jegoşi.

Lui Anton îi plăcu referirea la curăţenie, doar confuzia cu apartenenţa religioasă îi era cu neputinţă de înţeles. Cotoroanţa se apropiase cu faţa schimonosită de furie, agitându-se, împroşcându-şi veninul. Ropote de aplauze se ridicară din fundul gangului. Încurajată, baba se repezi înainte gâfâind, ca să-şi continue asaltul retoric, dar fu oprită de Tania cu o palmă

care-l uimi pe Anton într-atât, încât nu reuşi să se ferească decât parţial de atacul unui pitic. Două lovituri zdravene de bâtă îi atinseră pulpa. Tania scoase un ţipăt scurt ca să-l avertizeze căci, acum, stârpitura îi ţintea genunchiul. Anton nu reuşi să apuce bâta şi, ca să evite loviturile, începu să ţopăie el însuşi ca spiriduşul Rumpelstilzchen. Babornița și cotoroanța pălmuită urlau chestii de neînțeles. Anton reuşi în sfârşit să-i smulgă bâta piticaniei.

— Doboară-l pe jidan! Doborâți-l odată pe porcul ăsta libidinos!

Anton lovi de câteva ori cu bâta în direcţia corpurilor care se tot revărsau spre ei. În afară de cotoroanța care bolborosea, toți ceilalți se retraseră. În întuneric, el văzu sclipirea cuțitelor. În timp ce fixa haita cu bâta ridicată, se lăsă tras de Tania afară, în stradă. Speriate de lumina violentă a soarelui, reptilele alea nenorocite se retraseră până la ultima în hăul din care veniseră, acolo unde restul haitei pândea deja următoarea victimă. Becul din tavan se stinse. Timp de o clipă, Anton nu mai zări decât nişte umbre care se-nghesuiau una într-alta.

Cei doi fură luați cu totul de viitura mulțimii dezorientate de pe trotuar. Prin aer zburau fel de fel de obiecte, se auzeau împuşcături, norii de fum se amestecau cu norii de gaze. La fiecare câțiva metri erau îmbrânciți, fețele care treceau prin dreptul lor trădau frică, hotărâre, ură. Un cărucior de copil zăcea, abandonat, lângă trotuar, era o scenă de Serghei Eisenstein în culori. Lui Anton îi trecu prin cap o-ntrebare: Oare, în general, mai existau scene care să nu fi fost deja văzute în filme?

Tania îl văzu că-şi târăşte piciorul.

— Frumos, paltonul ăla al tău.

— Mulţumesc. Jermyn Street.

— Tu chiar nu-nţelegi? Scoate-l.

— N-am chef, bâigui el. Piciorul îl durea.

— Scoate-l odată! În ochii ălora, un palton ca ăsta ascunde întotdeauna un porc capitalist care s-a rătăcit pe aici.

— Păi aşa şi este. Ăă… vreau să spun că… da, ai dreptate. De altfel, şi eu mă simţeam deja overdressed. Paltonul, mantaua… sună a Gogol.

Frica îl făcea să nu gândească limpede şi se-ntoarse după ea. Tania se opri.

— Ține-ți gura și scoate-l imediat.

Fără să-și ia ochii de la ea, în timp ce porneau mai departe, își scoase paltonul. Din cauza asta, era cât pe-aci să calce pe corpul cuiva care nu se mai apăra de șuturile pe care le primea. Uniforma cenușie era murdară de sânge. Ca să poată fi bătut în voie, fusese izolat de camarazii săi și tras încoace. Acum, cei care fugeau pe acolo făceau un ocol în jurul lui. O singură femeie plângea cu glas strident și încerca să apere trupul nemișcat, întinzându-și brațele deasupra lui. Anton încremeni, șocat, iar Tania se aplecă imediat peste corpul întins pe jos. Femeia începu să spere și să țipe la bătăușii care stăteau în semicerc în dreptul ei. Unul dintre bărbați făcu trei pași în față, reglându-și distanța cu pumnul strâns. Femeia continua să-l fixeze fără să-și coboare brațele. Lovitura o nimeri în plină față. Întors în semicerc, tipul urlă:

— Curva dracului, și-a meritat-o!

Femeia se împletici și, după câțiva pași, căzu, fără o vorbă pe-o parte. Cei din semicerc chiuiau încântați și-l băteau pe umăr pe făptaș cu admirație. Acum, fiecare voia să se bucure la rândul lui de admirația celorlalți. Ca în transă, Anton văzu un malac luându-și avânt pentru a o lovi pe Tania, care îngenunchease. În sfârșit, lăsă să cadă paltonul și se postă între dement și iubita lui, care tocmai descheia nasturii uniformei polițistului rănit. Alcoolul îi veni lui Anton în ajutor. Atacatorul era prea departe când își ridică cizma ca să lovească, el semăna cu un fotbalist care se pregătea să dea o pasă de patruzeci de metri. Pe față i se citea o hotărâre înceţoșată, imediat are să fie ridicat în slăvi de ceilalți. Apoi, maxilarul i-a explodat. Avantajată de mișcarea înainte, lovitura puternică l-a izbit și mai tare. Anton privi uimit la bâta din mâna sa. Semicercul urlă indignat.

Tania era încă-n genunchi lângă polițist.

— Trăiește. Unde or fi sanitarii?

Abia acum se întoarse și ea. Dementul își pipăia, îndoit de durere, fața plină de sânge.

— Tu ai fost?

Anton aprobă din cap vinovat. Privirea ei trecu peste chipurile celor din semicerc. Bătăușii au mai tras o dată aer în piept înainte să se năpustească asupra celor trei. Unul dintre ei n-a mai avut răbdare: înverșunat, a-ncercat

să iasă din rând şi să lovească trupul nemişcat cu piciorul. Anton îl lovi peste genunchi. Din nou, grupul se mai retrase puţin.

Pentru el era clar cum avea să se termine totul. Pe unul sau doi dintre tipi are să poată să-i mai lovească şi să-i respingă, dar după aceea va veni rândul lor. Îl fixă pe tipul vânos care o lovise pe femeie, îl chemă dând din cap provocator. Cu tot afluxul de adrenalină, simţea durerea din picior. Se uită în jos spre Tania, era dumnezeiască. Ea era singura care se mişca. Îi simţi inima bătând, corpul ei delicat îl umplu de o energie incandescentă. Era hotărât, acum, să lupte cu brutalitate extremă, pentru prima oară în viaţa lui. Şi pentru ultima oară. O luptă nebunească, pe viaţă şi pe moarte, animalică, până la capăt. O ieşire din scenă eroică. Ahile. Tezeu. Siegfried. Anton. Titanii – masacrul final. Îşi simţi plămânii umflându-se dureros, o poftă de luptă de un absurd asupra căruia nu avea nici o putere pusese stăpânire pe el. Avea să-i sfâşie, să le mănânce inimile. Pe toţi. Câţi erau ei acolo – asta nu mai avea nici o importanţă. Cu cât mai mulţi, cu atât mai bine. Făcu un pas în faţă spre ei. Ei îl fixau neîncrezători. Strigă spre ei în bavareză:

— Băă, vă distrug, vă omor unul câte unul şi vă halesc inimile!

Acum voia, în sfârşit, să se bată.

Dar nenorociţii ăia de mardeiaşi părură dintr-odată derutaţi, ba chiar începură să se-mprăştie şi fură înlocuiţi de uniforme cenuşii. Aproape că-i veni să se ia după fugari. Ahile l-a alergat pe Hector de trei ori în jurul Troiei, abia pe urmă l-a omorât. Tania a fost cea care l-a adus pe Anton înapoi din nemurire. Poliţiştii urmăriseră totul de pe partea cealaltă a străzii, acum îi veneau în ajutor camaradului lor. Imediat începu să plouă din nou asupra lor cu lovituri şi cu şuturi, prin aer zburau bucăţi de lemn, dinspre dreapta se apropiau nişte bărbaţi înarmaţi cu bare de oţel. Înainte ca noii apărători să bată din nou în retragere, doi dintre ei au apucat să ridice corpul de jos. Ceilalţi încercau să-i protejeze de urmăritorii care se repliaseră. Anton şi Tania s-au retras câţiva metri, mergând aplecaţi alături de oamenii în uniformă, o goană printre nuiele în chiotele gloatei.

— Trebuie să luăm şi femeia, urlă Tania.

Un poliţist îi veni în ajutor lui Anton când acesta încercă s-o ridice. Tania se feri de o cărămidă. Cu un urlet, Anton azvârli bâta în direcţia haitei. Împreună cu Tania o târî pe femeia care-şi pierduse amândoi pantofii. Un

veteran le tăie calea, strigându-le lozinci. Anton îl îmbrânci la o parte, moşul se prăbuşi, decoraţiile i se desprinseră de la rever şi el începu să le caute, pipăind în jur. Poliţistul de lângă Anton se-mpletici, lovit în spate de o piatră. Rămaseră un pic în urmă, acum fiecare urla ca să-şi alunge frica. Dar, după ce trecuseră de jumătatea carosabilului, primii urmăritori începură să dea înapoi. În faţă stăteau, fără să se implice, forţele temeinic dotate ale Ministerului de Interne. Lui Anton nu-i era deloc clar de ce acestea nu încercaseră să-l salveze pe bărbat, lăsând asta în sarcina unor simpli poliţişti. În sfârşit, ajunseră pe partea cealaltă a străzii şi-şi croiră drum prin şirul strălucitor de scuturi de aluminiu. Au renunţat să se mai înghesuie printre forţele de intervenţie abia atunci când au apărut sanitarii, care acum puteau să se ocupe de femeie şi de poliţist. Acum, salvatorii se aşezară pe jos gâfâind şi-njurând. Unul dintre poliţişti râdea isteric din cauza fricii de moarte de care încă nu se scuturase.

Bărbaţii ghemuiţi în spatele scuturilor păreau suprasolicitaţi şi lipsiţi de coordonare. Unui fotograf american îi fusese luată toată aparatura şi omul fusese bătut. Cu ochii măriţi de uimire, el repeta în engleză toată-ntâmplarea, fără să fie înţeles de cineva. Doi miliţieni se ocupau de el ca de un câine vagabond.

Fără să se uite-n jur, Anton şi Tania i-au urmat pe sanitari pe strada îngustă care dădea într-o stradă din apropierea maşinii. Acest coridor magic, care însemna salvarea lor, avea să mai apară încă multă vreme în visele lui Anton.

Nici un pic de gălăgie nu ajungea până aici. Proptiţi de uşa unei case, s-au îmbrăţişat fără o vorbă. La cincizeci de metri de ei ardea o maşină. Nu se vedea picior de om. De data asta, Anton a reuşit să rezolve instalaţia de alarmă de la a treia-ncercare. Câteva minute mai târziu, ei circulau deja prin Moscova inertă a unei după-amiezi de sâmbătă oarecare din prima treime a anilor nouăzeci: abia dacă era trafic, doar câţiva adulţi care ieşiseră la cumpărături sau se plimbau, nişte copii care se jucau. Fără să schimbe un cuvânt, îndrăgostiţii se deplasau prin centrul oraşului. Ceea ce tocmai se petrecea pe Centura Grădinilor părea să se întâmple pe o planetă îndepărtată. După ce au bâjbâit un timp, au parcat în faţa unui restaurant din apropierea Gării Kazan.

Apatici, au început să demoleze un munte de *yakitori*, clătite cu nişte Chardonnay. Cu mâna stângă, Anton ţinea o pungă cu cuburi de gheaţă presată de coapsă. Tania reuşise să le obţină de la chelnerul care păzea aceste rarităţi ca şi când ar fi fost bijuterii. Erau prea confuzi ca să vorbească despre ceea ce tocmai trăiseră. Abia după ce vinul a început să-şi facă efectul, tensiunea a-nceput să se-mprăştie. În timp ce Anton era urmărit de amănuntele ororii, Tania încerca să explice erupţia de violenţă.

— Ăia erau oameni de jos de tot, au fost plătiţi. Cineva s-a gândit să folosească drojdia societăţii. Cei mai mulţi dintre ăştia nu pot fi motivaţi decât cu bani sau cu vodcă, a spus ea.

— Dar cum se face că şi Kremlinul a fost luat prin surprindere-n halul ăsta?

Gândirea unidimensională a străinului a făcut-o să zâmbească îngăduitor.

— Poate că ăia vor mai întâi să curgă sânge, pentru ca apoi să aibă toate motivele să treacă la măsuri mai dure.

— Adică îşi asmut gloata asupra propriilor lor oameni?

— Păi nici măcar n-ar fi prima oară. Kremlinul n-ar fi trebuit niciodată să lase această bandă totalitaristă atâta timp în Casa Albă. Acum trebuie în sfârşit să acţioneze şi asta nu face decât să genereze şi mai mult haos.

Ea avea lacrimi în ochi. Până acum, atitudinea atât de sigură a extremiştilor era cunoscută numai din media, un fenomen ciudat de care lumea a luat act cu o atitudine neîncrezătoare sau amuzată: mămăiţe blânde şi iubitoare, ţinând în mâini icoanele lui Stalin în Piaţa Octombrie, nebuni tineri şi nebuni bătrâni care suspinau după gulaguri, în timp ce Ziuganov îi aproba părinteşte.

— Te rog nu plânge, Taniecika, altfel încep şi eu. Ţara are să se stabilizeze şi o mare parte din populaţie se va bucura de bunăstare. Acum, el se auzea pe sine vorbind la fel ca un parlamentar german.

Tania îşi trase nasul, mâna ei se odihnea pe antebraţul lui.

— Nu e o problemă de bani, şi eu abia dacă mai sunt plătită. Dar îţi este oare permis să-i dai pur şi simplu în cap celuilalt, când tu însuţi eşti în rahat până la gât?

— Dacă s-ar întâmpla ca poliţistul ăla să scape, atunci va fi doar datorită ţie. Dacă nu erai tu, precis că aş fi continuat să fug.

— Sper că nu, ăsta ar fi fost stilul sovietic obişnuit. În orice caz, am avut noroc, spuse ea cu acea amărăciune în glas care-l emoţiona de fiecare dată atât de tare.

Fără prea multe cuvinte, au stat o oră sprijiniţi unul de altul, un mod fericit de a lăsa groaza să se estompeze. Apoi, Tania l-a rugat să-i facă un serviciu.

S-au dus până la o ruină industrială de pe autostrada de centură. Cu toate că totul amintea de un film de-al lui Tarkovski, încă mai era ceva viaţă în acele ruine. Tania l-a rugat să aştepte la rampa uneia dintre hale şi, zece minute mai târziu, au apărut nişte bărbaţi care au încărcat nişte cutii cu insulină în portbagaj şi pe bancheta din spate. O oră mai târziu, au livrat încărcătura pe una din străzile care ieşeau din oraş. Anton nu pricepea nimic şi nici n-a pus întrebări. Faptul că ea abuza de el folosindu-l pe post de curier îi făcea plăcere.

Mai târziu, la el acasă, au făcut un duş lung, au făcut dragoste şi s-au aşezat din nou în cadă. Pericolul pe care-l depăşiseră cu bine a făcut ca jocul erotic să fie mai intens. Între timp, şi-au mai tras-o chiar şi-n bucătărie. Era abia ora zece seara.

— Hai să mergem să dansăm! spuse ea, în timp ce-i trata piciorul cu un obscur balsam siberian din plante.

— Nu-i o idee bună, câtă vreme afară se fac repetiţii pentru un război civil.

Îngrijorat, neamţul şovăitor îşi trase o mină gânditoare.

— Scursurile alea n-or să ne oprească. Ne ducem la Arbat Blues Club. Îi cunosc eu pe compatrioţii mei – astăzi, acolo se chefuieşte ca şi când ziua de mâine n-ar mai veni niciodată.

— Dar gloata dezlănţuită e chiar după colţ!

Privirea ei îl făcu şi pe el să agreeze ideea de a nu se ascunde.

S-au strecurat cu Moskviciul până în apropierea cârciumii. În cartier mai erau câteva străzi blocate. Maşina au lăsat-o fără să-i mai activeze alarma; sistemul n-ar face decât să împiedice orice tentativă de fugă. Strâns lipiţi unul de altul, s-au dus la intrarea absolut anonimă a unui bloc de locuinţe. De afară, nimic nu semnala beciul în care, în trei încăperi strâmte, o parte

din boema moscovită îşi celebra propria ei versiune a Rusiei. Stând în picioare, oamenii beau bere sau vodcă, fumau mult şi ascultau păţaniile celorlalţi. Cei mai mulţi dintre ei erau moscoviţi tineri şi pasionaţi, pe care-i unea aversiunea faţă de nostalgicii sovietici. E adevărat, Elţin nu le era tocmai simpatic, dar, pe moment, nu vedeau nici o alternativă.

O trupă şi-a făcut apariţia pe o scenă minusculă şi toţi au început să urle refrenul: „Ruţkoi… Hazbulatov… Elţin, everybody needs somebody!“

Un pic mai târziu, fiecare dansa cu fiecare, pe feţele strălucind de transpiraţie se oglindeau ultimele ecouri ale unei zile demente. Ceva mai târziu, au început să circule calambururi pornind de la *Dansând pe vulcan*; o noapte de chef, ce avea să se-ntâmple în continuare afară n-avea nici o importanţă acum.

Când se crăpa de ziuă, porniră încet cu Moskviciul prin albastrul cenuşiu în care era scăldat Bulevardul Lenin. La ora asta, până şi Moscova poate să fie proaspătă şi optimistă. Au coborât geamurile şi i-au făcut cu mâna galacticului Gagarin pe soclul lui. Huruitul camioanelor militare venind din sens opus nu avea nici o putere asupra îndrăgostiţilor.

Au dormit câteva ore, după care Tania a plecat la clinică. Tristeţea pe care o emana acest complex de clădiri îl înspăimânta de fiecare dată. În fond, care să fie fost cauza pentru care sănătatea era găzduită de construcţii atât de respingătoare?

Somnoros, s-a dus la birou ca să-şi bea acolo cafeaua şi ca să dea câteva telefoane private în străinătate. Aici, legăturile telefonice erau mai bune decât cele de acasă, dar erau ascultate din principiu.

Uşa de oţel de la intrare se deschise parcă ezitant. Paza era întărită şi pusă-n stare de alertă, chiar dacă lui Anton nu-i era clar ce anume însemna asta. Cineva îi dotase pe paznici cu puşti cu alice, dar scena semăna mai degrabă cu o pregătire pentru o partidă de vânătoare de raţe decât pentru un război civil.

Ca de fiecare dată la sfârşit de săptămână, o singură persoană făcea de serviciu în secretariatul cu storurile trase. Cineva trebuie să-şi arunce o privire peste telexurile şi faxurile sporadice, să decidă dacă era vorba de ceva urgent şi, dacă era cazul, să-i anunţe pe cei care răspundeau de problemă. De data asta era Svetlana, o studentă la drept care se considera

fericită că, aici, putea să învețe aproape nestingherită și să mai câștige și bani pe deasupra. Lui Anton îi plăcea fata asta ageră la minte, care se apleca, sârguincioasă ca o veveriță, asupra documentelor ce intrau, în timp ce ronțăia întruna alune.

Svetlana părea bucuroasă să-l vadă și dădu la o parte manualul. După un pic de *small talk*, a insistat să-i aducă ea cafeaua și fursecurile. Între timp, el a început să se uite peste telexurile de la brokerii de nave și de la agenții portuari. Se muncea cu aceeași lipsă de chef ca de obicei. Nimeni nu intrase-n grevă din solidaritate cu cei răsculați sau cu Elțin. Se descărcau vagoane, se încărcau vapoare, se stabilea greutatea încărcăturilor, se înregistrau pierderile, se raportau furturi. Pălăvrăgeală comercială fadă din bazine portuare părăginite. Anton căscă. Deși criza începuse de ceva vreme, nu se fura mai mult ca de obicei. Pe urmă i-a mai sunat acasă pe câțiva dintre reprezentanții bazinelor miniere. Cei mai mulți dintre ei nu înțelegeau deloc ce anume voia el. Moscova se afla la mare depărtare, iar neliniștile de acolo nu erau percepute dincolo de Urali decât ca încă una dintre nebuniile lipsite de orice noimă ale capitalei. Resemnat, dădu drumul la radio și la televizor în același timp, dar BBC-ul, Deutsche Welle și CNN-ul își expuneau, cât se poate de elocvent, lipsa de informații. Niște jurnaliști intervievau alți jurnaliști, multiplicarea ignoranței ca legitimă apărare a redactorilor.

Descumpănit, se-ntoarse în secretariat la Svetlana și-i puse teancul de hârtii înapoi pe birou.

— Mi-a scăpat ceva? îl întrebă ea.

— Nu, Sveta. Super, cât de bine te descurci! Acum mai spune-mi doar cum or să evolueze lucrurile afară.

Ea împinse spre el farfuria cu alune.

— Hai că-i bună! Păi cum să evolueze? Toată lumea știe prea bine cât de ușor a ajuns Lenin la putere în 1917.

— Iar asta înseamnă?

— Înseamnă că n-o să li se mai întâmple încă o dată la fel.

— Mare lucru nu fac în sensul ăsta.

— Eu cred că ți-a scăpat ceva, Anton. Catastrofa originară de la 1917, cum o numește profesorul meu, a rămas arsă cu fierul înroșit în mintea

tuturor pentru totdeauna. În curând o să se termine cu circul ăsta. Aşa că nu-ţi mai face atâtea griji.

— Ştii cumva şi cum anume o să se termine?

— Tu cum crezi? Ea s-a lăsat pe spătar şi şi-a dat ochii peste cap. Aşa cum se-ntâmplă întotdeauna la noi: mai întâi diletantistic, pe urmă brutal.

— Adică tu crezi că armata are să ţină cu Elţin?

— O, Doamne, ce întrebare aiurea! Bineînţeles că aşa are să facă. Este armata *noastră*. Nu pricepi? Băieţii ăia sunt băieţii *noştri*. Ăia n-or să susţină un puci împotriva poporului *lor*.

Ea mă privi cu compasiune, scuturã din cap şi se adânci din nou, demonstrativ, în manualul ei. Când văzu că el nu se grăbeşte să plece, ridică manualul spre el şi-i arătă zâmbind titlul: Drept public.

Puţin ofensat, se strecură de-a lungul coridorului înapoi în biroul său şi hotărî ca, la sfârşitul anului, să susţină hotărât bonusurile destinate veveriţei.

Luă maşina şi se duse la sala lui de fitness iar acolo, înconjurat de femei, alergă o oră pe bandă. Pe cele prezente acolo le distribui, ca de obicei, în trei categorii: cocote, femei de carieră şi dame de lux. Cele câteva femei de carieră erau preponderent străine, o specie nesemnificativă, dacă făceai abstracţie de atât de rar întâlnitele franţuzoaice. De obicei nu-l invitau să joace Cattleya cu ele; acesta rămânea domeniul cocotelor indigene. La fel ca în toate sălile de fitness mai bune din oraş, acestea din urmă alcătuiau grupul cel mai numeros şi mai original. După atitudinea lor corporală puteai să-ţi dai seama cu precizie care dintre ele tocmai era în căutarea unui sponsor. Apoi mai erau mamele excelent situate financiar, dar complet neglijate emoţional, între treizeci şi patruzeci de ani. În ochii lui Anton, acestea erau cârdul cel mai excitant.

După alergare s-a dus la saună. Doi bărbaţi ajunşi, de vârstă de mijlocie, cu corpuri şi expresii buretoase se întreţineau despre viitorul jocurilor de polo şi de golf în Rusia. La început, Anton a crezut că discutau despre Volkswagen. Apoi a înregistrat că unul dintre ei explica în detaliu cum se juca polo la Saint Moritz pe gheaţă şi pe zăpadă şi de ce îngrijitorii de cai trebuiau să fie întotdeauna argentinieni. Celălalt pleda pentru mai multe terenuri de golf în apropierea oraşului.

Lui Anton îi făcea plăcere să se relaxeze în acea oază îngrijită, în care surprizele nedorite venind din partea unei clientele îmbuibate nu erau posibile. Deschisă cu câteva luni în urmă, sala aceasta exclusivistă nu tolera prostituția, o nișă originală în piață, care se vedea că are succes. Nici măcar serviciul de masaj nu oferea bonusuri sexuale, și chiar și un happy-end la cerere era cu neputință de obținut. Până acum câtva timp, lucrul acesta nu ar fi fost acceptat de vizitatorii de sex masculin, dar pretențiile elitei economice începeau deja să se diferențieze, un fenomen pe care Anton îl urmărea cu sentimente amestecate.

Comandă un fresh din papaya, lici și mango, îl luă cu el în spațiul de relaxare și acolo începu să citească un reportaj din *Platts*, care se ocupa de piața de energie. Autorul considera ca realistă o cvintuplare a prețului la țiței în următorii trei ani, asta ar însemna suma incredibilă de patruzeci de dolari pe baril. În cazul acesta, s-ar scumpi și cărbunele. Anton se gândi scurt dacă nu cumva ar putea participa la explozia pronosticată, în condițiile atragerii de capital străin.

În acest moment, se lăsă distras de o femeie pe la patruzeci și cinci de ani, cu semne de-nceput de ofilire, care se întinsese pe un șezlong vizavi de el: diamantul de șase carate prezentat chiar și într-un astfel de loc trăda o parțială prosperitate. El bănui că era vorba de o nevastă din birocrația ministerială. Această ipoteză era susținută și de privirea disprețuitoare, o trăsătură inconfundabilă a acestei caste care rezista cu bine oricărui lifting.

Căscă, se gândi la Tania plin de recunoștință și apoi din nou la prognozele privind energia și a căror lectură o regreta deja. Articolul îi amintea de tema permanentă și obositoare a lui Ehrenthal, care voia să-i impună ciudatei sale firme o *perspectivă de viitor*. Ori de câte ori ajungea să vorbească despre asta, o făcea cu o permanentă atitudine de patriarh, care de fiecare dată îl dojenea pe Anton din cauza dezinteresului pe care acesta îl arăta față de deceniile următoare. Mai nou, el bâiguia, vibrând de emoție, ceva despre nevoia de „a păstra ceea ce s-a realizat ca misiune pentru toți aceia cu simț de răspundere“, ceea ce declanșa în rândul angajaților un val de veselie generală. Orizontul de timp al majorității cetățenilor se redusese la câteva săptămâni, și, după zece zile petrecute la Moscova, până și Anton renunțase fără mustrări de conștiință la ultimul plan general din viața lui. Iar

acum, el ar fi trebuit să conceapă pentru firma învăluită-n ceaţă a lui Ehrenthal un astfel de plan? Indignat de ideea asta, adormi.

O oră mai târziu, când se trezi, văzu mai multe persoane stând revoltate în faţa unui televizor care atârna din tavan. Apărătorul ideii unei echipe naţionale ruseşti de polo părea destul de afectat. Răsculaţii reuşiseră să rupă cordonul poliţiei şi să pătrundă până la cei baricadaţi în Casa Albă. Copleşite, forţele de ordine cu scuturile lor de aluminiu păreau şi mai neajutorate decât în ziua precedentă.

Din ciorchinele de oameni care se holbau în sus se desprindeau frânturi de fraze exprimând uimirea. Iarăşi încercau să ghicească de ce Kremlinul nu lichidase deja această fantomă a trecutului. Acum, focul nu mai putea fi stins cu una, cu două. Ezitarea structurilor statului îi asigurase haitei răzvrătite un eveniment de succes, care o suda şi mai mult şi o motiva să continue.

Încăperile clubului se goliră. Numai Anton mai moţăia nehotărât pe şezlongul său, cu un walkman care îl proteja. Doar din când în când mai arunca o privire spre ecran, şi foarte repede totul a fost acoperit de pianul la care cânta Martha Argerich. Aceasta, i se părea lui, surprindea excelent atmosfera aceea cu Concertul nr. 3 al lui Rahmaninov. Cum de-a putut să existe o lume fără walkman?! În momente ca acesta, îi plăcea să cumpere acţiuni Sonny, un gest nebunesc, cum reieşea de fiecare dată.

Încă înainte de imnul triumfal de la finalul concertului, el n-a mai suportat. În afară de nişte bani, a depus totul în dulăpiorul său din vestiar şi a luat un taxi până la grădina zoologică. De acolo a hoinărit fără nici un gând de-a lungul bulevardului Koniuşkovskaia, până spre ora patru, ocazie cu care şi-a adus aminte că acesta fusese teatrul evenimentelor revoluţionare din 1905. În sfârşit, în câmpul lui vizual apăru şi partea din spate a Casei Albe şi începu să se audă mulţimea furioasă din curte. De la distanţa la care se afla acum, zgomotul acela îi evoca fondul sonor din corturile berăriilor bavareze. Nimeni nu l-a împiedicat să-şi continue drumul. La o distanţă sigură, spectatorii curioşi încercau să prindă câte ceva din ceea se petrecea în curţile interioare. Mânat de curiozitate, merse mai departe şi trecu pe lângă un grup de rebeli înarmaţi care l-au ignorat. Ajuns la colţ, şovăi; dacă cercul asediatorilor avea să se închidă la loc, el ar

rămâne prins în capcană, poate chiar zile întregi. În momentul acesta fu luat prin surprindere de vreo sută de soldaţi care, în chiuiturile mulţimii din spatele lui, alergau în pas de marş pe patru rânduri spre curte. Dezertorii supermotivaţi au generat un vârtej care l-a luat pe sus, purtându-l până în piaţa supraaglomerată, unde tocmai se desfăşura o entuziastă serbare marxist-leninistă. Steaguri roşii cu broderii bizare şi pompoane, cu secera şi ciocanul în toate variantele, pancarte cu lozinci de pe vremuri. Dream-team-ul german în toate variaţiunile şi combinaţiile, deosebit de marcant în special pe o pancartă antică pe care se regăseau Marx, Engels, Lenin, Stalin şi Mao. Obiecte păstrate cu dragoste, ferite de molii timp de decenii întregi; ele mai fuseseră scuturate o dată de praf, pentru a fi prezentate acum. Mai erau acolo şi reprezentări originale, în care Felix cel de fier[6] îi încătuşa pe porcii de capitalişti americani şi pe evreii care otrăveau fântânile. Multe lucruri erau doar sugerate şi greu de descifrat, dar laitmotivul părea să fie conspiraţia mondială. Sarea şi piperul acestui spectacol emoţionant se găseau în improvizaţie. Troţki şi Stalin erau încă uniţi, dar şi în rest domnea o armonie deplină.

Pe Anton îl luă ameţeala în mijlocul acestei reluări a kitschului revoluţionar de la 1917, care era celebrat aici cu atâta intensitate. De la John Reed[7] încoace, mantalele soldăţeşti din stofă grosolană nu se mai schimbaseră. O babuşka sărută cu ochii plini de lacrimi un soldat foarte tânăr, care dezertase eroic. Vorbitorii care refăceau postura atent studiată a lui Lenin se comportau ca nişte copii agitaţi în timpul unei serbări în familie: aplecaţi în faţă cu o parte a corpului, ţinându-se cu amândouă mâinile de o balustradă sau cu braţul drept puţin coborât, uşor îndoit din cot şi arătând cu el în gol. Gestul revoluţionar era cât se poate de amuzant, dar nimeni nu reuşea să reproducă şi ochii de câine obosit ai originalului. Făcând abstracţie de fizionomie, actorii nu erau cu nimic mai slabi decât perechile Lenin-Stalin care, de ani de zile, se plimbau prin oraş în costum şi uniformă de paradă, pentru ca, în schimbul a câţiva dolari, să se lase fotografiate de turişti, dar care, din când în când, o mai luau şi pe cocoaşă. Actorii acestui spectacol folcloric revoluţionar prezentau arme dinaintea erei Kalaşnikov şi Makarov. Câţiva bărbaţi încruntaţi vânturau prin aer nişte revolvere Nagant, de muzeu, şi carabine roase de vreme. Un mic grup de

oameni travestiți în cekiști trăncănea ceva despre contrarevoluție. Ravisați de propria lor imagine, se lăfăiau într-o reprezentare a revoltei eroice. Memoria colectivă Mosfilm era cea care făcea posibilă intrarea în roluri, de nimeni coordonată, a sute de actori care se puneau cu toții în slujba acestui spectacol spontan.

Anton prindea numai frânturi din cuvintele rostite de vorbitori. Unul dintre ei relata, cu o voce sacadată, despre batalioane întregi care dezertaseră, citea mesaje de salut din alte regiuni ale țării, avertiza insistent în legătură cu prezența unor spioni în mulțime și dădea impresia că e însuflețit de perspectiva unui post de comisar al poporului în vremurile noi și cu siguranță mai bune care urmau să vină.

El se afla deja de ceva timp în cazanul curții din spate, când au apărut doi cekiști și s-au proțăpit în fața lui.

— Ce hram porți tu de fapt?

Excelentă întrebare, gândi Anton, și răspunse pe un ton euforic-optimist, la fel ca un proletar supermotivat dintr-un film sovietic din anii cincizeci, care-i plăcea atâta:

— Un simpatizant al cauzei voastre, tovarăși!

— Dar tu nu ești de-aici. De unde ești?

— German, sunt german. La fel ca ăia doi de acolo. Arătă plin de zel spre pancarta cu dream-team-ul.

— Spion internațional, precis. Actele la control!

— Sau un sabotor, spuse altul. Străin – buletinul tău, imediat!

Anton se gândi la actele lui din vestiarul clubului de fitness și la faptul că, chiar și numai pe baza cotizației mari de membru, îl aștepta popreala pe veci în beciurile Casei Albe.

— Tovarăși, sunt membru al celulei!

— Care căcat de celulă?

— Libertate pentru Honecker: Sunt unul de-al vostru! Sunt dintre cei care am vrut să-l eliberăm.

Cei doi s-au mai relaxat puțin.

— Mai mare rușinea ce i s-a făcut șefului vostru de stat. O să-l răzbunăm noi. Dar de ce mai e activă celula?

— Așteptăm instrucțiuni. E foarte greu: vize expirate, situația economică

precară.

— Înțeleg. Adică așteptați de doi ani? Sunteți mulți?

— În jur de patruzeci. Majoritatea trăiesc în păduri.

— În păduri?

— În jurul Moscovei. Așteptăm semnalul.

— Semnalul?

— Da. Semnalul să lovim. De aceea mă aflu aici. Incognito, deci *fără* buletin. Tocmai ca să stabilesc un contact.

— Grozav! Avem nevoie de fiecare om. Puteți să atacați imediat?

— Pentru asta trebuie să mă-ntorc în păduri. Fără parola de acțiune, tovarășii nu se pun în mișcare. Care-i semnalul?

— Semnalul?

— Da, semnalul!

— Încă nu s-a stabilit un semnal. Am să pun imediat problema-n discuție în comitet.

— Fără semnal nu putem să ne punem în mișcare.

— Înțeleg. Fiți pregătiți până dăm semnalul.

— Rămân în apropiere.

— Vorbim.

— Semnalul, repetă Anton.

— Da. Semnalul. Pe curând! Cekiștii dădură din cap cu toată seriozitatea.

Voia să scape cât mai repede din curtea interioară care clocotea. În timp ce traversa piața, se simți urmărit de o sută de perechi de ochi. Ca și la-nceput, spera în continuare că cineva are să urle din clipă-n clipă niște indicații de regie și totul are să se dovedească a fi o continuare la *Reds*[8].

Pe lângă el păși apăsat un omuleț țanțoș cu un bici scurt de călărie și pantaloni bufanți vârâți în cizmele înalte. Era evident că tipul se inspirase din revista nazistă *Der Stürmer,* care putea fi achiziționată sub formă de copie la Târgul Gorbușka, pe lângă toate produsele posibile piratate după mărci celebre. Pe pancarta lui era o trimitere clasică la Protocoalele Înțelepților Sionului, peste care se suprapunea o caricatură a unui evreu. Anton se opri uluit, ca și când aici s-ar fi turnat un al doilea film sau un film în film.

Afară, masa curioşilor crescuse. Un reporter a încercat să-i pună o-ntrebare. Confuz, el a pornit în direcţia Krasnopresnenskaia, unde a simţit nevoia urgentă şi copleşitoare de a se spăla. Un taxi l-a adus înapoi în oaza în care se grăbi să se ascundă în saună. Acum şedea singur şi nemişcat în baia de aburi, urmărind absent stropii care i se formau pe antebraţ. Simţi un val de recunoştinţă faţă de ceaţa care-l ascundea. Nici unul dintre lucrurile pe care tocmai le trăise şi de care-şi aducea aminte acum nu avea sens. Resemnat, rămase îndelung sub duşul rece, dar tot nu se contura nici un gând limpede. Epuizat, se târî până la acel şezlong pe care stătuse-ntinsă cu câteva ore în urma doamna cu inelul de şase carate. Adormi imediat şi visă.

În vis, cei doi cekişti priveau descumpăniţi în urma lui şi apoi se-ntorceau la grupul de instigatori de la intrarea din spate a Casei Albe. Acolo aştepta un bărbat de vârstă mijlocie tuns perie, îmbrăcat într-o haină de piele, alături de o femeie palidă de treizeci de ani cu o coafură severă.

— Ce hram purta ăla? a întrebat tipul în haină de piele.

— Reprezentantul unei celule germane cu o tendinţă de solidaritate.

— Ce fel de tendinţă?

— Ei sunt pregătiţi.

— Nemţii, pregătiţi? Şi câţi zici că ar fi?

— Cam o sută, foarte bine echipaţi cu toţii.

— Ce dracu’ fac ăia aici?

— Vor să-l elibereze pe Honecker. De la căderea Zidului stau în păduri şi aşteaptă.

— Păi Honecker nici măcar n-a fost deţinut. Ai noştri n-au făcut decât să-l predea.

— Au vrut să-l răpească tocmai ca să nu fie predat. Deci eliberare prin răpire… vreau să spun predarea în libertate după răpirea-ncheiată cu bine. Predare răpită, asta e.

— Înţeleg. Rezistenţa subterană antifascistă. Brigada străină. Tovarăşi germani care nu se lasă.

— Noi ce avem de făcut?

— Aşteaptă semnalul.

— Semnalul? Vrei să spui parola.

— El a spus semnal.

— Bine. Aşadar totuşi semnalul.

— Semnalul.

— Curând. Acum continuaţi să fiţi cu ochii în patru.

Cei doi au dispărut din nou în ciorba aia revoluţionară pentru a izola subiecţii care ar fi conspirat.

După un timp, femeia spuse:

— Ia uitaţi-vă, sunt nişte nemţi aici.

— Sprijin pentru cauza noastră. Nu trebuie decât să dăm semnalul. Şi atunci, ei or să atace.

— Ar putea să se infiltreze printre noi.

— Sigur. După contrarevoluţie.

— Va trebui să epurăm.

— Cu siguranţă, tovarăşa. Are să fie o epurare temeinică.

— Şi în păduri.

— Şi în păduri, tovarăşa. Haideţi să confruntăm listele.

El o privea clipindu-i tandru.

Când, într-un târziu, Anton se trezi în liniştea salonului de relaxare, avu nevoie de ceva timp ca să se orienteze. Visul fusese o idee prea bună, acum avea dificultăţi să-l separe de episodul real din spatele Casei Albe. Atmosfera era completată de mira de pe ecranul televizorului. O privire la ceas îi arătă că dormise în jur de două ore şi nu mai era nimeni acolo pe care să-l fi putut întreba ce anume se mai petrecuse între timp. La recepţie, o antrenoare cu un corp perfect lucrat împăturea prosoape.

— Care-i situaţia? întrebă el.

— În Ostankino se dau lupte.

— Ostankino? Anton ezită. Cu candoarea specifică unui străin, se-ntrebă de ce conflictele se desfăşurau acum la cinematograf[9].

— Ostankino – acolo se află televiziunea. Au aruncat în aer turnul!

O privi uluit pe femeie. Cum era posibil ca răsculaţii să dispună de mijloacele de a distruge acul acela de oţel, cu liftul lui minunat de futurist? Era de neimaginat! Acum însă ei paralizaseră maşinăria de propagandă a taberei lui Elţin. Kremlinul n-ar fi trebuit să îngăduie să piardă supremaţia în interpretarea evenimentelor la scară naţională. De ce nu era apărat un

astfel de obiectiv? Se holbă din nou la unul dintre multele televizoare. Mira nu era încă cea mai rea dintre variante. Cel puţin conducătorii haitelor nu apăreau încă pe sticlă. Era de presupus că tocmai în instituţia din care se emitea, aflată la numai zece kilometri distanţă, se dădeau lupte cumplite.

— De fapt, acum aţi putea să închideţi şi să plecaţi acasă. Căci oamenii au treabă în altă parte.

Ea aprobă din cap.

— Dumneavoastră sunteţi ultimul. Credeţi că autobuzele mai circulă? Nici nu ştiu cum o să ajung acasă.

— Unde trebuie să ajungeţi?

— Chimki.

Anton ezită. Ar fi totuşi mult prea simplu. Să se ofere s-o ducă acasă, în loc de asta, să se oprească undeva pe drum să mănânce, apoi să se ducă la el. Ducea o luptă aprigă cu sine însuşi. Faza în care se ocupase intensiv de sportive trecuse de ceva vreme. Reducerea femeii la corpul ei luase la vremea respectivă forme ciudate. Un anumit gol, însoţit de o serie de îndoieli civilizatoare îl determinase atunci să-şi reprime această fixaţie unidimensională. Ce-i drept, mai simţea uneori lipsa unui şold cu contururi desăvârşite, a unui popou ferm sau a unui munte al lui Venus perfect, dar acum tot ce se-ntâmpla afară era deja destul de complicat.

— Sunt sigur că autobuzele îşi respectă orarul. Viaţa merge mai departe.

El îi zâmbi total neutru. O banalitate mincinoasă drept răspuns, atâta lucru datora iradierii emanate de Tania, care-l luase captiv.

Se duse la dulapul său din vestiar ca să se îmbrace. Gândurile lui se învârteau în jurul zonelor de conflict, care-l atrăgeau şi-l respingeau totodată. Gândul că, la numai câteva străzi de aici, oamenii luau parte la acţiuni monstruoase şi-şi riscau vieţile pentru nişte idei ciudate îl fascina. El venise în Rusia ca să trăiască experienţe mai multe şi mai intense decât la Londra sau la New York. Era halucinant să se afle în mijlocul unui conflict arhaic. Şi era altfel decât îşi închipuise el, altfel decât deschiderea voioasă a Zidului din Berlin cu patru ani în urmă, când cei buni au triumfat şi apoi s-au îmbrăţişat cu toţii. Cu cât ajungea mai departe în est, cu atât mai nemiloase erau conflictele. Ca un romantic ce era, tânjise după astfel de trăiri, iar acum, dădea aici deodată peste această patimă demenţială de a

muri pentru o idee sau pentru o cauză. Patosul ăsta revoluţionar i se părea de un kitsch şi de un artificial fără măsură. Anton preţuia valoarea de entertainment a nebuniei şi voia să-i absoarbă toată teatralitatea, să fie un martor aflat în miezul evenimentelor, fără să fie nevoit însă să aleagă o tabără sau alta. Era conştient şi amuzat de prostia grotescă a acestui demers, nu mai era în stare să se gândească la nimic altceva. Răvăşit, încerca să-şi imagineze cum aveau să continue lucrurile afară.

Îmbătată de succesele ei de până acum, haita răsculată precis că avea să încerce încă din noaptea asta să doboare Bastilia, iar în Rusia, aceasta nu putea să fie decât Kremlinul. Indolentul urs de stat, dimpotrivă, avea să mai moţăie o vreme. Anton şi-l închipuia pe Elţin pe Titanic, pe puntea superioară, dând noroc cu toată lumea, în timp ce stewardul cu poalele mantalei deja ude încerca să-i transmită cât de gravă era situaţia. Beţivanul acesta şarmant părea încă să ignore în mare măsură balamucul împovărător de pe străzi. O inerţie extrem de interesantă, contrastând frapant cu eficienţa politicienilor occidentali, care cu siguranţă că erau deja cu toţii mai bine informaţi decât Boris Nikolaevici în legătură cu evenimentele.

Cu toate astea, Anton era sigur că, în curând, ursul avea să se trezească şi să reacţioneze cât se poate de violent. Oricum, poporul bănuia că deja nu mai exista loc pentru o soluţionare paşnică şi că, la un moment dat, armata are să se trezească şi are să pună capăt tămbălăului. Sau poate că nu intervenise încă fiindcă lua în calcul un eventual puci? O expectativă perfidă, un demers de evaluare a situaţiei: în caz că aceasta avea să se răstoarne definitiv, ar fi urmat să se decidă după aceea de care parte să se situeze? Anton zâmbi. Armata n-ar îndrăzni să dezamăgească încrederea nezdruncinată pe care o nutrea veverița Svetlana. Dar, atâta timp cât ofiţerii rămâneau indecişi, el era sigur că mulţi moscoviţi nu aveau să rămână pasivi în casele lor. Precis că, pe străzile care duceau spre Kremlin, erau deja destui cetăţeni însufleţiţi de eroism, care fluturau tricolorul împotriva nebuniei pe care o reprezentau secera şi ciocanul. El o lăsă pe frumoasa încă ocupată cu împăturitul prosoapelor să se aventureze pe drumul ei nesigur spre casă, se duse acasă şi se strădui să se-mbrace cât mai zdrenţăros cu putinţă.

Anton intră pe Tverskaia pe sub o arcadă şi se opri lângă cuburile greoaie

de granit ale uneia dintre clădirile încărcate de istorie. Luminile chioare ale acestei elegante artere, care părea că încearcă în permanenţă să imite, destul de apatic, bulevardele din alte metropole, luminau un decor straniu, compus din boutique-uri occidentale, un oficiu poştal sovietic cu telegraf, cea dintâi filială McDonald’s, statuile lui Maiakovski şi Puşkin, case de schimb şi o baricadă gigantică. Deoarece nu circula nici un vehicul şi abia dacă mai trecea câte un om, aici domnea o tăcere asurzitoare. Prin dreapta se ajungea în Piaţa Roşie, prin stânga, la baricadă. El începu să se plimbe agale pe larga stradă principală şi se lăsă copleşit de scena ireală: în lumina tulbure, gălbuie, aproximativ o sută de oameni construiau un zid înalt de câţiva metri de-a curmezişul carosabilului, folosind scânduri, bucăţi de oţel-beton, tablă ondulată, foi de placaj şi bare de oţel. Ciudat cât de multe cadre de pat se ieţeau dintre ele. Era evident că oamenii prădaseră multe şantiere din apropiere. Asemenea unor arhitecţi, câţiva bărbaţi orchestrau construcţia. În uralele tuturor se apropie un utilaj greu ce urma să fie integrat în baricadă. Unii munceau cu o concentrare febrilă, cei mai mulţi erau relaxaţi. La câţiva metri dincoace de zid, stăteau pregătite câteva duzini de cocktailuri Molotov. Un bărbat în genunchi umplea în continuare sticlele, îi înjura, prin aburii de benzină, pe cei care se holbau la el şi fumau, în timp ce, alături de el, prietena lui îndesa bucăţi de cârpă în gâtul sticlelor. O limuzină americană din aceea lungă de tot se apropie în viteză de blocadă. Din ea coborâră câţiva tipi musculoşi în costume negre, cu lanţuri de aur la gât, urmaţi de patru piţipoance în rochii de seară şi pantofi cu tocuri înalte. În portbagajul uriaş erau depozitate bere, cola şi dulciuri. Ţăcănind pe tocurile lor, femeile le împărţeau totul constructorilor baricadei veniţi în fugă, lăudară edificiul şi-i mângâiară pe bărbaţi pe părul ud de transpiraţie. Destul de repede, în portbagaj nu mai rămăsese decât echipament specific bandiţilor: bâte de baseball şi fiare de călcat în ambalaj original. Ca să accelereze construcţia, bodybuilderii fercheşi începură să alcătuiască o brigadă proprie. Sfaturile atent formulate ale celorlalţi le ignorau pur şi simplu, numai că, în curând, şi ei se confruntară cu problema deficitului de material de construcţie. După o scurtă analiză a situaţiei, începură să spargă şi să aducă maşini de pe străzile laterale, integrându-le în segmentul lor de baricadă. În repetate rânduri, şutiră şi materiale din alte părţi ale baricadei,

stârnind nemulțumirea celorlalți. Cum atmosfera risca să se inflameze, echipa a plecat în trombă. Pițipoancele au mai chirăit la despărțire VĂ IUBIM PE TOȚI! prin geamurile limuzinei, iar un student a continuat să le facă cu mâna, chiar și când mașina dispăruse din raza lui vizuală.

Anton stătea deoparte și contempla visător obstacolul misterios învăluit deja în semiîntuneric. Era emoționant de frumos în romantismul lui sublim, și el se gândea acum la toate celelalte scene cu baricade din memoria colectivă a Europei. Comuna din Paris, Garibaldi, Biserica Sfântul Pavel din Frankfurt, Delacroix. Oare expresia eroică a unui astfel de artefact, avându-i în prim-plan pe constructorii extenuați, nu avea ceva de spectacol de operă? În sinea lui, el își dorea acum o ilustrație muzicală, de exemplu „Corul Prizonierilor“ din *Fidelio* sau „Corul Sclavilor“ din *Nabucco*. Voia deja să pornească mai departe, când văzu sus de tot, în contre-jour, contururile a trei femei în costume de piele. Râsul lor ajungea până jos la el, două ridicau în aer niște bare de oțel într-o atitudine triumfătoare. Acum nu mai era loc de-ndoială, aceea era chiar stânca Walkiriilor. Copleșit, el le făcu cu mâna și Waltraute îl amenință senzual, întinzând lancea spre el. Anton era mut de fericire.

Exact în momentul acela apăru un bărbat care-i ordonă pe un ton aspru să pună și el mâna, să ridice pe baricadă părți ale unei schele. Anton îl privi uimit, apoi acceptă ezitant. Stângaci, se cățără pe baricadă ca să fie și el un membru al acelui lanț uman, care făcea edificiul să se înalțe și mai mult. Înjurând, cineva dădea indicații. Ei se-ncordară să tragă în sus schela târâtă până acolo, și Anton simți cum îi curge sudoarea pe față. Bărbatul masiv de lângă el, cu ochelari cu ramă de metal, era la fel de neiscusit precum cei mai mulți dintre ei. Nu cumva acesta era Pierre Bezuhov, alături de care, acum, trudea și el febril pentru apărarea Patriei Mamă? Amestecul de mit și patos, ca în *Război și pace*, erau pe cale să-l copleșească pe Anton, care era deja sleit de puteri, când Pierre Bezuhov se întoarse spre germanul cuprins de extaz.

— De unde vii?

— Gagarinski. Și tu?

— Filiovski. Ești cumva străin?

— Da.

— Și ce treabă ai tu cu toată povestea asta?

Anton avu o ezitare. Acum, cel mai bine ar fi să dea pe gură ceva penibil-înălțător.

— Nu știu nici eu. Dar poate că solidaritatea ar fi cel mai aproape de adevăr.

Moscovitul râse de el.

— Sună stupid. Doar nu suntem în Polonia. Lucrezi aici?

— Da.

— Așa, deci, solidaritatea cu afacerea ta e cea care te mână încoace. Oricum, asta e cea mai bună motivație, de mult.

— Probabil. Și tu? Tu de ce ești aici?

— Din teama de remușcările care m-ar urmări toată viața dacă nu mi-aș fi suit curul până aici.

— Înțeleg, spuse Anton, impresionat de subtonul eroic al lui Bezuhov.

— Absolut nimic nu-nțelegi. Prietena mea m-a târât aici. E prea legată de jobul ei la o agenție engleză de publicitate. Firma e la doi pași de aici.

Robotiră unul lângă altul până când nu mai era nimic de făcut la segmentul respectiv. Anton se dădu jos și se întreținu în burniță cu două prostituate care măsurau baricada cu priviri sceptice, pentru că aceasta bloca drumul mașinilor cu clienții lor.

Dinspre clădirea Mossoviet se auzeau pârâind niște difuzoare. Flămânzi de informații, în care nu aveau totuși încredere, mulți dintre cei ce construiseră baricada porniră în josul străzii, până la balconul luminat al primăriei în care locuise la un moment dat și Lenin. Anton nu înțelese decât jumătate. Cineva afirmă că acolo sus se aflau Lușkov și Popov, actualul primar și predecesorul lui. Pe stradă, atmosfera nu era bună, oamenii preferau să se lase prostiți de ceva îndoielnic ca să împiedice altceva mai rău. Se părea că, la radio, Gaidar chema oamenii să apere Kremlinul. Fiecare era chemat să participe la opera patriotică. Lumea ar fi preferat să audă ceva din gura lui Elțin.

— De ce nu se arată aici? întrebă o femeie lângă Anton.

— Atașamentul față de cauză nu este totuși chiar atât de mare, mormăi careva pentru sine.

După douăzeci de minute, anunțurile luară sfârșit, mulțimea începu să se-

mprăştie. Baricada nu arăta rău deloc, dar mult timp n-ar fi reuşit să ţină-n loc tancurile.

Nehotărât, el se mai vântură un timp prin zonă. Cu fiecare sfert de oră care trecea, Anton se simţea tot mai inutil. În preajma baricadei abia dacă mai era cineva, Bezuhov şi walkiriile plecaseră de mult. Spre deosebire de data trecută când, cu doi ani în urmă, un Elţin încă neconsumat de alcool stătea într-o postură triumfătoare pe tanc, acum locul era impregnat de o melancolie apăsătoare. Aşa-zişii învingători se întorceau deziluzionaţi la casele lor. Se bănuia că, de data aceasta, aveau să existe numai perdanţi. Printre aceştia se număra şi Anton, care se-ntoarse descumpănit şi tăcut în apartamentul lui.

În dimineaţa următoare, după trei ore de somn, se duse la birou. Ehrenthal îl trezise cu noaptea-n cap, rostise o propoziţie şi închisese. *Trebuie să rămânem pe poziţie până la capăt*. În timp ce ocolea cu maşina diferitele obiecte care zăceau pe stradă, Anton se întreba care era capătul la care se referise acela.

Ca să menajeze nervii şefilor, în anticameră, secretarele se înţelegeau doar prin semne. Anton a vrut să treacă mai departe, dar femeile l-au reţinut. În mod evident, cu Ehrenthal nu se putea vorbi nici măcar atunci când se afla între două atacuri de panică.

Aşa că s-a dus până la urmă jos, la departamentul de materii prime, unde colectivul savura, la ceai, nişte *bulka*[10] cu o aromă delicioasă şi afişa un stoicism reconfortant. Atitudinea rusească străveche, cu care se câştigau războaiele, gândi Anton plin de respect.

Ivan citea revista *Coal Report*. De fapt, el nu ştia englezeşte, dar pentru această publicaţie nu era nevoie. Serghei vorbea la telefon cu o dispeceră de la o mină din Siberia şi în acelaşi timp juca solitaire pe calculator. Anton se aşeză lângă el şi începu să mănânce din bucata lui de *bulka*. Cineva îi aduse o cană cu ceai. Când Serghei avea ceva de notat, Anton îi prelua mouse-ul şi juca în continuare. Serghei urmărea cărţile şi dădea sau scutura din cap alternativ. Jumătate dintre computerele firmei erau folosite exclusiv pentru jocuri de cărţi ori pentru şah. Serghei puse receptorul în furcă şi-şi aduse o *bulka* proaspătă.

— Şi pe unde-ai bântuit în weekend?

— Am construit baricade.

— Așa, deci tu ai fost ăla. Fă bine și dărâmă-le. Mâine aș vrea să vin cu mașina la serviciu.

— Ce s-a întâmplat de fapt la Ostankino? Că doar locuiești în zonă.

— Fiecare spune altceva. Toată noaptea, zarvă ca la război. În permanență, ambulanțe și trupe ale Ministerului de Interne gonind pe sub ferestrele noastre.

— Și turnul televiziunii?

— Azi-dimineață era încă-n picioare. Și care mai e treaba pe bulevardul Lenin?

— N-am idee. De când a apărut primul tanc, o iau doar pe străzile laterale.

— De-ndată ce au apărut tancurile, s-a terminat cu răscoala.

— Bulevardul Kutuzov e plin de ele, spuse acum Ivan fără să-și ridice ochii de pe *Coal Report*. Toți dădură din cap plini de respect în direcția lui: în armată, Ivan fusese tanchist.

— Ivanușka, de ce-au făcut colegii tăi atât de mult timp pe drum? Căci drumul e plin de indicatoare, strigă Serghei, în timp ce-și contempla cărțile pe care tocmai i le-mpărțise computerul.

Nici un răspuns.

Serghei se aplecă spre Anton:

— Bine că n-are permis de conducere. S-ar rătăci ori de câte ori ar ieși cu mașina.

Ivan puse la o parte raportul. În loc că spună și el în sfârșit ceva, acum își luă *Baltic Dry Index* ca să studieze prețurile la transportul de marfă.

— Ce-i cu prețurile la cocs, continuă să scadă? strigă Serghei în direcția lui.

Din nou nici un răspuns.

Anton își luă cana și se duse în partea cealaltă, la contabile, care îi zâmbiră scurt, fără să-și întrerupă conversația.

— Păi fiica ta nu locuiește pe Baumanskaia?

— Da, și?

— Cică umblă niște bande de tâlhari pe-acolo.

— Într-o săptămână, ăia de pe Baumanskaia nu vor fi aflat ce s-a

întâmplat pe Bulevardul Novinsky.

— Eşti sigură?

— Nu. Dar Liuba mea s-a dus cu bărba-su la cules de ciuperci.

— O, da, ciuperci. Şi noi am fost să culegem în weekend, în pădurea de la Odinzova.

— Ştiu şi eu un loc acolo, nu l-aş spune nici pentru toţi banii din lume. Plin de hribi la tot pasul.

— Acum în nici un caz n-ai putea să pătrunzi până acolo. Pe bulevardul Kutuzov e plin de tancuri, n-ai cum să mai ajungi la ciupercile tale.

— Mişa al meu spune că o să trebuiască să facem un ocol ca să ajungem la cabana noastră.

— Neapărat! Pe Noul Arbat, lunetiştii stau tot timpul la pândă.

— Ce o fi în capul lor să tragă în oameni care merg la cules de ciuperci?!

— Ăia ar trebui să se ducă şi ei o dată la cules ciuperci, poate că atunci le-ar mai veni şi alte idei.

— Cică au hotărât să-l împuşte pe Hasbulatov.

— Şi pe Ruţkoi, ăla fumează ţigară de la ţigară. Oare nu i s-or fi terminat ţigările, de când stă închis acolo?

— Ei, aş, ce vorbiţi aici! N-o să-i împuşte nimeni. După tot teatrul ăsta, or să se-ntoarcă frumos în vilele lor şmechere.

— Mai întâi un popas în închisoarea Lefortovo, că aşa-i frumos. Trebuie să existe acolo şi vreo celulă VIP pentru jigodiile astea.

— Da, numai jigodii! Iar jigodia-şef şade la Kremlin.

— Sau la vila lui. Au mai rămas ceva fursecuri?

— Poftim, ia de-aici. Cred că Ruţkoi are vila lui pe undeva spre Tula.

— Puţin cam departe, dar e o zonă nemaipomenită pentru ciuperci.

— Ştiu eu un loc acolo unde cresc cei mai grozavi bureţi galbeni.

— Şi-n partea aia nici nu se dau lupte.

— Parcă vine un telex?

— Carevasăzică, ăla mai funcţionează.

— Bubuitura asta a fost cumva o grenadă?

— De ce nu-l întrebi pe Ivan, ăla se pricepe la chestiile astea. Acum staţi un pic să mă duc să văd ce-i cu telexul ăla.

Anton se întoarse sus. În secretariat nu era nimeni, toată lumea stătea

acum la televizor în biroul şefului. Numai el stătea la birou, toţi ceilalţi în picioare, de-o parte şi de alta, lăsând liber un fel de culoar ca el să poată urmări ce se-ntâmplă. Ehrenthal arăta jalnic. Tremura tot. Îşi rodea unghiile şi bea buerlecitină direct din sticlă. Lângă el, pe podea, se afla o cădiţă de plastic cu provizii din acest preparat revigorant, care era livrat lună de lună din Germania în cantităţi impresionante.

De transmis, se transmitea bombardarea Casei Albe de către tancurile aflate pe podul din Noul Arbat. Deoarece insurgenţii atacaseră televiziunea centrală, CNN-ul transmitea live şi sincronizat şi pe canalele ruseşti. Luptele ofereau imagini pentru eternitate, atunci când grenadele produceau găuri fumegânde în faţada până atunci impecabilă. Perspectiva perfectă din hotelul Ucraina, aflat vizavi, făcea posibilă calitatea ireal de bună a imaginilor. De fiecare dată când ateriza o grenadă, toată lumea din cameră amuţea. După care, şocul care-i făcuse să încremenească era împrăştiat prin şuşoteli precum „ruşine, Dumnezeule mare, ce ruşine“.

Anton evită orice contact vizual cu colegii săi, cărora expunerea violenţei de stat în oraşul lor le era cât se poate de penibilă. Între timp, în încăperea supraaglomerată veniseră şi Serghei, Ivan şi contabilele, toată lumea era îngrozită. Pentru mulţi ruşi, sentimentul de umilinţă, în ochii opiniei publice mondiale, era amplificat de personaje atât de străine precum permanent agitata reporteriţă Amanpour. Cu *Insider Story*-urile ei relatate cu atâta patos, ea deţinea dintr-odată supremaţia interpretării evenimentelor din oraş. Atitudinea faţă de CNN era caracterizată de un amestec de recunoştinţă şi silă. În timp ce tancurile continuau să-şi etaleze monstruoasa lor superioritate, s-au citit mesajele de solidaritate cu Elţin, lansate de şefi de state şi instituţii din străinătate. Şi lucrul acesta a stârnit reacţii diferite în faţa televizorului din biroul lui Ehrenthal. Unii se luptau cu lacrimile. Cineva spuse tare că ceea ce vedeau nu putea fi adevărat. Un altul răspunse şi mai tare că adevărul era un construct occidental, că în Rusia existau în permanenţă mai multe adevăruri, afirmaţie la care Anton nu putu să nu zâmbească; încă de o bună bucată de timp, el bănuia că exista o legătură între acest fenomen şi numeroasele catedre de logică. Serghei a rugat de mai multe ori, şuierând, să se facă linişte ca să se poată auzi comentariile; lui păreau să-i placă Amanpour şi cele spuse de ea. Acum, toată lumea din

firmă îl înconjura pe Ehrenthal.

În weekend, acesta fusese îmbuibat de oamenii de la FSB cu informaţii horror. Serviciul secret intern dăduse ordinul să se disemineze scenarii înspăimântătoare, chiar dacă adresanţii nu erau decât în mică măsură personalităţi formatoare de opinie. Incapabil să gândească limpede, Ehrenthal se aştepta acum ca din clipă în clipă clădirea lui de birouri să fie luată cu asalt şi jefuită. Maşinile de tocat hârtie funcţionau acum la turaţie maximă pentru a distruge materiale despre care el presupunea că ar fi putut fi compromiţătoare, cu toate că nu era deloc clar care dintre documente erau incriminatoare şi unde se aflau acestea.

Anton n-a reuşit să-l scoată din starea asta de panică pe Ehrenthal, care semăna cu o caricatură a lui Charlie Chaplin, în timp ce ordona distrugerea imediată a *absolut tuturor* dosarelor, ştergerea *absolut tuturor* hard diskurilor şi închiderea *absolut tuturor* conturilor bancare. În afară de asta, el voia să fie ascunse toate cele şaptesprezece maşini de lux aflate-n parcarea din faţa firmei.

În rarele momente în care încăpăţânarea lui egomană ceda, bărbatul acesta dintotdeauna uşor paranoic putea fi chiar oarecum agreabil. În fond însă, el era unul dintre cei mai banali oameni pe care Anton îi întâlnise vreodată. În permanenţă suprasolicitat şi incapabil să facă chiar şi cele mai simple conexiuni, el era un prostănac care, la Moscova, fusese multă vreme supraevaluat şi căruia îi fuseseră acordate privilegii aiuritoare. Şi nici măcar umor nu avea.

Anton îi aruncă nefericitului o privire blândă. Cât de liniştitor era pentru el să ştie că nişte oameni atât de debili intelectual obţineau veritabile succese financiare şi sociale!

După aceea, când pe ecranul dominat în continuare de CNN a apărut Elţin ca să se justifice pentru această acţiune brutală, pentru Ehrenthal, aceasta a fost lovitura de graţie. Din 1905, nici un domnitor nu mai pusese să se tragă asupra propriului său popor la Moscova, iar asta l-a întărit pe Ehrenthal în hotărârea lui de a pune să fie distruse temeinic toate urmele tuturor operaţiunilor comerciale. Într-un acces de grandomanie, el nutrea realmente iluzia că ar juca un rol important în Rusia. Anton a încercat să-l convingă că nu e cazul să producă şi mai mult haos.

— Elțin a câștigat partida. Așa că termină odată să mai acționezi orbește.

— Ce vrei să spui? îi ceru lămuriri Ehrenthal.

— Noi și toți ceilalți putem să ne îmbogățim liniștiți în continuare.

— Să ne îmbogățim? Ce vrei să spui?

— Păi să exploatăm în continuare țara asta distrusă, ca niște paraziți ce suntem.

Ehrenthal se holba la el îngrozit și se grăbi să mai ia o înghițitură de lecitină.

— A fost o glumă, spuse Anton.

— Ăsta nu-i un lucru cu care să glumești. Dacă vrei tu să te numești pe tine însuți parazit, n-ai decât. Eu unul nu sunt nicidecum un parazit. Așa că acum dispari, te rog.

Deoarece, în astfel de împrejurări, îi plăcea să-și arunce pe umeri un paltonaș de negustor hanseat, el emana foarte multă prestanță.

Anton se duse-n biroul său și umplu cu dosare cu contracte o geantă întreagă de sport cu emblema lui FC Dinamo, pe care o găsise în camera șoferilor. Clubul de fotbal al KGB-ului oferea un ambalaj practic pentru aceste documente esențiale. Cu geanta în mână, se duse-n parcare ca s-o depună în Moskvici. Lângă el, un coleg de la un alt departament băga în Lada lui un calculator. Între timp, o contabilă își îndesa în poșetă listele și documentele cu conturile societăților offshore mai importante, apoi luă troleibuzul spre casă.

Prin faptul că toți angajații au decis să ignore toate instrucțiunile, documentele importante ale firmei au fost cruțate. Inteligența practică a acestor oameni garanta faptul că, în ziua următoare, se putea lucra mai departe normal. Ei se gândeau la bonificațiile lor și la incapacitatea lui Ehrenthal de a evalua corect situația; pentru ei, distrugerea la-ntâmplare a documentelor ar fi însemnat săptămâni întregi de ore suplimentare neplătite. Astfel, ei au pus la tocat numai niște hârtii lipsite de importanță, precum prospectele firmei.

În ochii lui Anton, capacitatea oamenilor de a improviza inteligent era cel mai mare capital al acestei țări. Cu toate că știa cât era de aberant acest gând, lui îi plăcea extraordinar de mult și îl inclusese în repertoriul de bază al modului său de a ridica în slăvi Rusia.

Ehrenthal mai rămase ore întregi împietrit la biroul său, înainte să se ducă să se ascundă pentru mai multe zile la vila lui. În timp ce bea și transpira cantități incredibile de buerlecitină, privirea i se plimba tulbure între harta lumii în varianta sovietică, împodobită cu capete ale Meduzei, și o fotografie alb-negru impunătoare, care-l arăta pe el împreună cu Brejnev în anii șaptezeci. Între timp, dădea întruna dispoziții de reprogramare a zborurilor spre Zürich. Degetele lui lungi sortau la nesfârșit colecția de stilouri de aur ce se aflau în fața lui pe un suport din malahit înrămat în alamă.

A urmat o perioadă plumburie. Timp de o săptămână, lui Anton fiecare persoană cu care se întâlnea i se părea și mai mahmură decât el. Și la birou, și acasă, butona la nesfârșit pe canale a căror mantră suna așa: *187 de morți și 437 de răniți*. Pulsul orașului a coborât odată cu instituirea pentru două săptămâni a unei interdicții de a ieși din casă între miezul nopții și ora cinci dimineața. Astfel, episodul avea un epilog care a durat exact la fel de mult ca și uvertura lui. Poliția, întărită cu trupe speciale amenințătoare, supraveghea respectarea măsurii. Anton se simțea mizerabil când, după zilele sălbatice ale răzmeriței, s-a instalat liniștea ordonată de stat. Zile întregi, vânase cu limba scoasă evenimentele, excitat, iar acum îi era rușine de foamea de senzații cu care trăise euforia pe care acestea i-o provocaseră. O dată s-a mai dus însă cu mașina până la Casa Albă, în apropierea căreia, sub o rampă, își aveau tabăra cazacii și caii lor. Ei veniseră în oraș călare din sud, zile întregi, pentru a-l sprijini pe Elțin; acum nu mai voiau să plece înapoi decât atunci când avea să le ordone el personal.

Cu Tania abia dacă se mai vedea, mama ei era destul de grav bolnavă. O stranie indiferență pusese stăpânire pe relația lor, o indiferență pe care Anton nu putea să și-o explice și pe care nici nu încerca s-o alunge, cu toate că îl chinuia. Când totuși a mai prins-o o dată la telefon, au vorbit numai despre schimbările produse în oraș. Convorbirea lor se asemăna cu o sinteză a emisiunilor de știri: concedieri, interzicerea unor partide, curățarea piețelor alimentare de „negri“, așa cum erau numiți caucazienii, și zvonuri despre lagărele în care erau trimiși ilegalii. Tania era enervată de Lușkov, o caricatură de primar populist, care exploata situația pentru a face apel la instinctele inferioare. Apoi, legătura s-a întrerupt, iar starea lui de spirit s-a

deteriorat şi mai mult.

Pentru ca viaţa de noapte să moară cu totul, nebunia controlului statal a crescut şi mai mult. Toţi care circulau prin oraş erau obligaţi să-şi prezinte *propuskul*, permisul de şedere. Pe vreme de pace, Anton accepta relaxat controalele umilitoare sau chiar începea, amuzat, să se certe cu poliţistul de la circulaţie. Cei mai mulţi dintre ei dispuneau de un bun-simţ al umorului.

— Pentru ce anume exact vrei cincizeci de dolari? Pentru vodcă sau coniac?

— Depăşirea vitezei legale.

— Pentru asta, amenda e douăzeci.

— Cine spune asta?

— Nu trăiesc aici de ieri de azi.

— Douăzeci e tariful de bază pentru localnicii care conduc vehicule de-*ale noastre*. La Mercedes se dublează.

— Ceea ce face patruzeci.

— Din cauza diferenţei de salarizare, străinii mai adaugă zece. Asta face cincizeci de verzişori.

— Primeşti şi ruble?

— În principiu da. Dar cursul de schimb nu ţi-ar conveni.

Acum se terminase cu asta. Fiecare secătură oficială care stătea la marginea străzii era echipată cu armament greu şi compara agitaţiile care tocmai se încheiaseră cu cele mai cumplite tulburări din istorie, aşa cum fusese Smuta la începutul secolului 17. Controalele permanente au ajuns să ia forme groteşti chiar şi pentru străini. Anton lua mereu cu el un dosar care conţinea vreo duzină de înregistrări, confirmări, apostile şi permise. Indiferent dacă omul era vreun poliţist hârşit de la circulaţie sau vreun caporal din provincie, cu toţii se întreceau în solicitarea de documente. O plăcere mare era, pentru ei, să ceară hârtii oficiale care încă nu fuseseră inventate. La un moment dat, un miliţian complet alcoolizat, care abia se mai ţinea pe picioare, a ţinut cu multă insistenţă să-i vadă „autorizaţia de existenţă pentru străini“. Atunci când Anton nu avea timp sau chef să ia parte la jocurile de-a controlul, el încerca să scurteze procedura plătind fără să mai stea la discuţii o sumă stabilită arbitrar. Dar unii dintre cei care stăteau la pândă pe drumuri simţeau nevoia să ofere la rândul lor o prestaţie

la schimb, înainte să bage banii în buzunar, şi insistau asupra desfăşurării corecte a procedeului de mituire. Pentru Anton, asta nu era decât o expresie supărătoare a lipsei de flexibilitate sau a unui ataşament ceremonios faţă de ordine, în condiţiile stării de urgenţă.

Situaţia s-a îmbunătăţit abia când a reuşit din nou să înlocuiască Moskviciul cu Mercedesul.

Tania nu fusese niciodată mai apropiată decât în timpul crizei, după aceea însă, iubirea lor era la fel de epuizată precum restul lumii. Fără nici un chef, şi-au dat întâlnire pentru seara, o seară pe care fiecare dintre ei ar fi preferat să o petreacă singur. Cu toate astea, au fost învinşi de otrava paralizantă a convenţiei de a fi obligaţi să întreprindă ceva împreună. La restaurant, au constatat după puţin timp, iritaţi, o penurie de teme de conversaţie. Când a venit nota de plată, amândoi păreau uşuraţi.

Abia apucaseră să se aşeze-n maşină, că Tania a vrut să ştie care mai era situaţia cu relaţia lor. El nu punea mare preţ pe genul acesta de discuţii, la sfârşitul cărora totul nu putea fi decât şi mai rău. Contrar spiritului timpului, Anton avea mai degrabă o atitudine de refulare faţă de genul acesta neplăcut de probleme de cuplu. El percepea demersul acesta de despicare a firului în patru ca pe o greşeală, ca pe o metodă sigură de a deveni nefericit. Atunci când se compara cu alţi cunoscuţi de-ai săi care insistau ca orice conflict să fie dezbătut până la rezolvarea lui, el constata uşurat că aceia erau de cele mai multe ori nişte oameni nefericiţi, în comparaţie cu care el, cu dorinţa lui notorie de a refula totul, era cât se poate de mulţumit. De regulă, rusoaicele pe care le cunoştea el renunţau să sondeze conflictele împreună până la capăt, lucru pe care el îl percepea ca fiind din cale afară de plăcut.

Spre groaza lui, Tania dispreţuia această atitudine şi insista ca ei să disece aici şi acum răcirea relaţiei lor, pentru ca apoi să evalueze rezultatele. El nu obişnuia să coopereze la astfel de discuţii profunde, fiindcă acestea puneau în pericol tentativa lui de a se fofila. Simpla datorie de a fi prezent la astfel de discuţii, el o resimţea ca pe o tortură. O oră de analiză pedantă a parteneriatului, urmată de reproşuri reciproce şi despărţirea de la final, care era apoi resimţită ca o izbăvire. Se gândi cu dureroasă nostalgie la momentele cele mai fericite cu Tania. Bănuia că, de data aceasta,

cicatrizarea avea să dureze mai mult ca de obicei. El încercă, fără prea multă tragere de inimă, să deturneze discuţia printr-o infuzie de farmec căznit, dar ea ignoră încercarea asta a lui, se îndreptă din mijloc – atitudinea ei corporală avea ceva oficial – şi continuă, concentrată, să parcurgă fiecare punct în parte.

Astfel şedeau ei aşadar unul lângă altul în parcarea restaurantului: el, enervat ca un elev de internat care trebuie să dea explicaţii pentru o serie de nebunii, ea, atent structurată, fair şi străduindu-se sincer să nu renunţe la el deocamdată. El ar fi putut pur şi simplu s-o ia în braţe fără nici un cuvânt. În jumătate din cazuri, asta amâna sfârşitul cu trei săptămâni, totuşi, ea îl călca deja un pic pe nervi. Încă aproximativ cincisprezece minute, apoi ea avea să-l someze ultimativ să răspundă. El intuia deja fiecare jumătate de frază pe care ea o spunea, ritualul enervant al amorurilor care se destrămau. În gând, el trecea deja în revistă solistele din stagiunea actuală de la Bolşoi. Stepanenko avea s-o danseze pe Raymonda, poate şi pe Kitri. Între timp, Tania analiza sistematic şi concludent deficitele lui emoţionale precum şi lipsa de respect şi de apreciere. El încetase de mult să mai asculte. Tot ce spunea ea era insuportabil de adevărat şi distrugător. El nu era pregătit să facă faţă dureroasei împământări la care-l obliga această convorbire. Soluţia lui era o atitudine aeriană ca legitimă apărare. Băgând la greu cultură, avea să se consoleze şi să depăşească tristeţea care urma să se instaleze inevitabil. Poate că ar trebui să-şi tragă în mod oficial o uşoară fobie de legături stabile, o patologie parcă făcută anume pentru Moscova anilor 90. Statutul de exemplar incapabil să menţină o relaţie ar putea să fie de ajutor, toate femeile interesate să-şi facă un cuibuşor l-ar ocoli categoric.

Tocmai se întreba dacă Ananiaşvili avea să danseze în *Baiadera* sau *La Sylphide*, când ochii îi căzură pe ceasul de bord. Opt minute până la miezul nopţii. Încercă s-o întrerupă pe Tania, care avu şi ea nevoie de un moment ca să înţeleagă dramatismul situaţiei. Să mai ajungă acasă în timpul rămas era cu neputinţă. Mai târziu, el avea să se întrebe adeseori de ce nu se duseseră la cel mai apropiat hotel. Sau măcar la el în birou. Încercarea de a acoperi distanţa în şapte minute era o naivitate stupidă. Dar probabil că el avea pur şi simplu prea puţin respect faţă de scenografia ameninţătoare din inima beznei. Şi astfel, decise să se apropie de casă pe străzi lăturalnice,

paralele cu bulevardul Lenin. Ca și când, în felul acesta, copoiul german ar fi avut vreo șansă să i-o tragă generalului Kulikov. Plasa acestuia era țesută strâns, iar iscoadele lui pândeau la fiecare intersecţie mai mare.

Într-adevăr, era douăsprezece și câteva minute și ei erau singuri pe toate acele străzi neluminate. Aşezaţi un pic aplecaţi pe scaunele lor, se strecurau înainte metru cu metru. Amenințarea dinafară îi unea, temperatura sobiței relaţionale începea deja să crească din nou. În continuare, nici un contact cu inamicul, un noroc incredibil părea să-i însoţească. Acum trecuseră douăzeci de minute de la miezul nopţii, ei se aflau la doar câteva sute de metri de apartamentul lui. Deja începeau să se suspecteze că toată povestea era o închipuire de-a lor, un basm dement lansat de diavolii de la Kremlin, o măsură de intimidare pe cât de perfidă, pe atât de eficientă, dată însă acum în vileag de ei doi, care aproape că se-mpăcaseră. Anton pipăia după mâna ei, când au văzut în faţă barajul poliției. Iată că totuși împăratul nu era gol. Fuga nu era o opțiune, în fiecare dimineaţă, la televizor era prezentat rezultatul unor rafale nocturne de gloanţe.

Au rulat prin culoarul din blocajul abia luminat, din umbra căruia s-a desprins un bărbat. Anton spera să fi dat peste un polițist din capitală, pe a cărui coruptibilitate te puteai baza, dar în locul lui, prin parbriz văzură un simplu soldat. Era de statură mijlocie, cu un corp bine antrenat și avea una dintre acele fețe fără contur, în formă de cartof, pe care ți-era cu neputinţă să ți-o întipăreşti în memorie. Uniforma îi era prea mare. Caporalul, sau ce-o fi fost, se aplecă spre ei, dădu din cap rânjind plin de el când o văzu pe Tania. Nu se grăbea, prada se afla în capcana lui. Acum putea să savureze momentul. Lui Anton i-a aruncat doar o privire fugară. Un porc bogat cu iubițica lui, într-o mașină ca asta, ce noroc pe el!

— Oprește motorul! lătră el excesiv de zelos.

Anton ignoră indicaţia. În schimb, coborî puțin geamul.

— Nu vorbesc bine rusește. De armă nu aveţi nevoie. Locuim la două sute de metri de aici. Vreţi să vedeţi permisul meu diplomatic?

Soldatul le făcu un semn camarazilor care lâncezeau pe-acolo, la care ei începură să se târască spre mașină. În semiîntuneric, Anton numără opt bărbaţi, care se uitau când la Mercedes, când la cei dinăuntru. Apoi se uitară în direcţia conducătorului lor, indecişi în legătură cu ce aveau de făcut mai

departe.

— Ăştia vin de departe şi sunt pe jumătate sălbatici, spuse Tania încet, fără să se uite la Anton. Totul îi amintea de o secvenţă cu bandiţi pe o scenă de operă. Bizet, Wagner sau Schiller, într-una dintre acele montări neplăcut de contemporane, în care interpreţii purtau uniforme de camuflaj şi Kalaşnikoave. Ca de fiecare dată în teatrul de regie, nu se puteau vedea însemnele de rang. Mosfilm ar fi putut folosi trupa şi pentru o scenă cu partizani. Toată lumea se concentra la conducătorul care făcu imediat o nouă încercare.

— Însoţitoarea ta mă înţelege foarte bine. Acum opreşti motorul şi cobori.

În momentul acesta, lui Anton i-ar fi plăcut s-o întrebe pe Tania ce trebuiau să facă acum. Dar ea şedea ca împietrită şi evita orice contact vizual cu el şi cu bărbaţii care mai că băleau deja de excitaţi ce erau. În timp ce se uitau la ea, câţiva îşi lingeau buzele ostentativ. El se întoarse din nou spre şeful lor.

— Aş prefera să-mi vorbeşti cu dumneavoastră. Aşadar, pentru tine dumneavoastră.

Auzise undeva fraza asta stupidă şi o folosea uneori, atunci când voia să sară în ochi negativ.

— Aşadar, încă o dată: Locuim acolo vizavi şi acum am dori să ne continuăm drumul.

Regretă imediat tonul blând. Abia acum băgă de seamă cât de tare tremura Tania. Spre deosebire de el, ea îşi dăduse seama cât de gravă era situaţia.

Şeful încercă fără succes să deschidă portiera. Acum, şi ceilalţi începură să tragă de clanţă. Anton opri motorul, dar nu descuie uşile.

— Afară! Imediat!

Anton mai coborî geamul câţiva centimetri.

— În felul acesta nu ajungem nicăieri, spuse el binevoitor.

Tania gemu scurt, era incapabilă să-nţeleagă cum de încerca el acum să vorbească pe tonul ăsta jovial. Cu toate astea, el continuă să vorbească.

— Aş avea o ofertă comercială pentru tine.

Nici o reacţie. El se-ntrebă care parte a propunerii n-o înţelesese banditul.

— Pe scurt, spre informarea ta. Sunt cetățean german și în fiecare vineri joc tenis cu preşedintele tău.

Avu senzația că șeful ălora a tresărit scurt. Minciuna era prea nerușinată și, pe deasupra, Elțin nu era iubit în rândurile armatei. Totuși, detaliile și conținutul conversației nu aveau prea mare importanță. Urmă o nouă pauză generală.

— Înțelegi așadar că, dacă ni se-ntâmplă ceva aici, pentru tine asta înseamnă douăzeci de ani de Kamceatka.

De fapt, el voise să spună Kolyma, Kamceatka reprezenta mai mult un paradis al păsărilor.

O nouă pauză generală, dar de data asta efectul nu mai fu același.

— Ce propui? Hai mai repede! zise soldatul, dând nervos din cap.

— Eu am la mine cinci sute de dolari. Ar putea fi ai voștri, în clipa în care suntem la intrarea-n clădire.

Suma produse o oarecare impresie, chiar dacă nu atât cât sperase Anton. Soldații nu s-au sfătuit între ei, era clar că șeful lor avea puterea să decidă de unul singur. Ceilalți se holbau la Tania și făceau gesturi obscene, care sugerau ce anume aveau de gând să facă cu ea.

— Îmi dai banii și poți să treci. Dar femeia rămâne cu noi, spuse până la urmă conducătorul.

Anton zâmbi chinuit. Acum, nasul lui aproape că atingea geamul lateral. În timp ce-l privea pe soldat în ochi, își puse o mână pe pulpa Taniei. Ea dârdâia.

— Ea rămâne cu mine. Voi dați la o parte barajul și primiți banii. Apoi, noi mai parcurgem cei câțiva metri până la clădirea aia din spate.

— Ea rămâne aici. Acum spune-i să coboare.

— N-ai înțeles. Ea e logodnica mea. De banii ăștia puteți să vă luați curve.

— Poate că nu vrem curve, ci ceva așa, rafinat. Curve există și acolo de unde venim.

Mai că avea impresia că ăla încerca să-i câștige înțelegerea, așa, ca de la bărbat la bărbat. Ceilalți behăiră aprobator.

— Fii atent, războinicule. Ești viteaz. Ai câștigat! Îți mai dau și ceasul meu pe deasupra. Mai mult nu am. Cinci sute și ceasul – sau dați drumul la

pocnitori.

Înjurând, soldatul se retrase câțiva metri. Începu să-și facă de lucru demonstrativ cu arma lui de asalt. Era furios și depășit, dar nu din cale afară de tâmpit.

— Străin nenorocit! Nu vrei să-nțelegi și gata: În noaptea asta putem să facem ce vrem! strigă el însoțit de chiotele celorlalți.

Acum, ăia se grupaseră în jurul lui ca nu cumva să fie loviți de vreo eventuală rafală de automat. Soldați dezlănțuiți din provincie, care agitau niște arme impresionante. Anton se miră, neînțelegând cum de nu-i mai era frică. Să fi fost simplă prostie? Sau certitudinea că nu avea de ales? Oricât de șubred ar fi fost eșafodajul lui moral, s-o lase pe Tania aici era de neconceput. Nu era totuși interesant să vezi cum niște josnicii de felul acesta te făceau să te gândești din nou la *Vină și ispășire*? Oricum, în original se numea *Crimă și pedeapsă*. Să fi fost frica de pedeapsa propriei conștiințe cea care-l făcea să acționeze așa, sau dragostea? Nu putu să nu zâmbească. Oricum ar fi stat lucrurile, la Dostoievski toată lumea ispășea la nesfârșit.

Nu se-ntâmpla nimic. Cu toții așteptau.

Deodată, Tania se aplecă spre el ca să-i facă un semn șefului. Ea îi dădea de-nțeles să vină dincolo, pe partea ei. Ezitând, bărbatul dădu totuși curs îndemnului. Când acesta a ajuns în dreptul ei, Tania a coborât geamul de tot, spre groaza lui Anton. Bărbatul o privea rânjind. Ea îi zâmbi și-i făcu semn să se aplece. Acum, capul lui era foarte aproape de-al ei. Ea zâmbea în continuare.

— Ascultă-mă bine. Carevasăzică vreți să vă distrați cu mine?

— M-ai înțeles corect. Acum coboară.

— Imediat. Doar câteva cuvinte, ca să fie totul limpede. Va trebui să mă omorâți înainte să puteți să vă băgați pulile-n mine. Până atunci, eu am să mă apăr. Dar nu așa cum vă excită pe voi. O să-mi golesc bășica și mațul gros. Ai înțeles? Așa că, dacă vreți să futeți un cadavru plin de pișat și de căcat, am să cobor imediat.

Soldatul și Anton o fixau cu privirea. Scena s-a transformat într-un stop cadru. Apoi, tipul cu arma își feri privirea și se îndreptă ezitând. Tania și Anton au rămas nemișcați. Anton se uită la ea și la arma care se balansa.

Nici unul dintre ei nu respira. Faţa coborî din nou în dreptul geamului. Gura i se deschise, dar tipul nu spuse nimic. Ca să evite privirea ei, el se îndreptă şi ocoli maşina până în dreptul şoferului.

— Dolarii şi ceasul! spuse el pe un ton rece. Cu toate că erau numai cinci bancnote, omul a numărat banii de trei ori. În timp ce studia ceasul, ridică scurt privirea.

— Pesemne c-o iubeşti pe porumbiţa asta. Nu-i chiar o frumuseţe. O să găsim noi altele-n noaptea asta.

Se-ntoarse spre oamenii strânşi ciorchine:

— Eliberaţi trecerea!

Soldaţii s-au conformat imediat. Rola de sârmă ghimpată şi tabul au fost date la o parte cât ai zice peşte.

Fără să se mai uite o dată în interiorul maşinii, şeful se trase-napoi şi strigă:

— Liber!

Ceasul şi-l puse deja la-ncheietura mâinii.

Maşina trecu prin barajul care se-nchise imediat în urma lor.

Note

---

4. Brânzoaice. (N. tr.)

5. Belîi Dom, clădire guvernamentală din Moscova, sediu al Congresului Deputaţilor Poporului. (N. tr.)

6. Felix Edmundovici Dzerjinski (1877–1926), revoluţionar comunist, fondatorul şi primul conducător al poliţiei politice bolşevice, CEKA. (N. tr.)

7. Jurnalist, poet şi activist comunist american (1887–1920), corespondent de război care a documentat şi Revoluţia din Octombrie. (N. tr.)

8. Film biografic despre John Reed, produs şi realizat în 1981 de Warren Beatty. (N. tr.)

9. În germană, *kino* – cinematograf. (N. tr.)

10. Chiflă sau brioşă. (N. tr.)

3
Forță majoră

La începutul pauzei, Anton a ieşit din Bolşoi pe uşa principală ca să fumeze ca de obicei un cigarillo între coloanele ionice. Pe la mijlocul lunii martie, peste zi, temperatura urca în mod regulat peste zero, astfel încât puteai petrece acolo un sfert de oră, până când, înăuntru, cozile din faţa standurilor cu şampanie de Crimeea călduţă, tarte cu caviar şi fursecuri aveau să fi dispărut. Conform tradiţiei, abia dacă se aplauda între acte pentru că spectatorii se grăbeau la bufete, ca să se-nghesuie la delicatesele la care, până acum câţiva ani, cetăţenii sovietici de rând nu aveau acces decât aici. Nu mai era penurie de mult, dar mojicia de a înhăţa un merengue prăfuit, în loc să-i aplaude pe artişti, se păstrase.

Anton tocmai parcurgea cu privirea numele cântăreţilor pe cartolina cu programul spectacolului – de mult cei cu adevărat cunoscuţi nu mai făceau decât turnee în străinătate –, când l-a văzut pe Mihail coborând din adâncurile unei maşini care parcase cu impertinenţă chiar în dreptul treptelor descoperite. Era limpede că omul aşteptase pauza, iar acum fugea în sus spre Anton urcând câte două trepte odată. Bărbatul acela şters, cu păr castaniu, care-şi păstra de obicei o expresie indiferentă pe faţă, purta o haină de piele căptuşită peste un pulovăr bej cu guler pe gât. Pantofii lui italieneşti erau foarte trendy.

— Am auzit eu că bântui pe aici.

Anton era uimit că bărbatul acesta influent făcea efortul de a-l căuta tocmai aici.

— De ce n-ai dat un telefon? Am fi putut să ne întâlnim într-un loc mai plăcut.

Rusul îl măsură cu un aer arogant. Adică el se coborâse până acolo încât să-l aştepte o jumătate de oră pe neamţ. Şi tânărul ăsta încrezut şi obraznic

îl răsplătea cu o neplăcere vădită.

— E mai bine așa. Ai timp? Trebuie să vorbim.

— Sigur că da. Pauza abia a-nceput. Sunt sigur că putem să mai facem rost de un bilet pentru tine.

— Mulțumesc, dar am renunțat deja mai demult să vizitez muzeul ăsta în ruină.

— Mie îmi place foarte mult aerul ăsta închis de-aici. De altfel, montarea de azi era învechită încă de acum patruzeci de ani.

— În perioada asta, nu scap nici un spectacol la Novaya Opera. Kolobov e un geniu. Așa cum o face el, opera îmi place chiar și mie, spuse Mihail.

Anton se destinse. Rusul nu părea să se afle aici din cauza vreunui conflict de afaceri.

— În privința asta ai dreptate. Sper ca trupa lui să primească un sediu potrivit. Am fost acolo nu de mult, și abia am reușit să găsesc hala aia de fabrică în care jucau.

— Am auzit. Din păcate, nu eram în oraș. E adevărat că Kolobov a întrerupt orchestra?

— Da, după cinci tacte. Absolut aiuritor. Pe urmă însă, am avut parte de un Evgheni Oneghin absolut divin.

— Cu Gareiev în Lenski?

— Normal. Tipul ne-a copleșit din nou cu timbrul lui catifelat și totodată incandescent. De fapt, ce anume te-a adus aici?

Anton continua să se-ntrebe ce anume voia rusul de la el. Se culcase cumva cu femeia nepotrivită?

Au început să coboare treptele, ca să nu poată fi auziți de ceilalți fumători. Anton tremura puțin, primăvara era încă departe.

— Ai auzit cumva de iridium până acum? începu Mihail, ca să ajungă la adevăratul motiv al întâlnirii.

Anton nu cunoștea nici o femeie cu numele ăsta. Așadar, totuși ceva legat de afaceri. Mihail vorbea despre unul din elementele alea rare.

— Prea puțin. Destul de dur și mai rar decât aurul, prin urmare, nu-i din lumea mea, spuse Anton care făcea comerț cu cărbuni și oțel.

— O să intre repede în lumea ta, după ce auzi cât e de valoros.

Șoferul lui porni spre ei cu un aer preocupat. Un apel urgent. Rusul își

dădu ochii peste cap şi se grăbi să se-ntoarcă la maşină.

Anton aşteptă nehotărât în dreptul fântânilor, care abia peste câteva săptămâni aveau să înceapă din nou să scuipe apă. Interesul său pentru această întrevedere scăzuse cât ai clipi. Probabil că iarăşi era vorba despre una dintre acele idei exotice de afaceri care-i făceau pe oameni să se considere deja bogaţi. Ar fi preferat să intre înapoi în catacombele teatrului şi să caute apropierea femeilor din preajma bufetului. Ele aveau să ronţăie fursecuri şi, în acest timp, să flirteze puţin cu el. În atmosfera aceea dominată de bună dispoziţie, era uşor de stabilit o-ntâlnire la un drink după reprezentaţie vizavi, în hotelul Metropol, trecând pe lângă monumentul grotesc al lui Karl Marx, la vederea căruia orice calambur oricât de stupid le-ar fi făcut să râdă.

În schimb, el era nevoit să rămână aici şi să-l aştepte pe marele Mihail. Acela controla cel puţin trei porturi la Marea Neagră, un motiv suficient pentru cei mai mulţi comercianţi de materii prime să facă tot posibilul ca să-i câştige bunăvoinţa. Şi Anton încerca de zile întregi să stabilească o întâlnire cu el, iar acum iată că el apăruse aici din proprie iniţiativă. Indiferent ce ar fi vrut acela, el avea desigur să coopereze, pentru ca, în contrapartidă, să aibă şansa de a primi un loc de depozitare lângă unul din cheiuri. Oamenii precum Mihail erau cei ce hotărau cui să fie repartizate aceste locuri, iar fără ele nu era posibil nici un fel de export.

Mihail se-ntoarse destul de repede. El părea să se grăbească.

— Deci fii atent: un tip pe care-l cunosc încă din facultate a apărut ieri la mine. Amărâtul ăsta a făcut totul pe dos, toată viaţa lui. El lucrează mai mult sau mai puţin neplătit într-un institut care tocmai se desfiinţează singur.

— De ce?

— Imobilul este situat după colţul cu Oktiabrskaia, aşadar valorează ceva. Cineva vrea să gonească institutul de-acolo şi să transforme totul în locuinţe de lux.

— Normal, răspunse Anton neutru, în timp ce continua să spere că Mihail avea să termine încă înainte ca femeile din preajma bufetului să se împrăştie.

— Bunul meu coleg de facultate a fost întotdeauna un tocilar ambiţios,

dar onest, pe care viața l-a umilit. Institutul este patria lui. Și deodată își dă seama că nici acolo n-o să mai aibă nimeni nevoie de el vreodată. Și, pentru prima dată în viață, se lasă cuprins de revoltă.

— Normal.

— Tocmai. Prin urmare, se duce-n subsolul institutului și cercetează nopți întregi ce s-a adunat acolo în ultimii cincizeci de ani. Frustrare și nevoie de răzbunare, firește: el speră să găsească ceva cu care să se poată face bani.

— Foarte bine. Sclavul se revoltă, spuse Anton, și se duse imediat cu gândul la baletul Spartacus.

— Exact, spuse Mihail, care se gândea mai degrabă la Nietzsche, căposul ăsta se revoltă împotriva destinului său mărunt și amărât.

Amuzați, pufniră în râs amândoi.

— Nu mai râde și ascultă-mă până la capăt. În această groapă de gunoi, în spate de tot, cârtița noastră dă peste aproape șapte kilograme de iridiu curat, sub formă de pulbere.

— Fantastic. O terapie mai bună decât asta nici că există. L-a luat cu el?

— Bineînțeles.

— Și chestia asta nu i-a sărit în ochi nimănui?

— Ai cumva idee ce de chestii zac prin institutele astea? De multe ori, ăștia au dus și deșeuri radioactive în subsol și pur și simplu au uitat de ele.

— Nu de mult, au scris despre asta și-n *Novaia Gazeta*. Se pare că, din cauza asta, jumătate de oraș e iradiat. Și unde-i materialul acum?

— În apartamentul maică-sii, care zace la pat. Dar să revenim la subiect. Tipul n-are nici cea mai vagă idee cum să transforme chestia aia în bani.

— Îmi închipui. Tu ai idee cam cât valorează toată chestia aia?

— Fix cât e cineva dispus să plătească pentru ea. Poți să afli tu asta? spuse Mihail, în timp ce-i întindea un bilețel scris de mână cu caracteristicile pulberii.

— De ce nu te ocupi chiar tu de asta?

— Păi m-aș ocupa, dar în Rusia nu există cumpărători pentru așa ceva. Iar în Europa sau în Asia se-ntorc cu spatele atunci când apare unul ca mine. Engleza mea e prea proastă, iar în translatori n-am încredere. Potențialii cumpărători vor oameni serioși din Occident. Exact flăcăi din ăștia ca tine.

Anton nu spuse nimic şi dădu din cap gânditor. Aici, în Rusia, el trecea drept un om serios, cel puţin prin comparaţie cu Mihail.

— Nu cumva să crezi c-o s-o faci degeaba. Un sfert e pentru tine. În schimb, tu te ocupi de toată treaba.

— E prea periculos pentru mine. Dacă ăştia se prind şi, din cauza asta, nu îmi mai dau viză de lucru, atunci chiar că am o problemă. Eu îţi propun altceva. Eu îţi găsesc un cumpărător potrivit şi tu îmi eliberezi la schimb un loc de încărcare într-unul dintre porturile tale la Marea Neagră.

— Imposibil. Cunoşti şi tu situaţia de acolo.

Anton tăcu din nou. Pauza se terminase de mult şi lui îi era frig.

— Am o propunere, Anton: tu afli cât valorează materialul şi pe urmă mai stăm o dată de vorbă. Crezi că reuşeşti până mâine seară?

— Încerc. Atunci ne vedem la club. Sorry, actul al treilea a-nceput deja, spuse Anton în vreme ce se îmbrăţişau pe fugă.

Când a sunat Nastia, Anton tocmai se întorcea la birou. Până atunci fusese în biroul lui Ehrenthal, prezentându-i situaţia dezastruoasă din porturile de la Marea Neagră, iar prima jumătate a zilei şi-o petrecuse tot dând telefoane în legătură cu iridiumul. Conform aşteptărilor, la Frankfurt dăduse numai peste oameni care aveau reţineri, nici la Londra nu a găsit pe cineva care să pară interesat. Europa Occidentală ieşea din calcul din cauza întrebărilor legate de originea materialului sau referitoare la un aviz de export. Cu totul altfel s-au prezentat lucrurile la Hong Kong, unde o cunoştinţă de-a lui a înţeles imediat despre ce e vorba şi a promis ca, peste câteva ore, să revină cu o ofertă.

Nastia voia să stabilească o întâlnire pentru seară la club; câţiva tipi veniţi din provincie şi puşi pe fapte mari voiau să serbeze ziua şefului lor. Vocea ei era deranjant de euforică.

— Trebuie neapărat să vii şi tu! O să fie super. Păi ia închipuie-ţi! O hoardă de brute sălbatice abia domesticite, venite de la mama dracului.

Ca de obicei, se sculase din pat pe la ora două şi acum se ocupa febril de planificarea nopţii care urma.

În timp ce ea continua să pălăvrăgească – între timp, Anton o pusese pe speaker –, el îşi făcea nişte însemnări despre problemele pur şi simplu insurmontabile din ultimele zile. După săptămâni întregi de tratative, minele

siberiene începuseră să livreze în sfârșit suficient cărbune, dar logistica din porturi intrase în colaps. El fusese surprins de această evoluție, subapreciase riscul ca un diletant. Grupuri precum acela condus de Mihail reușeau pretutindeni să treacă peste administrațiile portuare extrem de corupte. Acestea se extinseseră cu repeziciune și puseseră mâna pe mult doritele spații de lângă cheiurile la care erau încărcate cargoboturile. Cine controla aceste zone nevralgice hotăra care erau resursele ce puteau să iasă din țară. Jucători precum brutele pe care-i lăuda Nastia sau toți acei Mihaili mai mari sau mai mici recunoscuseră imediat vidul și confiscaseră rămășițele părăginite ale întreprinderilor de stat. Între timp, vechile contracte își pierduseră orice valoare.

El se strădui să gândească limpede. Timp de o oră, fosila sovietică Ehrenthal ținuse monoloage răsuflate pentru ca, după aceea, să-l însărcineze pe el ca, până luni, problema *să dispară din viața lor*, cum se exprimase el. Ca de fiecare dată, monoloagele lui Ehrenthal îl făceau pe Anton să sufere, întrucât ele nu conțineau nici o informație care ar fi putut să fie utilă în rezolvarea problemelor. Cel puțin îi rămânea weekendul, care uneori putea aduce miracole. De fapt însă, el miza totul pe problema delicată a lui Mihail cu desfacerea. Și nu era bine să-l neliniștească pe Ehrenthal cu amănunte cum o pulbere extrem de valoroasă, lângă care moțăia o femeie bătrână, putea să joace un rol în supraviețuirea firmei lui.

Nastia era în continuare euforică.

— Are să fie o seară grandioasă. Se vorbește că infractorii ăștia și-au adunat bogățiile prin metode pur și simplu sălbatice.

Anton se întrebă dacă ea nu putea sau nu voia să-și ascundă excitația. Gândul că Nastia era atât de fascinată de brutele astea proaspăt îmbogățite îl făcu să zâmbească. Cuvintele ei sunau de parcă cel mai mult i-ar fi plăcut să se dăruiască imediat întregii hoarde. El bănuia că la originea acestei stări era un amestec de consum demențial de mare de cocaină, spaime existențiale și cine știe ce experiență bizară din copilărie. Nastia era o idee prea sarcastică și prea sexi, un caz misterios de deteriorare morală, a cărui vulnerabilitate îl emoționa.

Pentru ora șaisprezece era stabilită o întrevedere cu niște clienți turci, care voiau să știe din ce cauză nu erau respectate contractele în curs de

derulare. Anton n-avea habar ce anume să le spună. Adevărul, în orice caz, era contraproductiv. Atunci, ei și-ar cere banii înapoi, și pe bună dreptate. Anton i-a rugat pe Serghei și pe Ivan să-l reprezinte și în același timp l-a decomandat pe translator. Nici turcii, nici rușii nu vorbeau engleza. Oricum, ei mai aveau să vină și luni, așa că încă mai avea posibilitatea să-i ducă cu vorba.

Fără să spună cuiva unde se duce, a dispărut din birou și a chemat un șofer care să-l ducă până în apropierea conservatorului, unde, în fiecare după-amiază, aveau loc concerte de muzică de cameră. De fapt, ele nu erau publice, dar dacă te așezai undeva în spate, nu deranjai pe nimeni. De cele mai multe ori, singurii ascultători erau studenții, pedagogii și câțiva apropiați ai muzicienilor. Concertul începuse deja. În timp ce se așeza, o femeie îmbrăcată sobru i-a zâmbit. Avea în jur de treizeci de ani, mâini delicate, pomeți proeminenți și părul pieptănat în coc. Un zâmbet zglobiu, plin de căldură, care aproape că însemna fericirea. El a bănuit că ea cânta la violoncel.

Ea s-a aplecat până foarte aproape de el și i-a șoptit:

— Borodin, Cvartetul de coarde nr. 2.

După concert, el a ieșit mulțumit în scuarul din fața conservatorului. Violoncelista îl invitase în seara următoare la Opera Helikon, unde cânta. Anton se mai gândea și la Cvintetul pentru pian în la major de Dvořák și cât de frumoasă era totuși strada Briusov. Și cât era el de băftos că putea să meargă pe jos de la conservator până acasă la el.

Ceva mai încolo, în fața lui, opri mașina lui Ehrenthal. Angajatorul său locuia pe un etaj întreg în același complex de apartamente și, întâmplător, a coborât din mașină exact în momentul în care Anton trecea pe acolo.

— Ce bine că te mai văd înainte să plec la vilă, îi strigă Ehrenthal.

— S-ar putea să vin și eu mâine. În ce stare e terenul de tenis?

— Nu cunosc exact nivelul apei. Probabil că încă e parțial noroios. Mi-ar părea bine să vii.

— Hai să văd. Mai era ceva la birou?

— Nu. Sau poate totuși era. Se pare că a fost nevoie ca doi turci care făceau scandal să fie îndepărtați. Știi ceva despre asta?

— Eu credeam că au fost preluați de Serghei și Ivan.

— Dacă s-a ocupat Ivan cel Groaznic de ei, atunci precis că ăsta a fost motivul pentru aceste ieşiri. Ar fi bine dacă, pe viitor, ai putea să administrezi mai bine genul acesta de situaţii neplăcute.

— Desigur. Doar că, între timp, la mine a intervenit o discuţie despre spaţiul de depozitare din portul Tuapse.

— Mă gândeam eu. În vremuri atât de sucite, stabilirea priorităţilor este elementară. Eu sper că…

Deodată, Anton îl văzu pe bătrânul Sviatoslav Richter târându-se cu încetinitorul pe trotuar, în spatele lui Ehrenthal. Capul lui imens şi chel era îndreptat cu îndârjire în faţă, în direcţia conservatorului. Pe vremea Uniunii Sovietice, pe strada Briusov locuiau muzicienii şi cântăreţii cei mai importanţi. Între timp, au fost înlăturaţi din ghetoul lor de nişte invadatori cu o putere de cumpărare mai mare. Încet, pianistul a dispărut din câmpul vizual al lui Anton.

— …aşa cum, adeseori, plasma solară ni se pare că se comportă haotic, dar în realitate ea urmează nişte legi pe care deocamdată nu le putem înţelege. Deci ce voiam eu să-ţi mai spun o dată cât se poate de clar este exact asta: Rezolvă *expeditiv* rahatul ăsta infect cu porturile. De data asta, mă bazez numai şi numai pe tine. Fiindcă, în privinţa asta, noi suntem cei care avem o datorie. O datorie faţă de clienţii noştri şi faţă de noi înşine.

— Ăla a fost cumva Sviatoslav Richter? întrebă Anton.

Iritat, Ehrenthal îşi întoarse privirea după bătrân.

— Da, el e, inconfundabil. Ăştia locuiesc cu toţii aici. Toţi concentraţi pe o singură stradă. În privinţa asta, sovieticii ştiau ce voiau. N-au vrut să amestece inutil populaţia. Şi gândeşte-te la datorie.

Apoi o porni cu paşi săltăreţi spre intrarea în blocul lui. Şi Anton se duse acasă la el, în imobilul următor, şi se băgă imediat în cadă. Din cască răsuna gigantul de adineauri cu o sonată de Schumann.

Când se-ntâmpla ca Anton să rămână în weekend la Moscova, el bântuia prin restaurante, cluburi de noapte, cazinouri, discoteci şi săli de rave. Începea vineri noaptea în cluburi precum Fellinis, pentru care, în perioada lui de glorie, cotizaţia de membru se ridica la o sută de mii de dolari. Cele două etaje, nu tocmai vaste ca întindere, găzduiau spaţiile esenţiale: restaurantul, clubul de noapte şi cazinoul. O vreme, Fellinis a fost locul de

întâlnire în care se strângeau noii ruşi adevăraţi. Dar popularitatea lui s-a sfârşit brusc, atunci când mai multe persoane au fost ucise chiar la intrare. Ce anume s-a întâmplat atunci cu adevărat a rămas în ceaţă. Lumea a căzut repede de acord că trebuie să fi fost un lunetist pe acoperişul de vizavi. Din categoria război între bande, un fenomen cotidian, aşadar unul din cauza căruia Anton nu prea avea de ce să-şi facă griji. Cu toate astea, clubul continua să fie epicentrul irezistibil al vanităţii, o oglindă a sufletelor acelora pe care acel Moloh negru ca smoala le transporta pentru câteva ore în această lume plină de magie.

În timp ce se-ndrepta într-acolo, Anton se trezi năpădit de îndoieli. Era puţin înspăimântat de câmpul de energie al Nastiei, care te sleia de puteri. În loc să se ducă acolo, ar fi putut să vadă într-un teatru off, alături de toţii acei entuziaşti simpatici, *Trei surori* a lui Cehov. Pe de altă parte, problema lui cu porturile îl soma să meargă la club.

Apatic, Anton contempla ceafa şoferului său. Cu toate că era abia vineri seara, omul cam puţea. Asta îl călca pe nervi, era posibil să mai aibă nevoie de el vreo două zile. Şoferii pe care i-i repartiza firma erau de o calitate din ce în ce mai proastă. Oare de ce nu existau şi femei în această slujbă? Ele miroseau bine şi n-ar fi încercat să vorbească despre fotbal, maşini la mâna a doua sau cele mai noi protocoale ale Înţelepţilor Sionului. În mod stupid însă, în Uniunea Sovietică nu se obişnuia ca femeile să-şi ia permis de conducere. Puţinele maşini destinate persoanelor particulare se stricau întruna şi abia dacă existau service-uri. Toţi aceia care reuşeau să pună mâna pe o maşină trebuiau să dispună de cunoştinţele de bază ale unui mecanic auto. Şi ce femeie ar fi fost în stare să schimbe o transmisie pe cine ştie ce şosea uitată de lume, noaptea, la minus 20 de grade?

În faţa intrării în club se formase un mic ambuteiaj. Multe dintre modelele lungi de Mercedes S-Klasse sau de BMW-uri 7 erau flancate de Mercedes-uri G-Klasse, de asemenea negre, şi a căror formă amintea de cuburile cu care se joacă copiii. Denumirea uzuală pentru aceşti peşti-pilot, care stăteau lipiţi în permanenţă de limuzinele blindate germane, era aceea de *cărămizi*. Două cărămizi cu girofaruri şi sirene, în care şedeau cu stoicism câte patru gărzi de corp cu arsenalul lor de armament, alcătuiau un accesoriu indispensabil pentru cei care voiau să fie luaţi în serios în cadrul

propriei lor caste. Străinii erau exceptaţi de la această regulă; dacă, totuşi, vreunul ei dintre ei îşi făcea o astfel de apariţie, acela era considerat un excentric inofensiv, care ţinea neapărat să facă impresie. O evaluare corectă, căci, până spre sfârşitul anilor nouăzeci, era total neobişnuit să fie omorâţi străinii aparţinând unor naţiuni industriale bogate. Anton bănuia că, în spatele acestei atitudini, se ascundea un ecou târziu al slăbiciunii sovietice pentru prietenia între popoare.

Când au oprit în faţa intrării clubului, el încă mai era întors pe dos. Cineva a deschis portiera, aşteptând într-o atitudine umilă. Anton nu s-a grăbit. Fără să se uite la el, i-a spus şoferului:

— Nu e cazul să mă aştepţi. Du-te acasă, spală-te şi vino înapoi. Mi-e totuna pe unde-ţi faci veacul, dar când mă duci pe mine, nu poţi să fii în halul ăsta. Folosi tonul acela de bunic, dar nu lipsit de dispreţ, care era atât de îndrăgit printre oamenii de afaceri ruşi, şi pe care, cu timpul, şi-l însuşise cu uşurinţă.

Omul dădu din cap fără o vorbă; o astfel de umilinţă venită din partea unui străin era amară. Timp de o clipă, chiar şi Anton a fost surprins. Cu numai câteva luni în urmă, el nu ar fi îndrăznit să-i vorbească cuiva în felul acesta.

În spaţiul întunecos de la intrare, între garderobă şi bariera de siguranţă, stătea Claudia Schiffer, a cărei strălucire se revărsa în jur. În prima clipă, orbit, Anton crezu că vede o plăsmuire a lui Botticelli. Simţi cum urcă în el o bucurie neajutorată de copil, ca şi cum ar fi văzut pentru prima oară portretul Simonettei Vespucci. Supermodelul era înconjurat de o duzină de gnomi, obişnuitele capete pătrate a căror misiune era să păzească acel trup atât de invidiat. În preajmă mai erau şi doi-trei dintre amfitrioni, stângaci şi copleşiţi de strălucirea ei. De fapt, Anton n-ar fi trebuit să fie surprins, de zile întregi cenuşiul murdar al multor clădiri din centru era acoperit de panouri uriaşe care expuneau chipul frumoasei emblematice. Reclamă pentru produse cosmetice. În media, vizita apropiată a celei mai frumoase femei din lume genera mai mult interes decât stârnise vizita Reginei Angliei, cu câteva luni în urmă.

S-a iscat un moment de agitaţie penibilă, căci, în mod evident, şi ea trebuia să se supună unui *safety check*. Această procedură era nouă, în felul

acesta, managementul clubului voia să limiteze folosirea armelor de foc. Unul dintre bodyguarzii ei încerca să-l convingă pe bărbatul postat lângă grosolanul detector de metale. Acum, Anton se afla în spatele lui. El îndrăzni să fure un abur din parfumul ei.

— După cum vedeți, rușii iau din ce în ce mai în serios treaba cu democrația. El încerca să pară cât se poate de destins.

Ea se întoarse, râse relaxat și răspunse în germană:

— Asta chiar nu-i o problemă.

Incapabil să se sustragă ispitei momentului, o privi cuprins de beatitudine. O aură cosmică învăluia corpul ei astral. Toată urâțenia lumii pălea în fața acestui profil, a acestor ochi, a acestei guri. Felul în care curbura buzei superioare se continua spre nas se număra printre cele mai fascinante lucruri pe care le văzuse vreodată. În fața lui stătea unul dintre puținele argumente irefutabile în favoarea lui homo sapiens. El încercă să-și readucă respirația la un ritm normal, dar nu reuși.

Acum însă, urâtul de la serviciul de pază, postat în fața ei, o amenința cu un falus uriaș pe care-l ținea în mână. Ca în transă, Anton recunoscu șansa de a se pune în slujba zeiței. Făcu repede un pas înainte și împinse la o parte brațul în care bărbatul ținea detectorul de metale.

— Băi mitocan colhoznic, tu nu vezi cine e doamna?

Bărbatul îl cântări pe Anton fără să-i vină să creadă. Să întărâți un tip în uniformă era un gest temerar. Alți doi slugoi ai firmei de security care urmăreau incidentul au început să se apropie amenințător, dar Anton avu noroc. Câțiva dintre clienții aflați în preajmă bombăneau deja aprobator și cei trei mardeiași părură descumpăniți de valul de solidaritate care lua amploare. Până la urmă, unul dintre ei îi făcu acelei femei de o frumusețe ireală un semn stângaci că poate să treacă. Nimeni nu o atinse, privirile muritorilor o urmăreau pline de venerație. Deodată, ea se întoarse și-i aruncă lui Anton o privire obraznică și spuse ceva, dar el nu înțelese. Comandoul ei o împingea deja mai departe.

Nastia, care arăta ca o copie a Madonnei, îl aștepta la barul restaurantului.

— Ai întârziat! Cică ar fi venit și Claudia Schiffer, spuse ea întinzând obrazul spre el. El îi murmură în ureche un compliment aiuritor, era încă

sub vraja zânei. Şi nici supărarea din cauza entuziasmului său nestăpânit la vederea unui supermodel nu-i trecuse. Nastia îşi bea repezit şampania şi emana iritare, generată de frumuseţea sau de bunăstarea concurentelor ei prezente acolo. Aşadar, de către acelea care erau şi mai frumoase şi mai bogate decât ea, ceea ce se-ntâmpla să fie cazul cu marea majoritate a celorlalte. Mai multe femei irezistibile ca în acest club nu existau nicăieri.

Nastia se măritase de tânără, dar fusese destul de inteligentă ca să-şi păstreze numele ei celebru. De îndată ce venea vorba despre Războiul Rece, el continua să inspire veneraţie chiar şi pe plan internaţional. Ca reprezentant al uriaşului imperiu, bunicul ei întruchipa, chiar şi pentru cealaltă putere mondială, simbolul celor mai adânci rădăcini sovietice. La înmormântarea lui Kennedy, el trecuse, adâncit în sine însuşi, prin dreptul sicriului. În tinereţea lui, fără să bănuiască despre cine era vorba, din când în când, Anton contemplase fascinat această fotografie. Bătrânul mai trăia încă împreună cu soţia lui nu departe de Ministerul de Externe. Pe vremuri, acel complex de locuinţe fusese rezervat pentru cei mai privilegiaţi oameni din nomenclatură. Între timp, blocul de locuinţe, populat de reminiscenţele temătoare ale regimului care fusese înlăturat, semăna cu un imobil părăginit de locuinţe sociale din Occident. Rămaşi fără privilegiile lor, locatarii lui, letargici şi devastaţi de amărăciune, priveau lumea de azi pe care n-o puteau înţelege. Spre deosebire de ultima răsturnare epocală, de data aceasta, protagoniştii fuseseră lăsaţi în viaţă; în schimb, ei erau ignoraţi. Nimeni nu simţea că are vreo răspundere faţă de ei. Pensiile lor nu aveau nici o valoare, privilegiile erau pierdute. În cel mai bun caz, se simţeau toleraţi cu bunăvoinţă. Până şi bunicul Nastiei, care, la începutul anilor şaizeci, jucase un rol lăudabil în evitarea celui de-al Treilea Război Mondial, acum era nevoit să facă sluj la Ministerul de Externe ori de câte ori avea nevoie pentru câteva ore de o Volgă rablagită cu şofer. El, care, odinioară, avusese acces la Casa Albă din Washington la orice oră chiar şi fără să fi fost anunţat, acum îşi scria, deprimat, memoriile sau se gândea la vechiul său prieten Henry, a cărui faimă, spre deosebire de a lui, acum creştea vertiginos.

Impulsul nevolnic de modernizare lansat de Gorbaciov constituise o lovitură grea şi pentru urmaşii elitelor sovietice, iar nesfârşita coborâre din

Olimp era traumatizantă tocmai pentru acest vlăstar râzgâiat care era Nadia. Nu era prima oară când simţea un pic de compasiune pentru ea. Handicapată de balastul originii ei, se străduia, gâfâind, să prindă din urmă spiritul timpului, depăşită de ritmul impus de o bună bucată de vreme de ariviştii agresivi ai noii Rusii. Ea avea doi copii făcuţi cu un tembel umflat, un vlăstar stupid al unor părinţi eminenţi din aşa-numita inteligenţie culturală care, la scurt timp după parafarea căsniciei, a dus-o într-un deşert emoţional.

Dar Nastia încă nu voia să renunţe. Ea vâslea vitejeşte, ca să nu rămână în urma clicilor influente. Uneori era copleşită de panică. Cine rămânea în urmă acum, acela avea să se prăbuşească. Specimenele de parveniţi care se afirmau în aceste vremuri continuau să-i provoace uimire, dar regula era să-ţi maschezi vanităţile. E drept că şi unii indivizi din vechile dinastii de cadre sovietice erau recrutaţi de noile elite: câteva mici excepţii parazitare reuşiseră totuşi să-şi croiască drum prin haosul acesta, în care legile pieţei se amestecau cu acelea ale junglei. Acestea erau însă excepţii în care i se părea absurd să-şi investească speranţele. Era încă atrăgătoare, şi mai exista câte un parvenit căruia îi plăcea să se dea mare cu un trofeu din cercurile cele mai înalte al vechiului regim.

Nastia îşi ridică scurt privirea. În restaurant, totul era alb: mătasea de pe pereţi şi de pe mese, buchetele de flori, uniformele chelnerilor. Undeva, mai în spate, în jurul unei mese princiare, se aşezaseră deja invitaţii din provincie şi-i măsurau pe ceilalţi oaspeţi cu priviri impertinente. Ea îi fixa cu privirea. Acestor parveniţi le aparţinea acum lumea, ei adulmecaseră şi învăţaseră să preţuiască gustul sângelui capitalei. Vechea lume a Nastiei era complet paralizată şi umilită, sălbaticii ăştia necruţători plesneau de energie. Ei aveau dreptul să-şi ia tot ce voiau, şi femeile, şi pe ea. La fel fusese şi-n 1917, şi bineînţeles şi înainte. Rusia, asta era Rusia. Toţi aceia ca ei, care vedeau lumea de sus, ştiau bine lucrul acesta. Privirea ei se-ndrepta iar şi iar spre magnificii barbari. Şi totuşi erau atât de neconsumaţi şi de tineri! La masa aceea şedea viitorul omenirii. Nu numai bogăţia şi aerul lor îndrăzneţ o fascinau pe Nastia, era şi aura lor anarhică de gangster. Ca-ntotdeauna, ea bău prea mult şi prea repede.

— De unde-l cunoşti pe tipul care organizează spectacolul ăsta? Anton

făcu un semn spre masa decorată care traversa întreg localul.

— Un oarecare Rodia sau Roman din Omsk sau din Tomsk. Am cunoscut-o pe nevastă-sa la spa. Tipa din partea cealaltă a mesei. Şi-au urcat toată gaşca în avion şi au adus-o încoace.

— Sună plictisitor. Ce altceva se mai întâmplă în marele oraş întunecat?

— Plictisitor? Habar n-ai tu. Nu-i momentul să cazi în butoiul cu melancolie!

Iritată, îşi luă privirea de la el pentru a urmări venirea invitaţilor. Oricum, ea nu era în stare să urmărească mai multe evenimente în acelaşi timp. Aşa se-ntâmpla de cele mai multe ori, iar dacă întreruperile ei abrupte derutau pe cineva, râdea cu poftă. În felul acesta, ea îşi disimula lipsa capacităţii de concentrare.

El o privi amuzat. Conştiinţa ei de sine era autentică, sinceritatea ei vulgară era reconfortantă în monotonia convenţională a cercurilor mai simandicoase. El gusta talentul acesta ciudat al ei de a vorbi despre orice ca şi când ar fi fost vorba de o satiră.

La un gest nonşalant al ei, mai apăru nişte şampanie din aceeaşi recoltă. Deşi provenea din epoca veche, Nastia, în rochiţa ei Chanel, această puicuţă decăzută, pe care o-ndrăgea cumva de neînţeles, întruchipa imoralitatea originală a multora dintre noii ruşi. Ea sorbea cu dispreţ din licoare şi trăncănea cu vioiciune. Treptat, dispoziţia lui Anton începu să se înviioreze. Aşa cum era Nastia acum, ar fi trebuit transpusă instantaneu în acril şi expusă într-un muzeu, gândi el, pentru ca generaţiile viitoare să poată studia o reprezentantă a acestei perioade din istoria Rusiei, cu tot ce avea ea mai caracteristic ca mimică, gestică şi atitudine.

— Tu chiar auzi ce spun eu aici? Ea îl privi furioasă şi continuă să vorbească abia când el dădu din cap conciliant.

Apoi se duseră amândoi la hoarda petrecăreaţă, ai cărei membri se prezentară cu aceeaşi bună dispoziţie. Ei se aşezaseră în ordinea ierarhiei, iar locurile dintre bărbaţi erau decorate cu femei de o frumuseţe răpitoare.

Nastia se apropie oftând de urechea lui Anton:

— Uită-te la ţărănoii ăştia, mai că-ţi vine să crezi că-s stilaţi. Proaspăt îmbăiaţi şi puşi la patru ace. Ce zici de bruneţica aia, n-ar fi pe gustul tău? Dacă mă laşi să asist, îţi fac eu rezervarea.

În mod evident, adunarea asta compusă preponderent din flăcăi corpolenți reușise, cu vreo optsprezece luni în urmă, să preia controlul asupra rafinăriei locale. Modelul lor de afacere se baza pe găurirea conductelor de stat, al căror țiței era prelucrat mai departe în rafinăria lor. Cu produsul rezultat, ei aprovizionau, printre altele, propria lor rețea de benzinării. După ce înhățaseră rapid monopolul aprovizionării unei regiuni industrializate de mărimea Germaniei, acum urmăreau planuri gigantice de expansiune. În acest scop, nu mai era de ajuns să cumpere deputați și funcționari, era nevoie ca ei să se afirme în capitală. Anton examină trupa: era de presupus că aveau șanse bune să se mențină o vreme, înainte ca forțe dinafară sau dinăuntru să-i doboare.

Un bărbat voinic, cu obrajii roșii, începu să rostească plin de zel un lung toast în onoarea șefului întreprinderii. Lăsat alene pe spate, acesta urmări un timp discursul elogios. La un moment dat însă, făcu un semn să se termine cu enumerarea atâtor detalii banale. El nu dădea deloc impresia de conducător, fața lui simpatică era puțin deformată, iar mimica, încetinită, ca și când ar fi trecut prin complicații la naștere. Anton l-a contemplat îndelung, în timp ce Nastia încerca să-i impresioneze pe provinciali.

La masă, starea de spirit și-a reluat curba ascendentă atunci când, pe o mică scenă, o serie de vedete au început să-și interpreteze cele mai noi șlagăre. Printre acestea, și un tenor din Georgia scos de la naftalină, care și-a făcut numărul cu *Ochi negri* și *Nopți la Moscova*.

Nastia era într-o dispoziție combativă și tocmai golise încă o sticlă, când cântărețul și-a făcut ieșirea și o vampă bizară a pus stăpânire pe scenă. Cu toate că era caricatura perfectă de star, sau poate tocmai din cauza asta, ea era venerată cu frenezie în fundul provinciei. Anton începea să se plictisească.

Înainte să se ducă dincolo, în clubul de noapte, el îi mulțumi amfitrionului cu câteva cuvinte încurajatoare. În contrast cu hoarda grosolană, firea simpatică a acestuia părea un mister. Un strateg din alt film, care iradia o inteligență suverană, și Anton avu dintr-odată senzația că și aceluia i-ar plăcea să-l însoțească dincolo, pentru a scăpa de veselia de care el însuși se făcea vinovat.

Clubul de noapte Fellinis le servea neînduplecaților cuceritori ai vremii

noi drept teritoriu confortabil de retragere. În lumina discretă, toate detaliile păreau desăvârșite. Acesta nu era un surogat al modelelor mondene din Occident: clubul acesta își depășise cu mult maeștrii, iar membrii lui luau act de lucrul acesta cu deplină satisfacție. Cel care, vineri noaptea, ocupa aici o masă într-unul dintre separeuri, nu pierdea absolut nimic în comparație cu Londra, Miami sau New York.

Pe canapele se lăfăiau lungani rafinați în timp ce alături tinerii parveniți fumau trabucuri cubaneze. Aici, clienții erau între ei, gândeau la fel, neînarmați, poate chiar și puțin melancolici, cu gândul la cele mai recente dispute. Anton o luă agale în direcția barului. Într-unul dintre separeuri, îl recunoscu cu coada ochiului pe secretarul ministrului căilor ferate, înconjurat de proprietarii unei firme concurente de materii prime. Când acela îl recunoscu la rândul său pe Anton, ochii îi sclipiră scurt. Jigodia asta se lasă hrănită de toți, gândi Anton. Își aduse aminte cu oroare că, în curând, avea să aibă loc bătălia ofertelor, când se va pune din nou problema vagoanelor de stat, fără de care nu aveau cum să ajungă în porturi nici cărbunii, nici oțelul. Merse mai departe fără grabă. Dintr-un separeu îl salută din cap Jana. Ea ședea lângă fiul președintelui uneia dintre țările din Asia Centrală și gașca acestuia. Anton avu o scurtă tresărire; această minunată curtezană avea realmente o colecție exclusivistă de sponsori. El îi răspunse la salut și-și propuse s-o sune săptămâna viitoare.

Tejgheaua micului bar era acoperită cu piei de reptilă, ceva cu o structură fină, mai degrabă o specie de șopârlă decât crocodil. Aici puteai să stai de vorbă în condiții normale și puteai să vezi și ringul de dans, și separeurile cu canapele. Era singurul bar din Moscova unde puteai petrece o oră fără să fii abordat de vreo curvă sau de vreun pungaș.

Dintr-unul din ungherele cu mese își făcu apariția Mihail, îl bătu pe Anton ușor pe umăr și se așeză lângă el.

— Ce bei, străinule sălbatic?

— Vodcă tonic, spuse Anton.

Mihail făcu o grimasă. În clubul acesta nu prea se mai bea vodcă; de regulă se consuma whisky, șampanie și coniac, al căror preț reprezenta contravaloarea unei mașini sovietice la mâna a doua. Scotchul pe care l-a comandat Mihail era mai bătrân decât el.

— În celtică, whisky înseamnă *apa vieţii*, îi spuse el barmanului. Acesta dădu din cap nesigur şi aduse un pahar de apă minerală.

Mihail scutură din cap şi exclamă:

— De ce îmi aduce apă dobitocul ăsta? Nu mi-e nici sete, şi nici murdar nu sunt.

Barmanul se scuză neajutorat. Spre deosebire de alte metropole, la Moscova chelnerii erau trataţi prost din principiu.

— E şi Claudia Schiffer pe aici pe undeva, spuse Mihail.

Anton confirmă din cap.

— Am văzut-o la prânz la o recepţie. Chiar că nu arată rău deloc, continuă rusul.

— Nu arată rău? Eşti făcut din piatră, sau ce? Este atât de frumoasă, că-ţi pierzi minţile în prezenţa ei.

— Cum spui tu. În orice caz, e pe aici pe undeva. Şi să mai spună cineva că nu există progres.

Începură să fumeze Cohibas aduse de dobitoc.

— Ce-ai aflat în legătură cu iridiumul?

— Cică vreo patru milioane tot valorează. Dacă gradul de puritate este într-adevăr atât de mare cum spui. Altminteri, considerabil mai puţin.

— Există deja o ofertă fermă?

— Un chinez din Hong Kong ar vrea să-l cumpere. Dar vrea să pună să fie testat într-un laborator de *acolo*.

— Ai încredere-n el?

— Da. Dar tu ai încredere în furnizorul tău? La puritate, vorbim deja de a treia poziţie după virgulă.

— Omul e convins de calitate. N-ar putea să vină chinezul încoace ca să facem testele aici? Am putea să-i punem la dispoziţie un laborator.

— Puţin probabil. De altfel, şi tu ai face la fel. Abia după confirmarea de către laboratorul din Hong Kong vezi banii pe marfă.

— Bine. Am să vorbesc cu colegul meu de facultate. Dacă el e dispus să zboare la Hong Kong cu marfa, o să facem cum zici. Îl trecem prin vamă în bagajul de mână, prin lounge-ul pentru vip-uri. Am eu nişte contacte acolo. Nu de mult, am zburat la Berlin cu un Malevici.

— Ce perioadă?

— Din păcate, nu era din suprematism, altfel aș fi păstrat eu tabloul.

— Din depozitele de la Galeriile Tretiakov?

— Ăsta rămâne secretul meu comercial. Ai cumva vreo dorință specială?

— Nu. Poate cu excepția vreunei schițe de-a lui Serov. Aici aș putea avea o slăbiciune.

— Bună alegere, dar un pic cam modestă.

— Mijloacele mele sunt modeste.

— Ha-ha, te pomenești că faci parte din minoritatea celor care încă mai câștigă sub un milion pe lună.

Discuția se derula lejer, Mihail mai veni cu o anecdotă despre noii ruși. Până la urmă reveniră la iridiu.

— De ce nu te duci și tu cu el și ai grijă ca totul să decurgă cum trebuie? întrebă Mihail.

— Prea multe riscuri. Poate că cineva a sesizat deja dispariția materialului, sau tipul tău vorbește prostii. S-ar putea ca totul să fie doar un caz de *wishful thinking*. Și poate nici măcar nu-i iridiu. Sau mai figurează încă pe cine știe ce listă de pe vremea Uniunii Sovietice ca metal strategic. Pentru un străin, asta înseamnă cu siguranță lagăr de muncă. Ai putea să-l însoțești chiar tu personal.

— Am înțeles, nu e cazul să te justifici atâta, spuse rusul dând din cap aprobator.

— Am putea acum să discutăm, te rog, despre situația de la Marea Neagră?

Mihail zâmbi.

— Toată lumea vrea să vorbească cu mine despre asta.

— Nu-i de mirare. Sunt acolo cel puțin trei porturi pe care le controlați.

— Se prea poate. Dar mai sunt și altele pe partea rusească. Și mai sunt și-n Ucraina. De ce, atunci când e vorba de Marea Neagră, toată lumea vrea ceva de la mine?

— Să nu mai vorbim de Ucraina. Și nici în Novorossiisk nu mai poți să te duci cu cărbuni.

— Am auzit și eu. Când bate vântul, se-nnegrește jumătate de oraș. Gospodinele v-ar linșa cu drag, pentru că nu-și mai pot atârna rufele afară la uscat.

— Vezi că știi? Și mai e și inițiativa aia cetățenească.

— Ai spus cumva inițiativă cetățenească? În Novorossiisk? Riscante evoluții, nu glumă. Te pomenești că până la urmă o să ajungem la fel de decadenți ca Occidentul. Ăia nu mai au altceva de făcut? Cu cât le merge oamenilor mai bine, cu atât au mai multe idei tâmpite.

— Păi terminalul de cărbuni din centrul orașului chiar a fost o tâmpenie. De aceea avem acum nevoie urgentă de o alternativă din partea ta. Trenurile încărcate rătăcesc prin Siberia din cauză că nu știm unde să ducem încărcătura. Pe de altă parte, de-ndată ce aud numele tău, ăia de la administrația portuară încep să tremure. Trebuie neapărat să-mi povestești o dată cum faci de controlezi porturi întregi.

— Păi vinde-mi mie cărbunii voștri, și ați scăpat de problemă.

— Iar tu ajungi și mai bogat. Avem contracte cu turcii ăștia turbați. Mă urmăresc prin tot orașul și ne terorizează secretarele.

Mihail râse forțat și mai comandă whisky.

— Păi fă și tu referire la *forța majoră*, și atunci nu mai ești obligat să respecți contractele. Precis că aveți și voi clauza asta-n contract. Un certificat de la Camera de Comerț care confirmă oficial că a intervenit o situație de *force majeure* din cauză de grevă sau de vreme nefavorabilă costă 200 de dolari și o jumătate de oră.

— Genială idee. Iar atunci turcii or să aibă chiar toate motivele să-și ceară înapoi avansul. Și banii ăia i-am cheltuit de mult.

Râseră de problemele pe care le avea fiecare, ele erau de fiecare dată aceleași. La ora asta și în locul acesta, nimeni nu le mai ia în serios cu adevărat.

— În Taganrog n-ați încercat?

— Taganrog, pe bune?! Când reprezentantul nostru a-ncercat, politicos, să solicite o informație, aproape că l-au înecat.

— Aha, ăla era de la voi. Am auzit eu ceva. În sud nu-i pic de disciplină. Dar să știi că chiar nu pot să te ajut. De-ndată ce e gata noul terminal, cu plăcere – momentan însă, mi-e cu neputință.

— Nu mă consola cu un terminal care o să fie gata abia peste câțiva ani. Eu am nevoie imediat de un loc permanent pentru zece mii de tone.

— Zece mii de tone?! În porturile astea? Chiar și trei mii de tone ar fi

imposibil de depozitat. Știi bine că-mi eşti simpatic. Cunosc foarte bine firma pentru care lucrezi. Șeful tău e un om de modă veche, dar într-o manieră plăcută. Uneori e dificil, dar firma plătește, iar voi nu sunteți genul care să fugărească oamenii și să-i împuște, nici măcar atunci când e vorba de tipi care ar fi meritat-o. Numai că pur și simplu nu am loc. Asta-nțelege până și dobitocul.

Dobitocul dădu din cap aprobator de la o distanță sigură.

— Hai sus să jucăm un Black Jack. Joci, nu-i aşa? Sau vrei cumva să-ți zic Hermann? *Trei cărți – trei cărți*, începu Mihail să cânte.

Anton îi iertă aluzia la antipaticul german din povestirea lui Pușkin, el se mulțumi să-l privească fără să spună nimic.

— Să mergem. Nota, dobitocule! strigă Mihail.

Cei doi părăsiră clubul de noapte și urcară scara care ducea la cazinou, dar toate mesele de black jack erau ocupate.

— Hai să mergem la *Vânătoarea țarului*, să mâncăm un fileu de cerb, propuse Mihail. (Era ora două.) Și pe urmă vedem noi ce facem mai departe.

Cei doi porniră spre garderobă, când îşi făcu apariția Nastia, în trena ei cu unul dintre siberieni.

— Unde plecați? Nu mă lăsa singură aici.

— Chiar singură nu eşti tu. Noi mai avem ceva de discutat. Te sun mâine, spuse Anton.

Tocmai începea să viscolească, în momentul în care mașinile lor opriră la semaforul de la intersecția cu Centura Grădinilor. Anton se urcase la Mihail în BMW-ul alungit, iar șoferul său îi urma cu mașina goală. O somnolență plăcută se instala pe bancheta din spate, când Anton băgă de seamă nişte făpturi cu statură de pitici făcându-şi apariția din subterane, observând mașina scurt și traversând apoi strada pe jumătate în fugă, pe jumătate clătinându-se pe picioare. Se întoarse spre Mihail, care, în mod evident, nu observase nimic.

— Ai văzut și tu ce-am văzut eu adineaori?

— Copii. Ăștia trăiesc între conductele de-ncălzire, jos de tot, sub stradă. Noaptea ies și se duc în expediții de pradă. Sunt sute ca ei.

Mihail, care ațipise, se uită fără chef în jur și spuse:

— Nişte căcăcioşi mici, nu-i aşa? Dar nu vrei să te-ntâlneşti cu ei noaptea, singur.

Râseră toţi trei.

— Noaptea, animăluţele astea de pradă se caţără din măruntaiele oraşului afară şi atacă oamenii, le strigă şoferul celor doi de pe bancheta din spate.

— Am auzit că lemurii ăştia au capturat şi fete şi le-au târât în canale, la ei, ca să le folosească pe post de sclave, remarcă Mihail căscând, înainte să aţipească la loc.

De pe Centura Grădinilor virară pe Noul Arbat, traversară râul Moscova, rulară pe bulevardul Kutuzov, pustiu la ora aceea, şi ajunseră pe Rubliovka. Pe marginea străzii mai erau încă vânzători înfofoliţi care ofereau trandafiri şi animale monstruoase de pluş, expuse în dulapuri de sticlă luminate. Pe câteva panouri publicitare uriaşe, plantate de-a lungul şoselei de ieşire cu opt benzi, erau mesaje sentimentale imposibil de ignorat, adresate unor femei care încă nu se lăsaseră convinse. MĂRITĂ-TE ODATĂ CU MINE, IULIA! CU DRAGOSTE, IURI.

De îndată ce te afundai în pădurea îngrijită care începea imediat după autostrada de centură, se făcea simţită atmosfera idilică în care era învăluit teritoriul celor mai mari dintre profitorii noii Rusii.

Parcarea uriaşă din faţa restaurantului *Vânătoarea ţarului* era învăluită într-o lumină strălucitoare. La margine puteau fi recunoscute contururile schematice ale unor personaje care erau atrase de agitaţia din preajma vehiculelor de lux, dar care nu îndrăzneau să pătrundă în luminile rampei: amărâşteni înfofoliţi din ţinuturile împădurite din preajmă, care se holbau la spectacolul bogăţiei şi frumuseţii ce se desfăşura la numai câţiva metri de ei. Câteodată, la cei aflaţi în lumină mai ajungeau strigătele cerşetorilor, şi cineva arunca nişte bani în direcţia lor.

Duzini de bodyguarzi stăteau răsfiraţi prin toată parcarea. Sensul şi nonsensul folosirii lor era o temă predilectă de discuţie între locuitorii aşezărilor de milionari Barvicea şi Jukova, aflate-n vecinătate.

— Ascultă, unde sunt gorilele tale? întrebă Anton încă pe jumătate orbit.

— La ce bun? De cele mai multe ori, bodyguarzii sunt ăia care te omoară.

Într-adevăr, în ultima vreme, izbitor de multe atentate fuseseră comise de

propriii bodyguarzi, sau cu sprijinul lor.

— Deficit de loialitate?

— Desigur. Cineva îi oferă gorilei tale cinci mii de dolari pentru capul tău, şi pe urmă ăla vine la tine şi vrea zece mii ca să n-o facă.

— Nu te cred!

— Ba da! Tocmai ca să nu mai pierd timpul cu jocul ofertelor, m-am debarasat chiar eu de ai mei.

— Nu pot să cred! minţi Anton.

Măsurară cu dispreţ turma de gărzi de corp cu urechile cablate, care tremurau prin parcare. Mai nou, existau argumente logistice pentru limitarea accesului lor în restaurante. După ce unii dintre cei care aveau nevoie de protecţie doriseră să le fie permis accesul cu până la doisprezece indivizi din ăştia, restaurantele mai bune insistau să le limiteze numărul. Oricum, persoanele care se doreau protejate deveniseră victimele ridicolului, din cauză că la intrarea-n restaurant erau complet acoperite de cei care le păzeau şi astfel nici nu mai puteau fi identificate de ceilalţi clienţi. Oamenilor le plăcea să se amuze pe seama apariţiei în restaurant a câte unui întreprinzător mic de statură, pe care numeroşii săi bodyguarzi nu numai că-l acopereau, dar îl purtau pe sus. La astfel de faze, respectivul scăpa adeseori din mâini frâiele regiei şi atunci nu mai reuşea să oprească cortegiul, cu toate că i-ar fi plăcut de fapt să salute o persoană sau alta. Atunci, din încocâlţătura de oameni care dădeau buzna înăuntru, nu se mai auzeau decât protestele scheunate ale viitorului candidat la preşedinţie.

— Hai să intrăm, spuse Anton.

Vânătoarea ţarului era o cabană de fiţe din buşteni, cu pâraie, roţi de moară, cu sculpturi oribile, nişte personaje uriaşe din lemn şi chelneri în costume populare. Localurile fantezist-rurale cu program artistic deveneau din ce în ce mai populare în împrejurimile Moscovei.

În faţa scării late care ducea din parcare până la intrare, erau aşteptaţi de un ins care cânta la balalaică şi care i-a condus pe scări în sus până la un uriaş îmbrăcat în boier, care ţinea în mâini o secure de luptă. Înăuntru i-a luat apoi în primire o caricatură a Kalinkăi cu talie de manechin, care emana o prospeţime şi o energie abia suportabile la această oră. Ciripind vesel, ea o luă înainte prin restaurantul care era încă foarte plin, trecând pe

lângă un izvor, de-a lungul unui pârâu şi apoi pe o potecă arcuită, la capătul căreia se afla masa lor.

Ca de fiecare dată la *Vânătoarea ţarilor*, erau acolo destui cunoscuţi care-i salutară pe nou-veniţii. Aproape toţi clienţii aveau case-n apropiere şi se cunoşteau între ei. Se simţeau bine şi petreceau cu soţiile, prietenii şi amantele. Săptămâna trecută a fost aici cancelarul tău. Mai întâi la saună cu Boris Nikolaevici, imediat după aia a avut loc aici un banchet distins, iar apoi, la aeroport, s-au mai dus o dată la saună. Ia spune-mi, chiar nu există saune în ţara poeţilor şi a filozofilor? întrebă Mihail după ce au dat comanda.

— Încerci cumva să faci *small talk*? Mai bine mi-ai spune cine e bruneta aia delicată care şade-n colţ cu nevasta lui Pavelevski. Am mai văzut-o pe undeva.

— Aşa e. Dar nu aici. Tipa dansează la Stanmus.

— Corect. O cunoşti?

— Puţin. Aş putea aranja ceva, dacă vrei, dar nu te-aş sfătui. De obicei, balerinele sunt o dezamăgire. Ele îşi trăiesc momentele culminante exclusiv pe scenă.

Au mâncat cerb marinat şi l-au udat cu un Saint-Émilion din 89.

— Eu unul prefer muzicienele, spuse Mihail cu o eleganţă jucată, te-ai culcat vreodată cu o femeie care ştie să cânte vreunul din concertele pentru pian ale lui Beethoven?

— Pe care?

— Să zicem numărul cinci.

— Nu. Dar ăla e şi cel mai greu. Cu numărul trei însă, da.

— Şi o relaţie cu numărul trei e în ordine.

— Ia spune, tu ştii să cânţi la vreun instrument?

— Sigur că da. La Kalaşnikov şi Makarov, sunt un virtuoz. Şi puţin la clarinet.

— De fapt, tu ai o natură de artist. Cum se face că ai ajuns la o profesie tehnică?

— N-am avut destul talent. În afară de asta, nu toate institutele erau accesibile pentru evrei. Din cauza asta, ai mei m-au trimis la Universitatea Gubkin pentru Petrol şi Gaze. Nimeni nu bănuia că va veni o zi în care te-ai

putea îmbogăţi cu aşa ceva în Noua Rusie.

— Ha-ha, *from zero to hero*. Până la urmă, regimul şi-a tras-o singur cu discriminarea care s-a întors împotriva lui.

— În energie şi minerit sunt cei mai mulţi bani şi acolo noi avem un anume avantaj. Probabil că asta e şi cauza pentru care un oligarh din doi e evreu. Eu sunt cât se poate de recunoscător pentru că m-au format. Chiar dacă la-nceput nu mi-a folosit la nimic. După universitate, un an de zile am spălat maşini.

— Şi pe urmă?

— La un moment dat a apărut un ştab de la Rosenergo cu *boomer*-ul lui, venise să-i spăl maşina. Tipul era destul de matrafoxat şi vorbăreţ. Cu câteva săptămâni în urmă, la o licitaţie aranjată, tipul pusese gheara pe o halcă babană şi acum căuta un om pentru terminalurile lui de petrol. Atunci am învăţat cum funcţionează porturile.

— Restul pot să mi-l imaginez.

— Înainte de toate, acolo am învăţat că cea mai proastă strategie e să munceşti pe brânci.

— Sună logic.

— Sună rusește.

— Şi clarinetul?

— Când şi când mai cânt un pic de jazz. Numai că, mai nou, trebuie să-i şpăguiesc pe ceilalţi membri ai trupei să mă mai lase să cânt cu ei.

Era trecut de ora patru când a trecut pe-acolo o cunoştinţă comună, ca să-i întrebe dacă nu voiau să vină cu el până la baia publică de după colţ la Barvicea.

— E paranghelie mare acolo. Karim îşi sărbătoreşte triumful pe care l-a avut la New York. Încă din timpul vernisajului, ăia i-au smuls toate lucrările din mână. Trebuie să veniţi şi voi, femeile sunt minunate, trupa, originală – în sfârşit, tot tacâmu'!

Mihail a fost imediat de acord.

— Se potriveşte de minune, la nouă am avionul. Hai să nu mai pierdem timpul.

La ieşire, din direcţia opusă venea Nastia însoţită de două prietene.

— Unde l-ai lăsat pe malacul ăla siberian? o întrebă Anton. Cele trei s-au

mulţumit să chicotească şi, fără să-i răspundă, Nastia l-a sărutat în treacăt.

În parcarea de la *Vânătoarea ţarilor* încă mai domnea o activitate febrilă. Cineva îl îndesa pe cântăreţul la balalaică, împotriva voinţei lui, într-una dintre maşini. Un şofer stătea lângă un portbagaj deschis, în care câteva ajutoare de la bucătărie depozitau plăcinţi, piroşti şi o ladă cu vin. Tot mai mulţi dintre clienţi se alăturau cortegiului. Când cele şase maşini s-au pus în mişcare, a apărut un chelner care alerga în urma coloanei. Se pare că cineva uitase să-şi achite nota de plată.

După câteva minute ajunseră la baia ascunsă în spatele unui zid. Lângă uşă stătea ghemuită o mămăiţă care scutură resemnată din cap de-ndată ce luă act de nou-veniţii. Toţi cei ce intrau prin dreptul ei dădeau năvală direct în încăperea în care artistul, un amestec de Falstaff şi cazac din Zaporojie, trona pe jumătate gol pe un fel de canapea. Recamiere, scaune, fotolii şi perne uriaşe împrăştiate pe jos – toate erau ocupate de vreo două duzini de cheflii. Un cuplu, strâns îmbrăţişat, era întins pe jos în semiîntuneric. Două femei schimbau tandreţuri într-un colţ, alţii îl ascultau, gânditori, pe artist. Doi bărbaţi cu busturile goale înfulecau, aplecaţi peste masă, cotlete de viţel.

Sosirea grupului de la *Vânătoarea ţarului* declanşă un val mare de chiote. Balalaica pe care o târâseră după ei începu să cânte din nou.

Pielea pictorului lucea de osânză, fălcile şi nasul îi erau roşii ca focul şi câteva suviţe de păr i se lipiseră de frunte. Anton era cuprins de entuziasm, un artist nu putea fi mai autentic de atât. El îi ştia tablourile de la un târg de artă de la Manej; erau altfel decât te-ai fi aşteptat să fie picturile unui bărbat scund şi rotofei care acum stătea îngropat confortabil în perne. Picta subiecte contemporane în stilul convenţional al icoanelor din secolele trecute, un truc uimitor, care i-a adus popularitate şi în afara ţării. Stilul său surprindea perfect spiritul timpului şi declanşa impulsuri isterice la cumpărătorii din centrele artistice ale lumii. În fond însă, tablourile lui funcţionau asemenea panourilor publicitare, erau chiar decorative, dar învăluite în permanenţă în nimbul perfecţiunii tehnice, iar observatorul înţelegea imediat despre ce era vorba: război, droguri, catastrofe ecologice şi mizeria Rusiei în general. Un ziarist italian descrisese la un moment dat pictura asta ca „artă post-perestroika în stilul lui Rubliov“, ceea ce

surprindea cât se poate de bine esența.

În timp ce pictorul mângâia ceafa unei frumuseți care se gudura pe lângă el, omul le strigă cu vocea lui plăcut baritonală:

— Dați-mi și mie o piroșcă și arătați-mi ce vin ați adus. Tocmai începuserăm să ne plictisim, cineva voia chiar să-nceapă să discutăm politică. Așa că voi, învingătorii crizei, ați picat la țanc.

— Cel mai mare parazit ești chiar tu, îi răspunse Mihail și arătă catalogul expozițional al unei galerii newyorkeze.

— Se prea poate. Ce să fac, capitalismul are tot interesul să-mi valorifice arta. Dar cel puțin eu nu o siluiesc pe maica noastră sfântă care e pământul Siberiei.

El făcu un gest grandilocvent și frumusețea se înfioră, în timp ce el îi mângâia acum părul, încet.

— Nu, bineînțeles că nu faci asta. Cel mult păcătuiești față de cultura măicuței Rusia.

— Eu n-aș merge chiar atât de departe, spuse pictorul, în timp ce își ținea încântat paharul de vin în lumină, nu-ți bate capul, cultura rusă a fost deja devastată de masele proletare și stăpânii lor. Astăzi avem libertatea să facem artă proastă. Ceea ce este un progres formidabil.

— Nimeni nu mai știe să mintă atât de simpatic ca tine. În orice caz, te felicităm pentru triumful tău în lumea nouă. Un fenomen care a devenit destul de rar, strigă cineva.

— Mulțumesc! Știu că vorbele astea vin din inimă. Acum ieșiți în sfârșit din țoalele voastre de firmă și relaxați-vă. Iar piroștile să știți că nu sunt grozave, dar pentru vin vă iubesc încă de pe acum.

— Parcă ai fi Bacchus, spuse Mihail, și ai meritat din plin fiecare picătură pe care o sorbi.

— Sau, cum spunea Marcus Aurelius: Nimeni să nu bea atât de puțin vin încât să-și dăuneze sănătății, răspunse pictorul strălucind acum în toată măreția lui barocă. Însoțit de aplauze, un bărbat în palton de blană se aplecă acum pe deasupra acelei frumoase femei și-l sărută de mai multe ori pe artist.

Anton continua să-l contemple pe pictor absolut ravisat. Totul era armonios la acest om plin de sine, care iradia căldură, bunătate și o voință

puternică. Preț de o clipă, el era principele breslei sale, pentru că, probabil peste un an, piața artei va căuta altul. El însă trăia exclusiv aici și acum. Un privilegiu al rușilor, gândi Anton.

Acum, cei mai mulți se duseră la saună, se lăsară biciuiți cu crenguțe de mesteacăn, se aruncară în apa rece ca gheața sau se duseră la masaj. Între timp, se întâlneau tot mereu în încăperea mare învăluită-n căldură, în care Karim trona în cea mai bună dispoziție. În semiîntuneric, oamenii erau adânciți în discuții, flirtau, mâncau, beau și fumau. Din când în când, cineva mai ieșea că să-i dea instrucțiuni șoferului sau bodyguardului său. Aceștia așteptau într-o anticameră, așezați pe bănci înguste, unde beau ceai sau dormeau. Unul stătea de vorbă cu mămăița, alți doi jucau șah pe o tablă minusculă, cu piese care se înfigeau în carton. Numai șoferul pictorului, un tip cu păr lung, grizonant, ședea deoparte și citea din *Henri IV* a lui Thomas Mann. Cât de mult i-ar fi plăcut lui Anton să-l angajeze pentru el.

La un moment dat, s-a făcut timpul ca Mihail s-o ia din loc. În timpul masajului adormise, iar acum se simțea nemaipomenit.

— De ce nu vii cu mine până la aeroport? Oricum te duci apoi la vila lui Ehrenthal. Așa, putem să mai luăm și micul dejun împreună.

Amândoi îl îmbrățișară pe pictor la despărțire, nu înainte ca acesta să-i oblige să-i promită că-i vor face o vizită la atelier. Acum, frumoasa dormea adânc lângă el, semăna izbitor de mult cu *Necunoscuta din trăsură* a lui Kramskoi, una dintre cele mai populare picturi din Rusia. Trăsăturile ei destinse sporeau și mai mult caracterul enigmatic al apariției.

— Nu-i așa că-i minunată? Va trebui s-o pictez.

Anton și Mihail încuviințară din cap.

— Sunt sigur că ea are să fie muza ta, spuse Mihail și-l mai strânse o dată în brațe.

În anticameră domnea o atmosferă de plecare, cineva își trezi șoferul cu un șut, altul și-l căuta zadarnic pe-al său. Câteva gărzi de corp se desprinseră din grup și li se alăturară celor pe care-i protejau. Înjurând și râzând, oamenii mai zăboviră un timp în fața băii și-și luară rămas-bun.

Cei doi porniră înapoi pe Rubliovka până la autostrada de centură. Lui Anton îi plăcea momentul acela din zori în care lumina palidă îngăduia o primă privire asupra periferiei inerte a orașului. Era perioada cea mai onestă

a zilei, când urmele agitației nocturne nu erau încă șterse. Vehicule care, în urma unor accidente grave, fuseseră lăsate la marginea străzii, prostituate care încă mai rezistau pe străzile de ieșire din oraș. Ceva mai departe, doi sanitari stăteau, fumând, lângă un corp nemișcat, care încă nu fusese acoperit. Până și câinii vagabonzi păreau palizi.

Cu puțin înainte să vireze spre aeroport, în stânga, apăru barajul stilizat de tancuri, o sculptură supraînălțată, ce marca locul până în care reușise să ajungă Wehrmacht-ul în 1941. Mihail îl privi pe Anton rânjind, făcu un semn din cap în direcția monumentului și spuse-n germană:

— O aruncătură de băț!

Și șoferul îi aruncă lui Anton o privire prin oglinda retrovizoare, zâmbindu-i ironic, și spuse:

— Veteranii militează împotriva magazinului de mobilă IKEA care se construiește alături.

— Mai bine decât un magazin de materiale de construcții german, mormăi Anton.

Acum, șoferul deveni vorbăreț și începu să se lamenteze în legătură cu corupția municipalității la vânzarea terenurilor. Mihail își dădu ochii peste cap.

— Scutește-ne de chestiile alea nedigerate pe care le iei din ziare.

Șoferul tresări scurt, dădu din cap vinovat și tăcu.

Pe rampa care ducea sus, le plecări, domnea haosul obișnuit și ultima bucată au parcurs-o pe jos. În fața intrării în zona VIP, aștepta o femeie care i-a condus până sus. Aici, nimeni nu era sâcâit excesiv cu formalități precum controlul pașapoartelor sau check in. Pentru suma de douăzeci de mii de dolari pe an, era posibil să se evite cozile grotesc de mari, atât la plecări, cât și la sosiri.

În lumina orbitoare a încăperii fără ferestre erau canapele și fotolii decorate cu capete de meduză și ciucuri ce aminteau, vag, de Versace, semizeul noilor îmbogățiți. Aici era liniște, numai un actor francez nemulțumit oferea o oarecare variație. Trecură în partea cealaltă, într-o sală de mese întunecată, în stilul din prima parte a anilor optzeci.

— Ca peste tot la noi. Ori te orbește lumina, ori îți bagi degetele-n ochi, cârti Mihail.

Sosi o chelneriță și amândoi comandară micul dejun.

— Din păcate, nu servim micul dejun. Dar pot să vă aduc sushi.

— Sushi? Scumpete, e ora opt dimineața și în nici un caz nu vrem să mâncăm mizeria rămasă de aseară. Adu-ne cașă, smântână și o stacană de ceai tare.

La urmă veniră doar două pliculețe de ceai în niște apă călâie și, un timp, nici unul dintre ei nu spuse nimic.

— În țara asta, totul trebuie construit din nou, e exact ca după război. Aeroporturi, birouri, străzi, fabrici… toate numai ruine, spuse Mihail până la urmă.

— O să fie greu, atâta timp cât prețul petrolului e 12 dolari, fu de părere Anton, care era tot mereu surprins de câte lucruri funcționau totuși în țara asta. Dacă se luau în considerare împrejurările, această *blackbox* care era Rusia se ținea cât se poate de bine.

— Da. Mai întâi e nevoie ca lucrurile să se mai deterioreze înainte să-nceapă să se-ndrepte. Făcând abstracție de toate astea, de ce nu mă mai calci pe nervi cu problema ta cu portul? Sunt ore întregi de când n-ai mai pomenit de ea. N-ai ambiție, sau e o tactică?

— Nu fac decât să-ți las timp de gândire.

— Foarte spiritual. Problema cu Hong Kongul o rezolvăm așa cum zici tu. Tipul n-are decât să zboare el până acolo cu iridiumul lui. Când mă întorc, putem discuta detaliile, spuse Mihail.

— Cum vrei tu. Până atunci, eu mai trag de timp cu chinezii.

— Așa să faci. Cât despre nenorocitul ăla de port: primești 3000 de metri pătrați în condiții normale. Dar trebuie să-mi mai faci un serviciu.

— Câtă vreme nu e vorba de trafic de femei, de arme sau de droguri.

— Dar ce nu este în regulă cu armele? Termină cu moralizarea, la arieni asta sună a bigotism.

Anton încuviință din cap.

— Promit. Dar termină și tu cu loviturile istorice sub centură. La astea sunt cam lipsit de apărare.

Mihail, care intrase deja în priză pentru ziua de lucru, rânji împăciuitor.

— Promit. Nu se mai întâmplă. Într-adevăr, e un stil de rahat.

Un timp, se instală o tăcere plăcută.

— N-are nici o legătură cu ce vorbeam, dar nu te-a frapat niciodată cât de asemănătoare e situaţia noastră? întrebă Mihail.

— Nu prea. În afară de faptul că amândoi ne aflăm într-o pasă foarte bună, faţă de restul populaţiei.

— Nu la asta mă refer. Nici unul dintre noi n-are nimic de-a face cu Rusia. Pictorul îşi are rădăcinile aici, oriunde altundeva s-ar ofili. Dar tu eşti la fel de străin în Germania ca şi aici. Sunt ani buni de când trăieşti foarte bine în oraşul ăsta, nici măcar nu te gândeşti să te duci înapoi la un moment dat. Dar dacă, mâine, cineva îţi face o ofertă mai bună în Congo, atunci pleci imediat.

— Se prea poate. Momentan însă sunt foarte mulţumit aici.

— Asta vreau şi eu să spun. Nici măcar dorul de patrie. Exact la fel sunt şi eu, spuse Mihail.

— Nu e cazul să devii melodramatic.

— Nu despre asta e vorba. Vreau doar să spun că… voiam să spun… deci, poate că într-o bună zi plecăm de aici împreună şi începem ceva nou.

— Vrei să spui, totul de la-nceput, în Africa, Asia sau America de Sud?

— Da. Pentru noi, asta nu are, nu-i aşa, absolut nici o importanţă. Astfel privind lucrurile, suntem absolut liberi.

— Sună foarte tare a doi *cosmopoliţi dezrădăcinaţi*. În Uniunea Sovietică nu te aştepta Gulagul pentru aşa ceva?

— Ca şi pentru *parazitism* de altfel. Totul pe bună dreptate.

— Înţeleg că vrei să-ţi asiguri o perspectivă nouă pentru cazul în care, aici, lucrurile s-ar termina prost. Are sens. Înainte de toate, scoate-ţi paşaport israelian.

— Pe ăla îl am de mult, zâmbi Mihail, cunoşti tu pe vreunul de-al nostru care să nu-l aibă deja?

— Ia te uită, cineva, aici, şi-a făcut temele. Dar încă mai merge treaba aici şi eu nu pot să-i mai amân la nesfârşit pe turcii mei. Aşadar, despre ce serviciu e vorba?

— E vorba de nişte munţi de huilă care zac prin porturi şi care nu aparţin nimănui. În permanenţă e câte cineva care dă faliment, nu-şi plăteşte tariful sau pur şi simplu dispare. Eu nu mă pricep deloc la cărbuni, e vorba de cele mai diverse sortimente, de la grafit la mizeria aia pentru termocentrale. Tu

ai să vinzi în locul meu toată marfa asta fără să câştigi ceva.

— Cu plăcere. Dar am nevoie de trei dolari pe tonă ca să pot face treaba. Trebuie să înţelegi asta, spuse Anton.

Mihail râse.

— De altfel, în Uniunea Sovietică, şi *toleranţa* era un delict. Un dolar la tonă poate să fie al tău. Totul se derulează printr-o firmă offshore cu contul în Riga. Şi nu cumva să uiţi, dintre noi doi, eu sunt evreul.

Chelneriţa mai aduse ceai. Cei doi sfârşiră prin a cădea de acord asupra unui comision de doi dolari pe tonă la orice material din surse tulburi şi cinci mii de metri pătraţi de spaţiu de depozitare în port. Luni aveau să se întâlnească juriştii celor două părţi pentru a încheia obişnuitele contracte de faţadă pentru autorităţi.

Se făcu ora la care Mihail trebuia să plece. Îşi luară rămas-bun repede, nimic nu era mai jenant decât nişte gesturi sentimentale după o noapte atât de reuşită. Anton nu-l întrebă pe Mihail încotro zbura. Zborul anunţat urma să ajungă la Frankfurt, dar cu siguranţă că, de acolo, Mihail avea să zboare mai departe, cu alte bilete şi cu un alt paşaport. Mulţi ruşi evitau zborurile directe, ca să-şi şteargă urmele.

O femeie în uniformă îl conduse până la avionul deja plin până la ultimul loc.

Anton îi spuse şoferului să-l ducă la vila lui Ehrenthal. Un timp, omul acesta care de obicei refuza să primească sfaturi avea să respingă indignat ideea de a colabora cu bandiţi precum Mihail. Pentru el, toţi oamenii de succes de pe piaţa rusească erau bandiţi. Dar cel târziu duminică seara ar urma să accepte până la urmă noua situaţie, iar începând deja de luni dimineaţă, avea să se laude cu ea, susţinând că fusese succesul lui personal.

Anton se simţea uşor şi lipsit de griji în timp ce rulau lin pe şosea. O sâmbătă dimineaţă molcomă şi care nu-l solicita în nici un fel. El se gândea la Jana. Pe la ora asta, curtezana va fi stând întinsă, goală, lângă vreun bărbat bogat sau puternic, probabil lângă unul care era deja în limbă după ea şi pe care putea să-l tortureze liniştită cu capriciile ei. Dar până şi capriciile ei erau irezistibile.

Restul zilei de sâmbătă decurse într-un mod plăcut. Jucă relaxat tenis cu Ehrenthal şi după aceea, în saună, îi relată despre înţelegerea cu Mihail.

Povestea cu iridiumul o omise pur şi simplu. Apoi mâncară-n tăcere o ciorbă de peşte, înainte ca maşina să-l ducă înapoi în oraş.

După-amiaza şi-o petrecu dormind şi citind pe o canapea diformă, care era în continuare singura piesă de mobilier din apartament, în afară de pat. Încercă să citească în original „Poem fără erou“ de Anna Ahmatova, dar nu înţelese nici măcar o frază. Totuşi, lucrul acesta nu reuşi să-i strice câtuşi de puţin dispoziţia. După aceea se îmbăie îndelung şi citi în acest timp din Ţvetaieva, din care reuşi, datorită profesoarei sale de rusă, să intuiască sensul unora dintre poezii.

Seara o luă pe strada Briusov în jos până la Conservator şi de acolo la dreapta, pe Bolşaia Nikitskaia până la Opera Helikon. Chiar dacă mergeai agale, aşa cum făcea Anton acum, abia dacă făceai un sfert de oră pe jos. Cu fiecare pas pe care-l făcea ca să acopere distanţa aceea scurtă, îşi dădea seama din ce în ce mai bine cât era de fericit. Oraşul acesta era parcă făcut anume pentru el: îi ierta totul, inclusiv lipsa lui de principii, de substanţă şi de profunzime. Iubea florile, dar nu şi botanica. Moscova manifesta o înţelegere aproape tandră faţă de inerţia lui, faţă de carenţele lui de caracter, faţă de întreaga inutilitate hedonistă a existenţei sale. În Germania ar fi considerat un tip neserios, aici, lumea tolera fără nici un fel de probleme astfel de forme inutile de existenţă. Se opri în loc. În faţa unui magazin se forma o coadă, se vindea ceva care, după miros şi aspect, amintea de resturi congelate de peşte. Dintr-odată îşi dădu seama cu toată claritatea că, pentru prima oară, el nu trăia *provizoriu*. Nu încape nici o îndoială că aceasta este cea mai bună fază a existenţei mele, gândi el acum, cuprins de o euforie din ce în ce mai mare. Un prezent imponderabil al unei glorii senzoriale: femei fascinante, fără balastul relaţiilor stabile. Muzică, dans, teatru cu asupra de măsură. Viaţa lui ca sărbătoare continuă.

Deja de marţi aveau undă verde pentru sute de vagoane de marfă, al căror conţinut era descărcat zi şi noapte pe vapoare fără nici un fel de probleme. Turcii care-l pândeau pe Anton în faţa biroului şi-au luat din nou tălpăşiţa, departamentul de materii prime îl ridica în slăvi, iar Ehrenthal percepea asta ca pe o confirmare a convingerii sale că viaţa nu decurge liniar.

Miercuri l-a sunat Mihail.

— Te văd mâine seară la nemţii ăia care dansează ciudat?

— La Pina Bausch? Bineînțeles. Toată Moscova are să fie acolo, spuse Anton.

— Bine. Pe urmă trebuie să mai vorbim și despre Hong Kong. Chinezii sunt pregătiți, da?

— Da. Vor să știe când ajunge tipul.

— Până mâine lămuresc problema. Auzi, dar de ce tocmai *Café Müller*? întrebă Mihail. Părea speriat, cineva îl intimidase cu vreo descriere a acestei forme moderne de teatru-dans.

— Știi ceva, nu mai face pe prostul, doar mai există și alte lucruri în afară de *Giselle*.

În ziua următoare, ca să poată studia în liniște publicul, Anton a ajuns la teatru cu o oră mai devreme. Într-adevăr, veniseră toți aceia care aveau ceva de spus în viața culturală a orașului. Curiozitatea era aproape palpabilă, Uniunea Sovietică ratase de departe această formă de dans.

Reprezentația a fost magistrală, publicul, complet derutat. El s-a desprins cu greutate din încremenirea șocului, iar la pauză oamenii au pornit cu pași nesiguri spre ieșiri. Cei mai mulți erau uluiți sau indignați. Dar faptul că, în sfârșit, așa ceva era posibil și la Moscova a fost perceput ca o eliberare.

Anton l-a întâlnit pe Mihail în foaier.

— De unde și până unde reacțiile astea atât de negative? Când asta este exact piesa noastră.

— Piesa voastră?

— Da. Scaunele alea multe din cafenea reprezintă statul. Excepțional! Tot timpul ne stau în drum.

Ei au urmărit apoi cu interes cum oamenii își exprimau indignarea în gura mare.

— Ciudat. Ăștia sunt furioși pe piesă, nu însă pe statul care i-a împiedicat să vadă așa ceva, spuse Mihail.

— Păi în sală sunt aproape numai snobi bătrâni. Cele câteva strigăte de bravo au venit de la cei câțiva studenți care și-au putut permite un bilet.

— Este un șoc binefăcător. În comparație cu premiera de acum optzeci de ani cu *Sacre du Printemps*, atmosfera a fost destul de civilizată. Atunci, rușii au fost aceia care au răvășit Parisul. Centrul universului. Iar astăzi suntem complet depășiți când ni se prezintă aici un spectacol vechi de

cincisprezece ani! Privi în jur, gesticulând sălbatic. Pe următorul pe care-l mai aud rostind cuvântul avangardă îl omor cu mâinile mele.

Și, într-adevăr, un mic grup de oameni de cultură se grăbi să se tragă înapoi.

— Cum a fost călătoria ta? întrebă Anton.

— Plină de conflicte, cum altfel?! Tu când ai vorbit ultima oară cu chinezii?

— Astăzi. Sunt interesaţi în continuare.

— Bine. Tipul zboară la ei peste o săptămână. Nu are să-şi ia ochii de pe material nici o clipă. După încheierea testelor, are să ia pulberea şi are să aştepte instrucţiunile noastre în camera lui de la hotel.

— Aşadar vrei ca ăia să-mi comunice mie rezultatul?

— Da. Şi, dacă este pozitiv, ne suim în avion şi ne ducem noi să facem afacerea.

Anton tăcu, avea să fie nevoit să găsească o modalitate de a dispărea pentru patru zile cu Mihail fără să bată la ochi.

— Nu mai face mutra asta. Stabilim cu chinezii toate detaliile tranzacţiei şi aşteptăm până când banii ne intră în cont. Între timp, ne ducem la cazinou în Macao.

— Dacă trebuie neapărat, vin cu tine, încuviinţă Anton.

— Trebuie. Mulţumesc.

Pauza tocmai se terminase.

O săptămână mai târziu, pe la şase dimineaţa, sună telefonul.

— Anton? Tu eşti? Deschide televizorul. Avionul s-a prăbuşit.

Anton rămase-n pat şi o contemplă pe femeia care dormea lângă el. Violoncelista respira egal, el nu voia s-o trezească. De ce era sunat la ora asta? De ce Mihail? Şi care avion? Gândurile lui căutau ceva de care să se agaţe. Timp de o clipă speră că visase. Apoi, văzu compunându-se cu o viteză ameţitoare o imagine terifiantă. Se gândi să închidă telefonul ca să se ducă să vomite, dar asta ar fi presupus o acţiune de care nu se simţea în stare.

— Anton, ai auzit ce ţi-am spus?

— Eşti sigur?

— În Siberia. Un Airbus nou. Nici un supravieţuitor. Posibil să fi fost o

bombă.

În cursul următoarelor cincisprezece secunde, amândoi se gândiră la starea pulberii.

— Se afla într-un vas de sticlă din laborator. O avea cu el în bagajul de mână.

— A fost o aterizare forţată?

— Nu. Aparatul s-a prăbuşit ca un bolovan de la zece mii de metri.

Amuţiră din nou, nici unul dintre ei nu voia să fie cel care rupe tăcerea. Ameţită de somn, violoncelista îi caută mâna. Când simţi cât era de umedă, se ridică în capul oaselor, surprinsă.

— Vrei să trimiți pe cineva acolo? spuse Anton.

— Ce rost are? Vântul a împrăştiat-o de mult.

— Asta-i chiar o tragedie.

— Ei da! O pierdere, atâta tot. S-ar fi putut întâmpla şi mai rău.

— Corect. Nici măcar nu mă gândisem la asta.

— Tocmai. A fost o idee bună să-l trimit mai întâi pe tip, singur.

Anton tăcu. Acum i-ar fi plăcut s-o ia în braţe pe violoncelistă şi să plângă un pic, dar ea dispăruse în baie.

— Şi acum? îngăimă el, numai ca să spună ceva.

— Nimic. Nu întreprindem absolut nimic. Nimeni n-are să simtă lipsa materialului. Doar mama tipului are să se mire, sărmana, de ce se ducea fiul ei la Hong Kong.

— Vorbesc eu cu chinezii ca să le confirm ceea ce ei bănuiesc deja.

Tăcură din nou. Violoncelista era în continuare în baie. Afară, oraşul începea să se trezească.

— Ce nebunie, spuse Anton.

— Chiar aşa. *Up and down*. Ne vedem la club?

— Da. Dar nu înainte de miezul nopţii.

— E-n regulă. A sunat şi pictorul de câteva ori. Zice să-i facem o vizită.

— Neapărat. Fie şi numai pentru muză.

— Păi mai există şi altceva?

— Nu-mi trece nimic prin minte.

Pierduţi în gânduri, mai tăcură un timp.

— Anton, a fost mai presus de noi.

— Bineînţeles. Forţă majoră. Închise telefonul şi aşteptă până când se întoarse violoncelista.

În zilele şi săptămânile ce urmară, au fost date publicităţii din ce în ce mai multe detalii despre prăbuşirea avionului Aeroflot, zborul 593, din 23 martie 1994. Dar Anton le ignoră cât putu el de bine. Împrejurările care duseseră la catastrofă păreau să fie oricum de domeniul fantasticului. Cazul se transformă repede într-o parabolă despre starea în care se afla ţara. Iar când raportul oficial de încheiere ajunse la concluzia indubitabilă că prăbuşirea fusese provocată de fiul pilotului, un băiat de cincisprezece ani, pentru Anton toată povestea nu mai era decât o anecdotă care abia dacă lăsa mai multe urme decât câteva kilograme din preţioasa pulbere în pustietatea Siberiei.

4
Brigada

Cu toate că fuseseră plătite cu câteva săptămâni în avans, minele de cărbuni din bazinul Kuzneţk abia dacă mai livrau ceva în porturile de la Marea Neagră. Cumpărătorii turci nu se mai lăsau duşi cu vorba şi cei mai vehemenţi dintre ei au început să-l ameninţe pe Anton. Înainte ca situaţia să escaladeze dincolo de orice control, el se hotărî ca, împreună cu Serghei, să zboare până la Kemerovo să vadă care erau cauzele acestor dificultăţi de livrare.

În sala de aşteptare a unuia dintre aeroporturile moscovite pentru zboruri interne, mirosea a deficit de vitamine, în timp ce sute de oameni stăteau într-un fel de ciorbă neagră, căreia Anton nu reuşi să-i înţeleagă nici originea, nici compoziţia. Câţiva naufragiaţi disperaţi se plimbau de-a lungul ciorchinilor de oameni pentru a se milogi să li se dea informaţii. Nu era deloc clar de ce aproape fiecare zbor era anulat. Aici, obiceiul de a-i informa pe călători nu exista, difuzoarele se mulţumeau să laude un restaurant aflat la primul etaj. Tot ceea ce oamenii care aşteptau cu biletele-n mână reuşeau să mai prindă din zbor erau doar nişte zvonuri. Mulţi aşteptau deja de câteva zile. Pentru un străin din Occident, răbdarea lor rămânea o enigmă. Ei şedeau pe vine lângă sacoşele lor, toate din rafie cu dungi albastre sau roşii, în care îndesaseră lucruri de negăsit în provincie. De o bună bucată de vreme, aceste sacoşe ajunseseră să fie un simbol al progresului. Pe unele dintre ele zăceau bătrâni epuizaţi sau copii adormiţi. Capitala îi făcea pe oameni să înţeleagă, încă de mici, că, în spaţiul public, toată viaţa lor vor fi trataţi ca nişte gunoaie.

Anton nu putu să nu se gândească la teoria foarte populară că ruşii aveau o capacitate monstruoasă de a suferi, de a îndura mult şi bine, ca apoi să se revolte cu atât mai sălbatic. El îşi dorea ca, împreună cu ei, să dea foc acelei

clădiri, acum, imediat, s-o vadă arzând până-n temelii.

Până la urmă, Serghei reuşi să oprească în spaţiul administrativ un controlor de trafic la ieşirea din tură. Pentru câţiva dolari, acesta promise să le dea o mână de ajutor. Serghei se întoarse tocmai când Anton urmărea câţiva oameni care se-mbrânceau în faţa unuia dintre ghişeele neocupate.

— Avionul şi echipajul sunt aici. Doar că nu zboară că nu există kerosen.

În timp ce, undeva în spate, o bătrânică îşi făcea de lucru cu un samovar, ei contemplau de sus mulţimea de avioane nemişcate de afară. Serghei aranjase accesul la salonul deputaţilor, un VIP-lounge în stil sovietic. Aici, culorile dominante erau maro deschis, maro închis şi negru. Pe canapelele alăturate din partea cealaltă a încăperii era întins un funcţionar din provincie, în timp ce unul dintre însoţitorii săi îndepărta constant excrementele câtorva pui de doberman. O chelneriţă protestase cu jumătate de gură, la care siberianul rotofei îi explicase, cu lux de amănunte, pedigree-ul câinilor care se trăgeau din campioni mondiali.

Serghei se aplecă spre Anton.

— Mai nou, ruşii cu origini îndoielnice pun mare preţ pe pedigree-ul de mare clasă al animalelor lor de companie. Porcul ăla umflat şi-a tras deja câteva mine frumuşele, fără să plătească măcar o copeică pentru ele. Un cunoscut de-al meu a lucrat cu el mai înainte în administraţia provincială.

— Şi ce face acum cunoscutul ăla al tău?

— Păi tocmai asta-i treaba. Ăla se chinuie acum cu fel de fel de slujbe nasoale, ocazionale. Pentru banii cu care se cumpără o javră d-asta, ăla ar trebui să muncească pe brânci un an întreg. A ajuns destul de jos. De altfel, taică-su a fost un compozitor celebru.

— Pe bune? Muzică de film?

— Nu, balet. Ia uite, iar se cacă javra aia mică.

O jumătate de oră mai târziu îşi făcură apariţia doi piloţi. Controlorul de zbor se vede treaba că le povestise despre Serghei şi le spusese unde-l pot găsi. Uniformele lor mototlite se potriveau foarte bine cu imaginea morbidă a canapelelor. Şi ei şi-au comandat ceai, apoi au început să fumeze cu o expresie discret dispreţuitoare ţigările de import care le fuseseră oferite.

— Aşadar, prieteni, ia explicaţi-i voi colegului nostru german de aici de ce nu există kerosen.

— Kerosen există destul, răspunse cel cu patru trese. Dar ăia care ar trebui să-l livreze susţin că n-au mai fost plătiţi de mult.

Făcu o pauză, ca și când i-ar fi șocat pe cei prezenţi cu o informaţie senzaţională.

— De-ndată ce-și primesc banii, programul normal de zbor va fi reluat, adăugă, cu un optimism naiv, celălalt pilot.

— Toate bune şi frumoase. Faza e că, pe noi, toate chestiile astea chiar nu ne interesează. Aşa cum am mai spus, noi trebuie să ajungem neapărat la Kemerovo, şi anume azi. Aşadar ce propunere aveţi? spuse Serghei.

— Noi nu avem nici o propunere. Aşa cum vedem noi lucrurile, voi aveţi o problemă, nu noi. Noi preferăm s-o ardem pe aici decât în Siberia, unde nu mai există nici măcar destulă pâine, nici zahăr, spuse cel cu patru trese, în timp ce studia concentrat jarul ţigării dintre degetele lui.

Scuturând din cap, Serghei se aplecă în faţă.

— Oho, păi e minunat să ascultăm ce povestesc nişte eroi ai aerului ca voi. De la Aeroflot la Aerociot, într-un timp record. Voi chiar nu-i vedeţi pe concetăţenii ăia ai noştri de jos care rezistă, săracii, la toate umilinţele astea? Chiar şi oaspetele nostru german este îngrozit de situaţia transportului aerian în patria noastră. Eu, personal, mă simt cât se poate de penibil. Aşa că haideţi să căutăm împreună o soluţie.

Anton gemu în sinea lui. De obicei, în Rusia anilor nouăzeci, un demers ca ăsta de acum al lui Serghei, de a invoca vagi idealuri înalte, avea un efect contraproductiv, din cauză că majoritatea oamenilor erau ocupaţi exclusiv cu lupta pentru propria lor existenţă.

Pilotul mai bătrân luă imediat atitudine.

— Ascultă, prietene, am înţeles deja că tu te crezi şmecher. Mi-e clar că lucrezi pentru o firmă care te tratează bine, aşa că, foarte probabil, ţi-au scăpat câteva amănunte. Sunt luni întregi de când noi nu ne mai primim salariul decât sporadic. De o bună bucată de vreme, multe dintre fetele care zboară cu noi sunt nevoite să mai câştige un ban noaptea, prin hoteluri.

Câteva secunde tăcură cu toţii îngânduraţi. Pe urmă, colegul său a adăugat:

— Și mai spune-i prietenului tău german că, în minele din Siberia, situaţia n-arată deloc bine. Sunt şase luni de când ortacii n-au mai fost

plătiți, nici măcar săpunul nu le mai ajunge. Bandele de criminali controlează mari părți din Kemerovo și din așezările învecinate. Oamenilor li se dă în cap în plină stradă pentru o sticluță de vodcă. Și e o minune că lucrurile nu au degenerat și mai mult. Ăla nu-i un loc pentru un om de afaceri subțire din Occident. Mai bine lăsați baltă călătoria asta și rămâneți în Moscova cea frumoasă.

Serghei îl lăsă să termine de vorbit. Pe urmă îl bătu pe umăr:

— Ce-ar fi să ne mai scuteşti de poeziile despre viața aspră din Siberia?! Le știm mult mai bine decât crezi.

Anton, care în tot acest timp se mulțumise să amestece în cana lui de ceai fără să se bage-n discuție, întrebă:

— Cât costă kerosenul și echipajul până în Kuzbass?

Cei doi piloți ridicară privirea uimiți. Abia acum înțeleseră că el fusese în stare să urmărească toată conversația.

— Ruble sau dolari?

Două ore și opt mii de dolari mai târziu, avionul decolă. Deși acesta era plin, Anton se lăfăia pe trei locuri, după ce ridicase cotierele. Acum, îl observa amuzat pe Serghei care flirta cu una dintre stewardese, în partea din față a cabinei. Ea era cu un cap mai înaltă decât el, râdea la glumele lui și era fix genul lui: deja aproape plinuță, plesnea de sănătate. Anton sorbea din scotchul pe care reuşiră să-l obțină ca rabat în cursul tranzacției cu kerosenul. Era mult prea cald în cabină și el aţipea tot mereu, uşurat că e în sfârşit în drum spre Kemerovo.

Ce e Loge pentru Wotan este pentru mine Serghei. Acesta era genul de cugetări înțelepte pe care i le genera alcoolul pe cursele interne. El simțea recunoştință față de rus, în prezența acestuia se simțea în siguranță. Serghei era întotdeauna pe față, iar ochii lui căprui iradiau căldură și totodată un dinamism pragmatic. E de presupus că, dacă nu ar fi fost el, Anton ar fi plecat de mult din această țară. Cu o iuțeală fulgerătoare, el adapta poantele și calamburile la cunoştințele de rusă, încă limitate, ale neamțului. De multe ori, călătoreau împreună cu săptămânile, într-o surprinzătoare simbioză, prin bazinele carbonifere din Siberia, spre porturile de la Marea Neagră sau în Orientul Îndepărtat, foarte aproape de granița cu China și Coreea de Nord. Serghei îi explica lumea postsovietică, iar atunci când, în

timpul vreunei călătorii, cunoșteau femei – femei normale, care lucrau de pildă în administrația vreunui combinat sau port –, atunci, el i-o lăsa întotdeauna lui Anton pe aceea mai tânără. Nu din prietenie; el era convins că acelea mai coapte erau amante mai bune.

Serghei lucrase douăzeci de ani ca inginer minier în subteran pe Insula Sahalin. El povestea fără încrâncenare cum, pe atunci, era imposibil să facă rost de lapte pentru cei doi copii mici ai lui. El răspunsese de siguranța galeriei, și un accident ar fi însemnat ani buni de lagăr de muncă. Presiunea răspunderii și frica atotprezentă lăsaseră urme, și câteodată acestea îl făceau să izbucnească, atunci vorbea în fraze abrupte, de unul singur, ca într-o transă. „Pe insula aia, nimeni nu doarme adânc. Tuturor le e frică, tot timpul. Și fără deținuți, Sahalin a rămas tot o colonie penitenciară. Știi, vii direct de la universitate plin de speranțe și a doua zi te trezești deținut. Și începând din luna a șasea începi să putrezești. Cu toții am putrezit acolo ca să scoatem cărbune pentru termocentrală. Până și cărbunele putrezea. Abia dacă mai ardea. Nevastă-mea și copiii mei au putrezit și ei. La fel ca nevestele și copiii celorlalți ortaci. Despre toate astea poți să citești în Cehov. Anton Pavlovici avea o inimă mare și o bună nevastă nemțoaică. Nimeni altcineva nu s-ar fi dus pe insula asta ca să relateze despre ea. Sper că mergi la teatru. Teatrul lui era la două străzi de locuința ta. Dar toate astea bineînțeles că tu le știai deja oricum.“ Serghei era în stare să vorbească ore întregi în felul acesta, iar lui Anton îi făcea plăcere să-l asculte.

Pe vremea aceea, avea voie să zboare la Moscova o dată pe an, împreună cu familia. Până la urmă, pentru douăzeci de ani de serviciu în acel iad pe pământ au fost răsplătiți în manieră sovietică. Au primit un apartament într-unul din cartierele satelit de la marginea Moscovei, iar lui i s-a repartizat o slujbă subordonată într-unul din ministere. Serghei ajunsese la capătul puterilor când a colapsat Uniunea Sovietică, iar devalorizarea rublei le-a pulverizat toate veniturile și economiile. El avea patruzeci și ceva de ani, dar cu toate astea nu era dispus să se dea bătut. Nu voia să fie o victimă, așa cum nu devenise o victimă nici în Uniunea Sovietică, deși în pașaportul său, la naționalitate, stătea scris *evreu*. Politica nu-l interesase niciodată, politica și comsomolul și carnetul de partid fuseseră simple necesități

împovărătoare, convenţii asupra cărora statul insista în cazul tuturor acelora care voiau să studieze.

În Uniunea Sovietică n-ar fi existat nici măcar un singur comunist, aşa ar fi spus odată Zinoviev. Anton îşi aducea aminte de asta mereu. Cărţile acestuia îl impresionaseră. Atunci când toată Germania era în limbă după Gorbi, emigrantul acela depresiv nu înceta să avertizeze în legătură cu o catastroika. Anton îl şi cunoscuse odată, era prin anii optzeci. Ce-i drept, atunci filozoful nu reuşise să vorbească decât despre încălzirea centrală defectă din imobilul în care locuia el la Londra şi pe care încercase s-o repare el însuşi.

În orice caz, prăbuşirea sistemului nu avea nici o şansă să-l tragă-n jos, în prăpastie, pe extrem de inteligentul Serghei, care era complet neangajat ideologic. Ehrenthal l-a angajat şi, curând, inginerul minier avea să fie complet acaparat de cele trei lumi ale lui: munca, familia şi amantele pe care le schimba în permanenţă.

În cel de-al şaselea dintre cele unsprezece fusuri orare ale Rusiei, pe când se crăpa de ziuă, Tupolevul 134 aterizează la fel de zgâlţâit ca de obicei. În timp ce se deplasau de la aeroport spre centrul oraşului, alcoolul rezidual înfrumuseţa cu generozitate capodoperele arhitectonice ale oraşului. Arhitectura anilor şaptezeci, în stilul optimismului comunist deja cât se poate de tulbure, îşi găsise desăvârşirea în singurul hotel din oraş. El oglindea cu mare fidelitate paragina care cuprinsese întreaga regiune. Ca de obicei, finalizarea construcţiei glisase în mod armonios în starea de declin total.

— Sovieticii erau în stare să construiască fără nici o problemă clădiri grandioase, dar până la urmă eşuau când se punea problema întreţinerii lor, îi spuse Anton lui Serghei. Sub influenţa alcoolului, acum se făcea simţit şi la el apetitul rusesc de a emite platitudini despre ţară şi oameni. Inteligheţia, dar nu numai ea, afirma cu plăcere că toate prejudecăţile vizavi de Rusia şi de ruşi erau în principiu valabile. Inspirat de dicţionarul locurilor comune al lui Flaubert, Anton avea o casetă cu o colecţie de bileţele pe care îşi notase banalităţi despre Rusia, pe care apoi îi plăcea să le strecoare în conversaţie ori de câte ori avea ocazia. La remarca lui, Serghei reacţionă cu o tăcere descumpănită.

În lobby îi aştepta vajnicul sistem sovietic, alcătuit din înregistrarea paşaportului, formalităţile de înregistrare la hotel şi emiterea unui *propusk*, acel primitiv permis de şedere care-ţi dădea dreptul de a sta în hotel şi care era controlat zi şi noapte la intrare de către câţiva tineri bărbaţi alcoolizaţi, în uniforme de camuflaj.

Anton urcă încet treptele spre camera lui. Serghei era cazat la alt etaj, în general, ruşii încă mai primeau camere mai proaste decât străinii. În semiîntunericul coridorului pândea *dejurnaia*, controloarea agasantă de care mai aveai de trecut chiar înainte să ajungi la ţel: o relicvă din era sovietică. Ea avea să-i înmâneze cheia camerei şi să-i reţină *propuskul*.

— Bună dimineaţa, spuse Anton şi-i arătă permisul de trecere. El se clătina puţin şi mirosea a alcool.

— Hai, daţi-l încoa, bolborosi, adormită, bătrâna şi începu să scotocească pe biroul aşezat de-a curmezişul holului, până când găsi nişte ochelari cu lentilele groase ca fundurile de sifon. Mai pipăi un pic, aprinse o lampă de birou şi se aplecă asupra propuskului. Verificarea se lungea. Ea s-a uitat o dată în sus, ca să-l cerceteze îndelung pe Anton. El nu putu să nu rânjească, fiindcă ochii ei umpleau cu totul ochelarii uriaşi.

— Daţi-mi odată cheile. Aţi putea să mă scutiţi de obiceiul popular al unei verificări suplimentare.

Cu o mină absolut neschimbată, ea luă receptorul în mână şi formă numărul recepţiei.

— Aici controloarea de serviciu de la etajul patru. Verificare *propusk* numărul 223 din 28 octombrie 1995. Cauza e bănuiala că e străin. În afară de asta, persoana e băută şi are un comportament sfidător.

Acum se trecu la compararea tuturor datelor, semne de-ntrebare păru să ridice în special locul naşterii lui. Anton simţea lipsa lui Serghei. În sfârşit, ea puse telefonul în furcă, luă o cheie dintr-un cui bătut într-o scândură şi o puse în faţa ei pe masă.

— Hai, *baba*, acum dă-mi odată cheia aia.

Cu mâna stângă, ea îndreptă conul de lumină spre Anton.

— Mai întâi aşezaţi-vă.

Înjurând încet, Anton se aşeză fără grabă. Pe urmă întoarse lampa spre femeie, dar se sperie imediat de ochii de insectă care, acum, păreau şi mai

uriaşi. *Dejurnaia* apăsă pe buton şi stinse lampa.

— Pentru prima oară aici?

— Acum dă-mi odată nenorocita aia de cheie.

— Liniştiţi-vă. Şi noi suntem doar nişte oameni. Mai aveţi nevoie şi de altceva în afară de cameră?

Anton gemu. Odată cu noile reforme economice, multe *dejurnaia* îşi lărgiseră considerabil paleta serviciilor pe care le ofereau. Astfel, în semiîntunericul holurilor, unele îşi instalaseră mici centre de afaceri în care, pe lângă servicii notariale şi juridice, mai erau intermediate şi oferte de documente false. Totuşi, el era sigur că, aici, nu fusese încă atins nivelul acesta.

— Gândiţi-vă un pic ce-o să faceţi diseară. Sunt sigură că nu vreţi să vă petreceţi noaptea singur.

Fără să aştepte vreo reacţie, ea îi împinse un album cu fotografii. Apoi, aprinse din nou lampa cu un gest solemn. Pe copertă, sub imaginea imprimată a unei Medalii Lenin, se putea citi titlul *Cu ocazia jubileului oraşului nostru Kemerovo – 1932–1982*. Ea deschise cartea cu grijă. Deoarece el nu se mişca, ea întinse braţul şi, încet, dădu paginile în locul lui, în timp ce el se holba la imaginile fetelor ale căror fotografii mari erau lipite peste textul omagial.

— Pe asta ţi-o recomand chiar eu. Maşa e foarte specială.

— Mai bine zi din prima că-i nepoată-ta.

— Asta n-are nici o legătură, spuse ea, grăbindu-se să dea mai departe câteva pagini cu alte membre ale familiei. Poate că asta vă place mai mult. E minunată, nu-i aşa? E foarte ascultătoare, de aceea e şi cerută foarte des. Încântată, îi arătă o minoră costumată în vampă.

— Bagă la loc catalogul tău cu Lolite şi dă-mi dracului cheia aia odată.

— Poate că totuşi o să vă răzgândiţi. Şi atunci o să primiţi şi o cameră mai confortabilă.

— Dacă nu-mi dai cheia acum imediat, borăsc aici peste toate chestiile astea.

În timp ce ea punea albumul înapoi în sertar la loc sigur, el îşi înhăţă cheia şi sări în sus.

— Nu cumva să te prind că mi-ai scotocit prin bagaje. Vai mama ta dacă-

mi şterpeleşti walkmanul. Şi să-mi schimbi prosoapele, altfel, o copeică nu pupi la plecare.

— Nici o grijă, se rezolvă.

— Apă caldă aveţi?

Femeia scutură din cap.

— Trebuia să-mi închipui. Şi ai grijă să fie linişte. Acum mai bag un pui de somn.

Îşi luă geanta şi porni în lungul coridorului.

— Vizitele de la doamne sunt bineînţeles interzise, o mai auzi el pe *dejurnaia* strigând în urma lui, în timp ce el se chinuia să descuie broasca defectă.

El zâmbi. În provincie, interdicţia de fraternizare era încă păzită cu străşnicie.

Anton dormi o oră, apoi se duse jos în lobby să-l aştepte pe Serghei, când se apropie de el un bărbat de vreo 35 de ani. Nervos, îl rugă să-i acorde atenţie un minut şi se aşeză. Era clar că-l urmărise deja de câtva timp pe străinul plictisit. Fără să aştepte vreun răspuns, se prezentă ca fiind un angajat al institutului de ştiinţe naturale şi, după clişeele obişnuite, intră în subiect.

— Să ştiţi că, de felul meu, nu sunt un tip băgăcios, de altfel, am să intru imediat în subiect. Este vorba de un mamut pe care vi-l ofer spre cumpărare.

În situaţiile de felul acesta, Anton bănuia întotdeauna că era vorba de vreo neînţelegere cauzată de cunoştinţele lui precare de rusă.

Dar bărbatul continuă:

— Am să vă prezint cu plăcere toate precizările necesare. Noi am găsit animalul în nordul extrem. În gheţurile veşnice, în timpul unei expediţii de rutină. S-a păstrat foarte bine. Trebui să ştiţi că, încă de la sfârşitul anilor douăzeci, colegii mei de la acest institut cu o tradiţie bogată găsesc cu regularitate mamuţi în stare perfectă. Dar mulţi dintre ei au fost mâncaţi de populaţia locală. Un fenomen regretabil, pentru care sunt vinovate condiţiile aspre de viaţă din nord.

— Păi şi unde se află mamutul acum? În congelatorul institutului?

Omul scutură din cap.

— Noi l-am lăsat exact în locul în care l-am găsit, bineînțeles, după ce l-am acoperit cu totul cu gheață. Conducerea institutului nu este implicată. Mamutul este o componentă a rezolvării unei probleme sociale. Sunt luni de zile de când majoritatea angajaților nu mai sunt plătiți. Și atunci, maica sfântă care e pământul Siberiei ne-a dăruit mamutul.

— Să știți că asta chiar nu-i meseria mea, mă tem că nu pot să vă ajut în privința asta. Dar vă mulțumesc mult pentru încredere.

Neliniștit, omul de știință începu să se foiască pe sofa. Scuturând din cap, el îl fixă cu privirea pe Anton.

— Păi dumneavoastră vă aflați aici ca să cumpărați cărbuni, cărbuni ruseşti de calitate. Și mamutul face parte din bogățiile subsolului nostru. Cărbunii și mamutul, toate astea ne dau…

Binedispus, Serghei se apropie de șirul de canapele. Aruncă o privire scurtă spre bărbatul necunoscut și-i șopti ceva lui Anton, care își mai ridică o dată ochii spre savantul deprimat.

— Dați-mi numele, adresa și numărul dumneavoastră de telefon. Am să încerc să vă ajut, dacă pot. Dar nu trebuie să vă faceți speranțe prea mari. Paleontologia nu-i domeniul meu.

Necunoscutul corectă pe bună dreptate pronunția cuvântului paleontologie. Acum, el își coborî din nou privirea spre încălțările neamțului, care era bucuros că poate să fie supărat din cauza micii lecții primite. În timp ce bărbatul își scria pe-ndelete adresa pe un bilețel minuscul, Serghei începu să se lamenteze, cu glas scăzut, despre prostul obicei de a-i sâcâi pe străini. Bărbatul plecă amărât, iar Serghei, proaspăt ras și ca scos din cutie, emana optimism.

— Ce încerca maimuțoiul ăla să-ți vândă? Cărbune casnic pentru-ncălzit? Sau obișnuitul rahat energetic?

— Un mamut, spuse Anton.

— Cu sau fără colți? De multe ori, ăștia te fac din vorbe și te trezești c-ai luat un mamut știrb.

Anton savura din plin ieșirea din oraș și drumul până la exploatările de suprafață. Au trecut prin cartierele de la periferie, de-a lungul unor clădiri monstruoase, pentru ca apoi să se afunde într-o natură copleșitoare. De fiecare dată, în Rusia, contrastul acesta îl năucea și-l transpunea într-o stare

de euforie: pe de o parte, urâțenia grotescă creată de mâna omului, pe de alta, frumusețea grandioasă a naturii, fără nuanțe intermediare. Peisaje care îți umpleau sufletul se iveau imediat ce ieșeai din localități, chiar în spatele clădirilor administrative și al fabricilor. Ei treceau prin păduri amețitoare, care se deschideau de fiecare dată asemenea unor parcuri. În luminișurile astea întinse stăteau, izolate, pâlcuri de mesteceni amplasate parcă acolo cu o artă sublimă de un peisagist genial. O vreme, s-au deplasat de-a lungul celui mai sălbatic râu pe care îl văzuse vreodată; înainte să fie îmblânzite, râurile fuseseră probabil așa și în Europa occidentală.

O oră mai târziu, trecură prin niște așezări în care nu se vedea nici un om, alcătuite din barăci de lemn scufundate-n noroi și care erau legate între ele prin podețe provizorii din scânduri.

Pe când parcurgeau ultimii kilometri care-i mai despărțeau de exploatarea de suprafață, culorile începeau să se retragă. În pustietatea monocromă nu mai existau acum decât nuanțe de gri. Ajunsă în dreptul anexei fără ferestre care ducea în clădirea administrației, mașina de teren își croi drum cu greu printr-un strat de mâl de culoarea antracitului, care arăta ca și cum s-ar fi scurs prin spărtura unui dig. Complexul izolat de clădiri arăta ca avanpostul abandonat al unei civilizații dispărute. Pentru ca, la coborâre, Anton și Serghei să nu se afunde până la genunchi, șoferul reuși cu multă artă să tragă mașina până la primele trepte ale clădirii. Marele hol pustiu de la intrarea în combinat era abia luminat și mirosea a supă de varză. Pe pereți se mai puteau recunoaște lozinci șterse și anunțuri de îndeplinire a planului din vremurile trecute. Imagini cu niște fanatici eroi ai muncii care, în nemărginita lor sete de acțiune, erau gata să ia la săpat întreaga Siberie. Un șir de strămoși ai optimismului, reuniți acum în liniștea apăsătoare a unui priveghi în memoria idealurilor de altădată. Deconcertat, Anton bâjbâia în urma lui Serghei în direcția unicei surse de lumină. Sub bustul de bronz al unui om de știință sovietic, zăcea un registru deschis în spatele căruia, în semiîntuneric, ședea o ființă împietrită. Aceasta avea grijă de noul registru cu acțiunile combinatului, un rezultat al privatizării cu vouchere: Cu ceva timp în urmă, mina fusese împărțită între oamenii muncii. Conul de lumină al unei lămpi negre de birou din anii treizeci cădea pe jurnalul scris de mână, în care erau înșirați mii de muncitori minieri și funcționari

administrativi în calitatea lor de noi proprietari ai acţiunilor. Ori de câte ori se schimba proprietarul unei acţiuni, lucrul acesta trebuia înregistrat aici cu maximă rigoare.

O femeie brunetă îşi făcu apariţia şi, cu o seriozitate jucată, le aduse la cunoştinţă că directorul general avea timp să-i primească chiar acum. Spunând asta, ea îşi aţintea privirea caldă asupra lui Serghei, care o prezentă: ea era Irina. Cei doi începură să urce scara în faţa lui Anton, fără a reuşi să ascundă relaţia apropiată care îi lega încă de la vizitele lui mai vechi.

Holul conducerii minei era lambrisat cu un lemn deschis la culoare, care începuse să se desprindă de pe pereţi, iar pe jos zăceau nişte preşulețe verzi uzate. În secretariat fură întâmpinaţi cu multă efuziune de cinci femei gătite ca pentru o ocazie specială, cu vârste între douăzeci şi aproape şaizeci de ani. Cei doi bărbaţi le înmânară atenţiile care le erau destinate, parfumuri, dulciuri, lichioruri, însoţindu-le cu complimentele de rigoare. La fel ca toate combinatele de odinioară, şi mina aceasta era ţinută în viaţă de facto de către un colectiv de femei înghesuite în câteva birouri mici.

În următoarea jumătate de oră, Serghei şi Anton le povestiră ultimele noutăţi din capitală şi primiră în schimb descrierea şi analiza celor mai recente dezastre din mină. Pentru a răspunde la întrebări, femeile manevrau nişte jurnale scrise de mână şi câteva liste nesfârşite, abia lizibile, pe care le producea o străveche imprimantă cu ace. Aceasta scârţâia în apropierea unui fax care, de ore întregi, încerca să trimită o serie de coloane de cifre, dar era de fiecare dată întrerupt de sunetele stridente de linie ocupată.

Înainte ca atmosfera plină de bună dispoziţie să se stingă, Irina îi îndemnă pe ce doi s-o urmeze la directorul general. După ce trecură de două uşi capitonate, se treziră dintr-odată într-o linişte deplină. În camera şefului, lambrisată cu lemn de culoare închisă, supradimensionată, la capătul unei lungi mese de conferinţe, se afla biroul mare de câţiva metri pătraţi al lui Ivan Ivanovici Ivanov. În spatele lui atârna un portret al lui Lenin, care-l prezenta pe acesta ca pe un om blând, înţelept şi frumos. Ferestrele mari ofereau privirii priveliştea deşertului de noroi din faţa clădirii şi un peisaj lunar care fusese săpat cu decenii în urmă şi care, de atunci, zăcea în părăsire.

Dintr-un fel de debara mai mare, aflată pe latura scurtă a camerei, răzbăteau nişte sunete ca un grohăit. Încurcată, Irina şovăi un moment, dar apoi trase adânc aer în piept, în timp ce Anton şi Serghei priveau descumpăniţi în direcţia acelei uşi mici.

— Ivan Ivanovici, au sosit oaspeţii de la Moscova.

Secretara se apropie prudent, cu paşi mici, şi dispăru în încăperea fără ferestre. Cei doi o urmară până în prag. În încăperea minusculă, un bărbat de vreo cincizeci de ani stătea aplecat deasupra unei conserve desfăcute pe jumătate şi tuşea. Canapeaua pe care şedea tipul ocupa cea mai mare parte din încăpere. El se înecase cu o bucată uleioasă de peşte, a cărui coadă încă se iţea din gura lui atunci când, gesticulând obosit, se întoarse spre grupul celor trei. Obrajii căzuţi ai insului păreau făcuţi din carton ondulat, ochii lui apoşi licăreau furioşi. Părul lui rar lucea la fel ca şi coada peştelui care-i ieşea din gură.

Cu un amestec îndrăzneţ de indignare, severitate şi bunăvoinţă, secretara-şefă încercă să salveze scena. Ea căută cu privirea în jur şi, într-un final, ridică o proteză dentară de jos. În timp ce îl bătea pe spate pe omul care încă se mai îneca, le făcu oaspeţilor un semn cu mâna să plece. La care Serghei, cu o atitudine extrem de motivată, se aşeză în capul mesei de conferinţe şi se strâmbă, în timp ce Anton încerca să dea dovadă de demnitate, concentrându-se asupra fisurilor fine din tăblia de lemn.

În sfârşit, Ivan Ivanovici ieşi din debara, făcu un ocol pe după biroul său şi se duse cu paşi nesiguri spre Anton, care se ridică de pe scaun. Pe la unul din colţurile gurii directorului general se scurgea puţin ulei de la peşte. Îşi dădură mâna ezitant, Anton turui câteva clişee, în timp ce-i înmâna o sticlă de coniac şi un stilou gravat. Directorul general cercetă cu o privire tandră coniacul, îşi drese glasul de mai multe ori a apreciere şi surâse.

Apoi, se întoarse scurt spre Serghei şi dădu din cap, după care se întoarse la biroul său unde avu grijă să pună bine sticla de coniac. În sfârşit, spuse tare şi clar:

— Ce se-ntâmplă aici? O să bem şi noi odată ceva?

Vorbele lui păreau să fie fost semnalul pentru apariţia Irinei. Pe un ton ceremonios, directorul îi trasă sarcina să aducă nişte castraveciori acri, peşte marinat şi uscat, pâine şi vodcă – în afară de vodcă, totul părea să constituie

o problemă –, şi, după un schimb de cuvinte, Irina dispăru din nou. Cei trei bărbaţi rămaşi în birou şedeau acum la masa de conferinţe şi începură să-şi relateze unii altora problemele actuale. Ca de fiecare dată în astfel de împrejurări, la început se înşirau numai şi numai minciuni, rostite cu un aer convenţional, adecvat. Serghei descrise penalităţile prevăzute-n contract şi alte costuri suplimentare exorbitante generate de întârzierea livrărilor, Ivanov contracara cu greve, sabotaje, criza de piese de schimb, samavolniciile unor funcţionari corupţi, matrapazlâcuri evreieşti de la Moscova şi criminalitatea organizată de la faţa locului. Până la urmă mai fură chemaţi un director tehnic, reprezentantul sindicatului şi câţiva contabili.

Anton şi Serghei bănuiau că directorul general vindea aproape fiecare tonă de cărbune exploatat de două ori: o dată, cu plata anticipată, către firma lor, şi o dată, pe bani gheaţă, unor organizaţii ilegale. Vorbăria formală care urmă acum nu era decât un simplu ritual care trebuia parcurs fără să se clipească. Nimeni nu-şi făcea însemnări, în timp ce specialiştii întreprinderii îşi recitau cifrele lor. Atmosfera somnolentă luă sfârşit abia când îi veni rândul reprezentantului angajaţilor. Acesta avea în jur de patruzeci de ani, era un tip aţos şi avea o privire alertă.

În timp ce vorbea, îl fixa pe Anton.

— Nu avem aproape de nici unele. Este o ruşine să fim nevoiţi să-i relatăm asta unui străin. Nici măcar săpun nu mai există, pentru ortacii care ies din schimb. Sunt opt luni de când n-am mai plătit nici un salariu. Din cauza demoralizării care se instalează, a crescut şi rata accidentelor…

Ivanov îl întrerupse brutal:

— Terminaţi odată să dramatizaţi nişte aspecte despre care se poate citi şi la Moscova prin ziare. Fiecare membru al colectivului dispune acum de acţiuni. N-au decât să şi le vândă, şi atunci ia să vedeţi cum o să aibă şi bani.

— Ivan Ivanov, colegii noştri consideră că acţiunile le garantează locul de muncă. Fie şi numai din cauza asta, şi nu vor să le vândă.

Reprezentantul salariaţilor se uită din nou la Anton, care se gândea la registrul de la intrare. Cât de simplu ar fi fost, în fond, să se preia întregul combinat în decurs de câteva luni. Cei care aveau puterea de decizie aici i-

ar mai înfometa pe muncitori încă un timp, până când aceştia şi-ar scoate acţiunile la vânzare de bunăvoie. Analizarea conflictelor actuale îl plictisea. Fiecare dintre cei aflaţi acum la masă îşi pregătea propria strategie pentru a profita de preluarea care avea să urmeze. Ignoră încercarea stupidă a comitetului de întreprindere de a se folosi de el. Era de presupus că omul acesta coopera deja cu viitorii proprietari, asigurându-se să ortacii vor fi într-o dispoziţie favorabilă preluării. În contrapartidă, el avea să devină o vreme starostele lor şi să ocupe biroul şi debaraua lui Ivanov. Aici, sus, el era nevoit să salveze aparenţele şi să descrie suferinţa oamenilor care munceau din greu, o formalitate pe care o îndeplinea fără prea multă convingere. În loc să urmărească toate astea, Anton preferă să se gândească la turcii lui furioşi, apelurile astea garnisite cu moralitate nu duceau acum nicăieri. Ca de fiecare dată când călătorea prin Siberia, îl cuprinse nepăsarea ca o armură impenetrabilă. Începu din nou să caşte, în timp ce se mai gândea o dată la dificultăţile drumului până aici. De obicei, Serghei avea grijă să-i preia sarcina de a vorbi, dar uneori lucrul acesta era imposibil.

— Nu eu sunt acela căruia trebuie să vă adresaţi. Noi plătim în mod regulat, iar voi nu livraţi.

Acum, Serghei abordă un ton mai zglobiu:

— Stimaţii mei colegi şi parteneri, iertaţi-mi sinceritatea, dar tot ce ne recitaţi voi aici este obişnuita poezie de jale. Aşa cum ştie bine toată lumea, privatizarea prin părţi sociale nu a rezolvat nici măcar o singură problemă. Voi aveţi nevoie de investiţii, numai că acestea nu pot fi făcute în condiţiile actualei structuri de acţionariat. Nici băncile, nici statul nu vă vor da vreun ban. Aceasta-i politica momentului, şi câţiva oameni se îmbogăţesc din ea. Am putea, vă rog, să discutăm acum despre problemele noastre concrete? Când o să livraţi, în sfârşit, şi ce cantitate?

Atacul fusese prematur. Angajaţii combinatului se mai văicăriră o vreme, se pare că ei se vorbiseră ca mai întâi să-i ameţească pe creditorii veniţi de departe. Anton se prefăcea că ascultă gânditor. Orice s-ar spune, şi el era în parte răspunzător de mizeria asta. Luni întregi, ei derulaseră cu combinatul afaceri tulburi pe bază de barter. Deoarece administraţiile financiare impozitau desfacerea, şi nu profitul, până de curând, în toată ţara se făceau afaceri primitive bazate pe troc. Aşa se face că, de exemplu, se livrau

containere întregi de televizoare şi jachete de piele care erau decontate la preţuri aberant de mari. Mizeriile alea erau plătite cu huilă de cea mai bună calitate. Pe atunci, îi fusese greu să le explice băncilor cum luau naştere acele profituri absurd de consistente.

Anton suspină când trei secretare serviră aperitivele şi vodca. Începând din momentul acesta, nu aveau să se mai spună decât tâmpenii, în cel mai bun caz urma să mai audă vreun banc bun. Beţia matinală colectivă împreună cu partenerii de afaceri era distructivă şi se conforma unui neplăcut cod de reguli. Ca să mai poată face faţă şi după ore întregi de consum de vodcă sau de coniac, de-a lungul timpului, el îşi pregătise pentru cele mai importante situaţii o serie de toasturi. De cele mai multe ori, era vorba despre prietenia între popoare, despre pacea mondială, despre importanţa mamelor şi a veteranilor sau despre maica sfântă care era pământul Siberiei. Câteodată, implorai pur şi simplu cerul ca beţia să ia odată sfârşit. Odată, într-o oţelărie în prag de faliment aflată dincolo de lacul Baikal, după şaisprezece ore de beţie, el ţinuse un toast aproape impecabil, care se încheia cu prima strofă din „Cântecul de despărţire“ al lui Rubţov:

Ca un peşte zbughind-o prin râu
într-o zi voi pleca din ăst sat
când uşile scârţâie-n noapte-a pustiu
iar curţile se îneacă-n căcat!

În capacitatea asta a străinului de a face faţă, chiar matrafoxat la greu, unor astfel de provocări, Serghei vedea o virtute specific germană.

Între timp, la masa de conferinţe şedeau doisprezece oameni, mai veniseră şi inginerul-şef şi contabilul-şef. Anton decise să moţăie. Ar fi fost o greşeală să-şi consume energiile încă de pe acum. Toată lumea vorbea de-a valma, larma fiind întreruptă de îndemnul directorului general care le cerea, fiecăruia-n parte, pe rând, să ţină câte un toast. Totul decurse ca de obicei până când, după două ore, Ivanov propuse dintr-odată o excursie până la exploatarea de suprafaţă şi la instalaţia de spălare a cărbunelui. El avu nevoie de mai multe încercări ca să se ridice şi, după ce reuşi cu un elan

jucat, grupul se puse-n mișcare și coborî scările până la cele patru mașini de teren care așteptau în față.

Ca să se ajungă la un strat la care tocmai se lucra, trecură prin dreptul unor cratere negre. Ivanov ședea lângă șofer și dormea, în timp ce Anton și Serghei discutau despre cantitatea producției și probleme de logistică. Biroul din Moscova și firmele din Turcia jinduiau după vești pozitive. Vapoarele erau în drum spre porturi ca să încarce cărbunii care nu se aflau încă acolo. Costurile de staționare prelungită, așadar penalitățile care apăreau dacă încărcarea nu se făcea la timp, îi provocau lui Ehrenthal din oră în oră atacuri de panică.

Cei doi încercară să minimalizeze situația din porturi. La fiecare douăzeci și patru de ore, amenda era de 48 000 de dolari, 2 000 pe oră, 33 pe minut, o jumătate de dolar pe secundă. Anton căscă; numai dacă erai un suflet meschin te lăsau nervii la niște cifre ca astea. Totuși, atunci când, un sfert de oră mai târziu, primiră o telegramă cum că mâine aveau să mai ancoreze două vapoare și că sumele aveau să se dubleze, fu și el cuprins de neliniște. Se uită la Serghei, care făcea eforturi să nu se gândească la bonificația lui anuală.

— Încremenirea asta de aici are să ducă la o explozie, își formulă Anton profeția. Asemenea multor străini naivi, Anton continua să prefere prognozele în care revoluțiile aveau de jucat un rol important. Oricum, cu câteva săptămâni în urmă avuseseră loc niște tulburări în Kemerovo. El își imagina deja cum minerii turbulenți aveau să iasă în stradă pentru penalitățile lui.

Serghei scutură din cap:

— În nici un caz. Aici n-are să se schimbe nimic, niciodată. La Moscova, Petersburg, Nijni Novgorod – negreșit, dar nu aici. Habar n-ai tu cât sunt de mărginiți și de neajutorați cei mai mulți dintre ei. Acțiunile o să și le schimbe în cel mai scurt timp pe vodcă. Și pe urmă o să vină alți oameni să se spetească în același noroi.

Făcându-i cu ochiul lui Anton, se aplecă scurt spre Ivanov, care horcăia mai departe. Apoi dădu din cap și simți un strop de jenă pentru remarcile lui sfidătoare. Prin urmare, ori rezolvau problemele aici în decurs de câteva ore, ori nici nu mai trebuiau să se-ntoarcă la Moscova. Se uită afară prin

geamul mașinii. Imperiul încremenit al lui Ivanov era imens, și el se hotărî să vadă în acea imobilitate deplină o expresie a unei galaxii care s-a stins. Cât de liniștitor era totuși gândul acesta!

După opt kilometri parcurși uneori la pas, au ajuns într-un sector cu două excavatoare. Erau două cuburi uriașe, care ignorau totul în jur, înalte de câte zece metri, balansându-se pe șenile înguste. În bolovănoșenia lor antică, ele îi aminteau lui Anton de niște mașini de război din unele episoade din Star Wars. De-a lungul brațelor lor treceau niște cabluri subțiri de oțel. Era imposibil să-ți dai seama dacă acei coloși răniți de rugină și de găuri uriașe stăteau acolo, nemișcați în peisajul plin de cratere, de zece minute sau de ani întregi. Pe neamț îl consola oarecum faptul că ei fuseseră vopsiți în aceeași nuanță de albastru deschis ca și modelul Porsche 917, care, cu mai mult de douăzeci de ani în urmă, domina cursele de la Le Mans.

Vizavi se întindea muchia stratului. Era gros de câțiva metri buni și era compus din cărbunele cel mai bun cu putință. Întreaga scenă era învăluită în liniște, nicăieri, cât vedeai cu ochii, nu era vreo autobasculantă care să fi putut transporta cărbunii.

Coborâră cu toții în afară de Ivanov. Își aprinseră câte-o țigară și începură să-l tachineze pe inginerul-șef din cauza utilajelor care nu făceau nimic. Acesta strigă ceva neinteligibil spre cei trei bărbați de pe fundul gropii. Aceștia meștereau ceva la niște cabluri care dispăreau în cupa excavatorului.

— De ce nu lucrează și al doilea excavator? întrebă Anton.

— Ăla e folosit ca depozit de piese de schimb pentru celălalt, răspunse inginerul.

Anton scutură din cap. De niște ani buni, totul se fabrica în câte două exemplare identice, de la tancuri la avioanele de transport, pentru a putea fi menținute în viață. Întreprinderile care construiau piese de schimb nu mai existau, sau se aflau în fostele republici unionale care, acum, erau state independente cu reglementări vamale ciudate.

Gesticulând, Ivanov încă se mai chinuia să coboare din mașina de teren. De îndată ce el ajunse jos, șoferul se grăbi să aducă o geantă diplomat în care se aflau două sticle de vodcă și mai multe pahare. O așeză pe capota motorului. Cu coada ochiului, Ivanov urmărea cu o privire tandră

operaţiunea de umplere a paharelor. Abia în timp ce repeta un toast pe care-l rostise deja de mai multe ori în biroul său, băgă de seamă că excavatorul nu se mişca. Indignat, îi ceru socoteală inginerului, care-i atrase atenţia asupra oamenilor care munceau jos în groapă. Între timp, doi dintre ei se aflau în interiorul cupei, în vreme ce al treilea trăgea, fără mănuşi, de cablurile de oţel. Era limpede că unul dintre ele se rupsese sau se înţepenise. În afara unor fragmente de fraze răstite în direcţia şefilor aflaţi departe, sus, bărbaţii nu le mai dădură atenţie şi-şi văzură de munca lor.

Proptindu-se cu amândouă mâinile de capotă, fără să ridice privirea, Ivan Ivanov continua să se ambaleze din ce în ce mai tare:

— Mai devreme sau mai târziu, i-di-o-ţii ăştia or să distrugă totul cu incompetenţa lor. Scumpii mei invitaţi, aici se vede cât se poate de clar de ce anume ducem lipsă: de o atitudine corectă faţă muncă, de simţul datoriei faţă de combinat şi de patrie. Acum vede şi oaspetele nostru german cum stau lucrurile aici.

Între timp, el ajunsese să strige.

Nimeni nu spuse un cuvânt. Anton şi Serghei îi făcură cu ochiul inginerului, care-şi dădu puţin ochii peste cap. Ivanov, care spera zadarnic că Anton avea să-i încuviinţeze furia, dădu dintr-odată impresia că s-a trezit din beţie. Cu ochii larg deschişi, îşi căută o clipă cuvintele, apoi scutură din cap şi porni, tropăind energic, spre scara de metal care se termina sus de tot în cabina excavatoristului. Gâfâind zgomotos, se avântă pe prima treaptă a scării, se opri tremurând şi, ţinându-se cu amândouă mâinile de balustradă, urlă:

— Ce harababură! Maximă demoralizare! Numai nişte ticăloşi de sabotori pot să muncească în halul ăsta!

Apoi se opri asemenea unui predicator în spume pe platforma de la capătul primului şir de trepte şi se holbă în jos la cei trei muncitori şi la vizitatorii care continuau să stea în preajma maşinilor.

Serghei a fost primul care a înţeles şi a strigat:

— Nu faceţi asta! Ivan Ivanov, nu intraţi acolo! Împreună cu inginerul, o luă la fugă spre scară, în timp ce Anton şi unul dintre şoferi încercau să-i avertizeze pe cei trei muncitori agitându-şi braţele şi strigând spre ei. Doi dintre ei se aflau în continuare în cupa care zăcea pe fundul gropii. Ei se

uitară nepăsători în sus, fără să priceapă nimic.

Serghei şi inginerul ajunseseră abia la jumătatea scării când directorul se mai întoarse o dată şi zbieră în jos:

— Puneţi mâna şi munciţi, haită de cretini ce sunteţi! De ce nu se mişcă nimic aici?

Clătinându-se, căzu înapoi, dar se apucă imediat de cadrul uşii şi dispăru în interiorul cabinei. O fracţiune de secundă mai târziu, excavatorul se smuci şi, timp de câteva secunde, se auzi numai scrâşnetul metalic strident al cablurilor de oţel. Cu toţii priveau spre fundul gropii, acolo unde un muncitor încerca, neajutorat ca un gândac, să se dea jos din cupă, în timp ce ceilalţi doi au luat-o la fugă. Când cablurile de oţel care, cu puţin înainte, încă mai zăceau pe pământ, au fost rulate complet, cupa s-a smucit în sus, s-a balansat într-o parte şi apoi s-a mai zgâlţâit de câteva ori la patru sau cinci metri deasupra fundului gropii. Apoi s-a deschis tremurând în aer. Aflat deja în cădere, bărbatul a părut că a mai rămas o secundă în botul acela uriaş, înainte să se izbească, fără zgomot, de pământ. Ca şi când şi-ar mai fi studiat un timp, cu interes, victima, cupa excavatorului, plină de cicatrici de sudură, a mai zăbovit un timp deasupra corpului contorsionat. Ceilalţi doi îşi ridicară pe rând privirea spre cabină şi spre fălcile cupei care atârnau strâmb, apoi fugiră înapoi. În timp ce cablurile începură din nou să scârţâie zgomotos pe rolele lor, ceilalţi doi l-au apucat pe bărbatul accidentat şi l-au dus de acolo. Ca un peşte aruncat de valuri pe mal, cupa se afla din nou acolo unde tocmai zăcuse bărbatul.

Unul dintre şoferi chemă o ambulanţă prin staţie. Ceilalţi doi stăteau jos lângă rănitul care se văita încet. Anton propuse ca bărbatul să fie dus imediat cu una din maşinile de teren.

— Maşinile direcţiei nu sunt autorizate pentru transportul răniţilor, răspunseră, în cor, cei patru şoferi.

Neamţul începu să urce încet scara excavatorului, al cărui motor nu mai scotea decât un zumzet indiferent. Din cabină răzbăteau, surd, frânturi de cuvinte. Ivanov şedea încovrigat pe scaunul din faţa pârghiilor de comandă. Capul îi căzuse pe-o parte, saliva îi picura pe la colţul gurii pe mâneca de la costumul lui negru. Inginerul privea fix pe geam, afară, spre stratul de cărbune. Serghei se-ntoarse precipitat spre Anton. În mâna lui, ţigara

tremura. Vocea lui suna mai ascuțită decât de obicei.

— Care-i treaba cu ăla de jos? Mai trăiește? Și-a rupt cumva gâtul? Ce căcat nenorocit! Ivanov a căzut în față peste manete și n-a mai fost în stare să se ridice. Abia am reușit să-l tragem la o parte. A durat o veșnicie până când am pus monstrul pe două picioare. Încă am avut noroc; dacă șenilele s-ar fi pus în mișcare, toată măgăoaia asta s-ar fi prăvălit în groapă. Ce demență! Privirea fixă îi era pierdută în zare, în timp ce, cu lacrimi în ochi, se lupta cu *déja-vu*-ul anilor petrecuți în Sahalin.

Anton se uită încet în jurul său prin cabină. Podeaua era acoperită de noroi negru uscat, în care erau înfipte mucuri de țigară. Ușa și partea din față nu mai aveau geamuri. Un castron de tablă era așezat pe o gazetă sportivă. Ca într-o fotografie făcută de criminaliști, fiecare din cei patru bărbați era încremenit într-o poziție diferită.

A durat mult până când Ivanov a coborât scara între Serghei și inginer. El a aruncat o privire scurtă spre trupul care, acum, zăcea nemișcat sub o pătură. Directorul general bătu din palme și apoi și le frecă una de alta, zâmbind obosit.

— Da, un accident din ăsta se întâmplă ușor dacă nu ești atent. Peste tot e la fel. Nu numai la noi sau peste tot în Siberia – nu, în întreaga lume e la fel pentru oamenii muncii!

El se lăsa de pe un picior pe altul și se uita în jur cu un aer preocupat.

— Acum haideți mai întâi să bem ceva. Ce s-a-ntâmplat s-a-ntâmplat. Or să se ocupe ăia de la departamentul de accidente de tot ce trebuie. Ambulanța sper c-a fost anunțată. Voi doi rămâneți cu colegul vostru până vine ajutorul. Și pe urmă reparați excavatorul ăsta așa cum numai adevărații voinici siberieni știu s-o facă! După ce terminați tura, treceți pe la secretariat să vă luați câte o fiolă.

El mai zâmbi o dată încurajator în direcția rănitului.

După ce s-a terminat vodca, Ivan Ivanov a insistat să se meargă imediat la instalația de spălare a cărbunelui. În mașină, el se lăsă să cadă-n scaun, gemu tare și-l întrebă pe Serghei despre prețurile actuale ale locuințelor la Moscova. Când, din direcția opusă, văzură trecând ambulanța, el adormise deja la loc. La un moment dat, a început să tușească îngrozitor, s-a trezit și din gura lui a țâșnit flegmă cu sânge. Șoferul a oprit puțin ca să curețe

parbrizul fără o vorbă. Tot restul drumului, Ivanov a stat cu fruntea apăsată de geamul lateral, fără să mai închidă ochii.

— Varice, îmi şopti Serghei, s-ar zice că nu i-ar mai rămâne destul timp să se achite de livrările pe care ni le datorează.

Mai întâi a vrut să-l întrebe pe Serghei ce era cu varicele alea, pe urmă însă a preferat să contemple haldele de rocă sterilă cărora ploaia şi vântul le dăduseră nişte forme bizare. Dezastrul ecologic se manifesta prin sculpturi fantastice, înalte de până la o sută de metri, a căror frumuseţe îl entuziasma. Îl rugă pe şofer să oprească pe o mică ridicătură şi se dădu jos. Văzute de sus, locurile alese pentru exploatările miniere păreau aleatorii. Norii aruncau umbre care se mişcau de-a lungul haldelor. Contururile artefactelor erau luminate în nuanţe pregnante de gri. Între ele, monumente încântător de frumos cizelate de vânt. Dacă ar fi coborât şi Serghei, probabil că Anton l-ar fi strâns acum în braţe şi i-ar fi bălmăjit cine ştie ce aberaţii despre Baudelaire în Siberia.

Când, o jumătate de oră mai târziu, au oprit în faţa instalaţiei de spălat cărbuni – un cub trepidant cu mai multe etaje, prin ale cărui fisuri se scurgea, pe faţadă în jos, o apă neagră – nimeni nu-şi manifestă dorinţa de a vizita gigantul zgomotos. Pentru a mări puterea de ardere a cărbunelui, acolo, înăuntru, particulele de cenuşă erau îndepărtate cu o aberantă risipă de apă şi de energie. Inginerul părea uşurat.

— Asta nu-i nimic altceva decât un bazin plin cu cărbuni. Nimeni nu intră de bunăvoie în locul acela. În schimb, pot să vă arăt terminalul de încărcare.

De fapt, cei doi vizitatori nu voiau să-l vadă nici pe acela. Dar Ivanov era în continuare leşinat, iar inginerul a insistat. Fără nici un pic de chef, se hotărâră totuşi să-i facă pe plac.

De pe o galerie ruginită, cei trei vedeau cum, sub ei, era încărcat cu maximă conştiinciozitate vagon după vagon. Era realmente un spectacol impresionant. După ce vagoanele erau gata conectate-ntre ele, trenurile se mai opinteau pentru ultima dată înainte să pornească spre pieţele de dincolo de graniţele Rusiei. Inginerul le aruncă o privire triumfătoare celor doi, iar aceştia îşi manifestară aprecierea dând din cap. El era vizibil mândru că mina aceea epuizată mai avea puterea să livreze un produs finit impecabil.

Când ajunseră înapoi, conducătorul filialei le aduse ceai de la cantină şi încercă să direcţioneze discuţia spre viitorul combinatului, însă Serghei voia mai degrabă să afle ce mai era cu ortacul accidentat. Nici unul dintre bărbaţii care stăteau pe acolo nu auzise ceva despre el, accidentele care aveau loc zilnic nu mai interesau pe nimeni. În schimb, ei se sfătuiau să vadă ce anume le-ar mai putea arăta străinilor. Cineva făcu o propunere care stârni entuziasm şi cu toţii porniră spre un adăpost aflat în spatele cantinei. În spate de tot, într-o cuşcă strâmtă, stătea o ursoaică matură, vizibil iritată de lumina lanternei. În unele locuri de pe blana ei roasă se vedeau cruste pe piele. Apatică, se ridică, cu eforturi vizibile, ca să vină să cerşească mâncare. Duhoarea era cumplită. Cineva povesti cum, cu câteva săptămâni în urmă, ea îi smulsese braţul din umăr unui beţiv. Pe jos, cuşca era plină de chiştoace de ţigară şi Anton se întrebă unde ar fi putut să fie acum osul de pe care ursoaica rosese toată carnea.

Ajunşi înapoi în clădirea administrativă, Ivanov fu dus sus, în debaraua din spatele biroului său, şi Irina îi asigură că, după cel mult două ore de somn, directorul va fi din nou apt să stea de vorbă cu ei.

Până atunci, Anton şi Serghei au decis să stea de vorbă cu o contabilă, ca să înţeleagă mai bine problemele. Obiectiv vorbind, Ivanov şi oamenii lui de încredere delapidaseră banii deja plătiţi într-o manieră destul de rudimentară. De cele mai multe ori, lucrul acesta se întâmplase prin falsificarea unor deconturi către complici, şi operaţiunile erau uşor de urmărit. În felul acesta, fuseseră plătite două clădiri de birouri şi o duzină de apartamente în Kemerovo. În contrapartidă, o întreprindere de construcţii locală ridicase un nou terminal de încărcare, care bineînţeles că nu exista. Apoi, Ivanov închiria combinatului apartamentele, şi anume la preţuri similare cu cele din Moscova. În afară de asta, el era implicat în fabrica de bere din localitate şi de asemenea într-o fabrică de mezeluri, livrându-le utilaje din import, pe care mina le plătea sub denumiri falsificate.

Anton şi Serghei îşi beau ceaiul şi discutau în surdină.

— N-are decât să fure cât poate, dar atunci nu-i mai plătim trei dolari cash pe tonă, spuse Anton.

Serghei scutură din cap.

— Atunci n-are să ne mai livreze nimic. Mai bine mai şpăguim doi

oameni de aici ca să livreze, înainte ca mortăciunea să priceapă ce s-a-ntâmplat.

— În fond, de ce nu convoacă nimeni o adunare a acționarilor, ca să aleagă un nou director general? Unul care să facă mai mult pentru ei și să fure mai puțin.

Serghei râse.

— Așa ceva nu există. Ăștia preferă să-l păstreze pe Ivanov tocmai pentru că a furat așa de mult. Dacă ar veni unul nou, ar însemna că furăciunile predecesorului au fost în zadar. Cu cât fură unul mai mult, cu atât situația lui e mai stabilă.

— Așadar îl păstrează veci pururi pe infractorul ăsta carmolist? Mai înainte a fost cât pe-aci să omoare trei oameni!

— Da, corect, e adevărat că ăsta face prea multe tâmpenii. Acum are datorii de livrare peste tot. Noi suntem prea bine crescuți ca să-i punem un fier de călcat încins pe burtă, dar până la urmă cineva are s-o facă. Prin târg se vorbește că idiotul ăsta ar fi primit bani și de la niște bandiți care fac pe intermediarii și vând cărbune termocentralei locale. Or să rezolve ăia problema.

Alcoolul ducea la pauze în conversație, din ce în ce mai lungi.

— Nu prea are nimic în comun cu cultura, spuse Anton într-un târziu.

— Tortura? Mi se pare necivilizat să torturezi pe cineva numai pentru că nu livrează.

— De ce pui civilizația pe același plan cu cultura?

— OK, atunci renunțăm la tortură, că nu duce nicăieri.

— De unde știi? Poate că ar folosi totuși la ceva.

— Poate. Bine, atunci nu-l torturăm pentru că nu avem nici un fier de călcat la noi.

Câteva minute tăcură la unison. La un moment dat, Serghei se duse agale până la birou ca să scotocească prin el. În timp ce răsfoia un carnețel pe care-l găsise acolo, spuse încet:

— Dacă se amestecă bandiții locali, e clar că situația noastră are să se înrăutățească și mai mult. În momentul în care ăia se prind cum funcționează exportul de cărbuni, o să preia ei toată treaba aici.

El smulse o foaie din carnețel, și-o băgă în buzunar și se așeză la loc

lângă Anton.

— Acum gata cu bandiții. Ai citit ce se-ntâmplă la birou, acasă? Tocmai au trimis cel de-al cincilea fax. Ăia își închipuie cumva că nu suntem destul de motivați și că mai avem nevoie de un imbold? căscă Anton.

Mesajele rupte din rola de hârtie le tot erau aduse din secretariat și acum zăceau, îndoite, sub ochii lor. Anton mai încercă o dată să parcurgă opțiunile rămase.

— Poate c-ar trebui să le facem infractorilor locali o ofertă de joint venture: Ei au grijă ca Ivanov să livreze, iar noi le plătim un comision per tonă încărcată, propuse el într-un târziu. Oricum, și în Rusia ideea de externalizare a problemelor de logistică era din ce în ce mai populară.

— Nu bag mâna-n foc că-i un model de afacere pe care să te poți baza. Precis că pe aici mișună *hoții cu lege*[11]. Hai că știi tu, ăia cu codul ăla ciudat.

— Care cod? Te rog frumos, nu-mi veni iar cu delincvenții ăia romantici.

— Bineînțeles că au regulile lor. N-au voie să se căsătorească, fără droguri și prostituție, fără serviciu regulat. Și în nici un caz să nu coopereze cu autoritățile.

Adâncit în gânduri, Anton mai înghiți încă o aspirină și împinse cutia spre Serghei, care luă și el una. Ivanov dormea în continuare. Cei doi mai băură niște ceai, pe lângă care înfulecară cantități mari de fursecuri de casă a căror umplutură precis că fusese completată cu rumeguș. Din când în când, se mai ducea până dincolo, în secretariat, ca să se mai încălzească.

La un moment dat ațipiră așa, așezați în capul oaselor. Starea de epuizare care se instalase avea să-i țină mai multe zile.

Un zgomot îi smulse din somn. Cu mâna stângă încleștată de tocul ușii de la debara, Ivanov se holba la ei, în timp ce, cu cealaltă mână, tot încerca să-și aranjeze cravata pe cămașa descheiată. El evaluă distanța până la birou, trase adânc aer în piept și reuși să facă cei câțiva pași până la fotoliu. Avu nevoie de un efort considerabil ca să formeze un număr de telefon alcătuit din două cifre.

— Irina? Unde dracu ești, vacă proastă? Vino imediat încoace!

Așeză receptorul în furcă și așteptă. Cenușiu la față, murdar și puțind

înfiorător, el fixa cu privirea tăblia mesei ca o cioară care aşteaptă să iasă o râmă.

— Muierile astea blestemate! Total demoralizate, se văită el asemenea unui animal sălbatic împuşcat în burtă şi încolţit.

— Ivan Ivanovici, ce-i cu dumneavoastră în halul ăsta? exclamă Irina în timp ce intra-n birou. Costum verde, pantofi bej, părul strâns în coc şi, în treacăt, un zâmbet fugar adresat celor doi oaspeţi.

Cât de distrus e totul prin părţile astea! gândi Anton. Dar câtă vreme rămâneau aici femeile astea minunate, nu trebuia să-ţi faci griji pentru oamenii aceştia. De fapt, chiar puteai să-i invidiezi pe bărbaţii ăştia jalnici. Toate aceste Irine, Olgi şi Natașe emanau nesfârşit de multă demnitate. Superioritatea acestor femei era absolută şi, cu timpul, concepţia lui în ceea ce privea Rusia devenea din ce în ce mai radicală: toate treburile să fie lăsate pur şi simplu în grija femeilor. Indiferent dacă era vorba de economie, armată, poliţie sau justiţie – nu exista nici un domeniu în care ele nu ar fi făcut totul mai bine. Bărbaţii ar fi trebuit li să se subordoneze, să le predea puterea şi privilegiile şi, dacă era neapărat nevoie, n-aveau decât să se afirme în sport şi-n cultură. Predarea necondiţionată a patriarhatului, o decizie pur raţională spre binele general. În timp ce studia conturul şoldurilor Irinei, constată că-i plăcea de sine însuşi în rolul de salvator al Rusiei.

După ce l-a întors pe Ivanov într-o parte cu fotoliu cu tot, Irina a început să-l încheie repede la cămaşă, apoi i-a aranjat cravata, i-a netezit costumul zâmbind, i-a şters crusta de salivă uscată de pe obraji şi i-a trecut cu un pieptene mic prin păr. El s-a supus fără să cârtească. După un minut, totul se terminase. Fotoliul s-a răsucit la loc cu nouăzeci de grade.

Irina a deschis mapa pe care o adusese cu ea şi i-a pus-o pe birou. Înăuntru era o singură foaie.

— Cifrele, mormăi Ivanov şi apoi se holbă îndelung la cele câteva numere. Acum, Serghei şi Anton stăteau lângă el.

— Ivan Ivanov, nu-i de ajuns. Şi astăzi tot numai 40 de vagoane? Cu 2400 de tone nu rezolvăm nimic. Noi avem nevoie de 20 000 de tone pe zi, dumneavoastră ştiţi asta. Cui îi mai livraţi în afară de noi? întrebă Serghei.

Directorul general ridică repede capul, îl clătină gânditor, îl privi pe

Serghei fără un cuvânt, ca şi când ar fi implorat înţelegere. Când văzu că acesta continua să-l privească întrebător, tresări brusc de două ori, scuturâ din cap şi începu să urle:

— Băi jidane, mai bine şterge-ţi mucii şi nu te obrăznici cu mine! Tonul tău e complet lipsit de respect. Noi suntem confruntaţi zi de zi cu o mulţime de probleme insurmontabile, şi nu numai în bazinul Kuzbass în general, ci şi, cât se poate de concret, aici, în combinat. Ţara trece printr-o criză profundă, ai cărei vinovaţi din interior şi din afară încă nu au putut fi identificaţi cu toţii.

El îşi ridică ochii spre Anton, care mai întâi a vrut să-l întrerupă, dar apoi s-a răzgândit. Cu un director de mină alcoolizat şi prins într-un vârtej de platitudini nu era de glumit. Simţi cum urcă-n el un val de panică. Era foarte posibil ca situaţia să scape de sub control şi urmarea să fie o pierdere de câteva zeci de milioane. Sau, şi mai grav, limitarea daunelor şi reconcilierea sub forma unei beţii la faţa locului, care s-ar fi întins pe o lună de zile. Aşa ceva nu mai avea nimic de-a face cu o beţie obişnuită. Ruşii aveau un termen anume pentru beţiile întinse pe mai multe zile – *zapoi* –, cuvânt cu care Anton se familiarizase din descrierea făcută de Venedikt Erofeev în *Moscova-Petuşki*. El fusese foarte impresionat de relatarea unei călătorii cu un tren local: un personaj care, zile întregi, bea tot ce se poate, de la vodcă la loţiunea de ras. Acum însă el se-ntreba dacă nu exista cumva şi un cuvânt pentru beţii care durau câteva săptămâni, într-un bazin minier din Siberia. Se vedea deja pe sine, împreună cu Serghei şi Ivan Ivanov târându-se în patru labe prin noroiul de afară, urmăriţi de lăzi pline cu sticle de vodcă încercând să le-o tragă.

Îşi regăsi stăpânirea de sine şi începu să respire mai regulat. Acum nu era nicidecum momentul pentru alte ieşiri emoţionale, se impunea o retragere consecventă într-un raţionalism pragmatic, amoral şi menit să le aducă succesul. Dar Ivanov era acum efectiv un *loose cannon* şi ar fi putut să producă daune uriaşe, făcându-l pe Anton să eşueze. El îi aruncă o privire neajutorată lui Serghei, dar acela contempla deja din nou, gânditor, cioara ciufulită.

Un al doilea atac de panică ameninţa să-l copleşească. În loc să se gândească la o lovitură eliberatoare, gândurile lui glisau isteric în alte

direcţii. Până şi Ivanov avea să observe asta la un moment dat. Anton începuse să transpire. Nu voia să-şi piardă jobul din cauza acestui dement. El se simţea bine în Rusia, în poziţia lui mult prea bine plătită, datorită căreia îşi îngăduia toate lucrurile la care putea visa un bărbat cu originea lui, înclinat spre lene, cu înzestrări mediocre. Timp de o clipă, el văzu, desfăşurându-se sub ochii lui, spectacolul existenţei sale într-o montare de zile mari: femeile astea care-i luau minţile, accesul neproblematic la Bolşoi, la conservator şi la toate celelalte scene, la restaurante şi cluburi. Personalul care-l scutea de mizeriile cotidiene ce îi hărţuiau de obicei pe oamenii din Occident. De la an la an, el se simţea din ce în ce mai bine pe steaua aceea stinsă. Ehrenthal fără doar şi poate l-ar fi gonit din paradis, în caz că se lăsa cu o gaură de câteva zeci de milioane. Caz în care era ameninţat cu revenirea umilitoare la o existenţă meschină de conţopist în Occident. Înapoi la calcularea riguroasă a cheltuielilor, în locul valizelor cu teancuri de dolari. Înapoi le prezentările în PowerPoint în faţa unor capete pătrate, în locul unor înţelegeri relaxate, discutate în timpul finalei de la Wimbledon. Marea Nordului în loc de Cap d'Antibes. Pensiune într-o staţiune de schi, în loc de *Badrutt's Palace*. Loc în picioare la balconul patru, în loc să surprindă balerinele la cabină. Pastă de sardele în loc de icre negre. Avea să fie aruncat înapoi la statutul de apartament mic şi maşină de mic litraj. Înapoi la o pragmatică relaţie monogamă, în locul zeiţelor lascive, a căror pierdere ar fi urmat s-o jelească în fiecare zi, pentru tot restul vieţii lui. Începea să i se facă rău. La scurt timp după ce ar fi fost gonit din Rusia, avea să cadă el însuşi pradă alcoolului, holbându-se în gol, cu o mimică jalnică, asemenea lui Ivanov, acum. Ivanov, avea să-l omoare şi pe el, aşa cum omora în permanenţă pe câte cineva.

Într-o fracţiune de secundă înţelese, în sfârşit, ameninţarea existenţială cu care se confrunta în situaţia de faţă. Ivanov, sau el. Acum era cazul să-şi stăpânească nervii. Era neapărat necesar ca monstrul acesta aflat în agonie să facă un ultim efort şi să rezolve livrările promise, indiferent prin ce mijloace. Important era să stabilească în sfârşit contact vizual cu directorul general. Apoi să mai stea pe gânduri câteva secunde. Numai să nu înceapă acum să se bâlbâie, inferioritatea sa lingvistică ar umfla şi mai mult egoul acestui zombi. Fără gesturi de supunere, fără vreo clipire, fără să dea deloc

înapoi. Nici măcar un milimetru.

El spuse pe un ton cât se poate de calm:

— Ivan Ivanov, cunoaștem problemele. Nu suntem noi aceia care le-au provocat, și nici aceia care or să le rezolve. Dacă e să fim sinceri, ele ne sunt absolut indiferente. Există însă niște fapte. Combinatul acesta are față de noi o restanță de o jumătate de milion de tone.

Anton își trase un scaun și se așeză lângă director. Atunci, Ivanov se întoarse cu fotoliul spre el. Genunchii li se atingeau. El se aplecă mult înainte. Imediat, Serghei și Irina părăsiră încăperea.

— Acum ai să mă asculți cu toată atenția și ai să-mi răspunzi numai atunci când îți cer eu. După aceea ai să iei o hotărâre, iar noi o să ne suim în avion și o să ne-ntoarcem la Moscova. Ai înțeles?

Directorul general confirmă din cap.

— Bine. N-am să mai pierd timpul cu detalii. Cum furi tu banii noștri și cum omori oamenii acolo, afară, nu este relevant acum. Începând de mâine ne livrezi exclusiv nouă. Dacă s-ar întâmpla ca fie și o singură tonă să apară altundeva, douăsprezece ore mai târziu, *Brigada* apare la tine-n birou. Presupun că știi ce înseamnă asta.

Ivanov se grăbi să confirme, dând din cap.

— Am auzit despre asta.

— Nu. Despre asta n-ai auzit. *Brigada* despre care vorbesc eu n-o cunoaște nimeni care încă mai respiră. Imediat după ce sosește aici, are să-ți fie dor de varicele tale.

Ivanov îl privea uluit. În momentul acesta era treaz pentru prima oară după foarte mult timp.

— După cum știm din experiență, implicarea *Brigăzii* e foarte scumpă. Noi o să acoperim cheltuielile astea cu una dintre noile tale clădiri din oraș. Celelalte imobile ale tale vor merge la ortacul cu accidentul și la doamnele din secretariat.

Anton făcu o pauză lungă, după care continuă.

— Dar mult mai important, firește, este ceea ce se va întâmpla aici *după* tine. Așadar, după ce *Brigada* va fi rezolvat problema cu tine și va fi plecat de mult, fiindcă este urgentă nevoie de ea altundeva. Pe tine chiar nu te interesează deloc viitorul combinatului?

Acum, Ivanov se gândea din nou la viitor, pentru prima oară după mult timp.

— Ba da, ba da. Tocmai voiam să vă-ntreb despre asta.

— Bine. Atunci am să-ți spun. O să vindem datoriile pe care le are combinatul față de noi uneia dintre cele trei *familii* moscovite. Aia o să-l transforme într-o colonie penitenciară. Poate că ai auzit că ăia menţin o trupă mobilă de intervenţie alcătuită din două sute de oameni înarmaţi, într-un avion numai al lor.

— Nu-i nevoie să mai spuneţi nimic. Am înţeles.

— Bine. Chiar că e bine. Nu toată lumea înţelege rusa mea.

— Rusa dumneavoastră este excelentă.

— Mulţumesc. Eşti foarte amabil. Dar ai luat cumva şi o hotărâre pe care să ne putem baza?

— Am luat. O să facem întocmai cum aţi propus dumneavoastră. O idee bună, formulată într-o limbă rusească desăvârşită.

— Bine. Mă bucur să aud asta. În cazul acesta, acum îi spui Irinei să vină ceilalţi înapoi. Și apoi, când sunt cu toții aici, rostești exact trei fraze, ca să-ți salvezi onoarea față de angajați. Iar pe urmă semnăm un document cu noua noastră înțelegere. Ai înțeles?

Ivanov dădu din cap, în timp ce întindea deja mâna după receptor.

— Încă n-am terminat. Pune receptorul înapoi în furcă.

Anton se ridică şi se propti cu amândouă mâinile pe spătarul fotoliului. El veni atât de aproape de Ivanov, încât acesta fu nevoit să-şi lipească ceafa de spătar.

— În fiecare dintre zilele pe care le mai ai de trăit, ai s-o tratezi pe Irina cu tot respectul. N-are să-ți fie greu, căci de fiecare dată când ai să ai treabă cu ea, pur și simplu ai să te gândești la *Brigadă*. *Brigada*, trebuie să ții minte asta, *Brigada* vede tot. De acum încolo, ai să te porţi cu Irina ca şi cu un bibelou. Iar ca semn al prețuirii pe care o să i-o arăți mai nou, mâine ai să-i repartizezi cel mai bun dintre apartamentele tale din oraş. Ai înţeles?

Înţelesese. Anton a mai aşteptat un moment, apoi a întors fotoliul înapoi în poziţia iniţială, s-a ridicat şi s-a dus la fereastră să contemple deşertul de noroi.

— Acum am să-i chem înapoi pe ceilalţi, spuse Ivanov după un minut de

pauză încordată și, sârguincios, formă numărul secretariatului.

Irina a fost nevoită să întrebe de mai multe ori cine-i la telefon. După ce erau din nou în patru, directorul general se ridică din fotoliul său:

— Voi sunteți oaspeți aici, și acesta nu e pământul vostru natal. Am luat dolarii voștri numai pentru că n-am avut încotro. Am să fac și eu ce pot – suntem numai oameni, cu toții. Acum haideți să vorbim despre asta la un păhărel.

După câteva înghițituri de vodcă, Ivanov părea concentrat și lucid. Lui Anton și lui Serghei nu le mai rămânea decât o jumătate de oră înainte ca acesta să alunece înapoi în bezna beției. Ca să salveze aparențele pe plan intern, puse să fie chemați un jurist și un director tehnic. La masa de ședințe se mai aflau Irina și o contabilă.

O copie a actului adițional la contractele de livrare existente, pe care cei doi o pregătiseră deja de la Moscova, era acum pe masă în fața lui Ivanov. Anton făcu câte un scurt comentariu la fiecare punct în parte. Când Anton avea o ezitare, Serghei îi mai sufla câte un cuvânt sau un fragment de propoziție. În principiu, era vorba de definirea cantităților zilnice de livrare și de adaptarea modalităților de plată. Doar două dintre puncte erau noi. În primul rând, combinatul trebuia să accepte un reprezentant de la Moscova, care să supravegheze livrările la fața locului și căruia avea să-i fie pus la dispoziție un birou chiar lângă cel al lui Ivanov. În al doilea rând, combinatul garanta cu acțiuni livrările la care se angajase.

Ivanov și Anton semnară actul adițional cu gesturi ceremonioase, și un notar adus de Serghei și care aștepta pe hol de ore întregi legaliză documentul cu risipă de gesturi. Anton urmărea ca în transă fiecare mișcare a înaltului funcționar public. Obiceiul de a legaliza notarial toate hârtiile posibile se bucura de o largă răspândire, comparabilă cu mania ștampilelor și sigiliilor în China; noile economii de piață din est continuau să se țină cu dinții de genul acesta de ritualuri.

Abia când totul era rezolvat, Anton a-nceput să simtă cât era de epuizat. Și de data asta fuseseră în stare să împiedice catastrofa finală. Ușurat, făcu câțiva pași până la fereastră, privi afară și se întrebă dacă avea să ajungă la Moscova la timp ca să mai prindă reprezentația de mâine cu *Silfida*. Deasupra deșertului de noroi începuseră deja să licărească frânturi de

épaulement[12] și *attitude*[13] ale făpturilor mitologice.

Serghei se duse la el și-l atinse ușor pe umăr:

— S-ar zice că-i un happy-end deplin.

— Nu-ți mai bate capul și sună-i și tu pe ăia de la birou, ca să se liniștească, spuse Anton.

— I-am sunat deja pe când așteptam afară.

— Destul de temerar, să lansezi deja mesaje de succes, în timp ce eu încă mă mai chinuiam aici.

Serghei rânji obraznic.

— Capul sus, iubitorule de frumos! Pur și simplu eram sigur că ai să-l convingi. Și nu mai face pe îmbufnatul. Doar n-am venit aici la un concurs de frumusețe. Alții ar fi avut nevoie de două mașini de călcat pentru treaba asta. Mâine seară, toate astea sunt deja date uitării și Moscova ne primește din nou cu brațele deschise.

Anton aprobă din cap și Serghei ieși împreună cu Irina, ca să-și ia rămas-bun netulburați.

Pe locul deschis din fața clădirii administrative, un grup de muncitoare așteptau autobuzul care să le ducă în colonia lor. Cu o țigară în colțul gurii și cu mâinile în buzunarul paltonului, Anton se balansa pe podeț mergând spre grupul de femei. Ele purtau haine de lucru vătuite și, în afară de mâini și de fețe, erau acoperite de un strat negru. Una pe la patruzeci de ani, cu pometi proeminenți, se uită la el și râse scurt:

— Așa niște bărbați drăguți ca voi nu prea vedem pe aici. Sunteți din Moscova, pesemne. Oricum, se vede că sunteți oameni subțiri.

— Da, din Moscova. Și voi unde lucrați aici?

— La spălătoria de cărbuni, frumosule! Cărbunii ies curați, iar noi, murdare.

Femeile râseră.

Anton le oferi țigări și câteva acceptară. O femeie mai bătrână îl măsura neîncrezătoare.

— Auzi, fiule, de ce vorbești așa ciudat? Te pomenești că nu ești de-al nostru!

— Sunt din Germania și locuiesc la Moscova.

— Termină cu prostiile. De ce-ar veni cineva din Germania aici? Şi noi avem nişte nemţi pe-aici, încă de-atunci. Acum, cei mai mulţi s-au dus înapoi, toţi în aceeaşi direcţie.

— Am venit în vizită, doar pentru câteva zile.

Femeile se uitau la el. Pronunţia lui le făcu pe câteva dintre ele să chicotească.

— Ia mai spune ceva.

Ele stăteau în jurul lui în semicerc, una dintre femei îi dădu un brânci uşor, râzând. Anton mai glumi un pic cu ele, se mai eschivă puţin şi apoi recită imnul lui Nekrasov:

Sunt, în aşezările ruseşti, femei,
Pe chipuri au o demnitate calmă,
O demnitate liniştită în mişcări,
Au mersul şi, pe faţă, expresii de ţarine.
Drumul pe care merg ele
E acelaşi pe care merge întregul nostru popor.
Dar mizeria jalnică din tot ce le-nconjoară
Pur şi simplu nu se lipeşte de ele.
Înfloreşte frumuseţea lor, stârnind admiraţia lumii,
Îmbujorate-n obraji, suple, înalte,
O încântare pentru ochi, oricum ar fi îmbrăcate,
Iscusite în orice muncă ar face.

— Nu-i rău, exclamă una dintre ele, în timp ce alte două aplaudau.

— Puţin cam exotic – vreau să spun, pronunţia.

Femeia mai bătrână îi făcu cu ochiul.

— Numai pentru femei ai venit aici? Păi d-alea aveţi şi la voi acasă – ca să nu mai zic de Moscova!

— Pentru femei şi pentru cărbuni.

— Păi cărbuni avem destui aici. Da’ numai cărbuni! exclamă una care stătea mai în spate. Din nou izbucniră în râs. Veni autobuzul, femeile începură să urce, două îi mai făcură cu mâna prin geamurile mânjite, apoi dispărură într-un nor de funingine.

Note

11. Mafia rusă (*vorî v zakone*). (N. tr.)

12. Preluat din limba franceză, acest termen coregrafic este folosit ca atare şi la noi, pentru a descrie acea postură în care umerii şi capul balerinei / balerinului se află într-un unghi de aproximativ 90 de grade față de șolduri, de jumătatea inferioară a trupului în general. (N. tr.)

13. Termen din balet. (N. tr.)

5
Frizeriţa

Până şi pătura şi covorul s-au resemnat. Cu şase zile în urmă, când intrase pentru prima oară în această cameră, ele încă mai emanau mirosul unor fluide corporale peste care se suprapunea acela al fumului de ţigară impregnat în perdelele murdare. Acum, triumfa arşiţa, duhoarea se evaporase.

Anton stătea întins în pat cu ochii închişi şi transpira, deşi era în pielea goală. Cu două ore înainte, walkmanul îşi terminase cea din urmă cantată, bureţii saturaţi de transpiraţie îi mai avea încă în urechi. Rezerva de baterii i se terminase, la fel şi apa minerală şi benzina – în tot oraşul. Numai noaptea mai era apă-n conductă, şi numai timp de o oră. Nici nu mai conta dacă era curent electric sau nu.

Respirând superficial, ferm hotărât să nu devină agresiv, aştepta o boare de aer. Fereastra era blocată, aşa că încă de-a doua zi îi spărsese închizătoarea. Acum, fereastra nu se mai ţinea decât într-o balama şi atârna deasupra oraşul la etajul unsprezece. Din când în când, se mai ducea la fereastră ca să vadă dacă, prin perdeaua de ceaţă aşezată peste sudul Ucrainei, putea să descopere ceva demn de interes. Dar tot ce vedea era doar un oraş de provincie leşinat, în culori pastelate murdare, situat într-un cuptor. El încerca, fără succes, să se decidă ce anume era mai dezolant, oraşul, sau râul pe malurile căruia se întindea acesta şi care, treizeci de kilometri mai încolo, se vărsa în Marea Neagră. În clipa aceasta, el tindea să creadă că totuşi oraşul. Odessa sau Crimeea nu erau departe, dar, în locul acesta, sudul nu avea nimic pitoresc.

Ei îşi făcuseră planul să vină aici pentru o zi, dar, după deja două ore, lucrurile erau lămurite şi el sperase să mai prindă un avion până la Kiev. De acolo n-ar fi fost nici o problemă să-şi continue zborul până la Moscova.

Încă mai stătea la fereastră şi contempla râul, al cărui curs îl studiase astăzi mai îndeaproape pe o hartă decolorată din holul hotelului. De fapt, această cloacă, mult prea lată la nivelul oraşului, nici măcar nu era un râu în adevăratul sens al cuvântului. Această apă semăna cu un apendice al Mării Negre care, de îndată ce trecea de oraş, se îngusta brusc pentru ca, mai sus, să dispară cu totul. O apă parşivă, care trezea aşteptări neserioase. La fel ca şi proiectul din cauza căruia era acum prizonierul acestui bloc de beton.

Cu o săptămână în urmă, Ehrenthal îl chemase la el ca să i-l prezinte fără nici un comentariu pe Boris Petrovici.

— E ceva de lucru pentru tine. Se privatizează un port la Marea Neagră.

— În ce ţară?

Ehrenthal era deja confuz, aproape că ar fi răspuns *în fosta Uniune Sovietică*.

— Ucraina. Nikolaev, la o sută de kilometri de Odessa, îi veni Boris Petrovici în ajutor.

— De acolo am încărcat o dată oţel, a mers destul de eficient, spuse Anton.

— Păi asta sună bine. Ia avionul mâine împreună cu Boris Petrovici şi vezi care-i treaba. Şi pe urmă hotărâm, spuse Ehrenthal.

— Ia stai puţin. E greu de crezut că portul ar urma să fie vândut, îl întrerupse Anton.

— Dar de ce nu? întrebă Ehrenthal iritat.

— Ce motiv ar avea ăia să vândă ceva ce funcţionează?

— Lăsaţi asta în grija noastră, spuse Boris Petrovici. Ehrenthal dădu din cap aprobator.

— Ce înseamnă *noastră*? întrebă Anton. El avea de gând ca, peste trei ore, să ia trenul de noapte până la Sankt Petersburg pentru ca, în ziua următoare, să meargă la Teatrul Mariinski. *Nunta lui Figaro*. Despre cea care o interpreta pe Susanna, se povesteau lucruri extraordinare. În jur de douăzeci şi cinci de ani, o senzaţie. Netrebkova, sau aşa ceva.

— Te rog, nu fi căpos! Toate astea are să ţi le explice Boris Petrovici pe drum. Mâine aveţi avion.

— Mâine nu se poate. Trebuie să ajung la Sankt Petersburg pentru penalităţile alea. Situaţia e complicată, o căruţă de bani. El se gândea la

situaţiile complicate din actul patru, la capodopera lui da Ponte, şi avea de gând să mai citească o dată libretul în tren.

— Asta poate să mai aştepte trei zile. O zi la mare, nu cred că-ţi cer prea mult. Studiază obiectivul şi descoase-i pe contabili. După aia puteţi să vă duceţi pe plajă să mâncaţi un peşte.

— N-am viză, îi trecu prin minte lui Anton şi răsuflă uşurat.

— N-aveţi nevoie. Deja am rezolvat-o noi, spuse Boris Petrovici.

De această dată, Anton nu se mai interesă cine anume erau aceşti *noi*. Aşadar, o excursie în compania KGB-ului în locul uimitoarei Susanna. Dacă ea cânta şi arăta măcar pe jumătate atât de bine pe cât se povestea, era de ajuns ca această călătorie să i se pară o tragedie cumplită.

Ehrenthal se ridicase deja în picioare ca să-şi ia rămas-bun de la rus din postura de oligarh. Lui Anton îi adresă o mişcare încurajatoare din cap. La ieşire, una din secretare îi înmână biletele de avion.

Anton nu voia să se mai ridice din pat. Când fusese ultima oară la baie, fotografiase un gândac de bucătărie lângă un pachet de ţigări, ca să se poată vedea cât era de mare. Era prea mare ca să poată scăpa prin scurgere. Zadarnic încercase să treacă de pereţii cabinei de duş. Situaţia gândacului era comparabilă cu a lui.

De fapt, misiunea lor fusese rezolvată la douăzeci de minute după aterizarea lor în Nikolaev. Reduşi la tăcere de vuietul asurzitor al elicelor aparatului AN 24, abia dacă au schimbat o vorbă în timpul zborului direct de la Moscova. Zburau încet şi foarte jos pe deasupra câmpiei. Când se aflau deasupra unor oraşe mari, telefoanele mobile începeau să sune şi, o dată, pilotul a mai făcut o tură pe deasupra unui oraş, pentru ca oamenii să-şi termine convorbirile înainte ca semnalul să se piardă din nou deasupra câmpurilor nesfârşite. La scurt timp după aterizare, o haită de câini a început să alerge, lătrând, pe lângă avion. Încă asurziţi pe jumătate, au pornit cu paşi mari peste asfaltul cenuşiu şi poros. Erau peste patruzeci de grade. Grănicerul nu le-a cerut nici o viză, aşa că au părăsit aeroportul prin holul mare, fără ştampilă de intrare în paşaport. O arhitectură luminoasă, plăcută, unitară. Prin părţile astea, sovieticii dotaseră provincia cu aeroporturi frumoase, dar, între timp, ele erau mult prea mari pentru cursa zilnică la Kiev şi pentru zborurile ocazionale la Moscova.

Boris Petrovici s-a interesat, fără succes, dacă vreunul dintre taximetriști avea mașină cu aer condiționat care să și funcționeze. Aceștia s-au mulțumit să râdă de pretențiile moscovite, în vreme ce scuipau cu mare artă prin jur cojile de semințe de floarea-soarelui. Până la urmă s-au hotărât să ia o Volgă cenușie cu un șofer ras în cap și cămașă albă de nailon cu mâneci scurte.

— Du-ne în port, spuse rusul.

— În care?

— În portul la mare, spuse Anton.

— Nu, în portul la râu, l-a corectat Boris Petrovici.

Anton izbucni într-un râs isteric.

— Nu pentru ăsta am venit. Zbor înapoi cu același avion.

— Portul la mare nu-i de vânzare. E o neînțelegere.

— Nu-i nici o neînțelegere. Asta am bănuit imediat, încă de ieri. Un pârlit de port la râu e absolut neinteresant.

Anton formă numărul lui Ehrenthal. Conexiune ioc.

— Mobilele rusești nu funcționează aici, spuse Boris Petrovici sec. La un semn al lui, taxiul porni. Anton se uita pe fereastră și se gândea la Susanna. Chiar dacă ar zbura înapoi cu aceeași cursă, tot n-ar mai prinde spectacolul.

— Acum vă arăt portul fluvial. Și cel târziu mâine zburăm înapoi.

— Mă faceți să-mi pierd timpul. Materiile noastre prime sunt transportate pe *mare*. Ați văzut vreodată cum arată un cargobot? Au 170 de metri lungime și un pescaj de zece metri. Cădița asta a dumitale nu e deloc potrivită pentru așa ceva.

— Liniștiți-vă. În douăzeci de minute suntem acolo.

Portul era încă și mai mic decât se temuse Anton, doar două barje fluviale scoase din uz mai plescăiau pe apă. La capătul cheiului zăcea o grămăjoară de cărbuni, în rest nu se mai vedea nimic. Anton stătea lângă taxi, uluit și spumegând de furie. Nu exista nici măcar o barieră care să le fi barat drumul până acolo, nimeni care să le controleze actele. O reminiscență uitată de lume, din vremea Uniunii Sovietice, cu un acces ușor la mare. Încet-încet, începu să întrezărească modelul de afacere la care se gândea rusul.

— Boris Petrovici, încă o dată, de reținut pentru procesul verbal: Ăsta-i mult prea mic pentru noi. Dar dumneata ai știut asta de la-nceput. Așadar,

care-i planul dumitale?

— Să-l cumpărăm. Pe urmă prelungim cheiul acolo în spate şi adâncim canalul navigabil şi bazinul până la unsprezece metri. Nişte macarale noi, iar accesul la calea ferată nu constituie o problemă.

— Asta înseamnă mult timp şi mulţi bani.

— Avem şi timp, şi bani.

— Atunci eu de ce mă mai aflu aici?

— Comisia de privatizare din Kiev nu ne vinde nouă. Acolo sunt preferaţi investitorii occidentali.

— Lesne de-nţeles. Ăia se bucură că au scăpat de voi. Iar acum voi încercaţi să vă-ntoarceţi pe uşa din dos. De data asta, exclusiv pentru afaceri.

— Reticenţele acestor oameni sunt nefondate. Aici e vorba de investiţii masive, dar ei transformă totul în politică.

— Aşadar noi suntem cumpărătorul de faţadă, pentru ca voi să puneţi mâna pe micul vostru port de căcat. Nouă ce ne iese la afacerea asta?

— Cheiul cel nou o să fie al vostru, îl folosiţi numai voi. Restul îl lăsaţi în seama noastră.

— Deocamdată iau act de asta fără nici un comentariu. Ce facem în continuare?

— Directoarea îl aşteaptă pe investitorul occidental la ceai. Trebuie să-i risipiţi îndoielile. Kievul are să vrea să stea de vorbă cu ea despre vânzare. Bineînţeles că interesul ei e să-şi poată păstra slujba. Oferiţi-i un contract nou şi cinci la sută din acţiuni.

— Mişto tactică. Altceva mai doriţi?

— A fost doar o propunere. Haideţi să intrăm.

Şi-au luat genţile şi au pornit spre clădirea administrativă, o construcţie funcţională cu două etaje, cam părăginită. În casa scărilor mirosea încă a vopsea, scara de piatră, tocită, fusese vopsită maro, iar pereţii, cu verde, în încercarea destul de stângace de a salva cât de cât prima impresie a investitorului potenţial. Uşa anticamerei era întredeschisă. O secretară se duse să-i anunţe pe cei doi, apoi ei trecură în biroul directoarei. Încăperea reflecta situaţia portului, un centru în stare de comă al unei administraţii deplorabile, şi care semăna cu mii de altele împrăştiate prin toată ţara.

Uliana Petrovna le întinse mâna cu un zâmbet neajutorat. Ea rămăsese pe poziție, la urma urmelor, cineva trebuie să o facă; o femeie de cincizeci de ani, care-și îndeplinea fără să cârtească sarcinile administrative și, dincolo de asta, mai spera într-o minune. Înainte să se așeze la birou, avu o mică ezitare, ca și când n-ar mai fi avut dreptul la locul acela. Secretara aduse ceai, îl preparase pe pervazul ferestrei cu ajutorul unui termoplonjor.

Bine pregătit, Boris Petrovici expuse pe larg avantajele marelui investitor internațional Paul Ehrenthal. Atunci când rusul spunea câte o minciună gogonată din cale afară, Anton dădea din cap aprobator, iar în rest avu mult timp să-l studieze mai pe-ndelete pe partenerul său. Boris Petrovici Kisselov era de statură mijlocie, destul de masiv, avea un chip destul de comun, dar simpatic, și păr castaniu, care se rărea un pic la tâmple. Trăsăturile acestui bărbat aveau o moliciune plăcută, iar el zâmbea mult, un zâmbet înțelegător, ușor superior, care cu toate astea nu provoca neapărat ostilitate. Numai nasul te putea face să începi să-l bănuiești de un consum excesiv de alcool, iar ochii cenușiu-verzui sclipeau scurt numai atunci când se petrecea vreun lucru neașteptat. Asemenea altor angajați ai KGB pe care-i mai întâlnise Anton, și acesta era un ins disciplinat. Oamenii aceștia puneau preț pe aspectul lor exterior, erau întotdeauna proaspăt rași, punctuali și organizați. De când începuseră și ei să aibă acces la textile și încălțăminte de calitate, în afara biroului se îmbrăcau asemenea londonezilor *upper middle class*. Așa cum conversa el acum manierat, în costumul lui de vară deschis la culoare, putea să treacă drept gentleman, și nu numai în provincie. Poate că acesta era rezultatul lecturării intense a lui John le Carré, cel ale cărui romane, acum, la douăzeci de ani de când fuseseră scrise, erau consumate cu entuziasm de adversarii de odinioară.

Când Boris Petrovici își terminase descrierea grotescă a unei noi epoci luminoase, directoarea întoarse capul spre Anton și-l întrebă cu mare risipă de cuvinte de viitorul portului, așadar și de al ei.

— Înainte să trecem la detalii, mi-ar plăcea să aud cam ce mai învârtiți voi pe aici, spuse Anton.

— Momentan ne aflăm în plin proces de restructurare.

— Aveți cumva cifre? Știți la ce mă refer: tranzitul de mărfuri, capacitate, profit, angajați, alte activități? Anton spera să treacă direct la alte activități.

— Suntem cât se poate de mulțumiți de micul nostru port fluvial.

— Văd asta. Ați putea deveni puțin mai concretă?

— Chiar săptămâna trecută am încărcat un container cu nisip.

— Înțeleg. Păi asta-nseamnă că ați avut de lucru, nu glumă. Ați putea să-mi spuneți câte ceva despre celelalte activități?

— Mărturisesc că întrebarea asta mă ia puțin prin surprindere. Avem de gând ca, în viitor, să închiriem cele două hale de depozitare pe care le avem. Dar nu s-a luat încă o hotărâre definitivă.

Anton se uită descumpănit la Boris Petrovici. Acela se desprinse, zâmbind, de spătarul scaunului, își puse ceașca de ceai pe birou și se întoarse cu o privire plină de înțelegere spre directoare.

— Mai bine să trecem peste asta, Uliana Petrovna. Hotărârea privind subvenția pentru privatizarea portului se ia la Kiev. De vândut, el se vinde în orice caz. Guvernul are nevoie de bani. Dacă dumneavoastră sprijiniți oferta noastră, vă preluăm și pe dumneavoastră și câțiva dintre angajați.

— Și cum rămâne cu comisionul meu? În vocea ei se simțea îngrijorarea.

Primul semn de viață, își spuse Anton.

— Comisionul îl primiți după preluare. Noi ne respectăm promisiunile. Așadar, am căzut de acord? Boris Petrovici îi făcu cu ochiul încurajator.

Ea dădu din cap gânditoare. Lui Anton i-ar fi plăcut să afle despre ce comision era vorba și i-a venit în minte memorandumul pe care trebuia să-l scrie pentru Ehrenthal în timpul zborului de întoarcere. Ceea ce se-ntâmpla aici n-avea cum să fie prezentat ca preluare ostilă.

— Excelent. Dar acum nu vrem să vă mai reținem, când aveți atâta de lucru. Ați putea să puneți să ne cheme un taxi.

S-au despărțit de ea ca doi comis voiajori care tocmai s-au debarasat cu succes de un produs inutil.

Directoarea a închis ușa-n urma lor cu grijă, probabil că nu era obișnuită să primească vizite. Secretara ei i-a pregătit pe cei doi pentru o așteptare mai lungă și i-a invitat în camera pentru oaspeți, o magazie cu vedere spre râu. Boris Petrovici deschise fereastra și își aprinse o țigară.

— Asta ce-a mai fost? gemu Anton.

— Ăștia sunt terminați. Mămicuța asta de treabă nu face decât să reziste. Dar noi mai avem nevoie de ea, comitetul pentru privatizare vrea și acordul

ei. Rutină, nimic mai mult.

— Ce aveţi de gând să faceţi cu portul ăsta?

— Ce importanţă are?

Prin fereastră, dincolo de magazii şi şine, puteau vedea râul în depărtare. Peste oglinda apei plină de pete de ulei, aerul scânteia. Anton se simţea jignit, rusul nu părea să-l ia în serios. E adevărat că nici el însuşi nu se lua prea în serios, nici pe sine şi nici tâmpenia asta de aici, dar el era încă întors pe dos din cauza nefericirii de a nu se afla acum în Sankt Petersburg.

— Bine, atunci am să v-o spun eu însumi, începu Anton într-un târziu. Tot ce e aici e un adevărat vis pentru infractori. Un port fluvial cu ieşire la mare. Nu există vamă, nu există poliţie, nici măcar o barieră. Cât timp e potrivit pentru cargouri fluviale, puteţi să scoateţi şi să băgaţi pe aici tot ce vreţi. Dacă ambarcaţiunile navighează destul de aproape de ţărm, ajung până-n Mediterană.

— Bravo. Dar nici nu a fost din cale afară de greu.

— Care-i obiectul afacerii voastre? Maşini? Arme? Fete? Droguri? Deşeuri de la Cernobîl?

— Nu exageraţi. De ce fete? Asta se rezolvă prin Odessa. Acum zâmbea din nou.

Anton îşi coborî privirea spre curte.

— Nu mai vine odată taxiul?

— În sud, cea mai mică unitate de măsurare a timpul este o oră. Ar fi trebuit să-l ţinem aici pe ăla cu care am venit de la aeroport, spuse Boris Petrovici.

O jumătate de oră mai târziu, în locul taxiului veni directoarea.

— Mă tem că va trebui să mai rămâneţi o vreme cu noi, spuse ea.

— N-a găsit taxi? Atunci rugaţi pe cineva să ne ducă la aeroport cu maşina dumneavoastră, dacă se poate, îi sugeră Anton.

— Acum o oră, oraşul a fost băgat în carantină. Holeră. Aeroportul, gara şi străzile de ieşire sunt închise. În portul maritim, marinarii au fost obligaţi să rămână pe vapoarele lor.

Încă o minciună, îşi spuse Anton. Prea suna a Camus.

— Bun venit în Nikolaev, îi spuse Boris Petrovici. Şi, fără s-o privească pe directoare: Să ne ducă cineva la hotelul *Tourist*.

În zilele care au urmat, nu s-a întâmplat mai nimic. De vreo două ori a vorbit la telefon cu Moscova. Serghei se prăpădea de râs, a promis să anuleze întâlnirile oficiale şi s-a oferit să se ocupe el de cele private. Ehrenthal a pus răspunderea pentru condiţiile sanitare din Ucraina pe seama dezmembrării Uniunii Sovietice. Să dea un telefon însemna să anunţe convorbirea la recepţie şi apoi să aştepte legătura în cameră. Uneori o oră, alteori trei, de cele mai multe nu funcţiona deloc. În cea de-a patra zi a renunţat să mai încerce.

În următoarele zile, el nu a mai ieşit din cameră decât rareori. Citea sau moţăia. După ce citise pentru a treia oară ziarele şi singura carte pe care o luase cu el, rătăci prin oraş în arşiţa amiezii până când ajunse la râu. Pe plaja îngustă de câţiva metri, oamenii stăteau la soare printre gunoaie. Folii de plastic şi doze de tot felul dansau în jurul genunchilor copiilor care stăteau în apă. Lângă un utilaj de construcţii abandonat cu ani în urmă, adulţii stăteau întinşi pe prosoape. Anton era uluit; în urmă cu zece ani, Martrin Parr fotografiase scenele astea undeva lângă Liverpool şi le intitulase *The Last Resort*. Turism în Nikolaev.

Întrebă de mai multe ori unde ar putea găsi o librărie, fără succes. Sleit de valurile de abur pestilenţial purtate de vânt pe deasupra apei, mergea împleticit pe strada plină de praf de la malul râului. O femeie vindea apă într-o sticlă de plastic. El avu o ezitare când capacul pe care-l răsuci nu făcu nici un zgomot. Probabil că bătrâna strângea sticlele care zăceau peste tot şi le umplea cu apă de la robinet. Fără s-o deschidă de tot, aruncă sticla pe fâşia cu gunoaie dintre stradă şi râu şi-şi continuă drumul. Trecu prin dreptul unor băieţi care aruncau broaşte într-un perete; animalele pocneau când se izbeau de perete şi apoi alunecau sau căzeau pe un uriaş morman de reptile care mai zvâcneau. Pe drumul de întoarcere la hotel, se rătăci în mai multe rânduri. Şirurile nesfârşite de blocuri nu-l ajutau să se orienteze. Zeci de mii de oameni trăiau aici nevăzuţi. Străzi întregi erau depopulate. La un moment dat, prin dreptul lui trecu un autobuz hodorogit. Inscripţiile decolorate de pe el făceau reclamă pentru un supermarket din regiunea Ruhr, ceea ce arăta că vehiculul fusese o donaţie care-şi trăise traiul. Anton speră că, măcar din recunoştinţă faţă de Germania, acesta avea să oprească, dar şoferul reacţionă la semnul său claxonând alene. Începea să i se facă

rău, se temea că era la un pas de-o insolaţie, când văzu venind spre el prima maşină după nu mai puţin de o oră. Făcu semn cu mâna şi maşina opri. Bărbatul nu ştia unde e hotelul, hotărâră să-l caute împreună. După câţiva kilometri, individul îşi pierdu răbdarea, critică rusa lui Anton şi ameninţă de mai multe ori că-l dă jos, la care acesta îi întindea şi mai multe bancnote. Ucraineanul repeta cu obstinaţie că nu exista nici un hotel *Tourist*. După o rătăcire simulată, opri în sfârşit în faţa hotelului şi ceru o bonificaţie în dolari. Anton îl trimise la dracu şi se dădu jos. Bărbatul veni în fugă după el pe scări în sus, avertizând în gura mare întreg oraşul împotriva străinului care trăgea oamenii-n piept. În faţa intrării de care un îndrăzni să treacă, el îi bară calea. Cu ultimele puteri, Anton îl împinse la o parte, la care ucraineanul se împiedică de balustrada scundă care mărginea scara şi căzu, rostogolindu-se apoi cu încetinitorul pe rampa înclinată până în dreptul maşinii sale. Anton intră clătinându-se în lobby-ul părăsit şi-şi luă una dintre sticlele cu apă care stăteau ascunse sub tejgheaua de la recepţie. Din cauza penei de curent, liftul nu mai funcţiona de câteva zile. Cu toate astea, conducerea hotelului refuza categoric să-i mute la etajele inferioare. În casa scărilor decise ca, de acum înainte, să evite excursiile în oraş. Va trebui neapărat să facă rost de-o carte în interiorul hotelului. În mod neaşteptat, în cameră găsi patru sticle de apă şi o pungă de pesmeţi. Adormi imediat.

Când se trezi din cauza durerilor de cap, soarele apusese şi venise curentul. Peste o oră avea să se întâlnească cu Boris Petrovici şi, la fel ca-n fiecare seară, aveau să meargă pe marele bulevard până la restaurant. Se uită după carcalac şi se gândi dacă n-ar fi trebuit să-l hrănească cu pesmeţi. Cineva de la recepţie sună ca să anunţe că, la miezul nopţii, aveau să aibă apă timp de o oră. Se duse înapoi în baie, mână carcalacul într-o cutie goală de ţigări, îi băgă în ea şi o bucată de pesmet şi aruncă cutia pe geam.

Boris Petrovici aştepta deja în lobby. Cu toate că era proaspăt bărbierit, părea abătut. Cu două zile în urmă, începuse şi faţada lui să se fisureze, la patru zile după cea a lui Anton. Abia dacă s-au salutat. Conform ritualului de seară, ei nu aveau să înceapă să stea de vorbă decât după cel de-al doilea pahar de vodcă. Ca în fiecare noapte, în faţa treptelor hotelului o ardeau câţiva adolescenţi numai piele şi os. Fetele, desculţe, purtau rochiţe de vară cu o croială simplă, iar unul dintre băieţi, n-avea mai mult de doisprezece

ani, li le oferea celor doi. În prima seară, Anton, care nu mai văzuse niciodată un caz atât de flagrant de prostituție din sărăcie, rămăsese țintuit pe scară, șocat. Fetele cu ochi mari și negri arătau sleite de foame. Timp de o clipă, mai sperase că ele n-ar face altceva decât să cerșească. Un praf care semăna cu cenușa se amestecase cu transpirație și formase o crustă pe brațele și pe picioarele lor. Labele picioarelor erau negre de la stratul subțire de catran care se desprinsese de asfalt în timpul zilei din cauza căldurii. Derutat, se întrebase dacă corpurile alea scheletice nu erau cumva o sechelă a holerei. Ezitând, coborâse scara clătinându-se până la ei. El nu înțelegea ce spuneau copiii, era ucraineană sau un dialect rusesc aspru, vorbeau lălăit, ca și când ar fi fost drogați. Mersese apoi imediat mai departe, ca și când în felul acesta imaginile nu aveau să i se întipărească în minte. La întoarcere, când trecu din nou prin dreptul fetelor, le dădu niște bani și o pungă de alune pe care o luase cu el de la restaurant. Boris Petrovici a vrut să-l împiedice, peștele avea să le ia imediat totul.

În serile care urmară, el se obișnui cu spectacolul copiilor, mai greu de suportat erau acum tiradele lui Boris Petrovici la vederea acelei mizerii. Acum, și astea făceau parte din ritual. El începea încă de pe scări, dar azi era mai supărat ca oricând.

— Cărați-vă acasă și jucați-vă cu păpușile. Părinții voștri știu pe unde umblați voi?

Mai întâi ignoră încercările micului proxenet de a li se băga pe sub piele, dar după aceea îl amenință cu pumnul. Băiatul venea după ei plin de speranță, lăudând calitățile fetelor. Dar la un moment dat se opri și strigă în urma lor:

— Poate mai târziu. Așteptăm până vă întoarceți! Depravare totală, gemu Boris Petrovici.

Anton oftă. Pe porțiunea de alee neluminată până la restaurant, rusul avea să se indigneze din nou din cauza decăderii morale. De la o seară la alta, devenea din ce în ce mai vehement.

O șleahtă abrutizată și împuțită. O gloată înfometată de jegoși. Un oraș plin de pedofili.

Faptul că Anton nu spunea nimic părea să-l aţâțe și mai tare.

— Pizde scârboase de copii.

Anton se opri. Asta depăşea trăncăneala lui obişnuită.

— Terminaţi odată cu asta! Chiar nu vă pare rău de ele?

— Să-mi pară rău? Vai, sărmanele copilițe… De-abia aşteaptă să şi-o tragă pentru câţiva dolari. Se vede de la poştă.

— Ține-ți-vă gura odată! Flecăreala asta e de-a dreptul dezgustătoare!

— De alea să-mi fie mie milă? Faceți glume cu mine. Boris Petrovici scuipă în beznă.

La ieşirile astea emoţionale patologice, seară de seară, Anton nu putea decât să scuture din cap. Era cât se poate de evident că rusul tânjea după fetițe, un exemplu clasic de ură de sine. Îşi aţinti privirea asupra lui, dar nu putu să recunoască decât silueta bărbatului şi să-l audă respirând greu. Mormăia ceva de unul singur, asudând şi mergând cu paşi greoi. Poate că se ruşina că-şi pierduse cumpătul de faţă cu un străin. Aproape ca un personaj de roman, gândi Anton. Cel puţin aici nu se puteau privi în ochi, bezna cea generoasă îl proteja pe Boris Petrovici de alte apostrofări. Merseră unul lângă altul în tăcere până la restaurant.

La fel ca-n fiecare seară, comandară solianca. Pentru străini, ciorba acrişoară de peşte era singurul fel de mâncare serios, clocotea încet într-o oală şi lăsa impresia că ar fi un mediu nefavorabil pentru bacteria Vibrio cholaere. Acelaşi lucru era valabil şi pentru cele câteva sticle de bere pe care ospătarul le aduse cu greu după o lungă parlamentare, la un preţ astronomic. Era caldă şi avea un gust infect, dar tot ce era băubil şi sigilat părea valoros şi îşi găsea mereu clienţi însetaţi.

— Bine, dar e curent electric, de ce nu e rece berea? Anton se strâmbă scârbit.

— Tipic pentru un *hahli*, a uitat s-o bage la frigider. Acum, el le zicea localnicilor *hahli* chiar şi atunci când aceştia erau destul de aproape ca să-l audă. O denumire străveche, care însemna „moţaţi“, aşadar lipsiţi de creier, şi pe care marilor ruşi le plăcea s-o folosească atunci când se refereau la locuitorii micii Rusii care era Ucraina.

Neamţul se uită în jur. Ei erau şi de data asta singurii clienţi. În straturile uscate de felurite băuturi vărsate pe jos se lipiseră resturi de mâncare, asemenea unor intarsii. Masa lor era singura luminată. După zece minute, pe scaunele din metal cromat, dotate cu o suprafaţă minusculă îmbrăcată în

vinilin pentru şezut, începeau să te doară fesele. Apoi îţi amorţeau picioarele. Mai înainte însă, pielea ţi se irita de la contactul cu faţa de masă sau cu şerveţelele scorţoase, dintr-o ţesătură sintetică. În mijlocul încăperii exista un bar cu care ospătarul părea să se identifice. Nici un client nu se aşeza vreodată la bar. Pe de altă parte era de neconceput ca un restaurant să nu aibă şi un bar. Vodca era singura tărie pe care o ofereau, iar cele câteva sticle goale de whisky sau de coniac serveau doar drept decor. Ele stăteau chiar lângă staţia stereo, care pâlpâia cât se poate de straniu. Beculeţele ei colorate se aprindeau în ritmul melodiilor cântate de Irina Allegrova şi Igor Krutoi. Irina veselă şi Igor *cool*, aşa cum sunau şi numele celor două steluţe pop, asta descria şi registrul hiturilor lor. Deşi berea şi vodca îi ridicaseră lui Anton gradul de toleranţă, spera să pice curentul.

Ei îşi mâncau ciorba şi beau vodcă. Rusul îşi recăpătase stăpânirea de sine, părea să-şi fie iertat ieşirea pe care o avusese pe stradă. Indignarea neamţului o considera probabil exagerată, dar scuzabilă. La urma urmelor, să fii obligat să stai captiv ca un deţinut în Sudul bântuit de holeră nu era chiar o vacanţă în Caraibe. Cu toate astea, Anton era convins că, acum, Boris Petrovici se gândea cum să dreagă busuiocul. Precis că la un moment dat avea să-nceapă să vorbească despre război, orice s-ar spune, se cunoşteau deja de o săptămână, iar tema asta nu fusese abordată până acum. Prin urmare, nu era decât o chestiune de timp până când avea să-ncerce să se apropie, prudent, de această temă.

— Ştiţi cumva de ce Wehrmacht-ul a atacat pe 22 iunie?

— Nu, spuse Anton.

— Solstiţiul de vară a coincis cu luna nouă! Cea mai scurtă noapte a anului, în schimb, întuneric beznă.

— Înţeleg.

— Să înaintezi rapid la adăpostul întunericului, asta a fost o hotărâre genială.

— Nu m-am gândit niciodată la asta, spuse Anton, încercând să evite subiectul. Trucul acesta îi era cunoscut: pentru ca propria ta victorie să pară şi mai strălucită, trebuia mai întâi să exagerezi calităţile duşmanului.

— Ar trebui totuşi să vă cunoaşteţi propria istorie. Războiul este părintele tuturor lucrurilor. Boris Petrovici radia de jovialitate, citatul era foarte

îndrăgit în Rusia.

— Asta am înțeles-o deja. Anton nădăjduia că acum n-avea să urmeze obișnuita enumerare a realizărilor datorate războiului.

— Gândiți-vă numai la penicilină.

— Păi asta n-a fost descoperită în anii douăzeci?

— S-ar putea. Dar rămân totuși motorul supersonic și microundele. Oricât e de groaznic, războiul mână omenirea înainte. Întreaga omenire.

— Nu sunt foarte sigur că asta a vrut să spună Heraclit.

— Dar eu, fix asta vreau să spun. Niciodată n-am avut chirurgi atât de buni ca după război. Prin exercițiu se ajunge la măiestrie.

Rusul nu-și ascundea dezamăgirea pe care i-o provoca Anton, care se sustrăgea unei discuții înălțătoare. În acest timp, neamțul încerca să se gândească la cele trei milioane de prizonieri ruși care au murit în lagărele din patria lui.

— Bag de seamă că nu vă face plăcere să vorbiți despre război. În cazul ăsta am putea să-i bârfim un pic pe polonezi, propuse Boris Petrovici.

Anton nu spuse nimic. El avea într-adevăr o problemă să stea de vorbă cu rușii despre Marele Război de Apărare a Patriei. De cele mai multe ori, conversațiile astea nu decurgeau tocmai plăcut. Se ajungea rapid la banalități pentru că foarte puțini erau capabili să înțeleagă amploarea cumplită a acelui infern. Și atunci se vorba despre ceasul lui Hitler (Lange Tourbillon) și automobilul lui (Mercedes W31, numit G4, triaxial). Sau despre stiloul lui Stalin (un Pelikan) și automobilul său (ZIS-101, mai târziu ZIS-110). După care se spuneau de fiecare dată anecdote. Laturile umane ale lui Hitler, actele de cruzime ale lui Stalin. În cazul celui dintâi, o uimitoare dragoste pentru animale, în celălalt caz, tendința de a ordona execuții profilactice. Apoi se ajungea de cele mai multe ori la asaltul asupra Berlinului, al cărui punct culminant era relatarea faptului că soldații Armatei Roșii, care dădeau dovadă de ezitare în luptele de stradă, erau împușcați de superiorii lor. Urmau: descrierea existenței de lemurieni a oamenilor din Stalingrad, blocada de la Leningrad, cazurile de canibalism. Bifarea senzaționalistă a tot ceea ce era de neconceput. El nu știa care ar fi putut fi modul adecvat de a vorbi despre război. Așadar, ce-i rămânea de făcut? Să tacă, pur și simplu, pătruns de empatie, sau să facă observații

doldora de profunzime? Ori să participe hotărât la discuţie, încercând, abil, să relativizeze discret culpa istorică? Era de ajuns să se gândească la asta şi i se făcea rău. Tăcerea era cea mai bună reacţie, cu toate că, atunci, se considera că nu ştii să pierzi.

— Pur şi simplu nu am cuvinte pentru ceea ce s-a întâmplat atunci, spuse în cele din urmă.

— Dar vorbiţi liniştit. Războiu-i război.

— Nu la război mă gândesc. Ci la faptul că, la un moment dat, între cele două ţări se desfăşurau schimburi la scară mare.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Economic, politic, cultural. După noul început, ţările noastre au ajuns destul de rapid să coopereze cât se poate de bine. Voi cu Lenin al vostru, iar noi fără împărat.

— Dar a existat şi o colaborare militară.

— Da, da, Acordul de la Rapallo. Însă au existat şi toate tablourile alea ale lui Kandinsky şi Jawlenski expuse la noi. Iar constructivismul vostru realmente a schimbat Germania, a spus Anton. Ideea era să evite discuţia despre Stalingrad cu orice preţ.

— Dar utopia asta n-a avut viaţă lungă.

— Stalin i-a pus capăt. La universitate am scris la un moment dat o lucrare despre noua politică economică din anii douăzeci.

— Ce v-a îndemnat să faceţi asta?

— M-am molipsit şi eu de euforia legată de Rusia.

— Am înţeles. Gorbi-Gorbi şi aşa mai departe.

— Glasnost, Perestroika şi mult optimism.

— E uşor de-nţeles. Iar pentru voi chiar a ieşit bine. Pe Gorbi l-aţi cumpărat repede, restul e istorie.

— L-am cumpărat? repetă Anton.

— Păi a vândut Estul pe câteva miliarde.

— Oricum, RDG-ul era deja pierdut pentru voi. Gorbaciov a avut puterea să evite o baie de sânge. Anton regreta astfel de fraze chiar înainte să le dea pe gură.

— Şi cu banii cum rămâne? întrebă Boris Petrovici.

— Miliardele alea au fost o contribuţie la cheltuielile de relocare.

— Acum a vorbit învingătorul.

— Încercați să renunțați o clipă la optica învingător-învins. Eu nu cunosc pe nimeni în Germania care să gândească așa.

— Dați-mi voie să nu vă cred.

— Dacă vedeți peste tot numai revanșarzi, nu ajungem departe. Anton se opri, iar se temea că discuția revine la Stalingrad.

— Ia comparați dumneavoastră cum trăiți voi și cum stăm noi în Rusia. Există niște bancuri bune pe tema ăsta, pe ăsta îl știți? Pe 9 Mai, micul Piotr se duce cu bunicul lui la paradă. După care veteranii stau de vorbă. Unul se plânge că Moskviciul lui l-a lăsat baltă, altul de berea proastă. La care zice micuțul Piotr: Doamne ajută că ați câștigat războiul, altfel acum ar trebui să conduceți mașini nemțești și să beți bere germană.

— Ăsta este un merit al vostru! Nemților nu prea le place să râdă de ei înșiși.

— Păi ce altceva putem să facem? Voi pierdeți războiul și acum tot înaintea noastră sunteți.

— Înfrângerea deplină a făcut ca, pentru noi, totul să fie mai ușor. Fiindcă pentru noi a fost cu adevărat un nou început, spuse Anton.

Spre bucuria lui, Boris Petrovici a apreciat că folosise cuvântul *deplin*, dând scurt din cap. Ce bine că nu vorbea de Stalingrad.

— Corect. Astăzi, guvernul nostru cerșește credite la Washington.

— Păi la urmă de tot, sistemul vostru era complet falimentar.

— Asta-i propagandă. Învingătorul scrie istoria învinsului. Până în 1991, eu am trăit bine. Apartament în centru, mașină, casă de vacanță, concediu în Crimeea.

Lui Anton îi plăcu lejeritatea cu care kaghebistul îl cita pe Brecht.

— Dar nivelul dumneavoastră de trai era bun numai în comparație cu restul țării. În Occident, orice muncitor trăia mai bine decât dumneavoastră, spuse el și începu să se jeneze de nivelul lui de trai.

— Din punct de vedere material, poate.

— Păi din ce alt punct de vedere vreți să priviți lucrurile? Nici treaba aia cu Omul Nou n-a funcționat.

Anton se minună el însuși de tâmpenia pe care o spusese. Să-i reproșezi unui kaghebist că a crezut în Omul Nou era o prostie cum nu se poate mai

mare.

— În orice caz, Occidentul şi-a atins obiectivele. Întâi bombardezi cetatea până când nu se mai poate apăra şi pe urmă impui condiţiile. Isteaţă mişcare, spuse Boris Petrovici.

— Asta ce mai vrea să însemne? Că doar reunificarea Germaniei n-a fost o acţiune îndreptată împotriva Rusiei.

— Realitatea e că ţara mea şi-a pierdut din influenţă.

— Aia nu mai era o influenţă constructivă.

— Influenţa-i influenţă.

Avalanşa de platitudini rostite fără nici o jenă a mai continuat o vreme, tristeţea provocată de pierderea măreţiei naţionale avea rădăcini adânci. Pe Anton îl lua cu răcori când trebuia să poarte astfel de discuţii pentru că era nevoit să ţină sus un steguleţ negru-roşu-auriu. Din punct de vedere emoţional, era prea puţin legat de Germania. I se părea absurd să se identifice cu ea. Dar atitudinea de arici a rusului îi declanşa reflexe de loialitate. Boris Petrovici păru să intuiască lucrul acesta şi începu să-l menajeze pe neamţ. De fapt, acum Anton se aştepta ca Petrovici să-l întrebe de ce NATO continua să existe, cu toate că Pactul de la Varşovia fusese desfiinţat. Însă rusul împărţi vodca rămasă în cele două pahare şi ciocni cu el pentru viitor.

La sfârşit plătiră cu un teanc de kuponi, noua valută pe care toată lumea o ura şi o numea tamponi. Ca să evite alte discuţii cu ospătarul, la urmă mai aruncară şi câţiva dolari pe masă.

Se pare că amândoi erau cât se poate de mulţumiţi de modul în care decursese seara, micul lor schimb de lovituri nu avea să lase nici o rană. Prin bezna de nepătruns, se întoarseră la hotel unde urcară în camerele lor, pentru a aştepta raţia de apă din fiecare noapte ca să facă un duş.

— Dacă-mi permiteţi o-ntrebare, sunteţi aici în interes de afaceri?

Anton încercă să-şi dea seama dacă întrebarea fusese pusă serios. El coborâse în lobby ca să mai afle câte ceva despre carantină. De obicei, în jur de ora zece se-ntâlneau acolo toţi cei închişi în oraş, ca să facă schimb de informaţii. Nişte indivizi suspecţi se adunau acolo în grupuri mici, străduindu-se să nu trădeze prea multe despre ei, în schimb să afle cât mai multe noutăţi. Dar nici astăzi nu erau decât zvonuri culese din zbor.

— Poate să existe alt motiv să te afli aici? spuse Anton care, în această adunare, se străduia să pară relaxat şi lipsit de griji.

— Bineînţeles că aveţi dreptate. Stupidă-ntrebare din partea mea. Pot să vă-ntreb în ce domeniu?

— Comerţ cu cărbuni. Mai degrabă neinteresant. Şi cam cu ce vă ocupaţi dumneavoastră?

— Aţi spus cumva neinteresant? Câtuşi de puţin. Unde se află mina? întrebă bărbatul pe un ton puţin cam linguşitor.

— În Rusia, spuse Anton, a cărui nevoie de contacte sociale se afla într-o uşoară creştere după încă o noapte petrecută în izolare.

— Un teritoriu întins. Unde anume, mai precis?

— Vorkuta, răspunse Anton, ferm hotărât să nu-i mai arunce nici un alt os.

Omul îşi învălui curiozitatea într-o amabilitate de modă veche.

— Cât se poate de interesant. Carevasăzică, sunt mii de kilometri pe care cărbunii dumneavoastră trebuie să-i parcurgă. Nu se pierde cam mult la aşa o distanţă?

— Îmi luaţi cumva un interviu?

— Vă rog să-mi scuzaţi curiozitatea, se pare că am devenit cu toţii un pic cam ciudaţi de când stăm aici. Permiteţi să mă prezint: Arkadi Ilici Soloviov din Saratov.

— Wolfgang Windgassen.

Şi-au strâns mâinile, Arkadi Ilici a făcut o plecăciune stângace.

— Din cele ţări germane, cum presupun? Rusa dumneavoastră e excelentă, dacă mi-e permisă această remarcă.

— Nu, chiar nu e. Există noutăţi? Se ştie când or să ne dea drumul?

— Dumnezeu ştie. Dar ieri, în port, cineva a pomenit de posibilitatea unui transfer pe şest la Odessa.

— Sună cât se poate de riscant.

— Eu trebuie oricum să mai ajung o dată pe acolo ceva mai târziu, şi pot să mai întreb ce şi cum. Aţi dori să veniţi şi dumneavoastră?

— Pe jos, până la mare, pe arşiţa asta?

— Cunosc pe cineva care mai are câţiva litri în rezervor.

— Sună tentant. Am să vin cu dumneavoastră. Aţi putea cumva să-l

rugaţi pe şofer să aducă şi-o carte? Ceva clasic, orice?

— Se rezolvă. Plecarea la douăsprezece.

Anton se bucura că-l întâlnise pe rusul cel servil. Poate că această excursie avea să-l scoată din amorţeala lui melancolică. Noaptea trecută, visase un fenomen misterios care se abătuse asupra oraşului, un nor de cloroform în concentraţie mică, care părea să învăluie totul pentru totdeauna şi să îi ameţească imediat pe toţi. Norul ţâşnea din pământ, se târa pe străzi, urca până în apartamente şi se depunea, în cele din urmă, în creierele oamenilor. Anton rămăsese deja de mai multe ori blocat în provincie, o dată, timp de două săptămâni în apropierea lacului Baikal, acolo unde odinioară fuseseră exilaţi decembriştii după revolta lor eşuată din 1825. Se simţise bine acolo, citise Puşkin, îi însoţise pe vânători în raitele lor şi băuse cu ei. Faptul că, după o săptămână în Nikolaev, fusese copleşit de o stare depresivă paralizantă îl punea pe gânduri. Răsfăţul şi nepăsarea trăite la Moscova fuseseră înghiţite de letargia Sudului. Trebuia să găsească urgent o cale de a reveni la lejeritatea aceea. Fiecare nouă zi îl trăgea tot mai în jos, într-o stare de abrutizare pe care nu o înţelegea. El nu era pregătit pentru agonia de aici, îi era dor de bulevarde, de cunoscuţii săi relaxaţi, de inteligenţa ascuţită a lui Serghei şi de scenele pline de femei frumoase. O oră petrecută acolo şi avea să înflorească la loc.

În locul în care, noaptea, aşteptau fetele, acum îi aştepta în arşiţa amiezii o Volgă alcătuită din mai multe modele diferite. Cele mai vechi urme se întorceau în timp până în anii cincizeci. O duzină de icoane minuscule înconjurau tabloul de bord şi o fotografie polaroid înrămată, fixată în locul în care, odinioară, se aflase oglinda retrovizoare, surprindea momentul binecuvântării vehiculului de către un popă. În dreptul tahometrului se lăfăia Sfântul Nicolae, patronul protector al şoferilor.

Ca să nu irosească nici o picătură de benzină, rulară la pas în direcţia portului maritim. Rolul paznicilor de la barieră fusese sporit pe perioada carantinei şi, nu de mult, aceştia reuşiseră să impună o mărire a şpăgii pentru intrarea ilegală în port. După o discuţie scurtă, Arkadi Ilici a plătit în dolari pentru pasageri, la urma urmelor era vorba de un port internaţional. Volga îşi căută un loc la umbră şi, după ce gâlgâi scurt, amuţi.

— Tu încearcă să faci rost de benzină, în două ore suntem înapoi, îl

instrui rusul pe şofer. Printre munţi de cărbuni şi de deşeuri de oţel, pe sub macarale, se duseră până la cargourile acostate la chei.

— Nu cumva aţi închiriat vreunul din vapoarele astea? întrebă Anton.

— O, nu, pe mine mă interesează doar ce anume se încarcă şi se descarcă.

— Inspector, agent naval, broker? Haideţi, daţi-o odată pe gură.

— Diferenţa de greutate, spuse Arkadi Ilici.

— Capacitate neocupată?

— Exact. Vă explic mai târziu.

Se opriseră în dreptul unui colos de oţel înregistrat în Istanbul. Rusul îşi notă marcajul liniei apei pe provă şi-i explică lui Anton că făcuse acelaşi lucru şi cu două zile în urmă, înainte ca vaporul să fi fost încărcat. Acum, pe baza diferenţei de pescaj, putea să calculeze cât se încărcase. El compară, mulţumit, cifrele din carneţelul lui, apoi îi strigă ceva marinarului care făcea de cart sus pe punte. Acela se îndreptă alene spre căpitan. Străinii aveau nevoie de aprobarea lui ca să urce la bord. După câteva minute, marinarul se-ntoarse făcând semn că se poate urca.

— Nu veniţi la bord? Ăştia închid deja trapa de-ncărcare.

Anton confirmă din cap. Au urcat, balansându-se, pasarela înclinată şi s-au îndreptat spre cabina căpitanului. Vaporul avea să ridice ancora peste o oră. Doi vameşi erau ocupaţi cu obişnuitele ritualuri. Cargoboturile primitive ca acesta aveau un echipaj grotesc de numeros, ai cărui membri se desprindeau din mizeria coridoarelor spre a fi identificaţi de funcţionari. Bărbaţi abrutizaţi, bodogănind de unii singuri, ale căror haine erau saturate de ulei de maşini şi sudoare. Ochi injectaţi, feţe umflate, vânătăi, tăieturi prost vindecate şi răni de la arsuri, acoperite cu puroi amestecat cu praf de cărbune. Echipajul stătea aproape tot timpul în dogoarea plină de duhori înecăcioase de sub punte.

Căpitanul scosese un teanc de paşapoarte din seif. Apoi începu să le deschidă unul după altul şi să citească numele cu voce tare. Grănicerul care stătea lângă el ridica de fiecare dată privirea şi dădea din cap.

Anton începu să se plimbe prin interiorul vaporului. Între pereţii de oţel, duhorile se schimbau la fiecare câţiva metri. Amoniac, ulei industrial încins, căcat, clor, carne arsă, mirosuri de bucătărie. Pe culoarele înguste, uşile

toaletelor stăteau deschise, lăsând să se vadă pereții mânjiți și podelele pline de vomă. Făcu imediat cale-ntoarsă. Când a încercat să continue să coboare, un bărbat i-a barat drumul. Era de presupus că jos erau ascunse fete, marfă pentru bordelurile de la Bosfor și din stațiunile turistice înfloritoare. De dedesubt auzi lătrături. În Ucraina, luptele de câini erau foarte îndrăgite și se pare că crescătorii descoperiseră o piață nouă. În asta consta discretul schimb de mărfuri peste Marea Neagră: droguri și piese de schimb pentru mașini în direcția asta, femei și câini de luptă în cealaltă. Vameșii erau bine plătiți ca să închidă ochii.

Anton se duse din nou în cabina căpitanului. Împreună cu Arkadi Ilici, primul ofițer stătea aplecat asupra documentelor de încărcare, în timp ce căpitanul îi conducea pe funcționarii care cu o mână salutară milităreşte, în timp ce în cealaltă țineau pungile cu atenții. Cabina era lambrisată cu panouri de lemn. Un vapor sovietic din anii șaizeci, deloc adecvat navigației pe mare și tocmai bun de dat la fiare vechi. Cu numai câteva săptămâni în urmă, o navă identică se rupsese chiar la mijloc și se scufundase în trei minute. Altele eșuaseră în apropierea coastelor turcești. În domeniul acesta al resurselor naturale, plățile anticipate erau pe deplin îndreptățite. Și lui Anton îi fuseseră deja oferite spre cumpărare astfel de vapoare. După prăbușirea comunismului, agențiile de stat le scoseseră la vânzare la preț de fier vechi.

Căpitanul, un georgian jovial, îi întinse lui Anton un pahar cu vodcă.

— Beți-l, după aceea va trebui să coborâți pe uscat.

— Mulțumesc. În sănătatea dumneavoastră. Cine este armatorul acestei epave?

— Un turc. E bine spus epavă. Dar nu-mi permit să fiu mofturos. Pe vremuri, în calitate de prim ofițer, era altceva, am ajuns chiar și până în Cuba.

— Rămâneți în apropierea țărmului, sau riscați ruta directă?

— Depinde de vreme. Până la Samsun se pierde mult timp dacă mergi de-a lungul coastei. O să ne hotărâm peste câteva ora, când ajungem în strâmtoare.

— Și câinii pentru cine sunt?

— N-am nici cea mai vagă idee unde aterizează potăile alea căcăcioase.

Cică valorează o avere, mult mai mult chiar decât muierile. Cum spuneam, nu mai poţi să fii mofturos.

Anton detesta atmosfera de complicitate a unor momente de felul acesta, în care tăcerea echivala deja cu aprobarea. În lumea căpitanului, indiferenţa asta era considerată ca fiind cu totul normală. Dar neamţul nu avea de gând să-l lase să se scoată atât de uşor. Fie şi numai din motive de igienă personală şi se simţea dator să se apere de astfel de lucruri josnice; altminteri, mai târziu, în camera lui de hotel, iar aveau să-l bântuie demonii.

— S-ar zice că, pentru nişte bani acolo, sunteţi dispus să faceţi orice.

— Acum aţi face mai bine să plecaţi şi să-l luaţi cu dumneavoastră şi pe Soloviev. N-o luaţi personal, dar întrebările dumneavoastră mă fac să borăsc.

— Sunt şi minore printre ele? Sunt de la casa de copii, sau de pe stradă?

La Moscova, Anton citise într-un ziar un articol despre situaţia dezastruoasă din casele de copii administrate de stat. De ce lucrul acesta îl scotea din sărite în halul ăsta, tocmai acum, nu-nţelegea nici el.

— Puneţi pe cineva să aducă minorele sus. Vi le cumpăr eu.

Nici lui nu-i venea să creadă că a spus una ca asta.

— Sunteţi un idiot. Credeţi că asta schimbă ceva? Ştiţi ce s-ar întâmpla atunci? Tot în Turcia ar ajunge, dar cu vaporul următor.

— Dumneavoastră aveţi cumva nepoţi? De ce aţi mai agăţat icoana aia acolo? Vă ajută cumva să vă simţiţi mai bine, atunci când vă gândiţi la fetele alea de jos? Mai chemaţi uneori câte una la dumneavoastră-n cabină?

Căpitanul se făcu roşu la faţă ca racul. Străinul profanase icoana şi autoritatea lui care, pe vapor, venea imediat după aceea a lui Dumnezeu. El a avut inima deschisă când l-a primit la el pe vapor pe străinul ăsta impertinent, care-l hulea pe Dumnezeu şi acum făcea toată scena asta. Respirând greu, căpitanul făcea eforturi să se stăpânească.

— Pasarela se ridică peste zece minute. Băi bulangiilor, nimeni nu ştie că voi doi sunteţi aici. Dacă nu vă căraţi imediat, mâine vă arunc peste bord.

Arkadi Ilici îl împinse pe neamţ afară din cabină. Căpitanul mârâi ceva şi imediat îşi făcu apariţia un malac tatuat. Aproape că-i rupse braţul lui Anton când îl târî după el pe coridor. După care, cu câteva şuturi în fund, îi făcu vânt pe pasarelă. Ajunşi jos, cei doi se aşezară pe un morman de oţel-beton

şi priviră cum parâmele erau trase încet în sus.

— Pe viitor, ar fi bine să fiţi mai precaut cu teme delicate ca astea. Aici ajungi repede să sfârşeşti ca hrană pentru peşti, spuse Arkadi Ilici, în timp ce-şi netezea sacoul.

— Trebuie să dau un telefon, gâfâi Anton.

— Nu cumva să vă gândiţi la poliţie. Ăia sunt pe ţeavă cu el, nu cu dumneavoastră.

— Am o cunoştinţă la Istanbul. Aş putea să-i comunic numele vaporului, portul şi ora aproximativă de sosire. Poate întreprinde ăla ceva. Cel puţin aş vrea să încerc.

— Mai bine de la hotel. Dacă folosiţi vreunul dintre telefoanele de aici, probabil că cineva l-ar avertiza pe piosul dumneavoastră căpitan. Şi atunci, acesta s-ar descotorosi de femei înainte să ajungă la destinaţie.

— Sau îl avertizaţi chiar dumneavoastră, îi scăpă lui Anton.

— Dumnezeule mare, dar sunteţi pornit, nu glumă. N-aveţi decât să daţi telefonul ăla, dar nu pomeniţi numele meu. Nimeni nu e mai neutru decât mine.

— De fapt, ce treabă aţi avut dumneavoastră pe vas, exact?

— Vă spun imediat. Ăştia au aici o cantină unde există o *solianka* destul de comestibilă, s-ar putea să aibă chiar şi pâine. Acolo putem să discutăm în linişte.

Casa Marinarilor era la fel în toate porturile: un singur fel de mâncare, o ofertă uriaşă de băuturi spirtoase scutite de taxe vamale şi prostituate bătrâne pentru marinari stătuţi, care aveau timp puţin şi bani şi mai puţini. Bucătăreasa le turnă cu polonicul supă de peşte dintr-o oală mare în nişte castroane de tablă şi puse deasupra câte o felie de pâine neagră. Şi-au ales o masă cât mai departe de cele ocupate de ceilalţi bărbaţi. Două curve au făcut o încercare anemică de a se aşeza lângă ei, dar, la un semn al rusului, şi-au târât paşii înapoi, la o masă la care alte trei femei dormeau cu capul sprijinit pe tăblie. Cei doi bărbaţi au început să-şi mănânce supa şi să bea berea rece din Turcia. Pâinea de Borodino cu maia naturală şi coriandru era delicioasă.

— Voiaţi să ştiţi de ce am urcat la bord.

— Păi, ca să vă uitaţi la documentele privind încărcătura. Dar ziceţi, de

ce? spuse Anton.

— Eu știu câte tone au fost încărcate în mina din Siberia. Ca să pot să calculez pierderea, mai am nevoie să cunosc cantitatea încărcată aici. Ia ghiciți dumneavoastră cât s-a pierdut pe drum.

— Doi la sută? aprecie Anton.

— Aproape patru. Asta face aproape cinci sute de tone.

— Cam multă încărcătură pierdută, totuși nu neobișnuit de multă. La ce bun atâta efort?

— Eu cumpăr încărcătură pierdută. Și mi-ar plăcea s-o cumpăr și pe-a dumneavoastră.

— Presupun că trageți în piept asigurările de transporturi. Încă nu-nțeleg foarte bine cum.

— Încărcătura pierdută există numai la mine în acte, dar este atestată imbatabil prin documentele de transport al încărcăturii. Este depozitată, pe ascuns, aici în port.

— Și administrația portuară vă confirmă un spațiu de depozitare care nici măcar nu există.

— Exact. De îndată ce adun zece mii de tone, le încarc.

— Pentru asta aveți nevoie de un vapor înregistrat la Lloyd’s, altfel asigurările nu pun botul.

— Așa este.

— Îl scufundați?

— Să zicem că dispare pe drum.

— Cu echipajul la bord?

— Cum puteți să credeți așa ceva? Doar suntem cu toții în aceeași barcă, nu-i așa? După câteva luni, apare din nou cu alt nume și sub un alt pavilion.

— Asiguratorul plătește pentru navă și pentru încărcătura inexistentă.

— În cel mai bun caz, spuse Arkadi Ilici.

Apoi se sculă ca să mai aducă niște bere. Anton era impresionat, nu atât de schema escrocheriei, cât de sinceritatea acestui ins care numai pungaș nu părea. El nu putea risca să facă așa ceva decât sub o cu totul altă identitate. Era de presupus că individul nici măcar nu era rus.

— Impresionant, spuse Anton după ce Arkadi Ilici a revenit. Cu toate astea, nu pot să lucrez cu dumneavoastră.

— Mă dezamăgiți. Eu plătesc cinci la sută din valoarea de piață pentru un document banal.

— La pierderile noastre anuale, asta ar însemna o sumă frumușică. Dar nu vreau să mă mai împovărez și cu asta.

— Să vă împovărați?

— Mă cunosc prea bine. De fiecare dată când ar dispărea un vapor, aș începe să-mi fac procese de conștiință.

— Dar vă asigur, după aia vapoarele alea apar din nou. Nimeni nu pățește nimic.

— Asta nu schimbă lucrurile. Poate că totuși mai scufundați câte unul.

— Nici atunci echipajul nu pățește nimic. Au destul timp să se pună în siguranță.

— Echipajul! Și ce se-ntâmplă cu pasagerii clandestini aflați la bord? Ăia nu mai apar în nici o știre de presă.

— Căutați pretexte.

— Și apoi, riscul colateral al nopților nedormite. Există destui negustori de materii prime care colaborează cu dumneavoastră fără ca măcar să clipească. Eu sunt prea moale pentru așa ceva.

Anton nu prea știa de ce a spus asta. Nu exista nici un argument împotriva acestei oferte. El se simțea ca un vânat rănit, care capitula în cușca Nikolaev.

— Moale? Dumneavoastră nu sunteți moale, sunteți decadent. Prea delicat ca să vă aplecați după firimituri.

— Oricum, viața mea e destul de palpitantă. Mocirla asta de afară prefer s-o evit, pentru că pot să-mi permit. Aici, Anton ezită un pic: Într-adevăr, poate că ăsta este un lucru decadent.

Își zâmbiră. Timp de o clipă, savurară sinceritatea discuției. Aveau aproximativ aceeași vârstă și erau cam la fel de stricați. Anton nu avea vreun sentiment de superioritate morală, el avea pur și simplu noroc că putea să-și permită să fie mai mofturos. Au mai discutat o vreme despre starea de lucruri din țară, despre tarifele individuale în ceea ce privește șpăgile practicate în fiecare port în parte, despre motivele pentru care, în ciuda aparențelor, în Rusia toate erau mai bune, iar Moscova depășise de mult chiar și Parisul. Înainte ca atmosfera să devină prea familiară, s-au

ridicat şi-au plecat.

Pe drumul spre hotel, Arkadi Ilici spuse:

— La noapte, cineva are să mă ia să mă ducă la Odessa. Dar nu există decât un singur loc, dumneavoastră va trebui să rămâneţi aici.

— Vă ia cu vaporul?

— Nu. Cu un *kukuruznik*. Un avion din ăla care stropeşte câmpurile din aer.

— Mult noroc! Gândiţi-vă la mine când o să mâncaţi pentru prima oară altceva decât *solianka*.

— Promit. Mai am ceva pentru dumneavoastră, împotriva plictiselii.

El îl bătu cu degetele pe umăr pe şofer şi-i spuse câteva cuvinte în ucraineană. Mai întâi, acela nu păru să-nţeleagă, pe urmă scotoci prin lucrurile de pe locul din dreapta sa şi întinse nepăsător în spate o carte. Gogol, *Suflete moarte*.

Vălătucii de căldură se vânzoleau prin aerul camerei într-o tăcere deplină; arşiţa avea să înceapă să se domolească abia peste trei ore. Poate că autorităţile de la Kiev uitaseră pur şi simplu de Nikolaevul aflat în carantină, îl decuplaseră ca fiind irelevant, suspendaseră orice activitate administrativă cu el. Poate că populaţia narcotizată de aici se împăcase de mult cu această stare, oricum, noua situaţie abia dacă aducea vreo schimbare în viaţa ei. Iar aceia care voiau să plece găseau până la urmă căi de ieşire.

Anton citi două capitole. Povestea escrocului Cicikov, realitatea respingătoare a unui oraş de provincie din secolul 19. Pentru Anton, moşierii şi funcţionarii din *Suflete moarte* erau ca nişte cunoştinţe vechi, îi erau mai familiari decât unii dintre oamenii cu care se vedea cu regularitate. Râse în câteva rânduri de tipii aceia degradaţi moral, pe care şi după 150 de ani îi mai puteai întâlni încă pretutindeni în ţară. Gogol era originar din Ucraina; somnoros, Anton se gândi puţin la omul acesta nefericit. Dar, în loc să aţipească, fu din nou cotropit de un val de amărăciune. Acum înţelegea, prea târziu, că tocmai această carte n-ar fi chiar terapia potrivită. La Gogol, râsul îţi rămânea în gât. În maşină, pe Anton, paralelele între Cicikov şi Arkadi Ilici încă îl mai făceau să zâmbească, unul cumpăra suflete moarte, celălalt încărcătură moartă. O, mulţumesc mult pentru

generosul dar, îi mulţumise el pompos escrocului, făcând eforturi vizibile să se ţină în frâu, simţind că-l lua cu greaţă. Arkadi Ilici se mulţumise să-i răspundă cu un rânjet insinuant. Un cadou genial pentru cineva care tocmai refuzase o afacere profitabilă şi care, de acum încolo, avea să-şi petreacă din nou zile întregi lâncezind în camera lui de hotel. Cu siguranţă că rusul era conştient de faptul că, într-o situaţie ca asta, citeai cu maximă atenţie, absorbeai febril fiecare pagină în parte. Cartea era o critică devastatoare la adresa civilizaţiei, era o oglindă în care se putea recunoaşte fiecare dintre profitorii noii ere. În atmosfera de totală izolare de aici, te puteai gândi pe îndelete la propria lăcomie de bani şi depravare. Anton îl subapreciase pe Arkadi Ilici, sau cum Dumnezeu l-o fi chemând; ghimpele lui Gogol avea să-i dea lovitura de graţie. Scuturând din cap, el se supuse destinului său şi deschise din nou cartea. Cicikov era din nou nevoit să-şi ia tălpăşiţa, după ce tocmai fusese dat de gol şi de data asta, dar reuşi să scape de urmăritori.

În sfârşit, strada îşi pierdu şi ea orice urmă de interes pentru el, aşa că închise ochii şi-şi puse capul pe pernă.

Tulburat, Anton închise cartea la loc. El nu credea în coincidenţe fantastice, fuga era şi constanta vieţii sale. Nici măcar nu avea neapărat nevoie de un motiv, el pleca pur şi simplu mai departe, rupea toate relaţiile şi schimba ţara. Pe jumătate letargic, pe jumătate euforic, îşi aduse aminte că, şi în viaţa lui Gogol, laitmotivul fusese fuga. Anton nu mai rezistase nicăieri atâta timp ca la Moscova. În studenţie, obişnuia să se lase furat de visare: el într-o navă spaţială care nu se ştia încotro se deplasează, iar întoarcerea pe Pământ era exclusă din punct de vedere tehnic. Cu timpul, demersul de a-şi închipui starea de spirit a acestui călător căpătase trăsături meditative, el începea să simtă nostalgia plăcută a fugii savuroase dintr-o lume în alta. Era pentru prima oară, după atâţia ani, că se gândea din nou la asta. Se duse la fereastră fără să se uite afară. Într-o fracţiune de secundă înţelese greşeala din gândirea lui. El nu avea nevoie de nici o navă spaţială, Nikolaev era locul din care nu exista întoarcere. Pur şi simplu putea să rămână aici. La hotel, sau şi mai bine într-unul din blocurile alea sovietice din prefabricate. O cameră cu un pat, o masă şi-un scaun. După cel mult trei luni şi după o cercetare superficială, cei din Moscova l-ar fi uitat. Nu avea

să iasă din casă decât dacă ar fi fost absolut necesar. Ar fi fost destul de uşor să găsească pe cineva care să-i aducă zi de zi *solianka* şi care să se ocupe de treburile de strictă necesitate. Ar fi cumpărat de la vreun pensionar toţi clasicii din bibliotecă şi i-ar fi citit. Un nesfârşit delir Puşkin-Lermontov-Gogol-Goncearov, îndulcit de certitudinea de a fi fost definitiv uitat. Oblomov la Nikolaev: sfârşitul amar al unui ridicol conţopist de resurse naturale. Iar la un moment dat, cineva avea să-i facă rost de o combină muzicală sovietică, pe care apoi discurile aveau să se învârtească la nesfârşit. Înregistrările de la Casa de discuri Melodia. Gilels, Richter, Cvartetul Borodin şi Kozlovski ar zăcea pe duşumeaua goală. Iar el s-ar dizolva treptat. În acest scop, Nikolaev era mult mai de-ncredere decât spaţiul cosmic, în care odată şi-odată ajungeai înapoi în punctul din care porniseşi, trebuia doar să zbori destul de mult timp în aceeaşi direcţie. Oraşul acesta era singura fundătură adevărată din întreg universul.

De mult nu mai avusese un gând atât de liniştitor. A început din nou să citească şi apoi a dormit fără vise, până când soarele l-a trezit.

După ce s-a spălat pe dinţi şi şi-a umezit faţa, a băut, ca-n fiecare dimineaţă, apa rămasă în sticlă. A coborât treptele din două în două, fluierând. A întrebat-o pe femeia de la recepţie de micul dejun, un ritual lipsit de sens.

— Nu, spuse ea.

— Vreo veste de la aeroport?

— Nu.

— Mi-au fost cumva spălate rufele?

— Nu.

— Mi-au fost cumva furate rufele?

— Nu.

— Ziar?

— Nu.

— O carte? În afară de *Suflete moarte.*

— Nu.

— Se poate repara televizorul?

— Nu.

Îi mulţumi doamnei Niet şi se aşeză în lobby. La fel ca-n fiecare

dimineaţă, se adânci în lectura unei broşuri cu informaţii despre atracţiile oraşului, veche de doi ani. Ştrand, carusel, facultate, grup folcloric, gară, monumentul lui Lenin, monumentul eroilor. Reclamă pentru Hotelul *Tourist*, pentru un vapor de agrement, pentru o agenţie de partenere pentru străini (*Nikolaev Women – best in world*), pentru un bazar de îmbrăcăminte, pentru un bordel deghizat în club de noapte. Încercă să descifreze inscripţia de pe monumentul eroilor.

— Vă deranjez?

O faţă rotundă cu ochi verzi-căprui se aplecă spre el. Femeia, înaltă, purta o rochie uşoară fără mâneci. El fixă cu privirea zâmbetul plin de speranţe de pe buzele cărnoase.

— Nu mă deranjaţi, spuse Anton. Ceea ce era adevărat.

Ea se îndreptă de spate şi, timp de o clipă, rotunjimile ei senzuale şi umerii laţi îl făcură să se simtă copleşit. Ea îi lăsă timp să-şi recapete stăpânirea de sine.

— Voiam să vă informez despre salonul nostru. Poate că aţi dori cumva să vă tundeţi?

— Există o frizerie aici în hotel?

El se şi ridicase şi stătea deja în faţa ei. Ea râse şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, o luă înainte. Porni în urma ei ca un căţeluş cu limba scoasă, holbându-se când la părul ei negru strâns în coc, când la pielea albă a braţelor şi a gambelor. Cât de dreaptă se ţinea, nu era prea suplă, mai degrabă plină de forţă şi-n acelaşi timp delicată, exact ca femeile care strângeau recolta din tablourile realismului socialist.

Dacă priveai de afară, nimic nu sugera frizeria care se ascundea într-un ungher întunecat de la parter. El urmă orbeşte norul de prospeţime şi optimism. În spatele unei uşi absolut oarecare, se deschidea apoi salonul luminos, din care o a doua femeie îl sorbea din priviri, în timp ce dădea din cap a mulţumire spre colega ei. Ele reuşiseră să-l atragă în împărăţia lor pe unul din rarii oaspeţi ai hotelului, iar acum contemplau, amândouă, exemplarul exotic. Când izbucnise holera, închiseseră, dar, după o săptămână de concediu obligatoriu, cele două prietene se hotărâseră să redeschidă salonul, în pofida perspectivelor absolut jalnice.

— Eu sunt Ania, iar ea e Marina, spuse cea care-l abordase în lobby.

— Anton, din Moscova. Mai că-i venea să le salute strângându-le-n braţe.

Cele două femei se priviră încântate. Din Moscova, dar nu era rus, un dar al cerului. Sau al holerei.

— Cum e cu apa? Aveţi cumva posibilitatea să mă spălaţi pe cap?

Mândre, arătară în acelaşi timp spre cele patru găleţi zincate pline cu apă, aliniate pe podea. Anton se mai codi puţin, inspectă pieptenii şi foarfecele şi adulmecă o sticluţă care mirosea a şampon. Cele două urmăreau cu un interes plin de respect ezitările lui. El le făcu complimente, afirmă că aici îi plăcea mai mult decât la coaforul francez de pe Tverskaia. Ele respinseră complimentul cu demnitate, îi lăudară părul, deplânseră starea cămăşii lui şi se oferiră să i-o spele până a doua zi.

— Aveţi cumva ceai şi ceva de mâncare?

Bineînţeles că ceaiul nu era o problemă şi se găsiră şi câţiva biscuiţi. El se aşeză şi, astfel, declanşă o activitatea frenetică în încăperea violent luminată de soare. Maestra frizeriţă Ania, a cărei diplomă înrămată era atârnată lângă oglindă, îl atinse pe umeri pentru a-l apăsa uşor ca să se aplece deasupra chiuvetei. Apoi, Maria ridică una dintre găleţi. Iscusită, ea turnă exact atâta apă câtă îi trebuia Aniei ca să-i poată spăla părul de trei ori. Urmă un lung masaj al capului, tot mereu întrerupt de îndemnul ca el să bea din ceai şi să se servească cu biscuiţi. În acest timp, el le observa încântat pe cele două femei, iar ele flirtară un pic cu el, în glumă. Emanau un miros minunat, iar canicula nu părea să le deranjeze. Marina se oferi să-i facă şi manichiura, el acceptă recunoscător.

Ania îl tundea cu mare atenţie. Tot mereu se mai oprea câte-un pic ca să-şi studieze opera din toate unghiurile. Abia după aceea îşi relua treaba, concentrată. El contemplă în oglindă părul ei sănătos şi pielea netedă de pe braţe. Din când în când, ea cobora foarfeca, îşi sufla repede părul de pe frunte şi-i arunca o privire care exprima scuze. Atunci, el zâmbea scurt, sperând ca o minusculă picătură de sudoare să se arate la subsuorile ei minunate. Între timp, Marina îi îmbăia degetele cu grijă în apă caldă cu săpun, mai aducea ceai şi trăncănea în şoaptă cu Ania. El nu înţelegea mai nimic din ce spuneau ele, dar asta nu-l deranja: ciripitul plăcut a două făpturi minunate. Închise ochii ca să urmărească mai bine melodia glasurilor lor. Era evident că vorbeau despre mâinile lui. Marina ridică una

din ele.

— Ia uită-te puțin. Ce degete lungi. Mâini de pianist. Ia spune, Ania, ai mai văzut mâini ca astea?

— Ăsta n-a muncit niciodată pe câmp.

— Nici voi nu arătați chiar a tractoriste, spuse el.

El chițăiră încântate și, în timp ce pila se mișca vioaie de-a lungul unghiilor lui, el trebuia să spună tot mereu *tractoriste*. Anton își propuse ca, în ziua următoare, să vină să-și facă și pedichiura.

Femeile își terminaseră treaba, dar el nu se ridică de pe scaun și amândouă se așezară în fața lui. Chipurile lor concentrate îl priveau cu toată seriozitatea, în timp ce-i puneau întrebări. Era vorba numai și numai despre Moscova, centrul universului. Orice detaliu era incitant și era înregistrat cu atenție. Ceea ce le interesa cu adevărat la Moscova erau femeile, bărbații nu prea aveau importanță; în ochii lor, ăia erau la fel peste tot, în vreme ce o moscovită se deosebea fundamental de o provincială. Moscova exercita o fascinație irezistibilă, era un loc magic, iar relatările lui exotice deveneau și mai interesante pentru ele datorită accentului său. Anton povesti despre balerine și despre actrițe, despre numeroasele femei care, acum, conduceau mașini și se-ntâlneau cu prietenele lor în noile cafenele elegante, unde niște bărbați îmbrăcați în fracuri le serveau cu prăjituri aduse tocmai de la Viena.

Pentru restul zilei, Ania și Marina nu mai așteptau alți clienți și părură să regrete plecarea lui. Ele și-au luat rămas-bun de la el cu multă căldură și i-au promis că, pentru ziua următoare, aveau să facă rost și de ustensile de bărbierit. El le-a mai povestit despre rufele lui dispărute și le-a întrebat dacă să-și cumpere altele noi. I-au făcut semne indignate că nu e cazul, era un fleac pentru ele să le găsească, mâine va putea să le ia de la ele gata spălate. Despărțirea se tot amâna, Anton nu voia să se întoarcă-n celula lui, Ania și Marina voiau să continue să-l scaneze pe acest extraterestru. De fiecare dată când cele două perechi de ochi larg deschișii îl fixau, lui îi mai trecea prin minte câte o întrebare ciudată. Ele îi făceau jocul, spuneau dinadins lucruri pe care el nu le înțelegea, iar apoi îl compătimeau pentru asta. El se interesă de prognoza meteorologică și, când plăti, întrebă dacă nu cumva greșiseră calculul, la Moscova prețurile erau mult mai mari. Cele două prietene s-au îndoit de râs, au hotărât să plece împreună cu el la Moscova, ca să deschidă

un salon în supermagazinul GUM. El promise să finanţeze toată afacerea şi-şi luă pentru a patra oară rămas-bun, de data asta pe bune.

Femeia de la recepţie îi spuse că un anume Serghei ruga să fie sunat şi Anton comandă o convorbire cu Moscova. În liniştea deplină a camerei sale, a trebuit să aştepte aproape o oră până când a sunat.

— Ania la telefon. Aveţi puţin timp?

— Sigur că da. Despre ce e vorba?

— Deci eu mă gândeam că tot ce se-ntâmplă aici nu-i chiar atât de simplu pentru dumneavoastră. Vreau să spun, treaba asta cu carantina poate să mai dureze destul de mult.

El tăcu, aşteptând ca ea să continue.

— Mai sunteţi la telefon? Deci, mi-ar face plăcere să gătesc ceva pentru dumneavoastră. Mâine seară. Sau aveţi deja alte planuri?

— Nu am nici un plan. Minunată idee.

Marina se auzi strigându-i ceva din fundal.

— Poate să vină şi colegul dumneavoastră.

— Nu poate. Ăla n-are timp.

— Înţeleg. Aşadar, doar noi doi. Atunci, ne vedem mâine la salon.

— Normal. În jur de zece. Cea mai importantă întâlnire a mea.

— Şi a mea.

Ea râse din nou şi-nchise telefonul. Lui îi plăcea hotărârea din glasul ei şi începu imediat să danseze un mic dans sălbatic de bucurie în celula lui. Anton deveni din ce în ce mai euforic, până când, într-un târziu, cântă cu voce tare pe ruseşte prin fereastra deschisă ceea ce trăise la salon.

Mai târziu s-a întins în pat şi a început din nou să citească din *Suflete moarte*, acum nu mai era decât o carte extraordinară. Cu speranţa că ar mai putea găsi totuşi baterii, scotoci încă o dată temeinic prin geanta lui de voiaj. La fund de tot găsi o listă de cuvinte pe care, cu ani în urmă, o alcătuise pentru el profesoara lui de rusă. Erau acolo surprinzător de multe pe care nu le cunoştea, aşa că toci până spre seară, întrerupt tot mereu de amintirile de la salon.

— Unde v-aţi tuns? întrebă Boris Petrovici într-o doară, seara, în timp ce se-ndreptau spre restaurant.

— Există un salon la hotel.

— Arată ca lumea.

Și apoi anunță că în ziua următoare avea să se ducă și el acolo.

De data asta, berea era rece și exista chiar și pâine la supă. Ospătarul nu se arăta, cel care-i servi era un bărbat tânăr și neîndemânatic. Boris Petrovici se distra comandând lucruri despre care știa că nu se găseau. Omul începu să se bâlbâie și, de emoție, răsturnă un pahar. Zadarnic îl rugă Anton pe rus să înceteze cu asta.

— De ce, lasă-l pe *hahli* să se agite un pic.

— În Occident, numai oamenii cu complexe de inferioritate îi șicanează pe chelneri.

— Se poate. La noi e altfel.

— Ce-ați mai făcut azi?

— Am fost pe la mămicuța noastră din port. Dintr-odată a început să aibă îndoieli în ceea ce privește preluarea, a făcut pe căpoasa. Cred că-i naționalistă.

— S-ar putea să existe și alte motive.

— Zgripțuroaica a devenit obraznică, în loc să fie recunoscătoare. Haita asta din Sud ne-a scăpat total de sub control.

— Recunoscătoare pentru ce?

— Pentru ce? Pentru tot! Timp de șaizeci de ani, Rusia a trăit prost din cauză că a trebuit să civilizeze republicile astea de căcat.

— Complexă temă. În cursul acestui proces, câteva milioane au murit de foame conform planului.

— Prostii. A fost o perioadă grea, și în Rusia au murit oameni de foame atunci, spuse Boris Petrovici.

— Haideți mai bine să nu vorbim despre Stalin.

— De acord. Stalin e o temă în sine. Dar cine le-a construit ăstora școlile și spitalele? Cine le-a creat infrastructura? Cine le-a adus egalitatea în drepturi? Dreptatea și legea?

— Toate astea au venit de la voi?

— Și hârtia igienică! Înainte să venim noi, ăștia se…

Anton se grăbi să-l întrerupă.

— E-n ordine. Am înțeles. Lipsă de recunoștință pentru ajutorul de dezvoltare pe care l-ați asigurat.

— Lipsa de recunoştinţă este exact sintagma potrivită. Dintotdeauna Rusia a avut o inimă slabă. Unde ne-am afla azi dacă nu le-am fi dat să mănânce la toţi ăştia?

Anton nu spuse nimic, nu mai avea chef să facă vreun efort să schimbe subiectul. Rusul îi făcu pe plac din proprie iniţiativă.

— Dar ce vă spun eu dumneavoastră aici? Un străin poate să-şi petreacă toată viaţa în Rusia şi tot nu-nţelege nimic.

— Şi eu am sentimentul ăsta, şi-ncă destul de des. Oare lucrul acesta e valabil şi reciproc?

— Nu. Să-nţelegi Europa e foarte uşor. De vreo patru sute de ani vă tot căţăraţi în sus pe copăcelul ăla umanist al vostru.

— Şi câteodată mai alunecăm un pic înapoi.

— Şi când aţi ajuns în vârf, vă mai uitaţi printre crengile coroanei la craca cea mai de jos şi vă întrebaţi cât are să mai dureze până când ajungem în sfârşit şi noi alături de voi.

— Cam aşa ceva. Deci cam peste câte generaţii?

— Niciodată. Copacul ăla nu-i pentru noi.

— Drumul vostru separat este o obsesie ciudată. Până şi Kremlinul a fost construit pe jumătate de italieni.

— Se prea poate. Nu însă şi Lubianka.

Anton comandă vodcă, fiindcă aceasta era strâns legată de drumul separat al Rusiei. Era ferm hotărât ca, în seara asta, să nu mai cârtească, ci să trateze explicaţiile lui Boris Petrovici ca pe un studiu social. Avea să-i mai lanseze doar o mică provocare, după care îşi propuse să nu mai spună nimic.

— Dar când mă uit aşa, la oameni, s-ar zice că ei vor să trăiască la fel ca-n Occident. Vor un nivel de viaţă ca lumea, vor să-şi crească copiii în linişte şi-şi doresc şi ceva mai multă siguranţă.

— Doar să lucreze ca lumea ca să obţină toate astea nu vor. Eroul din basmele noastre este un puturos care, cu toate astea, ajunge bogat. Un popor îngrozitor de sălbatic, dacă-l laşi de capul lui, spuse Boris Petrovici.

Anton dădu din cap amuzat, acum rusul vira direct spre KGB. Probabil că stăpâna portului fluvial i-o trăsese destul de tare.

— De ce ar avea nevoie poporul de o mână forte? întrebă Anton.

— Păi vedeţi şi dumneavoastră ce se întâmplă atunci când comitetul lasă frâiele din mână: SIDA, droguri, prostituţie. Un haos atât de mare ca acum n-am mai avut de mult.

— Dar organizaţia voastră a exagerat tot timpul.

— Nu mai numiţi Comitetul pentru Siguranţa Statului organizaţie, n-aveţi dreptul să faceţi asta. Indiferent dacă s-a numit Cheka, GRU, GPU, OGPU, GUGBD, NKWD, MWD, MGB, KGB sau FSB: Noi am ţinut ţara asta unită, şi tot noi o s-o facem şi de-acum înainte! Este vorba de Rusia, e nevoie de noi.

— Prea multe detalii anoste! Ciudat, mai întâi îl creaţi pe omul sovietic, şi pe urmă e nevoie de voi, din cauză că acesta nu ştie ce să facă cu libertatea lui. În orice caz, cunoscuţii mei din Moscova văd altfel lucrurile astea.

— Nu pentru multă vreme, îl întrerupse Boris Petrovici, mai aşteptaţi câţiva ani, şi atunci o să ne implore să facem din nou ordine.

— Şi atunci o să vă primiţi înapoi vechiul job?

— Pe ăla îl am în continuare. Doar că, momentan, statul nu ne mai plăteşte pe toţi. Până când o să le vină mintea la cap trebuie să ne descurcăm singuri.

— Pe bune? Adică dumneavoastră chiar credeţi că are să mai fie vreodată ca înainte? Arhivele sunt deschise, oricine poate să vadă ce nenorociri aţi făcut, răspunse Anton.

— Serviciile occidentale n-ar fi făcut niciodată greşeala cu arhivele. Dar ce mare lucru, doar aţi văzut că indignarea s-a potolit repede.

— N-are să mai fie niciodată cum a fost înainte.

— Bineînţeles că nu. Vor veni alţi oameni care au mai învăţat câte ceva pe deasupra. Modelul Chinei, vedeţi bine, e cât se poate de interesant. La noi a fost mai întâi aşa-numita libertate şi abia pe urmă reformele economice. Ciuciunghezii au fost mai şmecheri, capitalism, da, dar fără celelalte tâmpenii.

— Statuia lui Felix Dzerjinski cel cu mână de fier n-o s-o mai puneţi niciodată la loc. Oamenii au ajuns să-şi preţuiască prea mult libertatea. Ei călătoresc sau studiază-n străinătate şi se întorc cu idei noi.

Timp de o clipă, ochii lui Boris Petrovici scăpărară. Anton bănuia că nu-i

plăcuse deloc evocarea doborârii, de către poporul furios, a statuii fondatorului KGB, care se aflase în faţa închisorii Lubianka.

— Dintre studenţi, doar puţini o să se mai întoarcă în ţară. Iar cu ceilalţi ne descurcăm noi. Ăia văd doar nivelul vostru de trai, asta-i cam tot ce-i interesează. În afară de asta, fiecare rus adevărat intuieşte că în viaţă mai există şi altceva în afară de frigiderele de designer şi consolele de jocuri.

— Aşa vorbesc întotdeauna aceia care le au deja. Îi subapreciaţi pe oameni.

— Nu. Rusului îi merge cel mai bine atunci când pune binele ţării mai presus de cel personal.

Fraza şi-a făcu efectul. Anton era puţin suprasolicitat de această întorsătură a discuţiei lor şi nu spuse nimic. Rusul îi adresă un zâmbet binevoitor.

— Dumneavoastră n-aveţi nici o vină. Voi, occidentalii, sunteţi pur şi simplu irecuperabili în naivitatea asta a voastră. Credinţa voastră de nezdruncinat în bine e adânc înrădăcinată, precis că în Germania asta funcţionează foarte bine, în civilizaţia de acolo ajungi departe cu asta. Dar nu cu poporul de aici. Anton, dumneavoastră sunteţi pur şi simplu incapabil să-l recunoaşteţi pe omul sovietic în toată măreţia lui, să-nţelegeţi că el are nevoie de o mână forte ca să înflorească şi el cât de cât. Asta-i situaţia, chiar dacă aţi vrea, nu aţi fi în stare să acceptaţi că există două feluri de oameni: ai noştri şi restul.

Acum, Boris Petrovici îl privea cu un aer atât de prietenos-triumfător, încât Anton începu să se simtă rău.

— Ceea ce spuneţi conţine cam prea mult dispreţ pentru gustul meu. Dacă acesta este modul în care gândiţi despre propriii dumneavoastră oameni, mă ia cu răcori când îmi închipui ce veţi fi gândind despre cei ca mine, spuse Anton.

— Îngăduiţi-mi să fiu sincer cu dumneavoastră. Mie unul îmi place de dumneavoastră, sunteţi o căpuşă previzibilă, care şi-a făcut un cuib cum nu se poate mai confortabil la Moscova. Ca mulţi alţi şmecheri de afară, profitaţi de prăbuşirea ţării cât de bine puteţi, fără să produceţi daune prea mari. Frumoasă viaţă! Dimineaţa treceţi cu maşina prin faţa Lubiankăi fără pic de respect, ca să vă duceţi în frumosul dumneavoastră birou. Şi vă

gândiţi în schimb la vreo curvă cu care v-aţi tras-o în noaptea precedentă. Dar ăsta nu trebuie să fie un dezavantaj pentru noi. N-aveţi decât să ne mai subapreciaţi o vreme. Dar fiţi cu ochii-n patru, n-are să vă meargă aşa la nesfârşit.

— Exact aşa este, confirmă Anton şi-şi ridică paharul. Izbucniră amândoi în râs. După un timp, Boris Petrovici reveni la subiectul său preferat.

— N-am putut să nu mă gândesc adineaori că, odinioară, aici era teritoriu rusesc. Tot Sudul, inclusiv Crimeea. Până când *hahliul* ăla de Hruşciov l-a dăruit Kievului.

— Acela chiar că a fost un act administrativ bizar, fu Anton de acord. Şi, pentru ca nu cumva kaghebistul să mai apuce să deplângă şi pierderea Alaskăi, Anton insistă că era timpul să plece.

În dimineaţa următoare, Ania şi Marina îl aşteptau deja, ele îi prezentară un pachet foarte frumos cu lenjeria lui curată. După aceea, l-au pus să se aşeze şi să închidă ochii. Când i-a deschis din nou, în faţa lui se afla o farfurie cu chifle aburinde cu brânză de vaci. Împreună, se aruncară asupra farfuriei cu *bulociki*.

— Delicioase. Mai bune ca la Moscova.

— Dacă spuneţi dumneavoastră. Şi colegul dumneavoastră a fost deja pe la noi.

— A fost tratat şi el cu *bulociki*?

— Nu-l cunoaştem destul de bine pentru asta. În plus, n-avea nimic de povestit.

— Ar fi avut el ce povesti. Depinde numai de temă.

— De fapt, mie mi se pare cât se poate de simpatic, spuse Marina.

— Sunt sigur că are să mai vină.

— Transmiteţi-i că-i bine-venit.

— Asta are să-l bucure. Rar i se-ntâmplă să audă aşa ceva.

Au urmat bărbieritul, spălarea părului, masajul capului şi al cefei – toate, executate de Ania. Marina s-a apucat de pedichiură. Din nou a trebuit să povestească despre Moscova şi Sankt Petersburg. Întrebări detaliate, cum erau celebrate acolo zilele de sărbătoare, dacă era adevărat că, acum, oricine putea să se căsătorească şi să se boteze la biserică, cât de mare era şpaga ca să beneficiezi mai repede de asistenţă medicală şi cât câştigau femeile la el

la firmă. La preţurile pentru alimente a fost nevoit să-şi recunoască ignoranţa, fapt care le-a umplut de indignare. Faptul că el nu ştia cât costa un kilogram de carne de vită la piaţă le-a dat de gândit. Atunci când a avut ezitări şi la preţul unei călătorii cu metroul, au râs de el. Dimpotrivă, preţul unei conserve mari de caviar nu le-a interesat; deşi, la scară globală, acesta era mai degrabă convenabil, pentru o sumă ca aceea, aici se putea trăi bine o lună întreagă. Ania tot îi mai umbla cu foarfeca prin păr, ea nu părea pe deplin mulţumită cu ceea ce făcuse în ziua precedentă.

După pedichiură, Marina a dispărut şi Ania i-a dat un bileţel cu adresa ei.

— Veniţi pe la şapte, a spus ea.

— Cu plăcere. Am să încerc să fac rost de-un taxi.

— Ceea ce, acum, nu-i tocmai simplu.

Ea i-a luat bileţelul din mână şi a mai scris pe el un număr de telefon.

— Sunaţi aici. De cele mai multe ori funcţionează.

— Dacă nu, am să vin pe jos.

Ea îi zâmbi, sigură de victorie, ştiind probabil că nimic pe lume nu l-ar putea împiedica să vină.

Şoferul îl aştepta precum conveniseră şi Anton îi arătă bileţelul cu adresa.

— Mai înainte însă, aş vrea să cumpăr o sticlă de şampanski şi un buchet de flori.

Omul păru că ia act de asta cu indiferenţă şi porni. Cu mare grijă, introduse o casetă în casetofonul de bord. Anton cunoştea repertoriul, cântece despre viaţa în puşcărie, despre criminali care recidivau şi prietenele lor infidele. Un gen popular: dragostea pentru muzica pârnăiaşilor era comună taximetriştilor din fosta Uniune Sovietică.

În Piaţa Centrală, uşile câtorva containere erau deschise: puncte de vânzare care se încăpăţânau să se opună autorizaţiei de aprovizionare. Marfa de contrabandă includea până şi florile, pe care nişte chimicale urâte le împiedicau să se ofilească. El cumpără un buchet de trandafiri şi nişte dulciuri turceşti. Renunţă la o sticlă suspectă de Merlot, a cărei etichetă indica o podgorie inexistentă din Franţa. Mai mulţi negustori pe care-i întrebă de şampanski ridicară din umeri. Îi oferiră în schimb hrană pentru animale de companie, articole de birotică şi peşte uscat. Voia deja să se

întoarcă la maşină, când în faţa lui apăru o tânără în jeanşi şi tricou.

— Ce cauţi? îl întrebă ea.

— Șampanski.

— Aha. Şampanskoie. Albă? Demisec?

El dădu din cap.

— Altceva? Săpun? *Aftershave*? Prezervative?

— Baterii pentru walkmanul meu. Multe.

— Zece minute. Nu pleca.

El aşteptă în faţa unui stand cu casete porno. Vânzătorul dădu din cap a încurajare.

— Dorinţe deosebite? Chestiile speciale nu sunt expuse.

Anton merse agale până la un container care se specializase pe tuningul optic al tuturor modelelor de Volga şi pe substanţe odorizante cu toate aromele posibile pentru habitaclul maşinii. Afacerea stagna, vânzătorul dormea pe un scăunel.

Fata se întoarse cu o pungă pe care i-o întinse alene. El aruncă o privire înăuntru.

— E totul înăuntru, spuse ea. Merseră unul lângă altul până la taxi.

— Ce altceva ţi-ar mai trebui?

— Nimic. Dacă mai am nevoie de ceva, mă întorc. Cât îţi datorez?

Fata îi comunică suma şi el îi dădu banii. Ea rânji şi făcu balonul de gumă de mestecat să pocnească. Să nu negociezi preţul – asta chiar era o chestie *cool*.

— Frumoşi pantofi, spuse ea şi dispăru.

Şoferul nu se vedea nicăieri. Anton se aşeză pe bancheta din spate, aşteptând inert în arşiţa dogoritoare. În tăcerea aceea, aţipea întruna. Câteodată mai deschidea ochii un pic, cu speranţa că poate şoferul şi-ar face în sfârşit apariţia. Nu era în stare să facă efortul de a-l căuta. Un râcâit îl făcu să deschidă ochii. Nici urmă de şofer, în schimb un omuleţ minuscul îşi băga capul prin geamul lateral. Acesta părea să-i ofere ceva. Singurul cuvânt pe care-l înţelese era *sala*, slănină de pe burtă.

— Pleacă de-aici! Nu cumpăr nici o slănină.

— Prostule! Slănină vie pentru tine. Cumpăr-o!

— Dispari odată!

Piticania deveni furioasă. Se agăţă de maşină şi-ncepu să izbească în ea cu picioarele.

— Cumpără slănina cea bună. Face plăcere. Slănină pentru plăcere veşnică. Plăcere de slănină.

Trunchiul înfăşurat într-un halat verde închis reuşise să pătrundă prin fereastră. Ochişorii albaştri-deschis îi ieşeau din orbite, degetele lungi şi păroase încercau să-l înhaţe. Unghiile îndoite ajunseseră până aproape de faţa lui. El le împinse la o parte. Timp de o clipă îl văzu pe şofer cum îl trăgea de picioare afară. Făptura se proptea cu coatele în cadrul ferestrei. Şoferul zbiera de furie. Anton se holba la faţa schimonosită a intrusului. O limbă crestată ieşi din gura lui, se orientă, vibrând scurt, înainte să ţâşnească afară. Anton se trase-napoi, corpul mai zvâcni o dată în sus înainte să dispară cu totul pe fereastră. El văzu cum doi bărbaţi care veniseră în fugă loveau ceva cu picioarele. Scuturând din cap, şoferul urcă şi porni în trombă. Anton se uită în urmă prin lunetă, omuleţul dispăruse.

— Asta ce-a mai fost?

— Nu vă mai bateţi capul. Şi-a luat-o ca lumea, spuse şoferul care-şi făcea cruce cu ochii la o icoană minusculă.

— A fost un spiriduş?

— De unde şi până unde spiriduş? Nu puteţi să deosebiţi un gnom de un spiriduş?

— Un gnom? Nu cumva Vij? gemu Anton. Iarăşi Gogol, o recidivă. Istoria înfricoşătoare a gnomului Vij o cunoştea aici orice copil.

— N-a fost nici un Vij.

— Ce voia să-mi vândă?

— Habar n-am. Haideţi să nu mai vorbim despre asta.

— Ce poate să-nsemne slănină vie?

— N-am auzit de aşa ceva niciodată. Dumnezeu mi-e martor, habar n-am ce voia, spuse şoferul şi de data asta atinse icoana.

Un sfert de oră mai târziu au oprit în dreptul unui bloc părăginit din anii şaizeci. Şoferul a numărat bancnotele şi s-a oferit să aştepte. Anton a refuzat.

Sus, la etajul doi, Ania îl aştepta în uşa deschisă. Ea l-a privit cu atenţie, a făcut un pas înapoi, apoi i-a întins obrazul. Stăteau acolo nemişcaţi, gustând

din plin bucuria întâlnirii. Apoi i-a luat trandafirii din mână, iar el a urmat-o cu sticla şi cu dulciurile în sufragerie. Pe hol, Ania s-a mai întors o dată spre el, prefăcându-se speriată: ca şi când s-ar fi temut că, în ultimul moment, el ar fi putut să se întoarcă şi să fugă. Camera era aranjată sărăcăcios, mobilier standard mic-burghez din era Brejnev. Pe un milieu croşetat stăteau, înrămate, fotografiile unui băiat serios în prima lui zi de şcoală şi pe plajă.

— Fiul tău?

— Alioşa al meu.

— Are ochii tăi. Unde e acum?

— La babuşca lui, până mâine.

Ea râse pentru prima oară, se înroşi un pic la faţă şi scutură repede din cap. Îşi disimulă starea de jenă prezentându-i apartamentul. Ania dormea pe canapeaua din sufragerie, fiul ei avea propriul său imperiu, pe care mama lui îl transformase într-un spaţiu luminos. El îi făcu un compliment pentru asta. Când el se poticni din cauză că nu-i venea în minte un cuvânt, ea îl sărută repede pe gură. Anton era încântat peste poate, toată fiinţa ei emana bucuria de a trăi. Ea se desprinse uşor din îmbrăţişarea lui.

— Ai adus şi nişte foame cu tine? Vrei să mâncăm?

Masa era pusă în faţa canapelei. Anton era puţin prea mare pentru mobila ei, un corp străin. El încercă să disimuleze asta. Ania servi mâncare ucraineană, gustoasă şi extrem de variată, mâncarea era mult mai bună aici decât în Rusia. La masă au băut vin din Moldova. Ea râdea mult şi, cu o seriozitate jucată, strecura tot mereu expresii de modă veche. Câteodată, ea era nevoită să reformuleze pentru el şi avea un aer triumfător atunci când el înţelegea în sfârşit. Prospeţimea ei relaxată printre toate acele piese de mobilier socialist îl excita. Ania avea un farmec natural, un simţ al atmosferei şi al comicului de situaţie, ştia să-l atragă în vraja ei jucăuşă; străvechiul ritual feminin. Anton se scufundă într-o neajutorare solară, sistemul lui nervos vegetativ preluă controlul. De luni întregi nu se mai simţise atât de bine, plin de recunoştinţă se lăsă condus de siguranţa ei de sine. Ea îi coordona gesturile de tandreţe prin sugestii, îl punea să-i laude sânii. Când el începu să fie puţin prea impetuos, ea îl convinse să mai aibă răbdare şi se apucă să întindă un cearşaf alb peste canapea. Mulţumită, mai mângâie o dată cu mâna altarul pe care urmau să facă amor. Apoi, ea se

îndreptă, se duse la el, îl numi râzând *privire lacomă* şi-l sărută lung. După ce amândoi s-au dezbrăcat în mijlocul camerei, ea l-a măsurat cu bunăvoinţă. Mergând cu spatele, l-a condus până la canapea şi s-a întins pe spate. Ea îi lăsă un timp iniţiativa, după care el primi instrucţiuni precise şi capul lui dispăru mult timp între coapsele ei. Când apăru din nou, ea îl lăudă cu asupra de măsură. În acest timp, se atingea între picioare, ca şi când ar fi avut ceva de aranjat acolo. După care avu parte de cea mai bună felaţie din viaţa lui.

Tot ce s-a petrecut în noaptea aceea pe canapea a fost regizat de ea. *Ania's way or the highway*. El a făcut tot ce-i plăcea ei şi a fost răsplătit cu orgasme grandioase. Între timp, ea îl ajuta să prindă puteri cu bunătăţile pe care le pregătise şi pe care le tot aducea din bucătărie. O noapte de amor plănuită cu atenţie, tot mereu întreruptă de discuţii lungi, al căror conţinut Ania îl lăsa în seama lui. Când, în sfârşit, s-au întins unul lângă altul, el a vrut să vorbească despre întâmplarea asta bizară.

— Cea mai grozavă femeie în cel mai nenorocit oraş. Tu m-ai salvat, spuse el.

— Ei, chiar aşa de nasol nu-i aici. Vreau să spun, nici chiar atunci când n-ai parte de unul ca tine la pat.

— Nu ştiu ce să zic. Alaltăieri am fost destul de căzut, de-a dreptul deprimat.

— Probleme de afaceri?

— Nu. Am stat în cameră şi am citit Gogol.

— Eu nu l-am mai citit din şcoală. Dar cum de ajungi să te laşi deprimat de o carte? În rest, eşti un tip cât se poate de vioi, vreau să spun nu numai în pat.

— E ciudat, nu-i aşa? Am stat aşa şi-am clocit, voiam deja să-mi bag picioarele-n jobul meu. Poate chiar să rămân aici pentru totdeauna. Tocmai aici!

Ea râse neîncrezătoare.

— Erai cumva beat?

— Nu. Oraşul ăsta m-a tras în jos.

Ea se aplecă peste el şi-l sărută repede de mai multe ori la rând.

— Sensibilul meu, nu-ţi face griji! N-a fost decât un mic moment de

slăbiciune.

— Tu eşti antidotul meu.

— Ei, pe tine aş fi în stare să te dezintoxic în mod regulat. Dar acum, pe bune, gândul de a rămâne aici e pervers. După câteva săptămâni ai ajunge să fii la fel ca bărbaţii de-aici. Moscova te încarcă, dar aici, strălucirea ta s-ar stinge foarte repede.

— Totuşi, a ta văd că rezistă.

— Eu sunt femeie, la noi sunt alte reguli. În afară de asta, viaţa mea aici nici măcar nu e atât de rea. Ce-i drept, tatăl lui Alioşa a fost un coşmar, dar după aceea am reuşit să iau un credit şi să cumpăr apartamentul. Salonul merge cât se poate de bine, spuse ea râzând. Iar apoi, mângâindu-l pe faţă:

— Şi când vine vreo criză, dau peste unul ca tine.

— Cu toate astea, oraşu-i de groază, spuse el.

— Iar începi? Ce anume îl întristează atât de tare pe iubitul meu?

— Nu i-ai văzut pe copiii ăia din faţa hotelului? Şi nu ştii ce chestii se-ntâmplă în portul ăla de căcat?

Ea se ridică în capul oaselor ca să-şi ia o ţigară din pachetul lui şi să şi-o aprindă.

— Tu crezi că-s bătută-n cap? Fratele meu lucrează în port, ce-mi povesteşte el că se-ntâmplă acolo pe-un tip delicat ca tine l-ar omorî. Şi apoi fetele – ce-i cu ele? Ştiai că există aici în oraş o casă în care copiii sunt ţinuţi ca-n cuşti, ca să-şi facă ăia toate plăcerile cu ei? Cine plăteşte destul poate să şi omoare unul. Bine-ai venit în realitate!

Acum, ea stătea în faţa lui, în picioare. Anton încercă să bâiguie un răspuns, întinse mâna spre ea, dar Ania se retrase şi se duse la baie. Când s-a întors, l-a găsit îmbrăcat, aşezat pe un scaun. L-a privit cu ochi serioşi.

— Aş vrea să mă înţelegi. Cândva, viaţa mea a fost mult mai rea. Alioşa este un băiat vesel, la anul facem o excursie la Paris cu autocarul. Pentru el, Euro Disney, pentru mine, Champs-Elysées. Şi peste câţiva ani are să fie student. Ea îşi şterse o lacrimă. Sunt mulţi aici care luptă împotriva prostituţiei infantile. Lucru periculos, pedofilii ăştia sunt acoperiţi de poliţie, sunt implicaţi baştani de baştani. Dar există o organizaţie la Kiev care a promis că ne ajută.

Ea îşi trecu degetele prin părul lui, inhalându-i mirosul. El îşi mai ceru

scuze de câteva ori şi o sărută pe burtă.

— E-n regulă. Hai, dezbracă-te la loc, spuse Ania.

În noaptea aceea nu dormiră deloc. Pe la şase, ea îi chemă un taxi. Lui Anton i-ar fi plăcut să mai rămână, dar ea avea alte planuri. În timp ce ei încă mai beau un ceai în bucătărie, şoferul îl aştepta deja.

Ajuns la hotel, auzi voci venind de pe holul etajului său, uşa camerei lui Boris Petrovici era deschisă. Rusul tocmai îşi lua rămas-bun de la Marina. Râseră toţi trei, fără ca vreunul să spună ceva.

Ajuns în cameră, adormi imediat. Câteva ore mai târziu, cineva îi ciocănea în uşă. Când deschise, în faţa lui stătea o cameristă.

— Nu vedeţi chestia aia roşie atârnată de clanţă? căscă el.

— O văd. Dar am crezut că aţi uitat să o daţi la o parte.

— Adică mă sculaţi din somn din cauză că aţi crezut că aş fi putut s-o uit?

— E deja unsprezece. Gata cu somnul. Acum facem curat.

— Dispari! Întoarce-te peste două ore, sau mai bine mâine.

Închise uşa şi se duse la baie. Venise apa, şi Anton se băgă imediat sub duş, hotărât să rămână acolo până la ultimul strop. După douăzeci de minute renunţă, era clar că ceva se întâmplase-n oraş. Se spălă pe dinţi şi intră în cameră gol, ca să se bage la loc în pat. Camerista, care stătea lângă patul gata făcut, îl privi siderată. El se întoarse în baie şi reveni cu un prosop în jurul şoldurilor.

— Auzi, tu eşti cu capul sau care-i problema ta? Zelul, deloc tipic pentru această ţară, îl deruta. De ce dracu’ vrei tu să lucrezi cu tot dinadinsul? Până ieri, nici măcar prosoapele nu mi le schimbai.

— Nu era apă, aşa că la ce bun să fi schimbat prosoapele?

— Înţeleg. Şi acum ce s-a-ntâmplat că e apă?

— S-a ridicat carantina.

— Ce? Eşti sigură?

— Da, acum trei ore.

În privirea ei plină de o bucurie solemnă se citea optimismul unei noi epoci.

Se îmbrăcă în fugă, îşi aruncă toate lucrurile în geanta de voiaj şi se grăbi să coboare în holul hotelului, care era plin de lume. Aterizase un avion de la

Kiev şi se spunea că în curând avea să zboare înapoi. În spatele tejghelei de la recepţie îl descoperi pe Boris Petrovici, care se lupta la telefon pentru două locuri în avion. Frânturile de fraze de intimidare şi de ameninţare erau întărite de oferte în dolari. El îi făcu semn lui Anton să reţină unul dintre taxiurile de afară.

Acesta ajunsese deja pe stradă, când deodată îi veni în minte Ania. Cuprins de panică, fugi înapoi, dar uşa de la salonul frizeriei era încuiată. Începu să-i scrie un bilet, când Boris Petrovici îl somă agitat să plece. Mai apucă doar să împingă pe sub uşă patru rânduri aproape ilizibile şi numărul lui de telefon, mai mult nu reuşise să scrie.

Goniră până la aeroportul care, încet-încet, abia începea să se trezească. În faţa clădirii, schimbară un teanc de dolari pe bilete. Înăuntru, pasagerii se-nghesuiau să treacă printr-o deschizătură provizorie aflată în capătul halei. Toată lumea alerga spre avionul care-şi pornise deja elicele. O stewardesă care avea în mâini o listă cu pasagerii fu împinsă la o parte. Pe culoar, o femeie cu un copil în braţe se chinuia să înainteze. Locurile erau ocupate la întâmplare şi apoi apărate cu îndârjire. Femeia de pe culoar reuşise, copilul, măricel, şedea acum la ea în poală. A durat destul de mult până când oamenii fără un bilet valabil au fost târâţi afară de patru poliţişti veniţi în grabă. Până şi la toaletă, în timpul decolării se mai aflau încă pasageri clandestini.

În zona de tranzit din Kiev, Anton şi rusul căutară un colţişor liniştit. În timpul zborului fuseseră despărţiţi, acum aveau pentru prima oară ocazia să vorbească după plecarea lor în mare viteză.

— Ce-o să-i sugeraţi lui Ehrenthal în privinţa portului? întrebă Boris Petrovici. După prima zi, abia dacă mai vorbiseră despre asta.

— S-o lase baltă.

— De ce?

— Sunteţi sigur că vreţi să aflaţi?

— Mai bine nu. Înţeleg şi-aşa că voi sunteţi prea delicaţi pentru aşa ceva. Ar fi trebuit să-mi închipui de la-nceput. Măcar ieri am avut parte de puţină variaţie. Ha-ha, sex în vremea holerei.

Anton nu spuse nimic.

— O să zburaţi singur mai departe. Deocamdată, eu rămân aici, spuse

rusul într-un târziu.

— Sunt sigur că o să găsiți altă firmă pentru proiectul ăsta.

— Precis. Cu toate că e păcat, tocmai începusem să vă simpatizez.

— Și eu pe dumneavoastră. Dați-mi un semn când veniți data viitoare la Moscova. Vă invit la masă.

Și-au strâns mâinile. Anton era pe fugă, încă nu avea bilet pentru a-și continua zborul până la Moscova. De asemenea, trebuia să mai dea un telefon la birou, ca să-i trimită o mașină la aeroport. Ar fi putut să vină și Serghei pentru ca, pe drum, acela să-l informeze despre afacerile curente. În orice caz, trebuia să-i aducă și evidența plăților intrate în ultimele zece zile, mai mult ca sigur *cashflow*-ul era în budă. Avionul ajungea pe la ora șase, poate că după aceea mai reușea să ajungă chiar și la operă. Era vineri, așa că la club avea să fie o activitate frenetică.

6
Corbul

Lui Anton îi era cu neputinţă să-şi aducă aminte ce se întâmplase în timpul nopţii. Împrăştie pe masa din bucătărie conţinutul buzunarelor de la palton şi de la costum, ca un *puzzle* cu lacune obscure. Un bilet la operă, bonurile de la plăţile făcute cu cardul, un cd cu şansonete din anii 30, două numere de telefon neînsoţite de nume. De reprezentaţia de la Bolşoi îşi mai aducea aminte bine, un Boris Godunov sufocat de scenografie. La pauză făcuse cunoştinţă cu un neamţ simpatic, pe urmă filmul se rupsese. Stânjenit, pregăti cana de espresso, o puse pe aragaz şi se duse la fereastră. Mercedesul era parcat oblic pe trotuar şi părea intact. Asta era bine; ce-i drept, pierderea maşinii de la firmă la beţie nu era un lucru neobişnuit, dar i-ar fi subminat autoritatea. La urma urmelor, n-ar fi fost vina lui: în ciuda tuturor încercărilor sale, ieri fusese cu neputinţă de găsit un şofer la firmă. Luă ceva împotriva mahmurelii şi, printr-un uriaş efort reuşi să facă cincizeci de flotări. Apoi formă unul din cele două numere de telefon, fără succes. La al doilea îi răspunse neamţul.

— Sunt Anton, ne-am întâlnit aseară.

— Florian. Auzi, tu când dormi de fapt?

— Sorry. Trebuie să plec imediat şi am un *blackout*. Ce s-a-ntâmplat de fapt după operă?

— M-ai luat cu tine la un party. Un regizor demenţial. Ne-am întâlnit cu una, Irina, şi am plecat mai departe.

— Şi pe urmă?

— Un restaurant pe Taganka. Îl cunoşteai pe ospătar.

— Mai departe?

— Două sau trei cluburi. Apoi Irina a vrut să ne arate locuinţa ei. Chiar nu-ţi mai aduci aminte de nimic?

— Povestește mai departe.

— Cum ar fi o cursă de urmărire?

— La ea acasă?

— Cu poliția. N-ai oprit când ți-au făcut semn, așa că au venit după noi.

Anton înghiți în sec.

— Irina aia locuiește pe Centura Grădinilor și a chiuit când am ajuns în dreptul casei ei. Așa că ai țâșnit de-a curmezișul, tăind celălalt sens. Florian șovăi. Patru sau cinci benzi, ăia care veneau din sens opus nu prea s-au distrat la faza asta. Cumva, ai reușit să intri pe aleea care dădea la ea în curte.

— Și polițaii?

— Le-a scăpat faza cu virajul. De altfel, a fost o cascadorie de groază, pe viscol și fără lumini.

— Și pe urmă?

— Ne-am dus sus la ea.

— Ne-am destrăbălat?

— Nu. A fost de-a dreptul plăcut, ea ne-a pus șansonete cântate de bunicu-său. Și au mai fost și niște tone de gin.

— Precis fără futai? În fond, de ce nu?

— Habar n-am. Tipa era un pic cam prea distinsă. Și poate că nici n-am vrut să ne jignim unii pe alții.

— Înțeleg. Sunt sigur că a fost mai bine așa. Deci nu s-a întâmplat nici o chestie despre care ar trebui să știu.

— Nu. Doar că voi doi ați hotărât să vă căsătoriți. A fost foarte haios.

— Să ne căsătorim? Așadar, tot n-a fost cu happy-end. Ciudat.

— Da, ciudat, dar haios.

Anton închise.

Anton făcu un duș fierbinte, lung, și unul rece, scurt. Apoi se îmbrăcă și ieși din casă. O asemenea deraiere, încă din timpul săptămânii, era un motiv de îngrijorare. Obiceiuri populare, al optulea an la Moscova. Aerul polar îi făcea bine. În drum spre birou, a trebuit să mai ridice niște bilete de avion de la un hotel. Înainte să urce-n mașină, o înconjură o dată, gerul îi pătrundea până-n oase. Nici o bușitură, doar una dintre jante era lovită. Congelatorul pe roți porni fără vreun zgomot suspect. Dârdâiala din timpul

primilor kilometri acceleră procesul de trezire. Anton speră că poliția nu-i luase numărul și nu dăduse mașina în urmărire. Trebuia să-l întrebe pe Serghei cât era șpaga în astfel de cazuri. O cursă de urmărire fără răniri de persoane și daune materiale abia dacă ar fi trebuit să aibă consecințe, pentru juristul lor era o joacă să rezolve astfel de cazuri.

Anton a parcat în fața intrării în futuristul Olympic Penta Hotel, dincolo de al cărui lobby se cuibărise și Lufthansa în câteva încăperi simple. Anton nu prea reușea să-nțeleagă de ce filiala moscovită a liniei aeriene continua să cultive prăfuitul stil sovietic. Totul era în brun, în rest, sticlă fumurie. Angajații ruși de la ghișee îi ignorau cu dispreț pe compatrioții lor, în timp ce pe străini făceau efortul generos de a-i tolera. Ca să scape de tratamentul umilitor la care erau supuse aici, de cele mai multe ori, secretarele îl rugau pe el să ridice biletele. Indiferent dacă folosea card sau cash, plata era o procedură complicată, care dura o veșnicie.

Cu vreo jumătate de duzină de semnături mai târziu, cu biletele de zbor în mână, se duse în lobby, comandă un sandvici, frunzări un FAZ[14] de la-nceputul săptămânii și ațipi. La un moment dat sună mobilul, veniseră niște turci și-l așteptau la birou. Nu era programată nici o întâlnire cu ei. De două ore, beau ceai și blocau o sală de ședințe. Anton plăti și plecă.

Afară, soarele ieși, scurt, dintre nori și fațada hotelului sclipea. Oboseala începu să-l lase în drum spre mașină, aluneca prin zloată. Potpuriul de teme din opere care se revărsa încontinuu asupra lobby-ului încă mai reverbera dureros în capul lui: sunete de *synthesizer*, lipsite de orice dinamică, de la Cavalcada Walkiriilor până la *Rigoletto*. Îngrețoșat de muzica de supermarket, Anton își prescrise un tratament cathartic. Cât timp urma să se târâie cu mașina prin ambuteiaj, avea să asculte muzică de cameră. Scotoci în torpedou după un CD, îl introduse în fantă și tocmai voia să pornească, moment în care luneta explodă. Pocnetul aproape că se pierdu în grindina de ciobulețe de sticlă. Mai întâi se gândi că în apropiere a explodat o bombă, lucru care se întâmpla frecvent în zona centrală a orașului. Când și-a mai revenit din stupoare și șoc, simți cioburile minuscule înfipte în ceafă. Se uită în jur. Nu văzu fum, nu simți nici un miros, nu erau semne de panică. Uimit, se uită la sutele de particule de sticlă care se împrăștiaseră

prin toată maşina. Cvartetul Alban Berg continua să cânte imperturbabil Razumovski I. Cineva trăsese asupra lui şi imediat avea să încerce din nou. Era mai bine să demareze în trombă, sau să fugă din maşină? Deschise portiera şi se prelinse pe betonul aleii. Rămase întins acolo o clipă. Sosul ăla negru de chimicale care trebuia să împiedice formarea gheţii îi pătrunse prin palton şi prin costum până la piele. Alergă, aplecat, până în holul hotelului.

Chelnerul care-l servise mai devreme veni spre el. Privi curios gulerul murdar de sânge al cămăşii.

— Aţi uitat ceva?

— Cred că cineva a-ncercat să mă-mpuşte.

Chelnerul îl privi cu compasiune, fără să-şi ascundă plictiseala.

— Cred că ar trebui să vă adresaţi şefului de la *security*.

— Aduceţi-l încoace.

Omul ridică din umeri indiferent, ca şi când clienţii care-şi dădeau atâta importanţă îl călcau pe nervi. Timp de zece minute, Anton stătu în mijlocul lobby-ului, palid şi murdar. Până la urmă, chelnerul se întoarse cu un bărbat gras în uniformă, care-l cântări în fugă pe subiectul sâcâitor.

— *Security*. Care-i problema aia aşa de urgentă?

— Cineva a-ncercat să mă împuşte. Luneta e ţăndări, aici Anton avu o ezitare, cred că motorul încă mai merge şi portiera e deschisă. În faţa intrării, în stânga.

Bărbatul dădu din cap gânditor şi ieşi din hotel. Anton îşi privi sângele uscat de pe dosul palmei, îşi scoase paltonul şi sacoul, se aşeză într-un fotoliu şi începu să îndepărteze cioburile de sticlă. Înjură încet, pentru sine. Toate hotelurile de lux dispuneau de o grămadă de agenţi de securitate, dar care de obicei nu făceau altceva decât să procure prostituate. Sau, contra unei taxe, se ofereau să păzească maşinile clienţilor. Dacă cineva îi refuza, anunţau că maşina e liberă la furat şi, în contrapartidă, se alegeau cu un comision.

Bărbatul de la *security* se-ntoarse.

— Linişte şi pace.

— Ce bine! Şi nu aveţi de gând să chemaţi poliţia?

— Pentru ce?

— Poate pentru că acolo afară e cineva care trage asupra clienţilor?

— Ăla a fost corbul.

— Corbul?

Bărbatul confirmă din cap.

— Există aici un corb care, de la mare înălţime, dă drumul la pietre peste maşini.

Lui Anton nu-i veni în minte nici o replică. Se duse la maşină, se aşeză cu grijă peste marea de cioburi şi sună la firmă ca să trimită pe careva. Pe urmă se uită în jur. În zona centrală a bordului văzu o biluţă turtită de metal. Extrase proiectilul şi-l ţinu între degete, contemplându-l îndelung.

Omul de la *security* se apropie din nou. Anton ridică mâna cu glonţul şi-l ţinu la nivelul ochilor lui.

— Nu prea arată a piatră aruncată de corb.

— Corect. Corbul a lăsat să cadă o bucată de metal de la mare înălţime.

— Arată a muniţie.

— Păi asta zic şi io. Cine ştie unde o fi găsit-o pasărea.

— Băi handicapatule, acum o să suni la poliţie! Dacă nu, o fac eu.

— O să încerc, dar ăia au alte probleme. Poate să dureze câteva ore până ajunge careva.

Scuturând din cap, se duse înapoi în hotel.

Anton era epuizat. Motorul mergea, dar, în marea de cioburi, continua să fie frig. Încălzirea nu reuşea să compenseze lipsa lunetei. Să se întoarcă în lobby nu voia, absurdul situaţiei ameninţa să se transforme într-o criză de nervi, pe fond de muzică de cameră. El se întrebă pe cine ar putea să sune ca să se plângă de Moscova. Nu-i veni nimeni în minte. *Never complain, never explain*, îşi spuse el dârdâind. Poliţia ar fi urmat să-l întrebe pe cine suspecta el că ar fi încercat să-l împuşte. Nici la întrebarea asta nu avea idee ce să răspundă, trebuie să fi fost vorba de o confuzie. Ăsta era un prilej bun pentru a părăsi Rusia. Să nu dispari după un episod ca ăsta era o dovadă că nu ai învăţat nimic, gândi el. În ultima vreme, s-a mirat în mai multe rânduri de indolenţa lui din ce în ce mai mare; pragul său de excitabilitate, la care l-ar mai fi mişcat ceva, urcase tot mai sus. Exceptând muzica şi femeile.

Pe urmă au apărut trei oameni, juristul firmei, un poliţist şi un şofer. L-au privit pe Anton plini de reproş, ca şi când el ar fi comis vreun delict, şi

imediat a apărut în grabă și tipul de la *security* ca să-și recite teoria cu corbul. Hotelul făcea eforturi considerabile de a prezenta incidentul ca pe o bagatelă. În timp ce toți trei ascultau relatarea, priveau, încordați, cerul. Polițistul spuse ceva despre un accident de vânătoare și toată lumea dădu din cap aprobator. Numai juristul insista să se întocmească un proces verbal, document necesar pentru asigurări.

Secția de poliție era foarte aproape și, la parter, înainte de controlul de la intrare, era amplasată o cușcă pentru oameni, construită din bare gălbui de oțel beton, în care câteva prostituate, niște beți și niște delincvenți mărunți așteptau până când venea la rând cazul lor. Ca să-și mai omoare timpul de așteptare, Anton și cortegiul lui au intrat în vorbă cu ei. Le-au întins țigări printre gratii, după care cei dinăuntru au început imediat să-și afirme nevinovăția sau să descrie delictele care li se imputau. Unul l-a rugat pe juristul firmei să-i dea niscaiva sfaturi înainte de interogatoriu. Acesta i-a recomandat, ca principiu, să nu spună nimic, lucru pe care și l-au propus toți cei din cușcă.

Declarația lui Anton a fost consemnată pe o mașină de scris, dar, după ce se consultă și cu omul de la serviciul de siguranță al hotelului, criminalistul ignoră tot ce spusese neamțul. Juristul firmei a avut grijă ca Anton să nu spună cumva ceva prin care să se autoincrimineze – conform tradiției, cel mai mare pericol în relațiile cu autoritățile. La sfârșit, polițistul i-a adresat întrebarea dacă avea cumva dușmani.

— Da. Corbul.

Râseră cu toții, apoi i-a fost citită declarația, care ajungea la concluzia că un corb i-ar fi spart luneta după care ar fi fugit de la locul faptei.

— Păi atunci nu mai trebuie decât să-mi dați proiectilul și să semnați aici, spuse criminalistul.

— Păi proiectilul nici măcar nu a fost pomenit în procesul verbal.

— Tocmai.

Anton semnă Franz Kafka, după care plecară.

În drum spre birou, juristul îi promise să rezolve definitiv și problema cu urmărirea nocturnă. Anton se duse în biroul lui Ehrenthal, că avea nevoie de o cămașă curată. Acela tocmai se uita la o prezentare de-a lui Steve Jobs, în timp ce semna niște documente pe care i le așeza în față o secretară.

— Poţi să-mi împrumuţi o cămaşă? întrebă Anton.

Ehrenthal continuă să se uite la Steve Jobs şi la iMac-urile lui colorate şi, fără să-şi ridice ochii, îi transmise rugămintea secretarei.

— Uite cât de concentrat şi de convingător e individul ăsta! Americanii îşi schimbă tactica. Ehrenthal arătă cu telecomanda în direcţia televizorului.

Secretara se-ntoarse cu o cămaşă, i-o întinse lui Anton şi acum îşi îndreptă şi ea privirea spre Steve Jobs.

— Lenin Macintosh, spuse ea râzând.

Ehrenthal dădu din cap apreciativ, mai semnă câteva documente şi apoi i se adresă lui Anton.

— Am auzit de faza cu corbul. Când eram mic, mă mai agresa şi pe mine unul sau altul în drum spre şcoală. Costumul tău arată jalnic. Dacă vrei, pun să-l cheme pe croitorul indian.

— Numai corb n-a fost ăla.

— Corb sau cioară, n-are importanţă. Nu trebuie să subapreciem natura. Din ea ne tragem puterea.

În momentul acesta, Anton se gândi pentru prima oară serios la demisie. Numai prima de sfârşit de an care se apropia îl mai oprea.

— Ai cumva idee de ce ar vrea cineva să mă-mpuşte? Au existat ameninţări sau ceva de genul acesta?

— Nu dramatiza inutil acest incident. Viaţa în sine e o ameninţare permanentă.

Ehrenthal butona din nou pe telecomandă şi secretara îi aduse aminte lui Anton de turcii care îl aşteptau.

Cei doi bărbaţi din camera de şedinţe se deosebeau de clienţii turci cu care avea el treabă de obicei. Indiferent dacă veneau din Istanbul sau din provincie, aceia erau de regulă nişte cocoşi cu aere de oameni de lume, dar negustorii ăştia de aici păreau nişte ţărănoi. Ei purtau pulovere tricotate grosolan, pe dedesubt, cămăşile le erau încheiate până la gât. Să-ţi faci apariţia aici fără cravată şi neanunţat era cel puţin original. Ei erau însoţiţi de un translator de aici, pe care-l plăteau cu ora. O greşeală de începători: omul avea să vândă concurenţei toate detaliile întrevederii, cu lux de amănunte.

Au schimbat obişnuitele formule de salut şi cărţile de vizită. Cei doi

veneau de la firma *Cărbuni de import*.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

Ei nu înțelegeau nici un cuvânt în engleză.

— Ar vrea să cumpere cărbuni de la dumneavoastră. Cărbune de-ncălzit de Siberia, cernut, spuse translatorul.

— Din păcate, e cu neputinţă. Am putea să vindem de zece ori mai mult decât avem. Asta aş fi putut să v-o spun şi la telefon.

— Plătim bine.

O undă de compasiune se abătu asupra lui Anton. Cei doi făcuseră oarece eforturi ca să ajungă să-l întâlnească.

— Despre ce port e vorba?

— Trabzon.

— De cât timp faceţi afaceri cu cărbuni? N-am auzit încă de voi. Cu ce altceva vă mai ocupați?

Bărbatul mai vârstnic enumeră cam tot ce se putea, de la importurile de grâu până la o firmă de construcţii.

Asta depășea lăudăroșenia obișnuită, își spuse Anton, care nu reușea să-și dea seama ce hram purtau cei doi.

— De ce vreți să vă apucați de afaceri cu cărbuni?

— Pe noi ne interesează gătitul și încălzirea gospodăriilor personale.

— Păi pentru asta există destui importatori.

Cei doi tăcură încurcați, apoi cel mai bătrân zâmbi modest.

— Noi dăm cărbuni la săraci.

— La săraci?

— Noi suntem credincioși.

— Vreți să împărțiți cărbunii gratis?

— Da.

— Un model de afaceri interesant. Și ce așteptați în contrapartidă? Vreau să spun, în afară de mulțumiri din partea lui Allah?

Nici un răspuns. Cei doi începură din nou să se sfătuiască pe limba lor. Anton era alarmat, fiindcă, dacă cineva se apuca să distribuie cărbuni gratis, în Anatolia Centrală prețurile aveau să scadă.

— Pentru cine lucrează ăștia? îl întrebă el pe translator în rusă.

— Asta e o informație secretă, răspunse acela.

— Nu mă face să-mi pierd timpul. În camera de alături avem un azer care vorbeşte destulă turcă încât să le explice celor doi că tu ai vândut deja toate informaţiile concurenţei din Trabzon. Şi atunci poţi fi sigur că or să te plătească la greu.

Translatorul dădu din cap.

— Acum du-te la secretariat şi spune-i Roksanei pentru cine lucrează ăştia doi. Să mă sune ea în cinci minute, spuse Anton.

Omul îşi termină de băut ceaiul şi ieşi. Turcii continuau să mormăie ceva între ei, păreau să aibă tot timpul din lume. Translatorul se întoarse. Anton aproape că nu mai putea să suporte atmosfera asta încordată, cei doi musulmani misterioşi emanau deja un aer de corbi. În sfârşit, sună telefonul.

— Partidul Dreptăţii. Te ia cu răcori când auzi cum sună, aşa-i? Roksana închise.

Numai cu greu mai reuşea Anton să-şi ascundă furia care creştea în el. Carevasăzică, aici era vorba de doi mărunţi funcţionari de partid ai unei grupări politice islamiste care voia să-şi asigure voturi prin distribuirea de cărbuni gratuiţi. Auzise tot mereu zvonuri despre ei. Era evident că cei doi se aflau sub o mare presiune, mergeau fără succes de la un comerciant de materii prime la altul şi ar fi acceptat orice preţ. Anton şovăi un moment, la urma urmelor, afacerile erau afaceri, dar exista totuşi o limită de onoare care nu-ţi permitea să te încurci cu nişte fanatici religioşi. Iar lui îi plăcea Turcia aşa cum era. Anton rânji; acest Babel al păcatelor care era Moscova trebuie să le fi apărut reprezentanţilor fundamentalişti ca un adevărat iad. Fără alte ocolişuri, îi somă pe cei trei să plece.

Pe biroul său erau biletele despre telefoanele pe care le ratase. Bucătăreasa îi aduse pelmeni cu smântână şi mărar, ea auzise de incidentul de azi-dimineaţă şi era îngrijorată. În timp ce mânca, se uită peste biletele. Doi cunoscuţi îi aminteau că, în seara respectivă, avea să cânte Rostropovici la conservator. Se hotărî să se ducă, pe cei doi binefăcători era sigur că n-avea să-i întâlnească acolo.

Sună telefonul şi, când auzi vocea, Anton regretă imediat că a răspuns. Un bancher elveţian care-l suna cu precizie la fiecare patru săptămâni ca să-i împuie capul cu rapoarte despre succesele băncii. Omul acesta în

permanență supramotivat nu ratase nici un sport la modă în ultimii zece ani și, ca majoritatea bancherilor de investiții, era de o incultură savuroasă. În momentul de față, produsul intern brut al Rusiei corespundea celui al Elveției, ceea ce-l transpunea într-o dispoziție euforică. Convorbirile telefonice durau de fiecare dată câte patru minute, plus-minus treizeci de secunde, și rostul lor era o absurdă cultivare a contactelor. Odată, tipul spusese realmente că *networking*-ul era lucrul cel mai important în viață. Tipul telefona din mașină și lui Anton i se păru că-l aude pe John Denver cântând în fundal. Închise telefonul și rămase cu ochii în gol, până când veni Roksana ca să confrunte cu el cifrele săptămânii. În sfârșit, o făptură demnă de luat în serios.

— Ce-ai făcut cu Partidul Dreptății? voi ea să afle.

— I-am dat afară. De ce întrebi?

— Pentru primăvară am în plan o excursie în Turcia cu prietena mea. Și n-am vrea să avem vreo surpriză neplăcută.

— N-ajung ei așa de repede la putere. Poți să rezolvi niște chestii pentru noi la Istanbul, și atunci acoperim noi avionul tău și hotelul.

— *Wow*, de data asta nu o să mai stăm la vreun hotel prăpădit. De unde și până unde atâta generozitate? Oare e cazul să-i fiu recunoscătoare corbului? Ești puțin cam palid în jurul nasului.

— Ăla n-a fost corb. Acum citește-mi odată cifrele.

Ca-ntotdeauna, abia dacă o asculta, ar fi însemnat s-o jignească dacă s-ar fi apucat să controleze cifrele din materialul pregătit de Roksana. Oare ce s-ar întâmpla aici dacă el și-ar da demisia? Tânăra care stătea acum în fața lui ar putea să preia jobul lui, ar putea să se ocupe de detalii, în loc să lase lucrurile-n voia lor, așa cum făcea el. Roksana studiase dreptul și își începuse cariera la firmă cu patru ani în urmă, ca un fel de femeie de serviciu mai de soi. Ea ședea nouă ore pe zi într-o debara fără ferestre, între fax și copiator. Ca să nu înnebunească, citea tot ce-i cădea în mână. Firma asta stupidă fusese mai întâi indignată când ea adresase rugămintea să-i fie plătite cursurile serale de contabilitate și engleză economică. Acum, ea avea titlul ridicol de asistentă a lui Anton și făcea munca lui.

El o contempla pe Roksana, uimit de felul cum țâșneau prognozele de *cashflow* din gura ei. Între timp, ea împinse spre el o diagramă simpatică,

reprezentând prognoza unei scăderi a fondurilor în primăvară. El o privi întrebător.

— Stagnare completă din cauza anului nou chinezesc. Ai uitat deja? Asta înseamnă trei săptămâni în care nu ne intră nici o plată, explică ea.

În timp ce ea făcea o propunere privind modul de a dez-amorsa situația asta amenințătoare, el dădea din cap încurcat. Anton nici măcar nu știa exact cum anume se întocmeau diagramele de felul acesta. Roksana salvă momentul, oferindu-i repede o serie de date suplimentare; ea respecta înțelegerea tacită dintre ei, ca el să se ocupe de strategia generală, iar ea, de detalii. Să-l fi umilit pe neamț nu ar fi dus nicăieri. Numai că, în privința asta, ea se-nșela, nu exista nici un pericol: Anton era destul de rezonabil încât să recunoască superioritatea ei. El simțea că până și la Moscova epoca marilor gesturi trecuse, piața muncii devenea din ce în ce mai fragmentată și mai complexă. Viitorul era feminin, în curând oamenii aveau să se vadă nevoiți să muncească mai sârguincios și mai conștiincios, schimbul și cooperarea aveau să ia locul deciziilor schimbătoare ale unor indivizi. Acțiunile femeilor erau aproape întotdeauna orientate spre rezultate, ele renunțau la exhibări vanitoase, în vreme ce clienții săi, Ehrenthal sau el însuși, erau niște modele narcisiste pe cale de dispariție. În afara unor jocuțe de putere și a apărării propriei poziții, lor nu le mai trecea nimic altceva prin cap.

Femeile sunt pur și simplu mai puțin vanitoase, gândi Anton, în timp ce o observa din nou pe Roksana. Deja simpla manieră în care ea știa să folosească mult mai bine șansele îl făcea să pălească pe lângă ea. Oportunitățile pe care schimbările le deschiseseră în Rusia fuseseră mult mai bine folosite de femei. Acum, Roksana încă se mai mulțumea cu puțină recunoaștere. Bărbații ca el aveau să-și mai poată menține o vreme pozițiile, datorită mecanismelor brutale ale societății din această țară. Această prelungire a condiției lor actuale se explica și prin faptul că universitățile continuau să-i prefere pe bărbați în facultățile importante. Însă deja în generația următoare femeile aveau să preia conducerea în modul cel mai firesc. Această prognoză era atât de evidentă, încât ajunsese să-l plictisească. Dar faptul că el era conștient de ea rămânea fără urmări concrete, el nu promova nici una dintre femeile din preajma lui. Și nici

bărbaţi, desigur.

Fără să-şi ridice ochii, Roksana repetă un pasaj. Observase de mult că el nu asculta ce spunea ea acolo. Distrat, Anton îşi notă ceva. Femeile aveau să se răzbune cumplit pentru tot ceea ce le-am făcut noi, îşi spuse el amuzat. Sau poate că vor fi prea înţelepte pentru o *vendetta* şi nu vor vrea să facă noi victime. Îl trecu un val de fiori plăcuţi la gândul unui viitor feminin. Cu siguranţă că o astfel de societate ar fi mai rezonabilă şi mai pasibilă de armonie. Poate însă şi mai îngustă, exercitând un control mai strict, şi mai plictisitoare. Egalitatea în drepturi este la fel de dureroasă ca şi inegalitatea în drepturi, îi spusese cineva de curând. Perspectiva de a se număra printre perdanţii acestei evoluţii nu-l deranja câtuşi de puţin. De altfel, nici în momentul de faţă el nu avea sentimentul de a se număra printre câştigători.

Roksana terminase. În timp ce semna, el se interesă de fiica ei bolnavă. Ea surâse, răspunse cu o frază evazivă şi plecă. Nu, gândi el, răzbunarea are să fie teribilă.

Ceva mai târziu, Anton se plimba agale prin faţa intrării în clădirea de birouri şi se alătură grupului de colegi care fumau. Aceştia îl întrebară de corb şi compătimeau maşina. Administratorului îi era milă de el şi începu, ca de fiecare dată, să vorbească despre geografia Germaniei. Un om inimos, care, de când îşi făcuse serviciul militar la o divizie de rachete, cunoştea poziţia fiecărui oraş german cu mai mult de trei sute de mii de locuitori.

Un şofer îl duse acasă şi, de-ndată ce rămase singur, scenele de la hotel îi reveniră în minte. Ca să le alunge, se întinse în cadă şi-ncepu să asculte partitele de Bach. La un moment dat aţipi, şi imediat i se arătă Krabat[15], o străfulgerare tulburătoare a unor ore de germană aproape uitate. Un vis ciudat de banal, el ca ucenic vrăjitor speriat, livrat forţelor întunecate ale Moscovei. După o oră în bazinul de decontaminare, începu deja să se simtă mai bine. Ceva mai târziu, Rostropovici avea să împrăştie şi ultimele umbre.

Anton se îmbrăcă şi trecu strada la conservator. În spatele monumentului lui Ceaikovski pândea Nastia, care, din locul acesta, îi trecea în revistă pe cei ce veneau la concert. Ca-ntotdeauna, ea aştepta cu nerăbdare să-şi dea drumul la şuvoiul de vorbe. Anton o sărută pe obraz şi nu reuşi să identifice

animalul căruia îi aparţinuse blana pe care o purta ea. O artezianã de nume şi evenimente începu să-l împroaşte. Apoi, ea se opri o clipă.

— Oribilă povestea asta care ţi s-a-ntâmplat. Încă n-am auzit până acum de vreo bandă numită Corbul.

— Păi nici nu a fost vorba de vreo organizaţie criminală.

— A, nu? Păi chiar că ar fi o denumire uşchită. În sfârşit, nu contează, mai târziu ne ducem cu toţii la *Le Prestige de Boyars*. Promite-mi că vii. Trebuie neapărat să-ţi prezint pe cineva.

El aprobă din cap absent.

— Şi mai lasă privirea asta de câine bătut. Tipa e fascinantă şi vrea neapărat să te cunoască. I-am povestit totul despre tine, aproape că e deja îndrăgostită.

— Păi femeile nu-i iubesc decât pe bărbaţii pe care nu-i cunosc, spuse el căscând, cu gândul încă la blana Nastiei.

Nastia surâse iritată.

— Neamţu-i neamţ, până nu despică el firul în patru…Nu-ţi mai bate capul. Ce vrei, pe-aici se trage cam mult, asta-i situaţia. Precis că acum eşti teribil de excitat. Am citit odată că, după ce trec aproape de moarte, oamenii simt o stimulare sexuală maximă.

— Unde ai citit asta?

— În *Pravda*, nu mai face pe idiotul. Ia spune, eşti stimulat? Sunt doar două minute până la tine acasă.

— N-avem timp. Solistul, se ştie, cântă încă înainte de pauză.

— Mai există şi alţi solişti. Mâna ei îi atinse în treacăt pantalonii.

El se retrase un pic, cât se poate de discret.

— Eşti minunată. Acum însă am nevoie de Rostropovici.

— Rostropovici? Eu ştiam că la-nceput cântă Başmet. Nu contează, numai să nu te fofilezi cumva şi de la restaurant, după concert. O să avem noi grijă să-ţi alungăm gândurile urâte.

— Ce animal porţi? întrebă Anton.

— Şinşila, tuns şi vopsit.

Apoi, ea descoperi în mulţime nişte cunoştinţe care trebuiau neapărat îmbrăţişate.

Deoarece încă nu avea bilet, Anton se duse la casă. Toate locurile erau

vândute, dar femeia de după geamul ghişeului, care-l cunoştea de nişte ani buni, îi făcu totuşi un semn.

— Mai există un bilet în rândul întâi.

— Îl cumpăr eu.

— Un mare mahăr a anunţat că nu mai ajunge. O să staţi chiar lângă Soljeniţîn.

— Pe bune? E cumva un concert special în seara asta? Vreau să spun, în afară de Rostropovici.

În mod evident, femeia începu imediat să regrete că i-a oferit acestui ignorant parvenit ceva atât de preţios. Anton ştia bine cum se pedepseşte aici ignoranţa, atunci când e însoţită de o imagine care trădează bunăstare: pentru el, preţul biletului tocmai se triplase.

Ea îl măsură cu un amestec de compasiune şi dispreţ.

— Acum patru zile, cel mai mare rus în viaţă a împlinit optzeci de ani. Concertul acesta este cadoul nostru pentru el.

În timp ce femeia îl mai fierbea un pic, Anton bâigui ceva despre ruşine şi onoare.

— Mărgăritare la porci, şuieră ea şi întinse mâna după bancnote. Când luă biletul, mâna lui tremura.

Semiîntunericul din faţa garderobelor era plin de trupuri prost hrănite, de parfum şi de emoţie. Conservatorul se număra printre puţinele locuri unde păturile sociale sărăcite se mai puteau amesteca printre noii îmbogăţiţi. Femeile îşi scoteau cizmele ca să se-ncalţe în pantofii aduşi de acasă. Vânzoleala asta euforică era un ritual pe care Anton îl iubea. Mulţi se grăbeau să-şi mănânce pâinea cu unt adusă la pachet sau comentau deja cu aprindere programul împreună cu prietenii lor. Pentru vechea inteligenţia, toate astea reprezentaseră timp de decenii patria ei, unii încă mai evocau, plini de efuziune, numele pe atunci necunoscut al lui Glenn Gould care, în 1957, surprinsese pe toată lumea cu interpretarea lui. Conservatorul era visul viu al unei Rusii nobile, unde studiaseră şi predaseră veritabili titani. Declinul ţării se oprea la această cetate, care continua să fie sala de concerte cu cea mai bună acustică din lume, şi-n orice caz cea mai frumoasă. De altfel, tot aici se desfăşura şi cel mai important dintre toate concursurile de pian. Conservatorul era inima unei naţiuni culturale şi o lume întreagă o

invidia pentru el. Oricât de bogate ar fi fost ele, alte naţiuni n-ar fi avut niciodată un astfel de loc. Starea decrepită a clădirii o făcea să fie şi mai autentică, boala de care suferea ea era timpul, aşa cum întreaga Rusie suferea de aceeaşi boală. Până şi carpetele tocite păreau îmbibate de momente mistice. Era plăcut să vezi cât de puţine lucruri fuseseră modificate de pe vremea când Rahmaninov studiase aici. Acest muzeu viu nu ar trebui renovat niciodată, gândi Anton în timp ce intra în sală.

Soljeniţîn se aşezase deja. Într-adevăr, fotoliul de pe partea dreaptă a culoarului nu era încă ocupat. Bătrânul îi aruncă o privire severă lui Anton, care răspunse schiţând o plecăciune, după care se grăbi să se aşeze. Soljeniţîn îşi întoarse capul discret, refuzând insesizabil gestul acesta de supunere. Anton spera că, de acum înainte, va putea pur şi simplu să-l ignore. Tot mereu se mai apropia câte cineva pentru a-şi prezenta omagiile acestei legende pe care intemperiile vieţii îşi lăsaseră urmele. Aceştia i se adresau, tandru, cu *Aleksei Isaievici*: cuvinte iubitoare, pe care el le primea lucid şi amuzat. Când descoperea câte un cunoscut, el striga spre acela câteva cuvinte cu o voce limpede şi uimitor de tinerească, o voce imposibil de asociat cu trupul descărnat şi cu barba stufoasă. Publicul nu părea că are de gând să termine cu aplauzele, aşa că, la un moment dat, el se ridică o dată, se întoarse şi cuprinse mulţimea cu o privire stăpână pe sine, fără să facă vreo plecăciune.

Concertul începu cu *Valse triste* de Sibelius. Ce idee genială, să începi cu sfârşitul! Apoi, Rostropovici cântă pentru prietenul său primul concert pentru violoncel al lui Saint-Saëns. Încrengătura muzicii, ca imagine în oglindă a destinului acestui personaj al secolului: un violoncel care se încăpăţânează să înfrunte o întreagă orchestră.

În timpul pauzei, la un pahar de şampanie de Crimeea călduţă, Anton alungă orice intenţie de demisie. Se alătură unui grup de disidenţi matusalemici, care vorbeau cu entuziasm despre vremurile în care scriitorul dat în urmărire îşi găsise, la cabana lui Rostropovici şi a Galinei Vişnevskaia, un adăpost în care să se ascundă de braţul lung al puterii sovietice.

A urmat o simfonie de Sibelius. Disidenţii îi povestiseră lui Anton că acesta era compozitorul preferat al lui Soljeniţîn. După aceea, Rostropovici

a interpretat *Variaţiunile pe o temă Rococo* ale lui Ceaikovski. Starea de epuizare emoţională cuprindea acum fiecare celulă a ascultătorilor, care gemeau de-a dreptul. Anton se întrebă dacă era îngăduit să răscoleşti nişte oameni în asemenea măsură.

Rostropovici a răspuns scurt avalanşei de ovaţii, apoi, în strigătele publicului, a sărit de pe podium, aterizând exact în faţa lui Soljeniţîn. Cei doi bărbaţi s-au îmbrăţişat într-o furtună de strigăte de bravo. Personalul de sală a încercat să oprească asaltul admiratorilor care dădeau năvală în faţă. Printr-o multitudine de gesturi, Rostropovici rugă să se facă linişte, şi ţinu o scurtă cuvântare despre prietenul său. Un nou val de aplauze frenetice: concertul se transformă într-o manifestaţie de adeziune publică faţă de Soljeniţîn şi faţă de ceea ce reprezenta el. Acesta contempla tot acel tumult cu un surâs suveran, euforia nu-l surprindea câtuşi de puţin: Rusia ştia să-şi celebreze eroii.

În timp ce stătea la coadă la garderobă, Anton se hotărî să se ducă direct acasă. Extenuat şi fericit, ieşi, cu paşi nesiguri, împreună cu alţi oameni la fel de marcaţi ca şi el. În micul scuar din faţa conservatorului aşteptau câţiva şoferi în limuzinele lor, iar oamenii care se revărsau în afară se-nghesuiau şi încercau, protestând, să treacă printre ei. În aglomeraţie, Anton auzi pe cineva strigându-i numele, dar ignoră persoana. Nu mai voia decât să se întoarcă la el acasă. Atunci se deschise portiera uneia dintre maşinile care blocau ieşirea în stradă şi Nastia sări pe trotuar. În momentul următor, el se văzu înconjurat de gaşca ei.

— Urcă odată – ne e foame, îl îndemnă ea.

— Exclus, sunt terminat. Poate mâine.

— Nu se poate aşa ceva! După întâmplarea aia nenorocită cu corbul, ai nevoie maximă de companie. Altminteri te alegi cu daune psihice.

— În nici un caz. Toată noaptea trecută am călătorit, iar acum nu-mi doresc nimic altceva decât să mă bag în pat.

Ei se sfătuiră scurt în legătură cu cazul acesta ciudat.

— Anton este încă în stare de şoc. E de datoria noastră să-l protejăm de el însuşi.

— Exact. Un mic bairam, şi o să-şi revină în simţiri.

— Are să sară exact ca Rostropovici.

— Ce mai săritură! Trăiască Mstislav Lepoldovici!

— Şi Aleksandr Isaievici!

L-au târât în limuzină. Claxonând, şoferul îşi croi drum prin mulţime. Cineva lovi furios în acoperiş, starea de armonie din sală se spulberase, deosebirile dintre clasele sociale se restabiliseră. Anton se uită în jur. Vizavi de el, Nastia şedea în poala unui bărbat. Interiorul maşinii era uriaş, în partea din spate era loc pentru şase persoane lejer. În ambuteiajul de pe Bolşoia Nikitskaia, o sticlă de şampanie trecu de la unul la altul şi Nastia i-l prezentă pe Nikolai, comerciant de petrol, pe ale cărui picioare ea luneca încoace şi-ncolo. Lui Anton, ea îi păru şi mai agitată ca de obicei.

— Kolea, o să murim de foame în ambuteiajul ăsta nenorocit! strigă ea furioasă.

La un semn al lui Kolea, şoferul dădu drumul la girofar şi la sirenă, comunică prin staţie cu alte două vehicule care îi escortau şi toate trei se desprinseră sincron de pe banda lor şi trecură pe contrasens. Maşinile de teren din faţa lor speriau vehiculele care veneau din sens opus, acestea se refugiau, panicate, pe trotuar. Când întâlneau câte un exemplar ezitant, băgau şi o sirenă de vapor. Nastia chiuia de fericire. Trioul negru al lui Kolea îşi croia drum fără milă prin centrul oraşului. Cu puţin înainte să ajungă la restaurant, se integrară din nou în trafic, sirenele amuţiră şi valul de lumini roşu-alb-albastre se stinse. Cei doi peşti-pilot dispărură în întuneric.

— *Arriving in low profile is more elegant*, spuse Kolea cu nonşalanţă.

Anton nu cunoştea restaurantul, era bineînţeles nou şi foarte căutat. Masa lor se afla în partea din spate a sălii care fremăta şi, până să ajungă acolo, mai întâlniră câteva feţe cunoscute şi făcură puţin *small talk*. Jumătate din masa lor era deja ocupată, iar Nastia îl plasă pe Anton lângă Daşa. Aceasta avea trăsături clasice, chiar dacă puţin melancolice, era înaltă şi încă numplinise patruzeci de ani; la Moscova, dacă o femeie trecuse de treizeci şi cinci de ani, era considerată bătrână. Lui Anton îi plăcu cum era îmbrăcată, poate Jil Sander: se vedea bine că era suficient de inteligentă încât să nu vrea să concureze cu femeile care aveau jumătate din vârsta ei. El se învioră, Daşa părea să se apropie de genul de făptură aleasă şi cultivată, pretenţioasă, *high maintenance*. Probabil că era blocată într-o căsnicie

dezolantă şi voia să se reorienteze. Nastia sugerase deja că soţul ei de mult nu se mai culca cu vreo o femeie peste douăzeci de ani. Cu siguranţă că Nastia şi Daşa erau prietene bune, care aveau încredere una în alta în ceea ce priveşte evaluarea bărbaţilor, iar faptul că el îi era livrat Daşei de către vechea lui prietenă îl incita.

El îi cunoştea pe majoritatea celor de la masă, oameni solid ancoraţi în stratul de sus, unii îşi făcuseră averea deja cu cinci ani în urmă. Până acum, toţi cei de aici reuşiseră să supravieţuiască selecţiei brutale operate de criza Rusiei, fiecare o numea *default*. În afară de asta, criza asiatică începea din nou să dea în clocot. În momentul de faţă, oamenii erau deocamdată cât se poate de bucuroşi că, peste două săptămâni, anul 1998 avea să se încheie. Cu toate astea, nici unul dintre comeseni nu părea din cale afară de sentimental. Măcelul de pe toate pieţele financiare nu părea decât să le aţâţe pofta de viaţă şi mai tare.

În discuţia cu Anton, Daşa strecură mult prea multe detalii despre standardul ei de viaţă – mărcile maşinilor, nume de hoteluri, situarea şi mărimea casei, apoi a casei de vacanţă, numele vecinilor importanţi. Nici proprietatea de la Cannes şi iahtul nelipsit nu rămaseră neevocate. Ea se încălzea şi părea să se simtă cu atât mai bine, cu cât descria mai amănunţit, microscopic, nuanţele bunăstării ei. Anton îi aruncă Nastiei peste masă o privire plină de reproş. Excesele consumiste ca reacţie compensatorie faţă de absenţa fericirii conjugale nu-l interesau.

Ruslan, un importator de cafea şi un ins plin de viaţă, veni la el cu paharul ridicat şi-l îmbrăţişă ostentativ.

— Bună treabă! Şi eu trag înapoi, din principiu. Ţine de respectul de sine, spuse el.

— Informaţie eronată. Nici măcar nu aveam o armă la mine.

— A, nu? Înseamnă că schimbul de focuri e un zvon? Dezamăgit, Ruslan se întoarse la locul lui.

— S-a tras asupra ta? Doamne ajută că încă mai eşti printre noi, spuse Daşa şi-şi făcu cruce.

— Cum de vorbeşte despre Dumnezeu? întrebă Nastia, care rareori prindea mai mult de un cuvânt dintr-o frază.

— Să nu tragi înapoi este principial greşit din punct de vedere etic, strigă

Ruslan, acoperindu-i pe ceilalţi.

— Etic? Asta ce mai vrea să însemne? Sună ca iubire sau aşa ceva. Întâi Dumnezeu, pe urmă iubirea – ce facem aici, suntem cumva la biserică? protestă Nastia.

— Dumnezeul creştin este un Dumnezeu al iubirii şi sinteza voinţei etice. Nici o faptă care contravine acestui Dumnezeu al iubirii nu e o faptă bună, spuse Daşa.

Toată lumea o fixă mută de uimire.

— Probabil că a luat prea mult Prozac, spuse Nastia, care nu suporta mai mult de zece secunde de tăcere.

Toţi ceilalţi dădură din cap aprobând-o uşuraţi.

Veni mâncarea, bucătarii francezi preparaseră incredibil de bine peştii aduşi cu avionul. Anton se întrebă dacă nu cumva, profund deprimată de căsnicia ei dezolantă, Daşa apucase calea bisericii. Cineva trebuia s-o împiedice pe femeia asta frumoasă să facă aşa o tâmpenie. El o întrebă de copiii ei. Trei fraze mai târziu, ea începu să se lamenteze de soţul ei care se lăsa condus de pulă.

— De ce nu-ţi iei un amant? îi propuse Anton.

— Atunci, din punct de vedere moral, m-aş situa pe aceeaşi treaptă cu soţul meu.

— Dar poate că ar fi bine pentru relaţia voastră.

Ea râse şi promise să se gândească la asta. Anton se oferi pe sine ca obiect de-ncercare, ea aprobă din cap obraznic, dar e de presupus că se gândea la exemplare mai tinere.

— Dă şi tu o raită prin cluburile de jazz, alea-s pline de studenţi frumoşi. E visul lor să consoleze o femeie ca tine.

— Ăia ar râde de mine, dacă apar acolo în jeanşi şi tricou.

— Ar cădea în genunchi pentru o privire de-a ta.

— Păzea, a venit mamiţa, aşa ar gândi ei.

— Jumătate din ei tânjesc după o *sexy mama*. Aşa ca *daddy* după vreo fătucă.

Daşa începea deja să-nflorească, Nastia nu exagerase în privinţa ei.

— Şi unde sunt cluburile astea de jazz? Mi le arăţi?

— Normal. Prima oară o să te însoţesc, pe urmă te descurci.

— Se lasă cu destrăbălare. Știu deja cu ce mă îmbrac.

În momentul acela începură să se audă împușcături. Țipete, sticlă spartă, mai multe țipete, mai multe împușcături. Ca-ntotdeauna la incidente de genul acesta, se lăsară cu toții sub masă, era un ritual bine exersat. Atentatul se desfășura în apropierea ușii. Întins sub masă, Anton se uită în jurul lui: ceilalți păreau mai degrabă enervați decât speriați. Nastia încă își mai ținea paharul în mână și rânji la el.

— Asta-i a treia oară luna asta, spuse ea încet.

Din nou țipete. Încă o împușcătură. Apoi liniște.

Abia în momentul acesta o observă pe Dașa pe jumătate întinsă peste el. Acum, ea se lăsă să alunece într-o parte. Din cauza locului îngust, ajunseră într-un fel de poziție a lingurii. Unii clienți de sub mese începură să-și dreagă glasul, să lanseze niște întrebări în încăpere. Aceia care își reperau bodyguarzii le cereau să sondeze terenul. Ca de obicei, oamenii ăștia nu erau deloc motivați. Ce-i drept, își scoseseră pistoalele, dar se mulțumeau să stea în poze dramatice la adăpostul barului. Făptașii fugiseră de mult, misiunea lor era îndeplinită. Acum se aștepta poliția, până la venirea căreia experiența le spunea că avea să mai treacă destul timp. Nastia fu prima care-și pierdu răbdarea, importatorul de cafea de lângă ea nu mai reușea să o țină sub masă. Ea se târî de sub masă, îngenunche în spatele unui scaun încercând să vadă ce se mai întâmpla, căută pe pipăite sticla aflată pe masă și, cu prada în mână, se târî înapoi. După ce mai bău un pahar pe nerăsuflate, explodă indignată.

— Toată chestia asta nu-i așa de gravă până în clipa în care vezi victimele. Vreau să zic, deci, ce vreau eu să zic, până vezi corpurile alea realmente lipsite de viață, pline de sânge și cum le ridică la urmă. Nu schimbul de focuri în sine, n-am dreptate?

Nimeni nu știa dacă ea chiar aștepta un răspuns. Nastia continuă să trăncănească, era clar că se simțea răspunzătoare pentru atmosfera de sub masă. Egor, despre care se spunea că ar fi fost cândva mâna dreaptă a lui Marc Rich, se apropie de Anton târâș.

— Așadar, pentru tine e a doua oară pe ziua azi. Măcar tu ai avut mai mult noroc decât ăsta de aici.

Dincolo de pădurea de scaune se putea zări un trup inert.

— Cât o să mai dureze toată treaba asta? Și cine ne apără de poliție? Pe tine te-au ajutat de fapt azi-dimineață?

— Nu chiar. Au venit și au constatat că nu s-a-ntâmplat nimic.

— Păi în cazul ăsta a mers bine. Acum trei luni, eu am avut un accident de mașină. În plină taiga. Ne-am rostogolit de câteva ori.

El se scutură cu un amestec de fior plăcut și bucurie anticipată, provocată de propria lui descriere. Dașa și Anton s-au strâns și mai mult unul într-altul.

— Deci noi eram leșinați cu toții sau incapabili să facem vreo mișcare. Și ce să vezi? După patruzeci de minute vine poliția și ne jefuiește.

— Și tu erai leșinat? întrebă Dașa.

— Eu îmi mai reveneam din când în când și-i imploram să ne ajute. Iar ăia se-ntrebau dacă n-ar trebui să ne sucească gâturile.

— Normal. Unde nu există martori, nu există nici judecător. Și pe urmă? vru Anton să știe în timp ce o mângâia pe Dașa pe burtă.

— Corect se spune „Unde nu există judecător, acolo nu există nici călău“, îl corectă Dașa.

— N-am făcut decât să dau din cap cuminte când unul dintre ei mi-a luat ceasul și probabil că atunci i s-a făcut milă, fiindcă într-un târziu a apărut ambulanța. Pentru unul dintre noi, prea târziu. Dumnezeu să-l odihnească.

— Da, Dumnezeu să-l odihnească, spuse Dașa.

Scurt moment de reculegere.

— Era Patek-ul? Vrei să spui că gaborul ți-a umflat ceasul *Grande Complication*? îl întrebă Anton.

— Nu, nu punea el laba pe ăla. Mai bine muream decât să i-l fi dat pe ăla. A fost un Breguet.

— Cu *tourbillon*? se amestecă și Nastia-n discuție.

— Nu, cum poți să crezi așa ceva? A fost un cadou din partea angajaților mei. Sigur că lu’ șobolanu’ ăla i-a plăcut. Și cel mai ieftin Rolex l-ar fi făcut fericit.

— Dar măcar pe urmă i-ai luat la-ntrebări pe porcii ăia? întrebă acum Nicolai.

— Nu, ce-ți trece prin cap?! Doar m-au lăsat în viață. Și poate chiar au avut grijă să nu vină peste noi bandiții din cea mai apropiată așezare.

— Corect. Carmoliștii ăia v-ar fi omorât, spuse Nicolai.

Nastia aprobă din cap.

— Fără doar și poate. Ce s-ar face satul fără tradițiile lui? Ar muri.

— E de-nțeles. Nu tocmai plăcut, dar de-nțeles. În afară de jaful la drumul mare, nu prea mai există nici o distracție acolo, spuse Egor gânditor, în timp ce ceilalți nu mai scoteau o vorbă.

Într-un film sovietic, gândi Anton, acum ar fi momentul să introducă niște acorduri de balalaică. Ultimele confesiuni în tranșee.

— Cu toate astea, păcat de Breguet. Capodopera aia elvețiană la mâna unui gabor de provincie. Dmitri, hoțul de lemn din Siberia pe care nimeni nu-l cunoștea prea bine, suspină cu jale.

Dădură cu toții din cap.

— Elveția! Breguet! Pușkin! De neînțeles cum acest popor mic, de căcat, dintre munți a reușit să ajungă în cel mai mare poem al omenirii, gâfâi Egor, care nu se-mpăcase niciodată pe deplin cu gândul că fusese expulzat din republica alpină. La fel ca în cazul multora dintre oamenii din anturajul lui Marc Rich, din cauza Interpolului, libertatea de mișcare îi fusese limitată la un număr infim de țări.

Când Dmitri îl privi întrebător, Egor profită de ocazie.

— „Un dandy se plimbă pe bulevarde (…) cât vrea el, până când Breguet-ul său vigilent îi șoptește că e ora prânzului“, cită el din *Evgheni Oneghin* al lui Pușkin.

Cu toții savurară intervenția literară.

— Bineînțeles că și Pușkin a avut unul din ăsta, constată hoțul de lemne.

— Înseamnă că era vorba de un ceas cu repetor, spuse Ruslan.

— Iată deci că există ceva care îl leagă de tâlharii la drumul mare ai statului, spuse și Egor gânditor.

Zâmbiră cu toții aprobator. Sub masă luase naștere o scenă idilică, care amintea vag de *Dejun pe iarbă* al lui Manet. Stăteau întinși pe spate, sprijiniți în coate sau ușor încovoiați. Un chelner ghemuit sub masa de alături o ignoră pe Nastia când aceasta încercă să mai comande niște șampanie. Cei care aveau telefonul mobil la ei îl mai foloseau din când în când. Sus, pe masă, alte telefoane sunau în zadar. Mâna Dașei odihnea peste cea a lui Anton, ea urmărea conversația, relaxată. Adio, melancolie, gândi

el, poate că în mintea ei ea era deja în braţele unor amanţi tineri şi plănuia deja să-şi amenajeze un mic cuibuşor de nebunii în centru.

Când s-a anunţat încetarea alarmei, micul grup a părăsit aproape fără chef ascunzătoarea. S-au aşezat din nou pe scaune şi au decis să nu plece decât după ce acţiunea de curăţenie din zona din faţă se va fi încheiat. Numai Nastia s-a dus până acolo şi s-a holbat la cele două cadavre. Un poliţist a însoţit-o înapoi la masă, el credea probabil că femeia era în stare de şoc. Acolo s-au apucat să discute deja care era următorul restaurant în care să se ducă. Au ales până la urmă un local japonez la modă. La ieşire, criminaliştii blocau vederea asupra locului masacrului. În timp ce maşinile trăgeau în faţa intrării, Kolea a întrebat o tânără criminalistă ce anume se-ntâmplase.

— O execuţie tipică. Dumneavoastră unde şedeaţi?

— În spate de tot, doar am auzit împuşcăturile.

— Puteţi pleca, avem destui martori. Ea îi făcu semn cu capul spre uşă.

Li se alăturară şi mulţi dintre cei aflaţi în restaurant, chiar dacă încă n-ar fi vrut să plece. Atmosfera deveni puţin elegiacă, în traficul liniştit de la miezul nopţii maşinile alunecară până în faţa localului protipendadei, care se afla într-un subsol. Toată amenajarea interioară era în negru, pereţii constau din foto-instalaţii luminate indirect. Un DJ mixa *house* cu iz asiatic şi *acid jazz,* dar nu asurzitor; oamenii veneau aici ca să stea de vorbă. Nou-veniţii se uitară în jur cu o indiferenţă voită. Demni de atenţie erau numai fraţii Bure, care şedeau într-un colţ înconjuraţi de un cârd de fete. Era plin de actori şi muzicieni, printre aceştia chiar şi doi scriitori postmoderni cu alaiurile lor.

Chelnerii s-au apucat să alăture câteva mese pentru ei. Cei mai mulţi se plimbau deja de la o masă la alta, luă naştere obişnuitul melange alcătuit din străini şi oameni care se cunoşteau deja, apoi acesta se dezintegra numai ca să se alcătuiască alte combinaţii la fel de volatile. Discuţiile erau în mod plăcut lipsite de substanţă, se mai ciugulea câte ceva, şi lumea se destindea până la epuizare. Daşa şi Anton îşi povesteau episoade necosmetizate din viaţa lor. O vreme, lejeritatea unei familiarităţi lipsite de griji îi mai învălui, apoi liantul dintre ei începu să cedeze rapid. Asaltat în valuri de o oboseală cumplită, el decise să se desprindă în sfârşit de Daşa şi să plece acasă. Anton nu mai avea nimic de spus, nici Daşei, nici oricui altcuiva din oraşul

care, pentru prima oară, îi era dureros de indiferent. Din politeţe, se oferi totuşi să o conducă acasă pe Daşa.

În timp ce părăseau localul, dădură peste un DJ pe care Anton îl cunoştea de la MDM, *Palatul Tineretului*, unde acesta mixa în fiecare săptămână.

— Era cât pe-aci să nu-l recunosc, îi spuse DJ-ul Daşei. În MDM nu-ndrăzneşte să se arate-n costum.

— La ora asta se mai întâmplă ceva acolo? voi Daşa să ştie.

— Normal. Dar ar fi o demonstraţie de curaj, să apari acolo îmbrăcată atât de elegant.

— Vreau să merg acolo, acum, se hotărî Daşa.

— Eu termin imediat aici. Putem să mergem împreună, spuse DJ-ul.

Anton era în pragul leşinului şi încercă să o contrazică, nu avea nici un chef să mai meargă cu această făptură de lux în cel mai mare templu *rave* al metropolei, dar nu izbuti să se impună. Astfel că au luat un taxi şi s-au dus până pe Komosomolski Prospekt. Raverii s-au folosit de vidul ideologic şi, cu câţiva ani în urmă, au preluat *Palatul Tineretului*, un colos sovietic care stătea nefolosit, înconjurat de coloane. DJ-ul se duse cu ei până la intrarea în scenă şi oamenii de ordine îl lăsară pe starul local să intre cu însoţitorii săi cu tot. Uşile care flancau coridorul stăteau deschise, în camere mobilate sărăcăcios, oamenii din management şedeau la birouri, ocupaţi cu distribuirea de droguri sintetice, principala sursă de *cash* a afacerii. Pe măsură ce înaintau spre scenă, lucrurile deveneau şi mai interesante şi Daşa contemplă, fascinată, imperiul animatorilor: vestiare în care dansatoarele şi dansatorii *go-go* se schimbau sau îşi aşteptau intrarea. Corpuri transpirate în vuietul vulcanului aflat la doi paşi. Un Adonis negru îi zâmbi provocator, era gol, cu excepţia slipului, şi împărţea o ţigară cu o dansatoare care şedea lângă el complet dezbrăcată. Uzi leoarcă, îşi trăgeau sufletul după ce tocmai fuseseră sorbiţi din priviri de o mie de perechi de ochi.

Au intrat pe scenă din spate, unde, dintr-o emporă, un maestru vrăjitor din Londra orchestra masele. Cu toate că se afla pentru prima oară la Moscova, înflăcăra trupurile cu strigătul de luptă corect. *„Davai – davai – davai.“*

Trecând pe lângă turnurile instalaţiei de sonorizare se duseră la el. *„Ministry of Sound – the Russian Way!“* urlă DJ-ul în urechea Daşei, care-l

întrebă imediat pe Anton ce era cu această instituție. În față, la marginea scenei, niște fete cu picioare lungi și tricouri transpirate dansau cocoțate pe niște colonete. Făpturi robotizate, emanând un eros rece ca gheața, ele înflăcărau periodic tineretul care tropăia la picioarele lor, ridicând la intervale regulate brațele, cu priviri disprețuitoare, și împingându-și șoldurile în față pentru a marca următorul punct culminant al litaniei. Oamenii de la *security* erau obligați să recurgă la lovituri pentru a-i împiedica pe apostolii turbați de jos să ia cu asalt scena. Îmbrâncelile nu făceau decât să-i aţâţe şi mai mult, în acelaşi timp, dansatoarele *go-go* îşi intensificau extatic mişcările, până când DJ-ul a dat în sfârşit dovadă de îndurare şi a mai domolit ritmul. Pe ecrane gigantice, erau proiectate mixaje de animație psihedelică sau cadre pe care le filma cameramana de pe marginea scenei cu masa de oameni care începuse din nou să fiarbă. Și femeia cu aparatul de filmat era bestială. Anton și Dașa stăteau lângă ea și se uitau pe monitor. Ea își luă căștile de pe cap și i le puse Dașei, arătându-i cum funcționa *zoom*-ul. În cască, ea primea indicații de la un regizor nevăzut.

— Du-te mai departe, spre aia cu top-ul oranj. Nu, și mai departe. Prea târziu, aia tocmai a făcut o chestie originală. Să mai treci pe la ea mai târziu. Acum du-te spre stânga, la grupulețul ăla de psihopați.

În timp ce Dașa se făcuse una cu camera, Anton fuma o țigară fără să spună nimic lângă cameramana înaltă, care semăna cu un sfinx și care îi evita privirile.

Dașa îi dădu înapoi casca și-l trase pe Anton în spatele scenei.

— Hai să coborâm în mijlocul lor!

Ei se înghesuiră pe lângă oamenii de la *security* până în epicentru și începură să danseze alături de câteva fete care se întrețineau în limbajul gesturilor. Aici, surdomuții erau superiori, toți ceilalți erau handicapați.

O oră mai târziu, extenuați, urcară scara care ducea la galerie și mai țopăiră un timp, amestecați în mulțimea de zombies în delir. Apoi și-au croit drum înapoi, în spatele scenei, și au părăsit templul prin ieșirea din spate. Plină de recunoștință, Dașa trase adânc în piept aerul de gheață, nici un muritor obișnuit trecut de 21 de ani nu ar rezista, fără antrenament, mai mult de o oră în acest mediu ostil vieții. Un taxi care aștepta afară îi duse

până la el acasă.

Era trecut de şase când, încă buimaci, ajunseră la el. În timp ce Anton făcea cafea, ea inspecta, dezamăgită, cele două camere. Când ajunse şi el în sufragerie, ea tocmai cerceta o reproducere proastă după Canova.

— Asta e singura ta locuinţă? întrebă ea.

— N-am nevoie de mai mult.

— Puţin cam modestă. Aş fi aşteptat mai mult de la tine.

— Confunzi învelişul cu conţinutul. Mă duc să aduc cafeaua.

Împotriva oboselii, Anton era lipsit de apărare, Daşa îl găsi dormind cu capul pe masa din bucătărie. Ea îi turnă cafea, dar el nu mai era în stare s-o bea, nu mai avea energie nici măcar ca să-şi declare capitularea. Pe canapea adormi imediat la loc. Ea îi îngădui o jumătate de oră de somn, pe fondul ştirilor matinale de la televizor. Apoi îl trezi cu sărutări febrile, ferm hotărâtă să îndeplinească un act sexual cu un bărbat leşinat.

Pe la douăsprezece, el se trezi dezorientat pe canapea. În vis îi apăruse femeia de la marginea scenei, care filma sute de corbi cu aparatul ei. Anton făcu un efort să se ridice şi porni, clătinându-se, spre baie. În vestibul, pe jos, zăcea un palton străin. Când se privi în oglindă, îi sări în ochi un loc iritat în zona gâtului. Va trebui să meargă la clinică, să i se îndepărteze şi cioburile de sticlă rămase. Uimit, trecu din nou pe lângă palton şi atunci îşi aduse aminte cine mai era la el în casă.

Daşa zăcea întinsă în pat cu ochii-n tavan. Îl mai lăsă un moment, apoi spuse pe un ton monoton:

— A fost o seară reuşită. Ai spus câteva lucruri inteligente. Tot ce-ai spus mi s-a părut relevant.

— Nu prea mai ştiu ce am spus şi ce-am făcut şi ce nu. Şi nici de ce am dormit pe canapea.

Ea îl întrerupse:

— Mi-ai spus să mă fut ca lumea la intervale regulate, şi atunci o să scap şi de umbrele alea. Asta mi-a plăcut.

— Înţeleg. Câte nu spune omul când vede că cineva e melancolic!

— Am înţeles asta, dragul meu. Şi poate că e chiar corect. Dar nu asta-i problema.

— Atunci care e?

— Partida de sex cu tine a fost incredibil de jalnică. Trebuie să mă gândesc mult în urmă, de fapt, până la dezvirginarea mea, ca să-mi aduc aminte de o experienţă cam la fel de deprimantă.

Încă nu se uitase la el, numai buzele ei se mişcau. În sfârşit, ea îl privi scurt, se ridică în capul oaselor şi se dădu jos din pat. În ochii ei licărea o lacrimă furioasă.

— Nici nu ştiu ce să spun, Daşa, spuse Anton.

Chestia asta funcţiona mereu, era un pic mai bine decât să nu spună nimic. În afară de asta, el spunea adevărul. În curând, ea are să spună „Nici eu“, şi asta are le facă bine amândurora.

— Nici eu!

Anton dădu din cap. Acum, important era să nu se scuze, să nu înceapă să ofere explicaţii ori chiar să se milogească pentru o a doua şansă. În sinea lui, îi era ruşine, Daşa îndrăznise în sfârşit să-şi înşele soţul şi dăduse peste un tip care era şi mai varză decât ăla.

Veni un taxi, nici măcar un pupic pe obraz. Anton rămase în pragul uşii, ascultând ecoul tocurilor ei ţăcănind furios pe scări.

El se târî înapoi până la canapea şi adormi imediat la loc.

Note

---

14. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, unul dintre cele mai importante ziare din Germania. (N. tr.)

15. Un orfan de paisprezece ani care ajunge ucenic vrăjitor, personaj al romanului *Krabat* de Otfried Preußler. (*N. red.*)

7
Gogol

Chinezul voia neapărat să-l vadă şi pe *zombie*-ul frumos îmbrăcat, iar Anton acceptă. Erau ani întregi de când nu mai trecuse prin Piaţa Roşie. Singura schimbare pe care o remarcă era absenţa cozilor de oameni şi a gărzii de onoare din faţa mausoleului. Nici măcar zvonul că, în curând, îmbălsămatul avea să fie înmormântat definitiv la Sankt Petersburg nu prea mai reuşea să atragă vizitatori. Cuplurile care urmau să se căsătorească nu se mai fotografiau cu cubul de beton în fundal. Acum, pozau în faţa catedralei Basilius, acoperită de zăpadă.

Când părăsiră camera funerară, tânărul din Hong Kong părea cât se poate de mulţumit.

— Pielea lui e galbenă. Lenin era calmuc, explică el, în timp ce-şi întorsese privirea după două fete drăguţe.

— Mie mi se pare pur şi simplu îngălbenit de vreme, fu de părere Anton.

Chinezul se opri la un stand şi cumpără suveniruri cu steaua Armatei Roşii. Când, la scurt timp după asta, constată că erau făcute în China, fugi indignat înapoi la vânzător. În acest timp, Anton aşteptă, fumând, printre turiştii care vizitau locul în care, odinioară, aveau loc execuţiile. Când un grup de turişti japonezi l-a rugat să le facă o fotografie, îl descoperi prin lentilele camerei foto pe Boris Petrovici, care-l observa rezemat de balustrada terasei. Neschimbat faţă de cum arăta în zilele petrecute la Nikolaev, rusul îi zâmbi şi aşteptă până când acesta înapoie aparatul de fotografiat. Îşi strânseră mâna.

— Iată că ne revedem lângă un eşafod, spuse kaghebistul.

— Şi când te gândeşti că nici unul dintre noi nu crede în coincidenţe.

— Asta aşa e. Prietenul dumneavoastră chinez se întoarce imediat. S-ar zice că afacerile cu el merg cât se poate de bine. De vreme ce v-aţi călcat pe

inimă şi i-aţi făcut o vizită lui Vladimir Ilici Ulianov.

— Afaceri cu oţel. În momentul ăsta, ăia construiesc mai mulţi zgârie-nori decât a avut vreodată toată America.

— Frumos, e bine pentru voi. Trebuie să stăm de vorbă. Cel mai bine chiar mâine seară.

Anton îl privi surprins. Aproape că ar fi refuzat, deoarece era prima zi de Crăciun, dar asta ar fi fost o obiecţie absurdă. Rusia sărbătorea abia peste două săptămâni, iar el ignora pe cât posibil ambele evenimente.

— Cum spuneam, nu există coincidenţe. Atunci, rămâne pe mâine seară la nouă la Tiflisskiy Dvorik, spuse rusul.

El dispăru fără să-şi ia rămas-bun şi chinezul se-ntoarse fără nici un suvenir. În drum spre hotel, Anton îşi munci creierii să-nţeleagă motivul întâlnirii de mâine şi nici nu-l auzi pe chinezul care vorbea despre germanul acela temerar care, cu doisprezece ani în urmă, aterizase cu micul său Cessna chiar aici, pe pod. Absent, se despărţi de acesta în faţa hotelului, bucuros că oaspetele său avea să plece peste doar câteva ore. Ca aproape tot ce se-ntâmplase după moartea lui Serghei cu şase săptămâni în urmă, şi apariţia stranie a rusului îl făcea să se simtă nesigur.

În timp ce se-ntorcea din Ucraina, Serghei depăşise un camion şi se izbise în plin de un copac. Când Anton l-a revăzut în sicriul deschis, fruntea îi era acoperită cu un bandaj, iar el era încă furios că, în disputa lui permanentă cu acel fanatic al maşinilor care fusese Serghei, pierdea de fiecare dată. În pofida şoselelor periculoase, inginerul minier refuzase cu obstinaţie să ia avionul, chiar şi când era vorba de distanţe lungi. În gerul care domnea în capelă, Ehrenthal ţinu un mic discurs şi era prima oară după ani buni când nu a dat pe gură nici o tâmpenie-n public. Un discurs realmente bun, îşi spuse Anton, în timp ce încerca zadarnic să-şi reprime plânsul. După aceea, cu ajutorul unui dispozitiv prevăzut anume pentru asta, sicriul fu încărcat într-un microbuz şi toţi cei care nu aveau maşină se deplasară împreună cu Serghei, care zăcea între ei, până la cimitirul de la intrarea-n oraş. Cu sicriul pe umeri, câţiva colegi de la firmă îşi croiră drum prin zăpadă până la o groapă proaspăt săpată. Acolo s-a iscat o ceartă, pentru că aceasta nu era destul de adâncă, şi a durat ceva până când s-a mai săpat o jumătate de metru în pământul îngheţat. Apoi s-a mai deschis o dată

sicriul şi ceilalţi au sărutat bandajul de pe frunte, dar Anton n-a fost în stare să facă asta. Mai târziu, la parastasul organizat într-un restaurat care semăna cu o cantină sovietică, pe una din mese se afla o fotografie a lui Serghei, în faţa fotografiei era un pahar cu vodcă, peste care era aşezată o bucată de pâine. Anton a încercat să se-mbete, dar se vede treaba că devenise imun la alcool. La un moment dat, s-a dus până la masa la care şedea familia lui Serghei şi a bâiguit câteva fraze pe care oamenii aceia nu reuşiră să le-nţeleagă. Supăraţi, îl trimiseră la plimbare. Zile întregi îşi mai reproşă că nu reuşise să-şi găsească cuvintele.

El a luat-o înapoi peste pod pentru a cumpăra cadouri din acel templu al consumului numit GUM. Pentru seară, plutea ameninţarea unei petreceri de Crăciun la locuinţa din oraş a lui Ehrenthal. În ultimii ani, Anton reuşise să se fofileze cu succes, dar, de data asta, omisese să-şi găsească o scuză în timp util. Când, în mai multe rânduri, nişte miliţieni l-au oprit în GUM ca să-i verifice documentele, el şi-a pierdut tot cheful şi a ieşit din nou în Piaţa Roşie. Abătut, a luat-o prin zăpada mare în direcţia Tverskaia. După atentatele cu explozibili din septembrie, Kremlinul reacţionase cu un nou război în Cecenia şi, între timp, nu mai puteai să te mişti liber prin oraş. După ce Nemţov nu fusese desemnat prim-ministru, Anton îşi pierduse orice interes pentru politică. De câteva luni de zile, funcţia fusese ocupată de un fost conducător al serviciilor secrete interne, care devenea, de la o zi la alta, tot mai popular. Nu era mult de când cercul lui de cunoştinţe se distrase pe seama acestui ins apărut de nicăieri, batjocorind trăsăturile care-l făceau să semene cu o raţă, dar disprețul se transformase repede în apreciere. De fapt, Anton avusese de gând să cumpere cadourile din pasajul comercial de sub Piaţa Manejului, numai că acum tocmai îşi aduse aminte că, nu cu mult timp în urmă, aici explodase o bombă.

Pe la opt se duse la locuinţa privată a lui Ehrenthal, un labirint de camere şi coridoare, care luase naştere prin unirea mai multor apartamente. Şi după treizeci de ani de când locuia aici, şeful lui părea nelalocul său acolo. Anton îl întâlni într-o cameră de trecere, stând în picioare în faţa patului.

— Crăciun fericit, îl salută Anton.

— Crăciun fericit. Ai văzut-o deja? întrebă Ehrenthal.

Se referea la propria lui soţie, de care se temea mai mult decât de oricine altcineva pe lumea asta. Aceasta era o actriţă în egală măsură celebră şi supraestimată, a cărei vulgaritate monstruoasă o făcuse obiectul a nenumărate anecdote. Frica pe care le-o insufla era ceea ce îi unea pe cei doi bărbaţi.

— Să fii tare, spuse Anton.

Intrară în salon unde se adunaseră deja mai mulţi invitaţi. În locuinţa lui Ehrenthal, musafirii se purtau ca nişte oameni care aşteaptă cu încordare într-o staţie de autobuz, şi Anton se întreba de fiecare dată ce motive mai putea avea cineva să vină aici. Dar şi pe el îl incita ideea ca, din când în când, să facă parte dintr-un spectacol a cărui atmosferă amintea de piesele lui Samuel Beckett sau Thomas Bernhard.

Dintr-o altă parte a locuinţei îşi făcu apariţia fiica, o frumuseţe înaltă şi blondă, care, ca prin minune, rezistase nevătămată mediului ostil faţă de orice formă de viaţă care era pedagogia lui Ehrenthal. Ignorând pe toată lumea, ea se aşeză la pianul cu coadă pentru a cânta, la fel ca-n fiecare zi, al doilea *scherzo* al lui Chopin. Niciodată nu încerca altceva şi de fiecare dată comitea la-nceput aceeaşi greşeală, după care repeta cu stoicism pasajul respectiv şi devenea din ce în ce mai bună.

Stăpâna casei intră în cameră în timpul preludiului şi se aşeză făcând un gest dispreţuitor în direcţia fiicei ei.

— Aa, nu, e absolut insuportabil, exclamă ea de două ori.

Fiica reacţionă la sunetele scoase de animalul matern cu acorduri pline de virtuozitate, iar finalul culmină cu o explozie furioasă de energie. Zece minute pasionante de rezistenţă. Radios, Ehrenthal îşi sărută fiica pe obraz, în timp ce aceasta zâmbea nemişcată.

— Exact ca Rubinstein, spuse un filfizon bătrân şi supus, care primea de la Ehrenthal o mică pensie ca să mai contracareze prin prezenţa lui permanentă ieşirile balaurului.

— Rubinstein şi-ar borî maţele dacă ar auzi asta, îi răspunse stăpâna casei, în timp ce filfizonul încerca s-o tempereze cu o avalanşă de gesturi.

Cineva a rugat-o pe fiică să cânte aria Rosinei din *Bărbierul din Sevilla*, dar ea a ignorat rugămintea. Bucătăreasa aduse o şampanie călduţă, stăpâna casei râgâi de mai multe ori, invitaţii se aşezară cu toţii la masă jenaţi şi

aşteptară. Anton şedea lângă fiică.

— Ce-ai mai făcut azi? îl întrebă ea.

— Am fost cu un chinez la Lenin.

— Bunicul primului meu soţ l-a îmbălsămat, exclamă peste masă stăpâna casei.

Anton o privi pe fată, surprins.

— Familia nu poţi să ţi-o alegi, e o chestie de destin.

— Cum se poate suporta atmosfera asta?

— Nu mai citesc decât mistici.

Un important actor şi regizor îşi făcu o intrare impetuoasă în salon, scuzându-se galant pentru întârziere. El ridică în aer câteva sticle de vodcă cu figura lui pe etichetă, ceea ce generă un val de apreciere şi veselie.

— De ce nu există nici o şampanie cu portretul meu? mârâi stăpâna casei, şi Ehrethal bâigui o scuză în direcţia ei.

Renumitul artist luă loc vizavi de Anton. De câţiva ani încoace, de când participa la cursele auto conducându-şi Range Roverul personal, el îşi făcea apariţia mai mereu într-un sacou de tweed, o apariţie din cale afară de îngrijită.

Ca de fiecare dată, mâncarea era absurd de proastă. Şi ca de fiecare dată, pereţii acoperiţi cu creton albastru ultramarin, mobilierul în stil Ludovic XVI şi statuetele din bronz mult prea jucăuşe, reprezentând fete care dansau şi pe ale căror braţe erau atârnate coliere din pietre preţioase şi perle, îl loveau pe Anton direct în stomac. Magazinele de antichităţi din oraş dădeau pe dinafară de prada de obiecte de artă livrate de pensionari sărăciţi şi cu ajutorul cărora moscoviţii prosperi încercau să imite saloanele marii burghezii din secolul trecut.

— De ce nu te muţi în străinătate? o întrebă Anton pe fată.

— Nu-i momentul să lăsăm Rusia de izbelişte.

Mult decoratul regizor dădu din cap aprobator în direcţia ei. Aperitivul părea să-l facă şi pe el să sufere, estetul nu se atinse de nimic. Dintr-odată, stăpâna casei băgă de seamă că nu erau lumânări pe masă.

— Te pomeneşti că servitoarele au furat nenorocitele alea de lumânări ca să se satisfacă cu ele! zbieră ea la filfizon, cu ochii holbaţi.

Fără să răspundă, acesta sări în sus ca ars, dădu buzna-n bucătărie şi se

întoarse cu ajutoarea de bucătăreasă.

— Adu imediat sfeșnicele, porunci stăpâna casei cu un gest grotesc de obscen, pe care-l repetă de mai multe ori.

Tânăra femeie cu șorț alb își contempla patroana cu privirea plină de înțelegere cu care un vizitator urmărește, la grădina zoologică, două hiene care se-mperechează.

După ce au fost aprinse lumânările, Ehrenthal spuse că sărbătoarea Crăciunului ar fi un timp al reflecției. Apoi mai repetă asta în germană. De servit, s-au servit blinii cu icre negre. După supă și aperitive, acestea au fost percepute de toți ca o izbăvire.

Atracția propriu-zisă a vizitelor în casa Ehrenthal o constituiau însă manierele etalate la masă de stăpâna casei. Cu coatele proptite pe masă, ea stătea aplecată la numai câțiva centimetri deasupra farfuriei, ceea ce era, de altfel, bine, întrucât ea vorbea fără-ntrerupere: prin urmare, jumătate din mâncare îi cădea din gură. Deoarece nici atunci când bea nu-și îndrepta spatele, în farfuria ei se forma în permanență un melanj bizar, pe care ea îl înfuleca imediat cu lăcomie.

Ehrenthal folosi o formulă de dublu alint pentru a o ruga să-i îngăduie acum să citească povestea de Crăciun. Anton îi șopti fetei la ureche „monstruleţișor“, iar ea îl răsplăti cu o clipire adorabilă. Este într-adevăr răpitor de frumoasă, își spuse Anton.

— Încetează imediat să mai șușotești cu fascistul ăsta! zbieră „monstruleţișorul“ în direcția fetei.

— Mămicuțo, te rog eu să-ți păstrezi obiectivitatea, răspunse aceasta, în timp ce-i puse lui Anton o mână pe umăr.

— Într-un fel, noi toți suntem niște supraoameni, spuse cineva, străduindu-se vizibil să-i împace.

— Eu nu sunt nici una, nici alta, mormăi Anton inofensiv și-i aruncă lui Ehrenthal o privire prin care-i cerea ajutorul. Acesta însă începuse din nou să se milogească de soția lui să-i permită să-și citească, în sfârșit, povestea de Crăciun.

— Hai, citește odată, spuse stăpâna casei lingându-și farfuria, ceea ce nu-i era deloc ușor din cauza buzelor umflate cu botox. Ehrenthal se grăbi să sară-n picioare cu Biblia familiei în mână. Atingând tot mereu paginile cu

nasul, el începu să citească încordat, într-o rusă aproape imposibil de înțeles. Anton nu era sigur că ceea ce citea acela nu era totuși o poveste de Paște sau ceva din *Casa Buddenbrook*. După câteva minute, gemetele produse de stăpâna casei deveniră din ce în ce mai sonore. Ehrenthal dădu din cap spre ea plin de înțelegere, se grăbi să mai încheie o frază în care apărea și cuvântul german *Shneckenhaus*[16] și închise cartea. După ce se așeză la loc, își ridică paharul și spuse, cu lacrimi în ochi, mai întâi pe rusește și apoi în germană, „Un Crăciun plin de gânduri bune!“.

— „Gânduri bune!“ răspunseră cu toții în cor.

— A fost și rămâne un căcănar, exclamă stăpâna casei.

Ehrenthal tresări scurt și apoi i se adresă regizorului:

— Oare cum ar trebui să reacționăm la teroare?

Când acesta îl privi nedumerit, Ehrenthal adăugă:

— Mă refer la teroarea de pe stradă.

Înainte ca regizorul să apuce să răspundă, stăpâna casei strigă:

— Toate cururile alea negre să fie spânzurate de coaie!

Anton o privi întrebător pe fiica acesteia.

— Mamuşka se referă la poporul cecen.

— Eu cred că, în curând, o să avem parte de un nou președinte, spuse regizorul. Ceilalți îl priviră uimiți, relațiile lui strânse cu Kremlinul erau cunoscute. E drept că Elțin era rareori treaz, dar trăia, iar în Rusia nu se întâmplase încă niciodată ca un președinte să renunțe la putere de bunăvoie.

— Și, în măsura în care v-ar interesa părerea mea, atunci recunosc că eu unul nu pot decât să salut această evoluție, adăugă regizorul.

Anton era pe punctul de a-l întreba cine avea să fie acest nou președinte, dar ceilalți avansaseră deja numele lui Putin și discutau despre avantajele pe care le prezenta acest bărbat, despre care nimeni nu știa nimic.

— Ăsta nu are probleme cu alcoolul. Ăsta-i lucrul cel mai important.

— Omul ar trebui să conducă țara cu o mână de fier.

— Tipul înțelege poporul, iar poporul îl înțelege pe el.

— În sfârșit are să se urnească ceva.

Anton se gândea ce anume avea să urnească noul președinte, când fiecare începu să lanseze câte o idee. Să limiteze puterea oligarhilor, să reformeze armata, să asaneze mlaștina corupției, să promoveze tineretul, să câștige

războiul din Caucaz şi să oprească expansiunea McDonald’s. Atmosfera se înviorase vizibil, cel dintâi dintre intelectuali voia deja să se desfiinţeze Duma.

— Binele poporului trebuie pus din nou mai presus de binele individului, exclamă filfizonul.

— Mai înainte de toate, cecenii ar trebui scoşi din capitală, ceru o poetă mai bătrână cu o voce subţire şi fu imediat răsplătită cu aplauze.

Când se făcu din nou liniște, un istoric cunoscut adoptă o atitudine reflexivă şi spuse:

— Sunt secole întregi de când caucazianul însetat de luptă se tot răscoală, e in-co-ri-gi-bil!

Anton îi făcu cu ochiul fetei, al cărei iubit era unul dintre acei caucazieni incorigibili. Ea îi răspunse cu un surâs suveran, imună la resentimentele acestor mic-burghezi.

— S-ar zice că, între timp, în afară de tine, toată lumea pare să se teamă de caucazieni, îi şopti Anton, după ce mai întâi se asigurase că stăpâna casei se uita în altă parte.

— *No comment*. Lupul nu poate să vorbească despre frica oilor, spuse fata cu voce tare şi părăsi încăperea demonstrativ. Lui Anton i-ar fi plăcut s-o urmeze, dar se temea să n-o supere pe stăpâna casei.

Între timp, ceilalţi meseni continuau să viseze la viitorul ţării, până şi în politica culturală ei revendicau o direcţie mai patriotică. Anton se simţi suprasolicitat. Nu trecuse prea mult timp de când, în această cameră, îl întâlnise pe Nemţov, care aducea puţin cu un arhanghel de Guido Reni şi care susţinea cauza deschiderii liberale. Pe atunci, inteligenţia culturală îl ridica în slăvi, ca şi jumătate din oraş, îndrăgostită de seninătatea acestuia. El mai bău două pahare de vodcă din sticla cu figura pilotului de curse amator şi începu să se gândească la întâlnirea de mâine cu Boris Petrovici. Cât de mult simţea totuşi lipsa unui sfat din partea lui Serghei!

Masa, situată într-un separeu de la etajul întâi al restaurantului *Tiflisskiy Dvorik*, era bine aleasă pentru o discuţie tihnită. Boris Petrovici îl salută pe Anton cu o oarecare răceală.

— Şi ce-aţi mai făcut dumneavoastră de la întoarcerea din Nikolaev? întrebă Anton, intuind răspunsul.

— Ce e important pentru dumneavoastră e faptul că m-am întors la Lubianka.

— Prin urmare, incursiunea dumneavoastră în economia privată s-a încheiat? În cazul ăsta, de ce ne aflăm aici? Au cumva serviciile secrete nevoie de oţel pentru lucrările de extindere?

Rusul îl privi lung, cu subînţeles.

— Ne aflăm aici ca să vorbim despre dumneavoastră. Situaţia nu arată bine.

— Concret?

— Asta-mi place mie la dumneavoastră. Aşadar, cât se poate de concret: mai întâi, contribuţie la spălare de bani în valoare de peste o sută de milioane de dolari. În al doilea rând, falsificarea de documente, ocolirea reglementărilor privind exporturile, precum şi delicte fiscale şi vamale. În al treilea rând, mituirea unor funcţionari pe teritoriul rusesc în valoare de milioane.

Anton vru să spună ceva, dar nu ştia ce.

— Şi-n al patrulea rând, viză falsă, adăugă Boris Petrovici, pedant. De fiecare dată, pe Anton îl dezamăgea puţin pedanteria asta, o trăsătură convenţională, care se mai manifesta uneori chiar şi la ruşii mai destupaţi.

— Vă referiţi la fotografia învechită din cerere?

— Nu mă întrerupeţi. La asta se mai adaugă şi contactele dumneavoastră cu membrii cu funcţii de conducere ai unor organizaţii criminale.

— E un lucru inevitabil, atunci când te mişti în cercurile mai bune. Aş putea cumva să văd fotografiile?

— Am spus să nu mă-ntrerupeţi. În al cincilea rând, una dintre fostele dumneavoastră iubite face propagandă în favoarea unei organizaţii ostile statului nostru.

— Sună palpitant. Condamnă cumva măcelul din Groznîi? Care dintre ele să fie? Ajutaţi-mă să-mi aduc aminte, după nouă ani petrecuţi aici am pierdut şirul.

Veni un ospătar şi comandară supă de roşcove, *harcio*, *haciapuri* şi *pelamuşi*[17]. Spre oroarea lui Anton, rusul comandă o sticlă de Hvancikara, vinul preferat al lui Stalin.

— Nu se poate ceva mai sec? protestă el.

Chelnerul ignoră obiecţia lui, iar Boris Petrovici mai comandă o sticlă de apă minerală, apoi rămaseră din nou singuri.

— Pentru cineva aflat în rahat până la gât, riscaţi cam mult cu gura aia mare, spuse rusul.

— Nu merită să luăm în serios micul dumneavoastră inventar de păcate. Şi chiar dacă ar fi adevărat, tot n-aţi avea dovezi. Abstracţie făcând de asta, eu sunt peştişorul cel mai mic din baltă, iar reproşurile dumneavoastră par a fi luate din fişa postului unui manager din doi în această ţară.

— Scutiţi-mă de consideraţiuni generale. În momentul acesta, aveţi o problemă uriaşă, ştiţi asta.

— *Totul în viaţă înseamnă rezolvarea problemelor*. Ce anume vreţi de la mine, concret?

În ultima vreme, el citea tot mai mult Karl Popper. *Societatea deschisă* şi altele.

— Să vă ajut. Dar mai înainte daţi-mi voie să vă spun câte ceva despre situaţia din ţară.

Anton dădu din cap fără o vorbă. De fapt, el îşi propusese să plece imediat, în clipa în care kaghebistul i-ar fi oferit ajutorul. Totuşi, nu voia să facă pe încăpăţânatul, şi-n afară de asta nu rezista ispitei culinare a felurilor comandate. În fond, ar putea să asculte-n tăcerea tot ce avea Boris de spus şi apoi să plece fără nici un comentariu. Oricum, întâlnirea asta nu avea nici un rost, el nu cunoştea nici secrete, nici persoane care ar fi putut fi interesante pentru serviciul secret.

— Vremurile se vor schimba cât de curând. Un preşedinte nou are să preia frâiele puterii. Statul se află în faliment şi este ameninţat şi dinăuntru, şi dinafară. Încă o criză precum cea de anul trecut şi suntem terminaţi. Asta e ultima şansă.

— Ce treabă am eu cu asta? spuse Anton.

— Sectorul resurselor naturale va ajunge din nou sub controlul Kremlinului. Câştigurile din avuţia poporului nu trebuie să mai ajungă în buzunarele unui număr mic de paraziţi. O să punem capăt acestei oligarhii a boierilor.

— Aha, prin urmare plănuiţi să expropriaţi oligarhia? Să etatizaţi totul la loc? Să vă-ntoarceţi la planurile cincinale? Atunci, ăsta chiar ar fi sfârşitul.

— Bineînțeles că nu. Istoria nu se repetă. De data aceasta se va proceda mai subtil. Acum e vorba de control, nu contează cui aparţine ceva pe hârtie.

Anton tot nu reușea să înțeleagă. Pentru ceea ce se vedea limpede că plănuiau oamenii ăștia nu exista nici un nume. Ceva gen capitalism de stat, oarecum între China și o republică bananieră.

Veni mâncarea și rusul folosi prilejul pentru a-i lăsa lui Anton puțin timp de gândire. Fără o vorbă, mâncară supa rece, delicat-acrișoară, cu mentă proaspătă.

— Eu de ce mă aflu aici? întrebă Anton după un timp.

— Dumneavoastră știți cum merg lucrurile pe aici. Ați activat timp de nouă ani în haos – asta nu-i puțin lucru. Nu există prea mulți străini în Rusia care știu să lucreze cu cifre și care să nu bată la ochi.

— După aprecierea mea, există câteva sute.

— În majoritatea cazurilor, ăia lucrează pentru bănci sau firme străine, categoria asta nu ne interesează. Și nici americanii și englezii. Ăia rămân niște străini, chiar și după douăzeci de ani petrecuți în țara asta, un fel de turiști mai de soi. Dar dumneavoastră v-ați integrat aici, vă mișcați în niște cercuri la care străinii au rareori acces.

Anton se simți măgulit, tot așa îi plăcea și lui să se vadă. Cu toate astea, discuția începu să-l plictisească. Convorbirile cu oameni din serviciile secrete decurg realmente la fel ca într-un film, gândi el, ai un *déjà-vu* ca atunci când mergi pentru prima oară la New York și cunoști deja fiecare colț. Dar cel puțin carnea de vită era fragedă și chiar și vinul era băubil.

— De ce mă aflu aici?

— Vă mai aduceți aminte de Nikolaev? Ați refuzat să fiți omul de paie la proiectul nostru portuar.

— Continuați.

— Acum vi se mai oferă o șansă, de data asta, considerabil mai mare.

— Probabil că de vină e vinul ăsta, cu istoria lui, dar tot nu-nțeleg.

— Nu toți oligarhii vor fi dispuși să se pună de bunăvoie în serviciul binelui general. Celor mai mulți dintre aceștia vom fi nevoiți să le confiscăm întreprinderile relevante pentru statul nostru. Dar statul nu mai poate să se prezinte în mod oficial ca acționar, vremurile astea au trecut.

Anton se întrebă dacă nu cumva ar fi totuşi mai bine să se ridice şi să plece, dar l-a reţinut porţia lui de pelamuşi, un desert din struguri îmbogăţit cu nuci.

— Mă tem că voi fi nevoit să vă refuz şi de data asta, spuse el.

— De data asta mi-ar fi foarte greu să mai accept un refuz. Şi nu mă luaţi cu principialitatea, ce-i drept o înclinaţie tipic nemţească, că nu vă cred. Prin urmare, eu zic să nu vă grăbiţi cu decizia, gândiţi-vă bine. De acum, o să ne vedem ceva mai des.

— Mai bine lăsaţi-o baltă.

— Pentru dumneavoastră, asta e oferta vieţii. Şi nici măcar n-ar fi nevoie să rămâneţi la Moscova, Londra ar fi chiar de preferat. Aţi fi un om foarte bogat, şi nu numai pe hârtie. În contrapartidă, ne aşteptăm la loialitate absolută. Bineînţeles că, din când în când, v-am adresa rugămintea să mai faceţi câte o investiţie strategică. Aţi putea deveni parte a unei Rusii noi, care să-şi reia cursul ascendent.

— Adică să prăduiesc finanţele statului, cu dumneavoastră ca ofiţer operativ? Mai bine mi-aţi spune care ar fi urmările dacă refuz.

— Prea sună a confruntare, şi exact asta am vrut eu să evit. Însă dacă tot aţi adus vorba. Ceea ce avem noi împotriva dumneavoastră este suficient pentru o condamnare rapidă şi pentru unul dintre lagărele noastre mai bune. Şi după câţiva ani vă dăm drumul.

— Nu mă aveţi la mână cu nici o acuzaţie care ar sta în picioare în instanţă, spuse Anton. Reflexul neajutorat al unui om rănit grav. Până acum se ţinuse destul de bine, acum însă vocea lui cedă în mijlocul frazei. Rusul râse cu înţelegere, achită nota şi se ridică. În faţa restaurantului, el strânse mâna umedă a lui Anton.

— Gândiţi-vă bine. Cum spuneam, de-acum încolo o să ne vedem mai des.

Anton nu spuse nimic.

— Era cât pe-aci să uit, ceea ce i s-a întâmplat colegului dumneavoastră, îmi pare rău. Se pare că chiar îi plăcea de dumneavoastră.

Fără să aştepte vreo reacţie, el se urcă într-o Volgă care îl aştepta. Anton rămase locului în faţa restaurantului, cuprins de greaţă. În timpul mesei, se simţise doar ca un pungaş păcălit. În schimb, pomenirea, în treacăt, a lui

Serghei era o lovitură sub centură, care schimba totul. Cu toate că şoferul lui îl aştepta după colţ, el porni înapoi pe jos, până la apartamentul său de pe strada Briusov.

În ziua următoare, devreme, porni spre cimitirul mânăstirii Novodevici, acesta era ritualul lui atunci când îi mergea rău. Ghidându-se după puţinele urme în zăpadă, trecu mai întâi pe la mormântul lui Gogol, care suferise de o frică teribilă de a nu fi îngropat de viu. Când, la o sută de ani după moartea lui, fusese reînhumat aici, prilej cu care sicriul fusese deschis, se spune că era într-adevăr întins pe o parte. Mai târziu, cineva i-a furat craniul, iar un coleg scriitor i-a luat o coastă ca amintire. Cimitirul era plin de astfel de poveşti, care relativizau problemele personale ale vizitatorilor. Anton se aşeză în apropierea mormântului lui Eisenstein şi începu să reflecteze.

Menţionarea morţii lui Serghei fusese o manevră ieftină, un bluf. Ce motive avea serviciul secret să fie implicat în povestea asta? Lui Anton îi era indiferent dacă prietenul său avusese vreun contact cu oamenii aceia. Firma era plină de turnători, Boris Petrovici putea să-şi fi alcătuit inventarul păcatelor lui Anton dintr-o mulţime de surse. Şi poate că Serghei scrisese pur şi simplu nişte rapoarte pozitive, ca să-l protejeze pe Anton. Era posibil şi ca Ehrenthal să fi cooperat cu statul în nişte domenii despre care el nu ştia nimic. Afacerea cu materii prime putea fi doar una de faţadă, în spatele căreia se încălcau embargouri. Chiar existau unele indicii în acest sens, dar el le ignorase de fiecare dată cu bună ştiinţă. Şi chiar aşa să fi fost, oricum el nu făcuse niciodată efortul de a se da drept tipul cel mai moral din firmă. Sau poate că Serghei fusese chiar personajul central al unei gigantice operaţiuni a KGB. La fel de bine se putea şi ca el să nu fi avut niciodată nici cel mai mic contact cu oamenii aceştia. Poate că fusese omorât din greşeală. Sau poate că, într-adevăr, nu fusese decât un banal accident care se soldase cu moartea lui. În anii din urmă, o duzină dintre cunoscuţii lui avuseseră accidente de circulaţie, unele dintre acestea mortale. La bărbaţi, speranţa de viaţă era de 59 de ani. Şi fratele lui Serghei murise într-un accident, îşi aduse aminte Anton. Realmente, oricare dintre scenariile imaginabile era la fel de probabil ca şi opusul său. Rusia era în continuare acea veche *black box* care îl determina să capituleze în acest punct. Nu putu să nu

izbucnească în râs. Arbitrarul adevărului era exact contrariul libertății, însemna să fie livrat într-o măsură mai mare decât ar fi putut el să îndure. Simți aproape ca pe o binefacere faptul că oferta lui Boris Petrovici îl obliga să nu se mai gândească la moartea lui Serghei.

Rusul îi cerea o adeziune pentru care avea să fie răsplătit regește. O legătură indisolubilă. Pe Anton îl luă ameţeala. Țara asta era pe punctul de a-l strânge în brațe cu gheare de fier. Asta nu mai era o alunecare treptată într-o situație care, privită retrospectiv, avea să poată fi iertată ca o greșeală scuzabilă. Libertatea în care se bălăcea el aici de nouă ani avea să se transforme definitiv într-o iluzie. Fie și numai din acest motiv, și trebuia să părăsească imediat această țară. Așa, putea cel puțin să-și rămână credincios sieși, ceea ce, pe de altă parte, începea deja să i se pară puțin cam mic-burghez. În orice caz, ar fi păcat de banii ăia mulți, își spuse el în fața mormântului unui inventator care avusese merite mari în domeniul excavatoarelor amfibie, ale căror imagini erau reproduse cu maximă acribie pe piatra funerară. Se simțea puțin măgulit că o țară ca Rusia îl confruntase cu o asemenea decizie. Oare o înțelegere de o importanță epocală ca asta se semna cu sânge? Iarăși izbucni în râs, răul era incomparabil mai distractiv decât aleatoriul corect din punct de vedere moral. Faptul că ajunsese să cocheteze cu abisul îi plăcu, poate că avea să se mai joace câteva zile cu luarea deciziei.

Dar cine era oare femeia care se răzvrătea acum politic? Din adâncurile memoriei lui își făcură apariția, tulbure, câteva candidate posibile, dar de fiecare dată gândul lui rămânea agățat de Tania. El bănui că era vorba de o altă eroină care se afirma public, dar cel mai mult îi era dor de Tania. Trecuseră șase ani de când nu mai auzise nimic de doctoriță. Anton luă hotărârea s-o găsească.

Nemulțumit, părăsi cimitirul. El nu se apropiase nici măcar cu un pas de o decizie în ceea ce privea oferta lui Boris Petrovici. Se întâlnise din nou cu acesta cu numai patruzeci și opt de ore în urmă, iar acum, întrebarea dacă nu trebuia cumva să părăsească țara imediat era mai presus de toate celelalte. Bani sau libertate, privilegii colosale sau contopirea indisolubilă cu un sistem dubios. Petrecerea de Crăciun, la care participase cu două zile în urmă, îi permisese să-și schițeze o primă imagine a direcției în care avea

să meargă țara. Cu toate astea, un avion personal și o casă în Knightsbridge ca eventuală compensație pentru o nevoie îndoielnică de libertate nu erau de lepădat. Începu să simtă cum propensiunea lui consumistă relativiza deja amenințarea. Încă dintotdeauna, Rusia fusese autocrată, ultimii ani constituiseră o simplă excepție. De fapt, toate țările erau așa, numai că unele știau să ambaleze mai plăcut această trăsătură. Se urcă în mașină. Poate că ar fi trebuit să dea cu banul și pe urmă să-și adapteze restul vieții hazardului. Și asta era o formă de libertate. Liniștea cimitirului se revărsa și asupra străduței unde parcase. Își propuse să rămână în locul ăsta până când avea să se profileze o hotărâre. Se mai liniști un pic și închise ochii, un vis lucid între o existență londoneză de lux și împământarea pe viață în apropierea Kremlinului.

Când reveni la realitate, văzu un bilețel sub ștergătorul de parbriz. Coborî din mașină, în timp ce un bărbat se îndepărta repede, îndreptându-se spre lacurile de dincolo de mănăstire. Uitându-se în urma lui, Anton desfăcu încet biletul, cu un sentiment de recunoștință pentru orice prilej de a se întrerupe din frământările privind luarea unei decizii. Avu nevoie de ceva timp ca să descifreze misiva.

Anton Karlovici!

Cât de frumoasă este o călătorie lungă, lungă! În câte rânduri nu am apelat la ea ca la o ancoră salvatoare! Și în câte rânduri nu m-a salvat o astfel de călătorie!

Prin urmare, pleacă mai departe, doar intuiești și tu că fericirea noastră stă în fugă.

Te îmbrățișez,

Al tău, Nikolai Gogol

Anton băgă bilețelul în buzunar și porni după bărbatul care dispăruse deja dincolo de zid. Nu văzu pe nimeni în apropierea lacurilor, așa că fugi înapoi, poate că necunoscutul intrase în mănăstire. Dar poarta era încuiată. Așteptă în mașină să vadă dacă avea să se mai întâmple ceva. O jumătate de oră mai târziu, se duse din nou la mormântul lui Gogol, acolo voia să studieze în liniște bilețelul. Dar acesta dispăruse, buzunarul din interiorul paltonului era gol. Căutându-se prin buzunare, se duse înapoi la mașină și

pe urmă înapoi la lacuri. Nici urmă de bilet. Cel puţin, acum era acolo un boschetar care şedea pe o bancă, foarte aproape de locul în care dispăruse mai înainte bărbatul.

— L-ai văzut cumva pe Gogol? îl întrebă Anton.

— Ăla e mort. Ce-ar fi să-i dai câteva ruble unuia care mai trăieşte?

Anton îi dădu o sută de ruble pentru acest răspuns bun. Apoi mai scotoci o dată toate buzunarele şi maşina. Abia după ce, reproducând textul din memorie, l-a scris pe o hârtie s-a mai liniştit. Deocamdată nu voia să plece din locul acela. Indiferent cine va fi fost cel care făcuse această glumă, poate că avea să se întoarcă. Anton începu să dârdâie, necunoscutul ştiuse chiar şi numele tatălui său. Se gândi îndelung despre cine ar fi putut fi vorba, dar nu-i veni nimeni în minte, lucru care aproape că-l înveseli. *Black box*-ul îi dăduse o mână de ajutor exact pentru momentul acela din viaţa lui. Încet-încet, alunecă într-o stare de relaxare concentrată. Decise că originea misivei era irelevantă şi în acelaşi timp se hotărî ca, în zilele care urmau, să părăsească Moscova pentru totdeauna. Mai erau câteva lucruri pe care trebuia să le rezolve înainte să plece. Şi mai voia s-o vadă pe Tania pentru ultima oară.

În piaţa Gorbuşka, Anton cumpără un CD cu adresele şi numerele de telefon ale locuitorilor Moscovei. Aceste colecţii de date erau actualizate în permanenţă cu informaţiile de încredere, pe care le livrau, ilegal, angajaţii unor servicii sau întreprinderi. Despre Tania, CD-ul nu conţinea nici un fel de informaţii, lucru la care el aproape că se aşteptase: toţi aceia care ţineau la intimitatea lor îşi înregistrau telefoanele mobile pe numele unor persoane inexistente. Aşa că se sui în maşină şi se duse la spitalul la care ea lucrase cu şase ani în urmă. Clădirea părea să fi îmbătrânit cu un timp de cinci ori mai mare decât cel care se scursese în realitate. Cei din spital nu-i mai cunoşteau nici măcar numele şi-l trimiseră la secţia de arhivare, unde o angajată îl ascultă pe Anton, care i-a prezentat problema ca pe o variaţie bine-venită şi ca pe posibilitatea unui câştig suplimentar. Pentru treizeci de dolari, ea promise să afle unde lucra Tania acum, presupunând că persoana căutată nu emigrase, în condiţiile în care emigrarea devenise aproape o regulă în cazul medicilor foarte calificaţi. El plăti şi-i lăsă numărul de telefon.

Anton se îndoia de sine însuşi, poate că hotărârea lui de a pleca pentru totdeauna nu era totuşi definitivă. Pentru a înfăptui asta, el trebuia acum să se vadă cu Ehrenthal şi să-şi dea demisia. Menajera îi spuse că şeful se afla la casa lui de weekend. În drum, se mai opri o dată ca să-şi cumpere un bilet de avion până la München pentru ziua următoare. Spre propria lui surprindere, în timp ce rula pe şosea nu apărură nici un fel de dubii. El bănuia că Ehrenthal nu avea să-i mai plătească prima pentru anul care se apropia de sfârşit, ceea ce era destul de supărător, dar nu catastrofal. Existau probleme mai importante. Oare aveau să-i permită să iasă din ţară? Era cazul să încerce să plece pur şi simplu, sau era mai bine ca mai întâi să-l informeze pe Boris Petrovici despre hotărârea lui? Gândul acesta îl făcu să râdă: bineînţeles că nu avea să-l ţină la curent pe kaghebist în legătură cu planurile sale. Oricum nu era nici un secret, cumpărarea unui bilet de avion era pentru servicii o informaţie accesibilă. Pe Ehrenthal îl găsi într-o dispoziţie bună, tocmai lua o gustare în grădina de iarnă împreună cu Vadim, antrenorul său de tenis. Pe masă se afla o cutie foarte scumpă, cu o rachetă de tenis, cu care se cadorisise de Crăciun.

— Asta-i racheta cu care Boris Becker a câştigat Wimbledonul. Acum o să joc eu cu ea, anunţă Ehrenthal, mândru.

Vadim era sceptic şi-i recomandă să atârne obiectul pe perete. Ehrenthal, dimpotrivă, părea convins că puterile magice ale rachetei aveau să se transfere asupra propriului său joc şi-i spuse lui Vadim să schimbe gripul uzat. Scuturând din cap, acesta luă trofeul în mână şi ieşi.

— Trebuie să-ţi mai arăt ceva, spuse Ehrenthal, îşi puse mâna pe umărul lui Anton şi-l conduse în altă cameră. Pe un soclu se afla un bust din bronz care-l reprezenta pe Ehrenthal. O lucrare bună, dacă făceai abstracţie de ochelarii uriaşi, conform ultimei mode, care aveau ceva de schelă.

— Un cadou pentru mine! Ehrenthal se bucura ca un copil, căci nimeni nu primea mai puţine cadouri decât el.

— Nu-i rău. Iar ochelarii poţi să pui să-i înlăture, spuse Anton.

Ehrenthal era dezamăgit, el însuşi insistase ca sculptorul să-i reproducă şi ochelarii, iar Anton regretă imediat comentariul pe care-l făcuse.

— Sorry, a fost doar o primă impresie. O operă extraordinară. Şi la bustul lui Liszt s-a ţinut seama de o aluniţă.

Ehrenthal ignoră această nouă impertinenţă.

— Hai că mai chem un vecin şi putem să facem o partidă de dublu, spuse el repede şi-şi luă mâna de pe umărul lui Anton.

— N-am echipamentul la mine şi am ceva important de discutat cu tine.

— Îţi dau eu, joacă, te rog. El forma deja numărul vecinului şi Anton se hotărî să se supună pentru ultima dată.

Cu doi ani în urmă, Ehrenthal pusese să se construiască o sală de tenis uriaşă, numai din lemn, cu o zonă de *wellness*, şi, cu toate că nu era departe de locul în care se aflau, fură duşi până acolo cu maşina. Paznicii au deschis poarta abia după ce i-au prins pe cei trei câini pe cât de jigăriţi, pe atât de agresivi. Temperatura complexului sportiv fusese reglată la un nivel foarte plăcut pentru cei patru jucători. Totul, aici, părea prea mare şi perfect. Anton îşi aduse aminte, nostalgic, cât de tare se distraseră cu numai câţiva ani în urmă pe terenul plin de noroi din spatele casei.

Începură încălzirea. Ehrenthal nu se descurca deloc cu racheta cu cap mic a lui Boris Becker şi dădea vina pe Vadim, reproşându-i că sfaturile lui nu-i erau de nici un folos. În loc să tacă şi să fie recunoscător că i se permitea să joace în aceste condiţii de lux, vecinul se băga şi el în seamă, emiţând comentarii banale despre evoluţiile spectaculoase în producţia articolelor de sport. El critica bătălia materialelor şi lăuda rachetele autohtone din lemn marca Vostok din anii şaptezeci. Atmosfera devenea din ce în ce mai încinsă. Ehrenthal continua să lovească mai mult pe lângă minge şi insista să fie schimbate regulile, în aşa fel încât ele să compenseze handicapul rachetei profesioniste.

Jucară un set, Ehrenthal şi Anton împotriva lui Vadim şi a vecinului. Ori de câte ori cei doi germani conduceau jocul, Vadim începea să joace mingi lungi cu *topspin* pe direcţia lui Ehrenthal, mingi la care acesta n-avea nici o şansă. Pierdură primul set, cu toate că la fiecare minge care cădea aproape de tuşă Ehrenthal striga *out*. În pauză, acesta l-a îndemnat pe Vadim să joace mai *fair* mingile pe care le trimitea în direcţia lui.

Setul al doilea a decurs ceva mai echilibrat, pentru că, acum, Vadim îi pasa mai ales lui Anton. Dar, atunci când Ehrenthal trebuia să returneze serviciile aceluia, el începea din nou să se văicărească. Fiecare dintre mingile returnate de el aterizau în fileu.

— Anton, ai văzut cât spin a avut mingea asta? Parşiv şi laş. Eu i-am făcut cadou o maşină, şi asta e mulţamul, spuse el în germană.

— Jaful ăla îl numeşti tu maşină? Dacă Vadim ar vrea să se răzbune, acum ar fi deja trei la zero la seturi.

Următoarea minge a lui Ehrenthal se opri din nou în fileu.

— Ce neruşinare, ai văzut ce stop pervers a pus? Ăsta-i Vadim, pur şi simplu nu se poate abţine. Aici se vede evreul din el, îi strigă el lui Anton.

Au pierdut şi setul al doilea destul de clar. În timp ce Vadim făcea o partidă de simplu cu vecinul, Ehrenthal s-a aşezat îmbufnat la marginea terenului. Anton stătea lângă el în picioare. În tăcere, ei îl urmăreau pe Vadim cât de bine juca el cu racheta lui Boris Becker.

— Ce voiai să discuţi cu mine? întrebă Ehrenthal în cele din urmă.

— N-am să mai lucrez pentru tine.

— Îţi dai demisia? De ce?

— Nouă ani mi-au ajuns. A fost o perioadă bună.

— Vrei mai mulţi bani? Mi se face scârbă când mă uit cât de bine se descurcă Vadim cu racheta aia. Şmecherul naibii, mie nu vrea să-mi spună care-i secretul.

— Nici o legătură cu banii. Începe să fie prea strâmt pentru mine aici.

— E decizia ta. Bonificaţia o decontăm.

— Cu ce?

— Cu costurile pe care le provoacă plecarea ta.

— Firma ta n-a făcut niciodată atâţia bani ca în anii din urmă.

— Corect. Ceea ce precis că are să se schimbe după plecarea ta. Mâine am să pun să fie calculate pierderile viitoare şi pe urmă am să le scad din bonificaţia ta. Ce pot să fac ca să rămâi?

— N-am nici o idee. Poate ştie Vadim. Mâine, la birou, predau maşina, cardurile şi cheile de la apartament.

— Eşti nerecunoscător. Ia uite, vezi ce priză parşivă are Vadim.

Ehrenthal continua să fie cu ochii pe joc, în timp ce-i întindea mâna de rămas-bun.

În timp ce conducea înapoi spre oraş, primi un telefon de la femeia de la spital. Îi luase urma Taniei, aceasta lucra într-o clinică privată din centru şi femeia îi dădu numărul ei de mobil. El o sună neîntârziat. Vocea ei era

neschimbată.

— Sunt Anton. Îţi mai aduci aminte?

— Bineînţeles, Anton. Eşti în vizită la Moscova?

— N-am plecat niciodată. Putem să ne vedem?

— Când?

— Acum.

— Nu. Dar putem la nouă. Vino să mă iei de la clinică.

În drum spre casă, Anton cumpără o a doua valiză, care se dovedi însă în plus, deoarece în ultimii ani abia dacă mai achiziţionase lucruri pe care să fi vrut să le ia cu el. Câteva costume şi cămăşi pe comandă, nişte pantofi, o căciulă de blană, câteva cărţi cu autograf, două albume cu fotografii, CD-uri şi un portret al lui Lermontov, mai mult de atâta nu prea mai era. Restul lucrurilor n-aveau decât să şi le împartă şoferii între ei. Apoi se sui în maşină şi se duse la firmă, şterse *hard-disk*-ul computerului său şi aruncă în *shredder* mai multe teancuri cu însemnări de afaceri. Conţinutul personal al sertarului său îl îndesă într-o pungă de plastic. Când termină, nu mai era nimic care să amintească de el. Coborî prin birourile pustii până la biroul lui Serghei, pe care nimeni nu-l mai atinsese de la moartea acestuia. Căută ceva personal, un obiect pe care ar fi putut să-l ia cu el ca amintire, dar, în afara unui plic cu fotografii, Serghei nu lăsase nici o urmă. Erau fotografii cu femei, cu copiii lui, cu maşini şi instantanee din călătorii. Într-una dintre acestea, el şedea alături de Anton într-un restaurant pe malul Bosforului, un polaroid oribil pe care i-l băgase pe gât ospătarul. Anton o puse la loc şi plecă.

Holul recepţiei de la clinică avea stil, iar numele Taniei era scris lângă alte două nume pe o placă strălucitoare din alamă deasupra ghişeului. El ajunsese prea devreme. Stăpânit de neliniște, studia fiecare femeie care trecea prin dreptul lui şi care semăna cât de cât cu ea. Din când în când îşi ridica privirea spre placa de alamă. Într-un fel, simbolistica asta-i plăcea: în timp ce, acum, el rămăsese fără un loc de muncă, placa anunţa ascensiunea Taniei.

O recunoscu imediat, încă de la distanţă, după ţinuta corpului. În cei şase ani, faţa ei devenise o idee mai plină, fără îndoială mai drăguţă, cu toate că, acum, ochii nu mai erau la fel de dominanţi. Şi se mai conturau şi nişte

şolduri delicate, constată Anton încântat, admirând felul în care se transformase doctorița odinioară slabă și exploatată. Purta o rochie făcută de o rusoaică, o designeriță care își cucerise propria ei nișă în contextul concurenței internaționale, și Anton se întrebă ce purta Tania pe dedesubt. Probabil că ea bănui la ce se gândea el, căci își încetini mersul și zâmbi înțelegător când el o sărută pe obraji.

— Arăți fantastic, spuse el.

— Probabil, bucuria de a te revedea. De douăsprezece ore stau aici în picioare.

— Ai poftă de ceva franțuzesc?

Aluzia neintenționată o făcu să zâmbească obraznic. El se făcu roșu la față și se grăbi să adauge:

— Vreau să spun, am rezervat o masă la *Acteur*.

— În nici un caz franțuzește, nu astăzi. Și eu am rezervat o masă.

Asistenta și șoferul ei se apropiară. Tania îi dădu tinerei femei niște instrucțiuni, după care se întoarse spre șofer. Se înțelegea că dusese pe cineva la niște ore de muzică și la niște activități sportive și îi raporta totul în detaliu. O înțepătură îl făcu pe Anton să tresară, Tania avea copii. Abulic, încercă să urmărească relatarea șoferului. După ce acesta plecă, ea se întoarse din nou spre Anton.

— Da, doi. Xenia și Nikolai, spuse ea înainte ca el să apuce s-o întrebe. El o felicită derutat și înregistră că ea nu-l întrebă dacă nu cumva între timp avea și el copii. El ezită, încurcat, neștiind dacă era cazul să se supere sau să se justifice. Dar Tania, drăguță, îl eliberă din defensiva în care se-ncurcase la numai cinci minute după revedere.

— Hai să mergem. Mi-e foame, spuse ea.

Se duseră la un restaurant japonez de super fițe și se așezară la o masă cu *teppanyaki*. Anton se afla aici pentru prima dată, trebuia să-ți faci rezervarea cu săptămâni înainte. Bucătarul o salută pe Tania ca pe o veche cunoștință. Era evident că, aici, ea comanda de fiecare dată vită Wagyū cu wasabi proaspăt, iar el comandă la fel. Straniu că, în toți anii aceștia, nu se întâlniseră nici măcar o singură dată din întâmplare.

— Hai povestește-mi, cum ți-a mers în anii ăștia? o provocă Anton.

— Șase ani într-un minut? Bine. Așadar, mama mea s-a prăpădit chiar în

decembrie 1993. Iar tatăl meu aproape un an mai târziu. Pe urmă m-am îmbolnăvit, dar mai bine să trecem peste asta. Clinica la care eram angajată abia dacă ne mai plătea pe noi, medicii. De aceea, împreună cu încă doi colegi, am deschis o mică farmacie. Asta a mers atât de bine încât, după un an, am putut să preluăm o mică clinică de chirurgie plastică. Ah, și lucrul care îmi închipui că te interesează cel mai tare: cu unul dintre medici m-am și măritat. Aleksei, cred că ți-ar plăcea de el.

În timp ce asculta povestea ei, pe Anton îl trecură fiori de emoție.

— Taniușa, de mult timp n-am auzit ceva mai frumos.

— Mulțumesc. Detaliile n-au fost întotdeauna frumoase. Râse: acum însă e rândul tău. Pot să ghicesc?

Anton dădu din cap, spera că ea avea să-l menajeze.

— Deci, cred că nu-ți merge deloc bine, altminteri nu m-ai fi căutat. Presupun că nu-i vorba de serviciu sau de vreo femeie, știu bine că tu ești invulnerabil. Vreo boală, cumva?

— Nu. Nu-ți fie frică, nu mă aflu aici ca să-ți bocesc pe umăr, spuse el.

— Dar tocmai asta mi-ar face plăcere.

— Ești cumva implicată în vreo organizație pentru drepturile omului?

— Nu. Acum chiar că reușești să mă surprinzi.

— Atunci nu contează. Un personaj neplăcut a pomenit o mai veche cunoștință de-a mea, o femeie, și voiam s-o avertizez.

— Un gest într-adevăr nobil, dar n-am fost eu aceea. Dar cine ți-a vorbit despre asta? Nu sună bine deloc.

— Cineva din Lubianka. Mai bine să nu vorbim despre asta, e complicat. Dar a fost un bun pretext ca să te revăd.

— Păi atunci nu pot decât să-i fiu recunoscătoare. Eu aș fi fost prea orgolioasă ca să te caut. E un principiu stupid de-al meu. Dar acum savurez fiecare minut.

Începură să vorbească despre schimbările din Rusia, despre războiul din sud și valul de terorism din orașe. El pomeni de schimbarea de președinți care urma să aibă loc și Tania îl asculta cu interes, dar ar fi putut fi vorba și despre orice altceva. Alunecară repede înapoi în familiaritatea de demult, când rusa lui era încă precară – și poate că tocmai din cauza asta se înțelegeau atât de bine. Încântați, se lăsară purtați în atmosfera de atunci.

După două ore, restaurantul nu mai era un loc potrivit pentru asta. Tania achită nota.

În maşină, el o întrebă de adresa ei.

— Hai să mergem la tine, spuse ea.

Tania nu cunoştea locuinţa. În timp ce ea contempla valiza pregătită şi restul apartamentului, el se duse la bucătărie să facă ceai. O auzi râzând şi respiră uşurat.

— Sexodromul ăsta domină totul aici! Iar cada este chiar mai mare decât cea din apartamentul de atunci.

— Sexodrom? Te referi la pat?

— Este obscen de uriaş. Măgarule ce eşti, ai organizat ceva orgii aici.

— Te rog, să trecem peste detalii, spuse el şi-i întinse ceaşca de ceai.

— Da, mai bine. Valiza pregătită de plecare mă interesează mai mult. E vorba de o plecare definitivă?

— Asta e ultima mea noapte aici. Vru să mai adauge ceva, dar se răzgândi şi continuă să amestece încurcat în ceaiul său.

— Şi atunci ai vrut să mă mai vezi o dată. Antoşka, e atât de frumos din partea ta, că nici nu ştiu ce să mai spun, asta mă face să…

Fără o vorbă, se îmbrăţişară îndelung, apoi, pe jumătate smiorcăindu-se, pe jumătate râzând, ea se duse în baie şi dădu drumul la apă în cadă. Mai târziu, pe când stăteau întinşi în cadă faţă în faţă, constatară că, faţă de ultima oară, el mai slăbise şi ea se mai îngrăşase.

— Acum povesteşte-mi în sfârşit de ce pleci din ţară.

El începu să-i vorbească despre holera din Nikolaev şi despre Boris Petrovici. Şi despre lucrurile de care îl acuza serviciul secret şi despre ce anume i se cerea să-i fie trecut cu vederea.

— Dar acuzaţiile astea sunt adevărate? întrebă Tania.

— Nu. În realitate am mult mai multe la activ.

Ea dădu din cap stăpână pe ea.

— Ai deraiat grav în cei şase ani în care am lipsit din viaţa ta.

— Nu ştiam că poţi fi şi moralistă. Nu de alta, dar sunt sigur că achiziţionarea clincii a fost finanţată din trafic de insulină la negru.

— Asta a fost legitimă apărare. În schimb, tu ai avut întotdeauna opţiunea să nu faci nimic ilegal. Dar să revenim la subiect. Oferta ălora este uimitor

de generoasă. Iar tu nu eşti tocmai un model de moralitate. Prin urmare, de ce îţi iei tălpăşiţa?

— E vorba de vechea mea frică de a mă lega. Un pact cu statul este opusul libertăţii.

Tania îşi dădu ochii peste cap, se aplecă spre el şi-l sărută cu blândeţe.

— Aşadar, micuţul şi sumpul meu hedonist schizoid e cuprins de o frică teribilă şi aşa se-ntâmplă, în sfârşit, să facă ceea ce se cuvine.

Tandreţurile lor se mutară din cadă pe canapea, Tania nici nu se gândea să facă dragoste pe sexodrom. Când, o oră mai târziu, primul val de plăcere se potoli, îşi aduseră aminte de scene de demult, când zburdau senini şi uşori ca printr-o altă ţară. Ajunşi aici, ea îi interzise să-l citeze pe Dylan Thomas şi, în schimb, îl scuti de aluzii la păcatele lui de atunci. Dar Anton era mult prea romantic pentru a nu pune-n pericol momentele de fericire ale ultimei sale nopţi în Rusia.

— Cât de trist că povestea noastră n-a mers mai departe atunci, spuse el.

— Replica asta a fost greşită, Anton.

— Ştiu. Dar trebuie să spun asta: N-am mai iubit pe nimeni atât de mult… Aş da orice dacă noi am mai putea, o dată, să…

Ea îi acoperi gura cu mâna.

— Urmează cumva să jucăm scena finală din *Evgheni Oneghin*?

Ea îi zâmbi, era un zâmbet plin de reproş, şi el se redresă în ultima clipă. Duetul final al operei salvă situaţia.

— *O, fii a mea, a mea în veci!* cântă el încet.

— *Evgheni, îndurare!* răspunse ea.

Îl privi adânc în ochi.

— *Nu, niciodată, nu! Ascultă, Tatiana!* Acum, el cântă ceva mai tare.

— *Nu, am spus, „nu“ rămâne!*

— *Dar te iubesc, dar te iubesc!*

— *Te du, mă lasă!*

— *Dar te iubesc!*

— *Rămâi cu bine-n veci!* Ea se desprinse din îmbrăţişarea lui, pe hol izbucni în plâns şi dispăru în baie unde, aşezată pe marginea căzii, fredondă ultimele acorduri ale operei.

Când se întoarse, se opri o clipă să-l contemple pe faunul care rămăsese

în picioare în faţa canapelei. El se uita la silueta ei în *contre-jour* şi se lăsă din nou absorbit de frumuseţea gesturilor ei, care încă mai licăreau în momentele minuscule dinainte ca ea să spună ceva. Imaginile astea or să rămână, îşi spuse el.

— Dar să ştii că mi-a plăcut micul tău acces de slăbiciune! spuse ea.

— Mi-e ruşine, sincer.

— Atunci e bine. Nu te juca cu mine, încă te mai iubesc prea mult ca să faci aşa ceva.

— Promit ca, în viitor, să sufăr în tăcere.

— Foarte bine. Ştii deja ce-o să faci în continuare?

— Nu. Poate că mai întâi mă întorc la New York. Şi la un moment dat o să mă caute *headhunter*-ii.

— Sună bine. Poate c-o să-ţi fac o vizită la un moment dat.

— Oricum, cei mai buni cântăreţi ai voştri sunt la Met acum.

— Înainte să cădem din nou în melodramă, aş vrea să-ţi mai spun ceva: *Noi* am procedat de la un capăt la altul corect. Atunci nu ar fi avut cum să meargă relaţia noastră. Eu am avut parte de bărbatul şi de copiii pe care-i voiam. Între timp, şi tu ţi-ai luat tot ce-ai dorit. Dar ce-mi place cel mai mult la tine e decizia ta de-a pleca acum. Te ţii cu dinţii de ideea asta dementă a ta cu independenţa, chiar dacă ea te face să suferi ca un câine.

Strâns îmbrăţişaţi, plânseră un pic amândoi. Mai târziu, ea îi arătă fotografii ale copiilor, iar el îi povesti despre călătoriile lui în Siberia. Rupţi de lume, se mai iubiră o dată. Pe la ora şase, ea a trebuit să plece. A insistat să ia un taxi. Strânşi unul într-altul, o luară agale spre Tverskaia, unde, după o ultimă îmbrăţişare, Tania dispăru într-un Jiguli cenuşiu.

Anton se întoarse-n apartamentul lui şi mai dormi patru ore pe canapea. Primul somn adânc şi fără vise după săptămâni întregi. Perna încă mai avea mirosul ei, un ultim scut de apărare împotriva demonilor şi a abisurilor. La unsprezece îşi puse şi ultimele lucruri în valiză şi se duse la firmă. Mai întâi se duse la departamentul de resurse naturale ca să-şi ia rămas-bun. Cei mai mulţi primiră vestea cu stoicism, de la moartea lui Serghei încoace, aici domnea o atmosferă tulbure şi letargică. Acum, când şi Anton îi părăsea, viitorul salariaţilor se contura şi mai nesigur. El nu făcu nici cea mai mică încercare de a-i încuraja. Oricum, inteligenţa practică a acestor oameni era

mult mai mare decât a lui.

Pe urmă scrise o cerere cât se poate de frumoasă și se duse cu ea la Ehrenthal, care o semnă fără s-o citească, în timp ce probabil că se gândea la bonificația pe care nu mai trebuia s-o plătească.

— E decizia ta. Aveam planuri mari pentru tine.

— Lumea nu evoluează liniar, spuse Anton.

Stânjeniți, își strânseră mâna.

De data asta, ambuteiajul în drum spre aeroport îi plăcu, oricum plecaseră mult prea devreme. Din anonimatul de după geamurile fumurii, urmărea haosul de afară. Cu nouă ani în urmă, în mijlocul orașului existau mai multe locuri de parcare decât mașini, acum traficul era mai rău decât la New York. Centrul era dominat de lanțuri de magazine internaționale de modă, blocuri de locuințe futuriste și clădiri de birouri flancau șoselele de ieșire. Suprafața Moscovei reușise să se alinieze cu Occidentul. În mod plăcut, șoferul vorbea foarte puțin, Anton nu mai făcea parte din lumea lui. La firmă, el era deja considerat un trădător, unul care o ștergea cu buzunarele pline, înainte ca situația să se răstoarne. S-a nimerit foarte bine, își spuse el, privind o camionetă rămasă în drum. Se desprinsese amortizorul, iar șoferul, întins în mijlocul străzii pe asfaltul acoperit de gheață, încerca să-l ridice la loc. Lui Anton i-ar fi plăcut să-l ajute.

Abia în sala pentru plecări îi trecu prin minte că își pierduse privilegiile de VIP. Amuzat de această degradare, el se așeză în dreptul ghișeului la coada alcătuită din turiști și afaceriști mărunți. Până și excedentul de greutate la bagaj se negocia aici, cea din urmă șpagă pe care o plătea în Rusia: femeia l-a îndemnat să pună douăzeci de dolari în pașaport. Când aceasta i l-a înapoiat, el i-a zâmbit plin de înțelegere. După controlul pașapoartelor, se duse în pub-ul irlandez ca să bea o Guiness. Încă mai avea timp, era mai mult de o oră. Așezat la distanță bună de expații exuberanți care se-ntorceau din permisii și care se-ntreceau în descrierea iubitelor rusoaice, Anton încerca să nu gândească nici la Tania, nici la teatrele de operă și nici la conservator. Grupul expaților se extindea, avansând în direcția lui, și deja se anunțau primele încercări ezitante de înfrățire. El se ridică și începu să se plimbe printre magazinele *duty free*. Se opri la un chioșc de ziare. Pe coperte se celebra noul mileniu. *The Economist* se ocupa

chiar de Dumnezeu. Săptămâna viitoare, se gândi Anton, prima pagină va fi ocupată de poza cu noul președinte. Nici una, nici alta nu-l interesa în mod deosebit. Era momentul să pornească spre *gate*. Un ultim control de securitate; nu era ușor să părăsești țara. Și aici se formase o coadă. El își așează bagajul de mână pe bandă și trecu prin detectorul de metale. Își ridică privirea, ezitant. În fața lui stătea Boris Petrovici, însoțit de doi bărbați în civil.

— Veniți cu noi, trebuie să stăm de vorbă, spuse rusul, și unul dintre bărbați îi luă geanta de pe bandă. Anton mai apucă să se-ntrebe dacă era cazul să se opună, dar deja fusese împins înapoi în zona de tranzit. Boris Petrovici mergea înainte, ceilalți doi rămaseră în urma lui. O ușă se deschise, dincolo de fațadele colorate de *duty-free* se aflau câteva jalnice încăperi administrative. Drumul lor se sfârși într-o cameră fără ferestre, cu o masă și două scaune, luminată cu neon, și cu un calendar de anul trecut pe perete. Cei doi bărbați avură un schimb scurt de priviri și ieșiră din cameră cu geanta lui cu tot. Boris Petrovici dădu din cap în direcția mesei și Anton se așeză. Rusul îl lăsă singur în cameră. Anton își aduse aminte că își predase telefonul mobil la firmă. Închise ochii și respiră adânc, până când încetă să mai tremure. Avionul are să zboare fără mine, dar măcar n-or să găsească nimic incriminator în geanta de voiaj, își spuse el și-și contemplă palmele umede. După un minut, Boris Petrovici se întoarse și se așeză de partea cealaltă a mesei micuțe. Anton se întrebă de unde venea aerul pe care îl respirau aici.

— Ce vrea să-nsemne asta? Doar nu puteți să vă luați tălpășița așa, pur și simplu, începu rusul.

Anton nu spuse nimic și încercă să pară surprins. I se părea că e mai bine decât să răspundă ceva gen *de ce nu*.

— Lista reproșurilor care vi se aduc s-a făcut și mai lungă de la ultima noastră întâlnire. În afară de asta, între timp au apărut și martori.

Singurul martor e mort, gândi Anton. Iată deci că accidentul lui Serghei avea și ceva consolator. Își propuse să continue să tacă. Acum, mâinile îi erau uscate și el se gândea la desuurile dantelate ale Taniei.

Rusul își schimbă tactica. El își aprinse o țigară, suflă fumul în direcția lui Anton și zâmbi înțelegător. Pe Anton începură să-l usture ochii de la

lentilele de contact. Închise ochii, gest pe care Boris Petrovici îl interpretă greșit.

— Haideți, nu e cazul să faceți pe plictisitul. Acum aș vrea să aud ce s-a-ntâmplat. După întâlnirea noastră, v-ați dat demisia, ați împachetat și ați plecat. Încă o noapte de amor, ultima aici, și gata?

Anton aprobă din cap.

— Aș vrea să aflu motivul. De ce nu vreți să vă asumați misiunea? Chiar nu vă pasă de viitorul țării?

Anton continua să nu spună nimic.

— O tăiați pe șestache, în loc să vă asumați răspunderea. Sau nu credeți în planurile noastre de reforme?

— Nu e vorba de transformările pe care aveți de gând să le faceți aici. Ele s-ar putea chiar să funcționeze, vreau să spun, *economic*. Numai că nu sunt eu omul potrivit pentru asta. N-am de gând să mă simt legat pe viață de structurile voastre.

— Nu-mi veniți acum cu rahatul ăla cu libertatea, care oricum e iluzorie. Nu se poate să fie ăsta motivul, vreau să zic, motivul real.

— Și totuși este, Boris Petrovici, m-ați supraapreciat teribil. Acum nouă ani am venit încoace din cauză că nu mai suportam să trăiesc la noi. Acum, încep să mă simt aici la fel ca acolo, la fel de sufocat cum mă simțeam acolo. Acum, ochii îl ardeau atât de insuportabil în aerul sufocant, încât o lacrimă neajutorată i se rostogoli pe obraz.

Rusul rămase fără replică la mărturisirea asta autentică și fixa cu privirea lacrima de pe obrazul neamțului. Părea pregătit de orice, numai de o sinceră capitulare nu. Anton spera că, în spatele fațadei lui, kaghebistul nu va mai putea descoperi nimic util, cel puțin pe moment. Bineînțeles că, pentru ca pe plan intern misiunea lui să nu pară complet ratată, el avea să fie nevoit să includă în raportul lui o perspectivă de viitor pentru Anton. În felul acesta, îi rămânea măcar o opțiune vagă. Pe oamenii de felul lui Boris Petrovici nimic nu-i interesa mai mult decât opțiunile; cea mai importantă strategie a lor era să le mențină deschise. De fapt, la fel ca-n toate afacerile, spera Anton.

— Puteți să plecați. Totuși, dacă la un moment dat s-ar întâmpla să vă răzgândiți, atunci duceți-vă la cea mai apropiată ambasadă rusă, pomeniți

numele meu şi lăsaţi-mi un mesaj unde vă pot întâlni.

Anton se ridică, nu voia decât să părăsească încăperea aceea. Rusul rămase pe scaunul său. Fără să se ridice, el spuse:

— Şi nu vă faceţi griji din cauza dosarului dumneavoastră. N-o să mai deschidem niciodată arhiva.

Nehotărât, Anton ieşi din cameră. Cei doi bărbaţi îi arătară cum să ajungă înapoi în zona de tranzit şi îi predară geanta de voiaj.

— Valiza dumneavoastră se află lângă banda pentru bagaje. Luaţi următorul avion, în orice direcţie doriţi.

Cabina avionului care zbura la Berlin era pe jumătate goală. Anton părăsea Rusia la fel cum venise, cu excepţia contului său bancar. În timp ce contempla acolo de sus o ţară devastată, stewardesa îi aduse al doilea whisky. Încordarea dispăru, el nu se mai gândea nici măcar la Tania, la Boris Petrovici sau la Gogol. Nu-şi făcea nici un fel de planuri. Un neant imponderabil. Câmpurile şi oraşele nu-i mai permiteau să recunoască vreo ţară. O certitudine îl lovi ca un fulger: fuseseră cei mai frumoşi ani din viaţa lui.

Note

---

16. Casa (cochilia) melcului. (N. tr.)

17. Supă de vită, plăcintă dospită cu brânză şi budincă de must. (N. tr.)

Cuprins

1. Ursul dresat
2. Criză constituțională
3. Forță majoră
4. Brigada
5. Frizerița
6. Corbul
7. Gogol